



ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับ  
สถานศึกษา ดังกัตต์ดำเนินงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อนุชา นาคาศัย



ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอา

อ  
379.593  
อ226บ  
2559

600100058256



หอสมุดส่วนกลาง

คู่มือวิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย

พฤษภาคม 2559

(ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาจุฬารามราชวิทยาลัย)



ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษา  
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

**PROPOSALED POLICY TO BE A STRONG ASEAN COMMUNITY FOR SCHOOLS  
UNDER OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION**

นายอนุศาสตร์ สอนศิลป์

วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต  
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พ.ศ.2559

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษา  
สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

อนุศาสตร์ สอนศิลป์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

พ.ศ. 2559

**PROPOSALED POLICY TO BE A STRONG ASEAN COMMUNITY FOR SCHOOLS  
UNDER OFFICE OF THE BASIC EDUCATION COMMISSION**


**ANUSAT SONSILPONG**

**A THESIS SUBMITTED IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS  
FOR THE DEGREE OF DOCTOR OF EDUCATION IN EDUCATIONAL  
ADMINISTRATION, GRADUATE SCHOOL MAHAMAKUT BUDDHIST  
UNIVERSITY ISAN CAMPUS**

**2016**

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์และคณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์ ได้พิจารณา  
คุษฎีนิพนธ์ของ นายอนุศาสตร์ สอนศิลปพงศ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา  
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราช  
วิทยาลัยได้

คณะกรรมการควบคุมคุษฎีนิพนธ์


  
.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก

(รศ.ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ)


  
.....อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

(ดร.รัตนภรณ์ สมบูรณ์)

คณะกรรมการสอบคุษฎีนิพนธ์

  
.....ประธาน


(ผศ.ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย)

  
.....กรรมการ

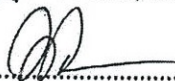
(รศ.ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ)

  
.....กรรมการ

(ดร.รัตนภรณ์ สมบูรณ์)

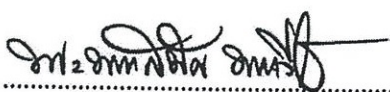
  
.....กรรมการ

(พระครูสุธีจริยวัฒน์, ดร.)

  
.....กรรมการ

(พระครูธรรมากิสมัย, ดร.)

คณะศึกษาศาสตร์ อนุมัติให้รับคุษฎีนิพนธ์ ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม  
หลักสูตรศึกษาศาสตรคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

  
.....รักษาการในตำแหน่งคณบดีคณะศึกษาศาสตร์

(พระมหาสมัคร มหาวิโร)

วันที่ 24 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2559

อนุศาสตร สอนศิลปวงศ. 2559. ขอเสนอเงินนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง สำหรับ  
สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานวิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ,  
ดร.รัตนภรณ์ สมบูรณ์

### บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อเสนอเงินนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านจากผลการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ และ2) ศึกษาผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติและผลการจัดทำข้อเสนอเงินนโยบาย โดยรวมและรายด้านเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัจจัยคุกคามแนวทาง และกลไกของนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทเพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเงินนโยบายโดยการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ และระยะที่ 2 การตรวจสอบเพื่อจัดทำข้อเสนอเงินนโยบายฉบับสมบูรณ์ อิงเกณฑ์ความเหมาะสม (propriety) ความเป็นไปได้ (feasibility) และการยอมรับ (acceptable) โดยการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ผลการวิจัยพบว่า วัตถุประสงค์ของนโยบายเพื่อ 1) เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน 2) พัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม 3) พัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน 4) เตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนและ 5) พัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยมีการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง มีจุดแข็งที่สำคัญคือสถานศึกษามีเครือข่ายกระจายอยู่ทั่วประเทศ มีจุดอ่อนเกี่ยวกับ บุคลากรทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพ มีโอกาสได้รับงบประมาณในภาพรวมมาก ในขณะที่มี ปัจจัยคุกคาม ด้านค่าครองชีพสูงผู้ประกอบการหรือประชาชนร่วมมือในการจัดการศึกษาน้อยลง ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายโดยรวมที่สำคัญคือประชาสัมพันธเผยแพร่วามรู้ ข้อมูลข่าวสาร สร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน และจัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้านและเทคโนโลยีสารสนเทศโดยมีกลไกการนำนโยบายไปปฏิบัติที่สำคัญคือสร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียนระดับโรงเรียน หรือระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับจังหวัด และจัดทำหลักสูตรฝึกอบรมความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้านและทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ

Anusat Sornsilpong. 2016. **Proposed Policy to be a Strong ASEAN Community for Schools under**

**Office of the Basic Education Commission.** Doctor of Education in Educational Administration

Thesis in Educational Administration, Graduate School, Mahamakut Buddhist University Isan Campus.

**Thesis Advisors:** Assoc. Prof. Dr. Wirot Sanrattana, Dr. Rattanaporn Somboon.

### **ABSTRACT**

The objectives of this participatory policy research were to 1) study the overall and partial proposed policy to be a strong ASEAN Community for schools under Office of the Basic Education Commission through document research, survey research, and in-depth interview with experts, and 2) study the result of predicting opportunity for action and the result of creating the overall and partial policy proposals on objective, current situation, strength, weakness, opportunity, threat, guideline, and mechanism of policy for being a strong ASEAN Community for schools under Office of the Basic Education Commission. The research was conducted in two phases. The first phase involved studying related contexts in order to drafting the policy proposals through document research, survey research, and in-depth interview with experts. The second phase focused on checking information during stakeholders' seminar before creating the completed policy proposals based on the criteria of propriety, feasibility, and acceptability.

The findings revealed the policy's objectives which included 1) distributing knowledge, information, and positive attitude towards ASEAN, 2) developing students and citizen's potential to have appropriate skills, 3) developing educational standard for promoting the circulation of students and teachers in ASEAN, 4) preparing to launch the free education movement among ASEAN countries before stepping to the ASEAN Economic Community, and 5) developing youths as an important resource for being ASEAN Community. Both overall and partial operations of schools for being a strong ASEAN Community were at a moderate level. The significant strength was the availability of network schools throughout the country while the weakness was represented by the inability of staff on working as efficient as it could be. The overall opportunity for budget approval was at a high level. The threat was the high cost of living and the decrease of parent's participation in educational management. The overall significant policy proposals included publicizing and disseminating knowledge and information, building positive attitude towards ASEAN, and providing training courses on English, languages of neighboring countries, and information technology. The mechanism of implementing policy to action included establishing ASEAN information center for each school or school group and province, as well as providing training course programs on English, languages of neighboring countries, and information technology skills.

## กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงลงได้ด้วยความอนุเคราะห์อย่างยิ่งจากที่ศาสตราจารย์ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ที่ได้ทุ่มเททั้งแรงกายแรงใจอบรมสั่งสอน กระตุ้นเคี่ยวเข็ญ เพื่อคุณภาพของงานวิจัย ให้ข้อเสนอแนะและกำลังใจสนับสนุนส่งเสริมจนงานวิจัยสำเร็จลุล่วงด้วยดี ท่าน ดร.รัตนกรณ์ สมบูรณ์ ที่ปรึกษาร่วม ผู้มีจิตเมตตากรุณาสละเวลาอันมีค่าอย่างยิ่งของท่านในการชี้แนะปรับปรุงแก้ไข ตลอดจนชี้แนะสิ่งที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งเพื่อความสมบูรณ์ของงานวิจัย ซึ่งผู้วิจัยต้องกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

กราบขอบพระคุณ ดร.สัมฤทธิ์ กางเพ็ง ผู้อำนวยการโรงเรียนหนองกุงวิทยาการ ดร.สมใจ มณีวงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไผ่ประถมศึกษา ที่กรุณาให้คำปรึกษาแนะนำและให้ข้อเสนอแนะที่จำเป็นทำให้วิทยานิพนธ์เล่มนี้มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น ท่านผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล สุวรรณน้อย ประธานคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ พระครูสุทธิจริยวัฒน์ ดร.รอง อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน พระครูธรรมมาพิสมัย ดร. ผู้อำนวยการศูนย์บริการวิชาการ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ให้ความกรุณา สละเวลาอันมีค่าให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์จนทำให้งานวิจัยนี้มีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

กราบขอบพระคุณคณาจารย์ทุกท่านผู้ที่ประสิทธิ์ประสาท วิชาให้กับผู้วิจัย ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงปริญญาเอก

ขอขอบพระคุณผู้ร่วมวิจัยทุกท่าน ที่ได้ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่องานวิจัยครั้งนี้ รวมทั้งกำลังใจ จากพี่ๆ น้องๆ และคณะบุคลากรกลุ่มบริหารงานบุคคล และศึกษานิเทศก์ สพป.ขอนแก่น เขต 4 ทุกคนที่ทำให้กำลังใจติดตามความก้าวหน้า มาอย่างต่อเนื่อง

กราบขอบพระคุณบุพการี พี่น้อง ครอบครัว ที่เป็นกำลังใจในการศึกษามาโดยตลอด คุณงามความดี ที่เกิดจากผลการวิจัยนี้ ขอกราบบูชาพระคุณทุกท่านทั้งที่ได้กล่าวนามมาทั้งหมดและผู้ที่เกี่ยวข้องซึ่งไม่ได้กล่าวนามมาถึง ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

อนุศาสตร์ สอนศิลป์



## สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ฉ
สารบัญภาพ	ช
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
คำถามการวิจัย	6
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	9
บทที่ 2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม(Participatory Policy Research)	10
ตอนที่ 2 แนวคิดเชิงวิชาการเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียน	24
ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบันจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	58
ตอนที่ 4 บทสรุปกรอบแนวคิดการวิจัย	82
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	84
ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทเพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย	85
ระยะที่ 2 การตรวจสอบเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับสมบูรณ์	86
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	99
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียน ที่เข้มแข็ง	99
ตอนที่ 2 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยรวมและรายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder seminar)	154

## สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ	167
สรุปผลการวิจัย	167
อภิปรายผล	174
ข้อเสนอแนะ	183
บรรณานุกรม	188
ภาคผนวก	197
ประวัติผู้วิจัย	228

## สารบัญตาราง

หน้า		
ตารางที่ 1	องค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบาย	23
ตารางที่ 2	การสังเคราะห์กรอบแนวคิดหลักเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง	35
ตารางที่ 3	วิเคราะห์ SWOT สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	79
ตารางที่ 4	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	89
ตารางที่ 5	ค่าความถี่ และร้อยละข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	100
ตารางที่ 6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานในสถานศึกษา เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง	102
ตารางที่ 7	ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามโดยภาพรวม	103
ตารางที่ 8	ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน	105
ตารางที่ 9	ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อ ความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง โดยภาพรวม	123
ตารางที่ 10	ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความ เป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน	126
ตารางที่ 11	ผลการสังเคราะห์กลไกการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความ เป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง โดยภาพรวม	140
ตารางที่ 12	ผลการสังเคราะห์กลไกการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความ เป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน	143
ตารางที่ 13	ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวม และรายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย	155

## สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงนโยบายตามทัศนะของ Majchrzak	16
ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วมตามทัศนะของวิโรจน์ สารรัตนะ	19
ภาพที่ 3 องค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบายในงานวิจัยของคณิ่ง สายแก้ว	21
ภาพที่ 4 องค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบายในการวิจัยของรัตนภรณ์ สมบูรณ์	22
ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย	83
ภาพที่ 6 ขั้นตอนการวิจัย	87
ภาพที่ 7 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (expert in-depth interview)	92
ภาพที่ 8 การประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(Seminar of stakeholder)	97

# บทที่ 1

## บทนำ

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรงในทุกมิติทั้งทางสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และเทคโนโลยี อันเป็นผลมาจากการพัฒนาเทคโนโลยีและการปรับเปลี่ยนโครงสร้าง เศรษฐกิจและการเมืองโลก (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา , 2555) ภายใต้บริบทการเปลี่ยนแปลงในกระแสโลก ทำให้ประเทศต่างๆ ในโลกต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันและมีความเชื่อมโยงระหว่างกันมากขึ้น ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องพยายามปรับเปลี่ยนและดำเนินนโยบายให้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง ทำให้หลายประเทศต้องเร่งเตรียมพร้อม โดยการสร้างกลไกและ พัฒนาการทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพสูงขึ้น คุณภาพคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จ เพื่อให้ประเทศชาติก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงและเท่าเทียม อาเซียน (ASEAN) หรือ สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ( Association of South East Asian Nations) จึงต้องปรับตัวให้เท่าทันสถานการณ์ เพื่อให้สามารถรับมือกับความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างทันท่วงที และในปี พ.ศ. 2546 ผู้นำอาเซียนได้เห็นพ้องกันว่าถึงเวลาแล้วที่อาเซียนต้องร่วมมือกันให้เหนียวแน่นเข้มแข็งและมั่นคงยิ่งขึ้น จึงได้กำหนดให้มีการจัดตั้งประชาคมอาเซียนและเร่งรัดกระบวนการสร้างประชาคมอาเซียนให้แล้วเสร็จภายในปี พ.ศ. 2558 (ASEAN Secretariat, 2009a, 2009b, 2009c, 2009d; กรมอาเซียน, 2551; สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, 2555)

การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียน ( ASEAN Community) ในปี 2558 เป็นการปรับตัวของกลุ่มประเทศสมาชิกเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงในสังคมโลก พัฒนาการสำคัญของอาเซียนที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงเริ่มจากความพยายามที่จะสร้างกลุ่มเศรษฐกิจภายในอาเซียนขึ้น เพื่อให้อาเซียนสามารถรับมือกับสถานการณ์ระหว่างประเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและกระแสการบูรณาการทางเศรษฐกิจในภูมิภาคอื่นได้ (กรมอาเซียน , 2551) อาเซียนมีวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 ผู้ภายนอก มีสันติสุข และเชื่อมโยงเข้าด้วยกันในการเป็นหุ้นส่วนในสิ่งแวดล้อมของประชาธิปไตยและมืออยู่ร่วมกันอย่างกลมกลืน การพัฒนาที่มีพลวัต และการรวมตัวทางเศรษฐกิจที่ใกล้ชิดและในสังคมที่เอื้ออาทรที่ระลึกถึงสายสัมพันธ์ทางประวัติศาสตร์ รับรู้มรดกทางวัฒนธรรมที่มีร่วมกัน และเชื่อมโยงในอัตลักษณ์ของภูมิภาคนำอาเซียนก้าวสู่ความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและ

สังคม มีศักยภาพในการแข่งขัน และอำนาจต่อรองการเจรจาของกลุ่มของประเทศในภูมิภาคอื่นๆ (ASEAN Secretariat, 2009e; กระทรวงการต่างประเทศ, 2552; สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ, 2555; สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2553)

ประเทศสมาชิกอาเซียนประกอบด้วย 10 ประเทศ คือ ไทย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ มาเลเซีย บรูไน เวียดนาม ลาว พม่า และกัมพูชา ต่างเห็นพ้องต้องกันว่าการศึกษาคือปัจจัยที่สำคัญยิ่งในการพัฒนาประเทศ ดังเห็นได้จากปณิธานว่าด้วยแผนงานสำหรับประชาคมอาเซียน ได้ให้ความสำคัญในการใช้กลไกการศึกษาขับเคลื่อนอาเซียนให้บรรลุวิสัยทัศน์อาเซียน 2020 (กระทรวงการต่างประเทศ, 2552) ความเป็นประชาคมอาเซียน “ASEAN Community” จำต้องได้รับการเสริมสร้างด้วยกลไกต่าง ๆ จากทุกภาคส่วน รวมถึงสถาบันการศึกษาเป็นสำคัญ สอดคล้องกับคำกล่าวของบิดาแห่งการก่อตั้งประชาคมยุโรป (EU) คือ Jean Monnet ที่กล่าวว่า “If I had to do it again, I would start with education.” ทั้งนี้เพื่อความมั่นคงและยั่งยืนของความร่วมมือระดับภูมิภาคนี้ การศึกษาจึงเป็นกลไกเสริมสร้างความเป็นประชาคม โดยใช้ความร่วมมือด้านการศึกษาเป็นหัวใจสำคัญในการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศสมาชิกอาเซียน อย่างไรก็ตามจะเห็นได้ว่าบริบทของแต่ละประเทศมีรายละเอียด ความซับซ้อน อ่อนไหวแตกต่างกันไปตามแต่ละประเทศ นอกจากนี้ประชาคมอาเซียนยังมีพื้นฐานทางสังคม การเมือง และเศรษฐกิจที่แตกต่างกันทำให้การรวมตัวกันของอาเซียนมีลักษณะเฉพาะที่อาจจะเป็นอุปสรรค ในการเป็นประชาคมตามที่คาดหวังไว้ในกฎบัตรอาเซียน (กระทรวงการต่างประเทศ, 2552; ประภัสสร เทพชาติ, 2554a, 2554b; สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ, 2555; สุรเกียรติ์ เสถียรไทย, 2554) ดังนั้นความร่วมมือด้านการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความเข้าใจอันดีร่วมกันร่วมแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ เป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างศักยภาพของคนในสังคมโลกคุณภาพคนเป็นปัจจัยที่สำคัญที่จะสนับสนุนการขับเคลื่อนนโยบายไปสู่ความสำเร็จเพื่อให้ประเทศชาติก้าวไปข้างหน้าได้อย่างมั่นคงและเท่าเทียม (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2555)

การก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ในปี 2558 ของสมาชิก 10 ประเทศ ที่ต่างมีเชื้อชาติ ภาษา วัฒนธรรม พฤติกรรมและรสนิยมของผู้บริโภค รวมถึงปัจจัยสภาพแวดล้อมและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน นับเป็นโอกาสที่แต่ละประเทศจะได้ประโยชน์จากการค้าการลงทุนระหว่างกัน แต่ในอีกด้านหนึ่งจะก่อให้เกิดการแข่งขันที่รุนแรงระหว่างประเทศสมาชิกเช่นเดียวกัน ซึ่งประเทศที่มีประชากรที่มีคุณภาพ จะมีความได้เปรียบและมีศักยภาพในด้านการแข่งขันสูง ซึ่งปัจจัยดังกล่าว ส่งผลทำให้แต่ละประเทศในอาเซียน จำเป็นต้องพัฒนาทางการศึกษา เพื่อทำให้บุคลากรของแต่ละประเทศ พร้อมทั้งจะติดต่อกับเรียนรู้ ทั้งทางด้าน ภาษา วัฒนธรรม ตลอดจนจนถึงมีศักยภาพที่จะเผชิญการแข่งขันที่คาดว่าจะรุนแรงมากขึ้นการพัฒนา

ด้านการศึกษา ดังนั้นการศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์แต่เมื่อพิจารณาในส่วนของการศึกษาไทย พบว่า งบประมาณค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของไทยต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP) ของไทยมีสัดส่วนสูงกว่าประเทศสิงคโปร์ อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ แต่อยู่ต่ำกว่ามาเลเซีย ในขณะที่อัตราส่วนนักเรียนต่อครูของไทย ระดับประถมศึกษาไทย ดีกว่า อินโดนีเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ แต่ต่ำกว่ามาเลเซีย ในขณะที่อัตราส่วนนักเรียนต่อครูของไทย ระดับมัธยมศึกษาไทยดีกว่าฟิลิปปินส์ แต่ต่ำกว่าทั้งอินโดนีเซีย สิงคโปร์และมาเลเซียอย่างไรก็ตามหากพิจารณาทางด้านความรู้ความเชี่ยวชาญทางด้านภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นภาษาสากลที่ใช้ติดต่อสื่อสารกันทั่วโลกจะพบว่าไทยยังต้องมีการปรับปรุงคุณภาพด้านนี้ค่อนข้างมาก(ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2555)

จากข้อตกลงของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน กิจกรรมสาขาบริการด้านการศึกษาที่ประเทศสมาชิกในอาเซียนมีข้อผูกพัน ได้แก่ การศึกษาก่อนวัยเรียนระดับประถม มัธยม รวมถึงการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพ ระดับอุดมศึกษา การศึกษาผู้ใหญ่ และ โรงเรียนสอนภาษาต่างประเทศ ทั้งนี้ประเทศสมาชิกในอาเซียนยอมรับที่จะเปิดเสรีการศึกษาใน 4 รูปแบบคือ รูปแบบที่ 1 การให้บริการข้ามพรมแดนคือผู้ให้บริการอยู่ต่างประเทศ ให้บริการแก่ลูกค้าในประเทศโดยตรง เช่น ให้บริการทางการศึกษาข้ามพรมแดนผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต รูปแบบที่ 2 การเดินทางไปใช้บริการในต่างประเทศ คือ การบริโภคหรือการเดินทางไปใช้บริการในต่างประเทศ เช่นการเดินทางศึกษาในประเทศสมาชิก รูปแบบที่ 3 การจัดตั้งธุรกิจ คือการเข้าไปจัดตั้งกิจการในรูปแบบสาขาหรือนิติบุคคลในกลุ่มประเทศสมาชิก เพื่อให้บริการแก่ประชาชนของประเทศนั้นๆ และกำหนดให้ต่างชาติถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49 รูปแบบที่ 4 การเคลื่อนย้ายบุคคล คือนักเรียนต่างชาติเดินทางเข้าไปในกลุ่มประเทศสมาชิกเพื่อประกอบอาชีพเช่นเดินทางไปบรรยายหรือสอนในต่างประเทศ (กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ, 2555)

ผลจากข้อตกลงการเปิดเสรีทางการศึกษา คาดว่าจะทำให้ตลาดการศึกษาในภูมิภาคอาเซียนมีความคึกคักมากขึ้น โดยเฉพาะการเพิ่มทางเลือกของนักเรียนไทยและอาเซียนอื่นๆ ในการเข้ารับบริการด้านการศึกษาจากสถาบันภายในกลุ่มประเทศอาเซียน สำหรับประเทศไทยโดยเฉพาะสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ยังมีปัญหาด้านคุณภาพการศึกษาที่ต่ำกว่ามาตรฐาน โดยเฉพาะ PISA (Programme for International Student Assessment) คือโครงการประเมินผลนักเรียนนานาชาติ เป็นโครงการที่ริเริ่มโดยองค์การเพื่อความร่วมมือและพัฒนาทางเศรษฐกิจ หรือ OECD (Organisation for Economic Co-operation and Development) มีจุดมุ่งหมายสำคัญเพื่อตรวจสอบว่าเยาวชนวัยจบการศึกษาภาคบังคับ หรือวัยอายุ 15 ปีของประเทศต่างๆมีศักยภาพ หรือความสามารถพื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตในโลกที่มีความเปลี่ยนแปลง

หรือไม่ เพียงใด ในสามด้านคือ การอ่าน ( Reading Literacy) คณิตศาสตร์ (Mathematics Literacy) และวิทยาศาสตร์ (Scientific Literacy) ผลการประเมินพบว่า นักเรียนไทยมีผลการประเมินต่ำกว่า ค่าเฉลี่ยนานาชาติ ต่อเนื่องถึง 4 ครั้ง และเนื่องจากผลการสอบ PISA ได้ถูกนำไปใช้เป็นเกณฑ์หนึ่ง ในการจัดลำดับความสามารถในการแข่งขันของประเทศ และการพิจารณาความน่าลงทุน ทำให้ นานาชาติมองว่า ไทยยังเป็นประเทศด้อยคุณภาพการศึกษา หมายความว่า ศักยภาพของคนไทยต่ำกว่า นานาชาติ โดยเฉพาะ เมื่อเทียบกับประเทศเพื่อนบ้านในอาเซียน ที่ผ่านมาประเทศไทยมีผลสอบ PISA ต่ำกว่าประเทศสิงคโปร์มาก และในปี 2012 ก็ต่ำกว่าประเทศเวียดนาม และมาเลเซียด้วย ดังนั้น หากคะแนนการสอบ PISA ของไทยยังไม่ดีขึ้น ก็จะทำให้ศักยภาพการแข่งขันของประเทศ ในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนด้อยลงอีกด้วยกระทรวงศึกษาธิการจึงได้ใช้คะแนนการสอบ PISA มาเป็นตัวบ่งชี้ข้อหนึ่งความสำเร็จของการจัดการศึกษา คือ “ภายในปี พ.ศ. 2561 ผลสัมฤทธิ์ทางการ ศึกษาด้านคณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เพิ่มขึ้นไม่ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยนานาชาติ” (กระทรวงศึกษาธิการ, 2556)

กระบวนการบริหารเชิงยุทธศาสตร์ เป็นกระบวนการบริหารแบบหนึ่งที่ยกมาใช้ในวง การธุรกิจและแพร่เข้ามาในวงการการศึกษา ประกอบด้วยขั้นตอน 3 ขั้นตอน ได้แก่ 1) ขั้นตอนการ วิเคราะห์เชิงกลยุทธ์ (strategic analysis) 2) ขั้นตอนการกำหนดทางเลือกเชิงกลยุทธ์ (strategic choice) 3) ขั้นตอนการนำแผนกลยุทธ์ไปปฏิบัติ (strategic implementation)(สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์ , 2546) การวางแผนเชิงยุทธศาสตร์ จะเห็นว่า มีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) องค์ประกอบหลักส่วน “เป้าประสงค์ร่วม” ซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลัก องค์ประกอบส่วนนี้หากชัดเจน จะทำหน้าที่เสริมการประสานงานแก่องค์กร และ/หรือเป็น ส่วนชี้นำให้เห็นทิศทางการพัฒนาเป็น “วิสัยทัศน์” ที่องค์กรประสงค์ เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในการพัฒนาที่สมเหตุสมผล ส่วนพันธกิจจะชี้นำให้เกิดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่สุด ขององค์กรต้องทำอย่างมีบูรณาการภายใต้แผนต่าง ๆ ส่วนวัตถุประสงค์หลัก เป็นเกณฑ์ที่ต้อง บรรลุ หรือระดับความสำเร็จ (ผลกระทบ /ผลลัพธ์)ที่ต้องถูกประเมิน เพื่อเป็นหลักประกันว่า องค์กรได้ดำเนินการตามแผนไปสู่ทิศทาง ที่ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ที่วาดหวังไว้ 2) องค์ประกอบด้าน “ทางเลือกการดำเนินการ ” ซึ่งได้แก่ ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธี ที่กำหนดอย่างชัดเจนขึ้น เป็นกรอบ ความคิดที่ชี้นำทางแก่การปฏิบัติการหลักของแผนว่า แนวทางที่เหมาะสม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ ของแผนมีอย่างไรบ้าง กรอบความคิดนี้ได้มาจากการผนวกประเด็นชี้นำที่ได้จากการวิเคราะห์และ การจัดลำดับความสำคัญของสถานะแวดล้อม ทั้งด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับพันธกิจขององค์กรอีกด้วย และ 3) องค์ประกอบหลัก ด้าน “เครื่องมือ-กลไกเร่งรัดการพัฒนา ” เพื่อสามารถชี้แนะแนวทางการเร่งรัดกระบวนการ ดำเนินงาน มีรูปแบบการปรับกระบวนการทำงานขององค์กร การปรับปรุงระเบียบตลอดจน



ค่านิยม วัฒนธรรมและความเชื่อต่าง ๆ ภายในองค์กรให้สนับสนุนแผนงานโครงการ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่กำหนดไว้ จะเห็นได้ว่า การวางแผนยุทธศาสตร์มีองค์ประกอบหลัก 3 ส่วนใหญ่ ๆ ได้แก่ 1) องค์ประกอบหลักส่วน “เป้าประสงค์ร่วม ” ซึ่งประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ และวัตถุประสงค์หลัก องค์ประกอบส่วนนี้หากชัดเจน จะทำหน้าที่เสริมการประสานงานแก่องค์กร และ/หรือเป็นส่วนชี้นำให้เห็นทิศทางการพัฒนาเป็น “วิสัยทัศน์” ที่องค์การประสงค์ เป็นสิ่งที่พึงปรารถนาในการพัฒนาที่สมเหตุสมผล ส่วนพันธกิจจะชี้นำให้เกิดความชัดเจนในบทบาทหน้าที่ที่สำคัญที่สุดขององค์กรต้องทำอะไรบ้างมีบูรณาการภายใต้แผนต่าง ๆ ส่วนวัตถุประสงค์หลัก เป็นเกณฑ์ที่ต้องบรรลุ หรือระดับความสำเร็จ (ผลกระทบ / ผลลัพธ์) ที่ต้องถูกประเมิน เพื่อเป็นหลักประกันว่า องค์กรได้ดำเนินการตามแผนไปสู่ทิศทาง ที่ก่อให้เกิดวิสัยทัศน์ที่วาดหวังไว้ 2) องค์ประกอบด้าน “ทางเลือกการดำเนินการ ” ซึ่งได้แก่ยุทธศาสตร์/ยุทธวิธี ที่กำหนดอย่างชัดเจนขึ้น เป็นกรอบความคิดที่ชี้นำทางแก่การปฏิบัติการหลักของแผนว่า แนวทางที่เหมาะสม เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของแผนมีอะไรบ้าง กรอบความคิดนี้ได้มาจากการผนวกประเด็นชี้นำที่ได้จากการวิเคราะห์และการจัดลำดับความสำคัญของสภาวะแวดล้อม ทั้งด้านจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรค นอกจากนี้ ยังต้องคำนึงถึงความสอดคล้องกับพันธกิจขององค์กรอีกด้วย และ 3) องค์ประกอบหลักด้าน “เครื่องมือ-กลไกเร่งรัดการพัฒนา ” เพื่อสามารถชี้แนะแนวทางการเร่งรัดกระบวนการดำเนินงาน มีรูปแบบการปรับกระบวนการทำงานขององค์กร การปรับปรุงระเบียบตลอดจนค่านิยม วัฒนธรรมและความเชื่อต่างๆ ภายในองค์กรให้สนับสนุนแผนงานโครงการ เพื่อเพิ่มประสิทธิผลของยุทธศาสตร์และยุทธวิธีที่กำหนดไว้

การจะพัฒนาสถานศึกษาให้มีความพร้อมในการเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งได้นั้นจำเป็นต้องอาศัยกลไก และความร่วมมือจากกลุ่มบุคคลหลายฝ่ายที่ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เรียนมีคุณภาพ มีระบบการเรียนรู้ที่เหมาะสมการบริหารจัดการเอื้อต่อการจัดการเรียนรู้และความพร้อมในด้านแหล่งเรียนรู้ ของสถานศึกษา ซึ่งเป็นประเด็นปัญหาหลักสำคัญของสถานศึกษาขึ้น พื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน,2557) สอดคล้องกับ พรศ ทิวรัชชัย (2556) ที่พบว่า การบริหารจัดการในชั้นเรียนของครู ยังไม่พร้อมที่เข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนเนื่องจากมีการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ความสำคัญกับบทบาทของครูเป็นส่วนใหญ่ และความพร้อมในแหล่งการเรียนรู้ยังไม่เพียงพอ ตลอดจนนโยบายส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษาจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ยังไม่มีประสิทธิภาพเท่าที่ควร นอกจากนี้ยังพบว่า ประเด็นสำคัญของการส่งเสริมให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและสามารถเข้าสู่ประชาคมอาเซียนได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องอาศัยแนวทางหรือนโยบายที่เป็นเอกภาพครอบคลุมทั้งในระดับเป้าหมายสูงสุด คือ ด้านคุณภาพผู้เรียนระบบการเรียนรู้ การบริหารจัดการและแหล่งเรียนรู้กระทรวงศึกษาธิการ2556; สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา2557)

จากปัญหาดังกล่าว กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดยุทธศาสตร์และแนวทางจัดการศึกษา เพื่อรองรับ เช่น จัดให้มีศูนย์อาชีวศึกษา แต่แนวนโยบายดังกล่าวยังไม่สนองตอบหรือสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาที่มีอย่างหลากหลาย และดำเนินได้ไม่ทั่วถึง ดังนั้น เพื่อให้ได้ ข้อเสนอแนะเชิงนโยบายสำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำไปสู่ความเป็นประชาคมอาชีวศึกษาที่เข้มแข็ง และเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายอันจะนำไปสู่การพัฒนาสถานศึกษาให้สอดคล้องกับบริบท และความ ต้องการของสถานศึกษาตลอดจนนำไปสู่การปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม และเกิดมรรคผลอย่างมี ประสิทธิภาพต่อไป จึงทำการศึกษา ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาชีวศึกษาที่เข้มแข็ง สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการวิจัยเอกสาร การ วิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมและรายด้าน และศึกษาผลการ คาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวมและรายด้านเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัจจัยคุกคามแนวทาง และกลไกของนโยบายเพื่อ ความเป็นประชาคมอาชีวศึกษาที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน อันจะเป็นข้อมูลและสารสนเทศสำหรับหน่วยงานต้นสังกัด และสถานศึกษาที่เกี่ยวข้องนำไป ประยุกต์ใช้เพื่อสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

### คำถามการวิจัย

1. ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาชีวศึกษาที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จากผลการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และการ สัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิโดยรวมและรายด้านเป็นอย่างไร
2. ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย เกี่ยวกับ วัตถุประสงค์สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัจจัยคุกคามแนวทาง และกลไกของนโยบาย เพื่อความเป็นประชาคมอาชีวศึกษาที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวมและรายด้านเป็นอย่างไร

### วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบาย เพื่อความเป็นประชาคมอาชีวศึกษาที่เข้มแข็งสำหรับ สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านจากผลการวิจัย เอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ

2. เพื่อศึกษาผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยรวมและรายด้านเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัจจัยคุกคาม แนวทาง และกลไกของนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

### ขอบเขตของการวิจัย

#### 1. ขอบเขตองค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบาย

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบคือวัตถุประสงค์สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัจจัยคุกคามแนวทาง และกลไกของนโยบาย

#### 2. ขอบเขตด้านเนื้อหา

จากผลการศึกษา และสังเคราะห์น่านาทัศนะเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตเนื้อหาเพื่อการวิจัยเป็นเบื้องต้น 18 ด้าน คือ ด้าน ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับอาเซียน ด้านคุณภาพผู้เรียนด้านหลักสูตรและการเรียนรู้ด้านการเปิดเสรีทางการศึกษา ด้าน การบริหารจัดการ ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ ด้านการ เสริมสร้างประสบการณ์ ด้านการพัฒนาทักษะทางภาษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ ด้านการสร้าง ความตระหนัก ด้านโอกาสทางการศึกษา ด้านการจัดการศึกษาให้เป็นสากล ด้านการส่งเสริม สนับสนุนกีฬา ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ ด้านกลไกในการขับเคลื่อน ด้านการสร้าง วัฒนธรรมการเรียนรู้ และด้านทักษะชีวิตและอาชีพ

#### 3. ขอบเขตของพื้นที่ศึกษา

พื้นที่ในการศึกษา ได้แก่โรงเรียนที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานในประเทศไทยทั้ง 4 ภาค ได้แก่ ภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาค ตะวันออกเฉียงเหนือ

### นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ข้อเสนอเชิงนโยบาย หมายถึง ผลการวิจัยนโยบายเพื่อการปฏิบัติในเชิงนโยบาย ทั้งโดย ภาพรวม และรายด้าน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญคือวัตถุประสงค์ของนโยบายสภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามแนวทาง และกลไกที่จะทำ ให้ บรรลุผลใน ความเป็นประชาคม อาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. สภาพปัจจุบันความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งหมายถึง ระดับความพร้อมที่จะเป็นศูนย์กลางด้านอาเซียนศึกษา เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านศาสนา และวัฒนธรรมของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3. จุดแข็งเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง หมายถึง สิ่งที่สถานศึกษาสามารถทำได้ เป็นสิ่งที่เพิ่มคุณค่าให้แก่สถานศึกษาและช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เช่น เป็นศูนย์กลางด้านอาเซียนศึกษา เป็นศูนย์กลางการเรียนรู้ด้านศาสนา และวัฒนธรรม หรือตั้งอยู่ในพื้นที่ที่เหมาะสม กระบวนการ และการดำเนินงานที่มีคุณภาพ

4. จุดอ่อนเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง หมายถึง สิ่งที่สถานศึกษาไม่สามารถทำได้เป็นเรื่องของปัจจัยภายในที่เป็นอุปสรรคขัดขวางความเป็นศูนย์กลาง ของอาเซียนศึกษา การเรียนรู้ ศาสนา และวัฒนธรรมรวมถึง เป็นสิ่งที่ลดคุณค่าของสถานศึกษา เช่น บุคลากรขาดสมรรถนะและความเชี่ยวชาญ การบริการด้อยคุณภาพ ไม่มีความเด่นหรือแตกต่างจากคู่แข่ง ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่ไม่เหมาะสม กระบวนการดำเนินงานที่ไร้คุณภาพ ภาพลักษณ์ของสถานศึกษาไม่ดี

5. โอกาสเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง หมายถึง เงื่อนไขที่อาจสนับสนุนสถานศึกษาที่เป็นเรื่องของปัจจัยภายนอกที่เอื้อต่อความสำเร็จ ต่อความเป็นศูนย์กลาง ของอาเซียนศึกษา การเรียนรู้ ศาสนา และวัฒนธรรม เช่น นโยบายรัฐบาล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสนับสนุน

6. ปัจจัยคุกคามเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง หมายถึง เงื่อนไขที่บั่นทอนความสำเร็จของสถานศึกษา เป็นปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน เพื่อเป็นศูนย์กลางอาเซียนศึกษา การเรียนรู้ ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นสิ่งที่อาจลดคุณค่าขององค์การเช่น มีคู่แข่งใหม่ที่เข้มแข็งหรือมีคุณภาพดีกว่า หรือคู่แข่งได้เปรียบในช่องทางกาให้บริการที่ดีกว่า

7. แนวทางของ นโยบาย หมายถึง วิธีการดำเนินงานเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

8. กลไกของ นโยบาย หมายถึง วิธีการหรือกลวิธีที่จะทำให้การนำ นโยบาย ความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานไปปฏิบัติให้บรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ เช่น ต้องมีการออกกฎหมายระเบียบข้อบังคับเป็นต้น

9. ความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง หมายถึง สภาพความพร้อมของสถานศึกษาที่จะเป็นศูนย์กลางของอาเซียนศึกษา การเรียนรู้ ศาสนา และวัฒนธรรม

## ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยในครั้งนี้จะทำให้ได้ ข้อเสนอเชิง นโยบาย เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งจะนำไปใช้ให้เกิดประโยชน์ดังนี้

### 1. ประโยชน์เชิงวิชาการ

1.1 ได้ข้อเสนอเชิง นโยบาย เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดทำร่างตรวจสอบและจัดทำเป็นข้อเสนอเชิง นโยบาย จากผู้ทรงคุณวุฒิผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียสามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาศักยภาพการวิจัยที่มีอยู่ให้ได้มาตรฐานและมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

1.2 เป็นการนำเสนอรูปแบบการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (participatory policy research) โดยให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมาร่วมคิดร่วมกันวิเคราะห์และร่วมกันให้ข้อเสนอแนะในการจัดทำร่างและการจัดทำข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.3 เป็นการนำเสนอรูปแบบการจัดทำข้อเสนอเชิง นโยบาย ที่มีเกณฑ์การพิจารณาในการตรวจสอบร่างข้อเสนอเชิงนโยบายให้สามารถนำไปปฏิบัติได้จริง โดยใช้เกณฑ์ดังนี้คือเกณฑ์ความเหมาะสม (propriety) ความเป็นไปได้ (feasibility) และและการยอมรับ (acceptable) ในลักษณะอัตวิสัย (subjectivity)

### 2. ด้านการนำไปใช้

2.1 สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำข้อเสนอเชิง นโยบาย เพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยที่เป็นผลจากการวิจัยนี้ไปเป็นข้อมูลสารสนเทศประกอบการตัดสินใจของผู้มีอำนาจการตัดสินใจเพื่อประยุกต์ใช้ในหน่วยงานของตน

2.2 เป็นสารสนเทศสำหรับรัฐบาลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนา ความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง นำไปประยุกต์ใช้เพื่อส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพ การศึกษาในโรงเรียน และในภาพรวมของประเทศต่อไป

2.3 หน่วยงานของรัฐ หรือองค์กรเอกชนสามารถนำสารสนเทศที่ได้จากการวิจัย ทั้งที่เป็นข้อเสนอเกี่ยวกับ วัตถุประสงค์ แนวดำเนินการ และกลไกของนโยบายไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนา สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ ในกลุ่มอื่นๆ ที่มีบริบทใกล้เคียงกัน

## บทที่ 2

### เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับ “ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน” ในบทที่ 2 นี้มีจุดมุ่งหมายในการศึกษา หลักการ แนวคิดและทฤษฎี งานวิจัย ตำรา รายงานการวิจัย เอกสารงานวิชาการ วารสาร เพื่อนำไปสู่ความเข้าใจและประมวลองค์ประกอบ นิยามและตัวบ่งชี้ความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปสู่การสรุปกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังมีรายละเอียดในแต่ละหัวข้อดังต่อไปนี้

ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory Policy Research)

ตอนที่ 2 แนวคิดเชิงวิชาการเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียน

ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบันจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามของสถานศึกษาสังกัด

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ตอนที่ 4 บทสรุปกรอบแนวคิดการวิจัย

รายละเอียดในแต่ละหัวข้อผู้วิจัยจะนำเสนอต่อไปนี้

#### ตอนที่ 1 การวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory Policy Research)

การวิจัยนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วมตามที่เสนอของ วิโรจน์ สารรัตนะ (2558) ที่ได้ศึกษาแนวคิดการวิจัยเชิงนโยบายตามที่เสนอของ Majchrzak (1984) ที่กล่าวถึง การวิจัยเชิงนโยบาย (policy research) ว่าเป็นกระบวนการศึกษาปัญหาพื้นฐานทางสังคม เพื่อให้ได้ข้อเสนอที่มุ่งการปฏิบัติที่เป็นไปได้ (possible action oriented recommendations) สำหรับนำเสนอผู้กำหนดนโยบายใช้ประกอบการตัดสินใจแก้ปัญหาต่างๆ และการวิจัยเชิงนโยบายตามแนวคิดของ Majchrzak มี 5 ขั้นตอน คือ 1) การเตรียมการ 2) การกำหนดกรอบแนวคิด 3) การวิเคราะห์เชิงเทคนิค 4) การวิเคราะห์ข้อเสนอ 5) การสื่อสารข้อเสนอ โดยมีสาระสำคัญดังนี้

**ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการ (preparation)** เป็นการศึกษาบริบทของนโยบายในปัญหาที่ศึกษา เพื่อให้เกิดความชัดเจนในการที่จะกำหนดทิศทาง การวิจัย ที่จะทำ ให้ได้ผลการวิจัยที่เป็นประโยชน์ ควรทำการวิจัยหรือไม่ควรทำ โดยทั่วไปจะให้ความสำคัญในประเด็นต่างๆ ดังนี้ คือ 1) บริบทการกำหนดนโยบายในปัญหาที่ศึกษา ทั้งในอดีต ปัจจุบัน และแนวโน้มในอนาคต รวมถึง

กลไกสนับสนุน (supportive mechanism) ที่นำนโยบายไปสู่การปฏิบัติการระบุกกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่สำคัญ (key stakeholders) ในกระบวนการกำหนดนโยบายหรือที่จะได้รับผลกระทบจากการตัดสินใจในปัญหาที่ศึกษาการทำความเข้าใจโครงสร้างอำนาจ (power structure) ในกระบวนการกำหนดนโยบายด้วย ว่าใครเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจหลัก ใครเป็นผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ และใครที่ไม่มีอิทธิพล 2) นิยาม ข้อตกลงเบื้องต้น และค่านิยม ของผู้มีส่วนได้เสียที่มีต่อปัญหาที่ศึกษาว่าเป็นอย่างไร เห็นด้วยหรือไม่เห็นว่าเป็นปัญหาหรือไม่เป็นปัญหา เห็นตรงกันหรือแตกต่างกัน ความเชื่อในสาเหตุหรือทางแก้ไขเป็นอย่างไร ทั้งนี้เพื่อให้การกำหนดค่านิยมหรือแนวคิด ตลอดจนข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัยมีความชัดเจน 3) ประเภทของข้อเสนอที่เป็นไปได้เกี่ยวกับปัญหาที่ศึกษา ว่าจะเป็นที่ยอมรับ ว่าจะก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลง เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนี้ มีประเด็นที่เป็นข้อชี้แนะในลักษณะที่เป็นเส้นต่อเนื่อง (continuum) 3 ลักษณะดังนี้ คือ (1) ข้อเสนอเพื่อการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปจากที่มีอยู่เดิม (incremental change) ในประเด็นเล็กๆ และใช้ระยะเวลาสั้น (2) ข้อเสนอพื้นฐานเพื่อการเปลี่ยนแปลงให้เกิดสิ่งใหม่ (fundamental change) ที่ต้องใช้เวลาและความพยายามสูง (นักวิชาการบางท่านใช้คำว่า transformational change หรือ radical change เป็นการรื้อฐานเพื่อปรับเปลี่ยนอย่างมีนัยเชิงโครงสร้าง (structural transformation) การปรับเปลี่ยนกรอบความคิด (mental model) ตลอดจนการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเชิงระบบ (systemic behavior) (3) ข้อเสนอแบบผสม (mixed scanning) ระหว่างลักษณะที่ 1 และ 2 4) ทฤษฎีที่ต้องการและจำเป็นสำหรับการวิจัย ไม่เฉพาะด้านการเงิน แต่รวมถึงสิ่งอำนวยความสะดวก บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ด้วย และ 5) สังเคราะห์ข้อมูลที่ได้รับ โดยพยายามตอบคำถามว่าใครคือผู้ใช้ผลการวิจัย ในบรรดาผู้ใช้ผลการวิจัยนั้น ใครเป็นผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ เขามีอำนาจในการตัดสินใจอย่างเพียงพอหรือไม่ เขามีความผูกพันและมีความคาดหวังที่จะนำผลการวิจัยไปสู่การปฏิบัติเพื่อบรรลุผลมากน้อยเพียงใด บริบททางวัฒนธรรมสังคมได้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงหรือไม่ มากน้อยเพียงใด และทฤษฎีที่จำเป็นต้องให้มีอะไรบ้าง สามารถหามาได้เพียงพอหรือไม่ เป็นต้นซึ่งจากผลการสังเคราะห์ข้อมูลดังกล่าว จะนำไปสู่การตัดสินใจว่าจะทำการวิจัยต่อไปหรือไม่ หากสามารถตอบได้ว่ามีผู้ใช้ประโยชน์จากผลการวิจัย มีความเป็นไปได้ที่จะทำการวิจัยที่มีคุณค่าได้ และตนเองมีความเหมาะสมที่จะทำวิจัยนั้น ก็ตัดสินใจที่จะทำวิจัยนั้นได้

เพื่อให้การศึกษาในขั้นตอนการเตรียมการนี้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อเสนอแนะขั้นตอนการดำเนินงานไว้เป็นแนวทางดังนี้ 1) เลือกและกำหนดปัญหาที่จะวิจัย 2) กำหนดประเด็นนโยบายที่สำคัญ 3) วิเคราะห์ความเป็นมาของประเด็นนโยบาย 4) สืบค้นงานวิจัยที่มีมาก่อนหน้าและผลที่มีต่อการเปลี่ยนแปลง 5) จัดหาแผนภูมิองค์การและผู้มีอำนาจในการตัดสินใจ 6) กำหนดรูปแบบกระบวนการตัดสินใจ 7) สัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสีย

**ขั้นตอนที่ 2 การกำหนดกรอบแนวคิด (conceptualizing) ใน 3 กิจกรรมหลัก คือ**

1) พัฒนาตัวแบบเบื้องต้นของปัญหาที่จะวิจัย (developing a preliminary model of the social) ในอดีต มักนิยมวิพากษ์วิจารณ์ถึงการขาดความชัดเจนและขาดความเข้าใจในประเด็นที่ศึกษา มีการวิเคราะห์อย่างง่าย แคลบ และกำหนดจุดเน้นที่ไม่ชัดเจน ในปัจจุบัน เป็นการวิเคราะห์ถึงนิยามของปัญหา สาเหตุของปัญหา สร้างตัวแบบ กำหนดค่านิยมและข้อตกลงเบื้องต้นที่จะนำไปสู่การกำหนดคำถามการวิจัย (research questions) ซึ่งการพัฒนาตัวแบบเบื้องต้นของปัญหาที่ศึกษานี้ (คือหัวข้อความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาในบทที่ 1) จะอาศัยข้อมูลที่ศึกษาได้ในระยะเตรียมการ และจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง (literature review)

2) การกำหนดคำถามการวิจัย (formulating specific research questions) กำหนดขึ้นหลังการพัฒนาตัวแบบเบื้องต้น ซึ่งเนื่องจากคำถามการวิจัยจะนำไปสู่การวางแผนระเบียบวิธีวิจัยที่จะใช้และการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์ ดังนั้นจะต้องกำหนดขึ้นอย่างรอบคอบและระมัดระวัง โดยควรคำนึงถึงขั้นตอนดังนี้ 1) กำหนดว่าผลที่คาดหวังจากการวิจัยคืออะไร ต้องการให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในรูปแบบใด แบบค่อยเป็นค่อยไป แบบรีอูฐาน หรือแบบผสม (incremental/fundamental/ mixed) 2) กำหนดประเด็นของปัญหาที่ศึกษา ซึ่งควรคำนึงถึงความเป็นพหุมิติ (multi-dimension) ซึ่งจะทำได้ผลการวิจัยที่ครอบคลุมและมีความหมาย แต่ก็ควรมีแนวหรือเกณฑ์ในการเลือกประเด็นที่จะศึกษาด้วย 3) กำหนดตัวแปร (หรือด้านต่างๆ ที่จะศึกษา) ที่สามารถจัดกระทำเพื่อการเปลี่ยนแปลงได้ (malleable variables) โดยพิจารณาจากผลที่คาดหวังและประเด็นของปัญหาที่กำหนด 4) กำหนดคำถามการวิจัยขึ้นจากตัวแปรที่กำหนด ที่จะนำไปสู่ผลที่คาดหวังจากประเด็นปัญหาที่กำหนด โดยมีเกณฑ์ที่ควรคำนึงถึงดังนี้ 1) ควรสะท้อนให้เห็นถึงประเด็นของปัญหา 2) สามารถศึกษาหาคำตอบได้ 3) เหมาะสมกับเวลาที่จะเป็นประโยชน์ต่อการตัดสินใจเชิงนโยบายทั้งในปัจจุบันและอนาคต 4) เป็นผลจากการสังเคราะห์หลากหลายมุมมอง สะท้อนให้เห็นถึงผลการวิจัยที่เป็นไปอย่างครอบคลุมและบูรณาการ 5) แสดงถึงนโยบายที่กำหนดประเด็นในลักษณะที่จะช่วยให้ผู้ตัดสินใจใช้ในการแก้ปัญหาได้

3) การเลือกผู้วิจัย (selecting research investigators) มีประเด็นการตัดสินใจในสามกรณี ดังนี้ 1) เป็นทีมหรือเดี่ยว หากเรื่องที่วิจัยไม่ใหญ่โตมากนักก็ควรศึกษาเดี่ยว แต่หากเป็นเรื่องใหญ่ มี



ผลกระทบมาก ควรศึกษาเป็นทีมและควรคำนึงถึงหลักการสหวิทยาการ (interdisciplinary) 2) การเลือกภูมิหลังของผู้วิจัย โดยเฉพาะภูมิหลังในเชิงวิชาการ และ 3) ที่ปรึกษาในการวิจัย ซึ่งอาจเป็นทีมที่ปรึกษา หรือเป็นคณะกรรมการอำนวยการ

**ขั้นตอนที่ 3 การวิเคราะห์เชิงเทคนิค (technical analysis)** เป็นการตรวจสอบปัจจัย (factors) ที่อาจเป็นสาเหตุของปัญหา มีขั้นตอนหลักเช่นเดียวกับการวิจัยทั่วไป ดังนี้

1) การนิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการของตัวแปรเป็นตัวแปรที่สามารถจัดกระทำเพื่อการเปลี่ยนแปลงได้ (malleable variables) ที่กำหนดในขั้นตอนกำหนดคำถามการวิจัย ให้อยู่ในรูปของตัวบ่งชี้ (indicators) ที่มีความเฉพาะเจาะจงและสามารถวัดได้

2) การออกแบบวิธีวิจัย (design of study) ซึ่งเนื่องจากการวิจัยเชิงนโยบายมุ่งค้นหาข้อเสนอเพื่อการตัดสินใจเชิงนโยบายมากกว่าเหตุผลเชิงวิชาการ ดังนั้นการวิจัยเชิงนโยบายจึงสามารถจะดัดแปลง (adapt) ผสม (combine) หรือปรับปรุง (improve) ให้ความเหมาะสมได้ส่วนมากแล้วจะไม่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเดี่ยว แต่จะเป็นแบบผสมจากระเบียบวิธีวิจัยประเภทต่างๆ ซึ่งจะเป็นประเภทใดบ้างนั้นขึ้นอยู่กับคำถามการวิจัย เช่น 1) การสังเคราะห์ประเด็น (focused synthesis) จากข้อมูลหลากหลายแหล่ง อาจจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้มีส่วนได้เสีย การประชุมพิจารณา การศึกษาจากผู้วิจัยที่มีประสบการณ์มาก่อน และสิ่งพิมพ์ต่างๆ 2) การวิเคราะห์ข้อมูลทุติยภูมิ (secondary analysis) จากฐานข้อมูลแหล่งต่างๆ เพื่อสร้างฐานข้อมูลใหม่ขึ้นมาในประเด็นที่ศึกษา 3) การทดลองภาคสนาม (field experiments) ซึ่งอาจเป็นการทดลองโดยใช้หลักการสุ่ม (randomized field experiment) หรือแบบกึ่งทดลอง (quasi-experiment) 4) วิธีการเชิงคุณภาพ (qualitative methods) อาจเป็นการสนทนากลุ่ม (focused group discussion) การสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth interview) การสังเกตแบบมีส่วนร่วม (participant observation) 5) การสำรวจ (survey) จากกลุ่มตัวอย่างของประชากร 6) กรณีศึกษา (case study) ซึ่งสามารถเก็บข้อมูลได้ทั้งเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ แม้ธรรมชาติของการวิจัยนี้จะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพก็ตาม 7) การวิเคราะห์ต้นทุน-กำไร และต้นทุน-ประสิทธิผล (cost benefit and cost-effectiveness analysis) เป็นต้น

3) การวิเคราะห์ข้อมูลและสรุปผล (results and conclusion) ควรคำนึงถึงความเหมาะสมของข้อมูล ความสามารถตอบคำถามการวิจัย โดยอาจเป็นการวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบพหุคูณ การวิเคราะห์ความสัมพันธ์เชิงโครงสร้าง เป็นต้น และการสรุปผลการวิจัยควรนำเสนออย่างง่ายที่คนทั่วไป (lay people) สามารถเข้าใจได้ เน้นผลการวิจัยที่สำคัญ

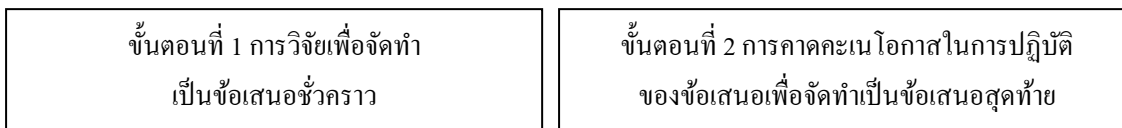
4) การพัฒนาข้อเสนอชั่วคราว (developing tentative policy recommendations) นอกจากจะพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่สรุปผลไว้แล้ว ควรพิจารณาความรู้เกี่ยวกับบริบททางสังคมการเมือง (sociopolitical context) จากผลการศึกษาในระยะเตรียมการด้วยการให้ข้อเสนอควรหลากหลายทางเลือก ไม่ควรเน้นเฉพาะทางเลือกเดียว ควรคำนึงถึงทั้งข้อเสนอเพื่อการปฏิบัติ ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว และข้อเสนอที่อาจเกี่ยวข้องกับกลไกสนับสนุน (supportive mechanisms) ที่จะช่วยสนับสนุนการนำข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ไปสู่การปฏิบัติที่มีประสิทธิภาพได้ด้วย

**ขั้นตอนที่ 4 การวิเคราะห์ข้อเสนอ** (analysis of recommendations) งานวิจัยส่วนใหญ่จบลงตรงที่การสรุปผลและการให้ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย แต่การวิจัยเชิงนโยบายจะไม่หยุดลงเพียงข้อเสนอที่ได้มาเท่านั้น แต่จะศึกษาต่อเนื่องเพื่อคาดคะเนถึงโอกาสในการปฏิบัติ (estimating the probability of implementation) ของข้อเสนอดังนี้ 1) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย (analysis of stakeholders) ที่จะมีผลต่อการตัดสินใจนโยบาย โดยจำแนกผู้มีส่วนได้เสียเหล่านั้นออกเป็นกลุ่มผู้ตัดสินใจนโยบาย (decision makers) ต่อการนำข้อเสนอไปสู่การปฏิบัติ และกลุ่มผู้มีอิทธิพล (influencers) ต่อการตัดสินใจนโยบาย ในกรณีกลุ่มหลังนี้เพื่อวิเคราะห์อำนาจที่จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบายใน 3 มิติ คือ 1) ปริมาณของทรัพยากรที่จะสามารถหามาได้ เช่น เงิน อาสาสมัคร การประสานงาน ข้อมูลสารสนเทศ เป็นต้น 2) คุณลักษณะที่จะสามารถระดมทรัพยากรมาใช้ เช่น ความเกาะเกี่ยวกันเป็นกลุ่ม ความเห็นพ้องต้องกัน และภาวะผู้นำ เป็นต้น 3) ความสามารถที่จะเข้าถึงและมีอิทธิพลต่อกลุ่มผู้ตัดสินใจนโยบายได้ ซึ่งยิ่งกลุ่มผู้ตัดสินใจนโยบายรับฟังข้อคิดเห็นของกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมากเพียงใด ก็แสดงว่า กลุ่มผู้มีส่วนได้เสียมีอิทธิพลที่จะช่วยผลักดันให้ข้อเสนอสู่การปฏิบัติได้มากเท่านั้น หลังจากนั้นจึงเป็นการศึกษาความเห็น (opinion) ของผู้มีส่วนได้เสียเหล่านั้นแต่ละรายว่าสนับสนุนหรือคัดค้านข้อเสนอนั้น ด้วยเหตุผลใด ซึ่งหากสนับสนุนมาก การนำเสนอข้อเสนอนั้นก็มีความเป็นไปได้สูง 2) การวิเคราะห์องค์การ (analysis of organization) เฉพาะการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสียอาจไม่เพียงพอ จำเป็นต้องวิเคราะห์องค์การที่จะเป็นผู้นำเอาแต่ละข้อเสนอไปปฏิบัติด้วย ว่ามีศักยภาพที่จะเอื้อต่อการปฏิบัติมากน้อยเพียงใด ในประเด็นต่างๆ ดังนี้ เช่น 1) โครงสร้างองค์การเพื่อการปฏิบัติ 2) ทรัพยากรที่จะใช้ 3) กลไกเชิงนโยบายที่จะสนับสนุนการปฏิบัติ 3) การคาดการณ์ผลกระทบ (predict potential consequences of recommendations) เป็นผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นจากข้อเสนอในแต่ละประเด็นนั้น ซึ่งอาจได้ข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น จากการสัมภาษณ์ผู้มีส่วนได้เสีย การใช้เทคนิคเดลฟาย หรือเทคนิคการวิเคราะห์ความเสี่ยง เป็นต้น โดยอาจพิจารณาในสามกรณีดังนี้ เช่น 1) ผลกระทบที่คาดหวังและไม่ได้คาดหวัง 2) ผลกระทบโดยรวมที่มีต่อนโยบายอื่นหรือแผนงานอื่น 3) สิ่งที่จะเกิดขึ้นหากข้อเสนอนั้นไม่ได้นำไปปฏิบัติ 4) การคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ (estimating the probability of

implementation) จากผลการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย สักยภาพขององค์กร และผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้น พอที่จะทำให้ผู้วิจัยคาดคะเนได้ถึงโอกาสในการปฏิบัติทั้งในแง่ความเป็นไปได้ (feasible) และการยอมรับ (acceptable) ในลักษณะอัตวิสัย (subjectivity) ซึ่งเป็นการสรุปหรือแปลผลข้อมูล โดยความเห็นของผู้วิจัยเอง เช่น ผู้วิจัยเห็นว่า หากมีผู้ให้ความเห็นว่ามีโอกาสในการปฏิบัติ 20-40 % ก็ถือว่าเพียงพอแล้ว เป็นต้น อย่างไรก็ตาม ดังกล่าวในตอนต้นว่าข้อเสนอจากผลการวิจัยควรมีหลากหลายทางเลือก ดังนั้นอาจแสดงค่าสถิติเพื่อเปรียบเทียบข้อเสนอทางเลือก (alternative recommendations) แต่ละทางเลือกเหล่านั้นด้วยได้ 5) การจัดเตรียมให้ข้อเสนอสุดท้าย (preparation of final recommendations) ผู้วิจัยจะตั้งคำถามว่าข้อเสนออันจะมีผลต่อปัญหาที่วิจัยมาน้อยเพียงใด หากประเมินได้ต่ำกว่า 60% (กรณีที่ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ไว้ที่ระดับ 60 %) ก็มีข้อเสนอแนะในสามกรณีดังนี้ เช่น 1) ยอมรับในความเป็นไปได้ที่ต่ำนั้น 2) เปลี่ยนแปลงเป้าหมายของข้อเสนออัน 3) ปรับแก้ข้อเสนอใหม่โดยพิจารณาประเด็นการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปกับการเปลี่ยนแปลงในปัจจุบันพื้นฐานแบบหรือฐานดังกล่าวในตอนต้น และอาจมีการวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย และหรือวิเคราะห์องค์การประกอบด้วย

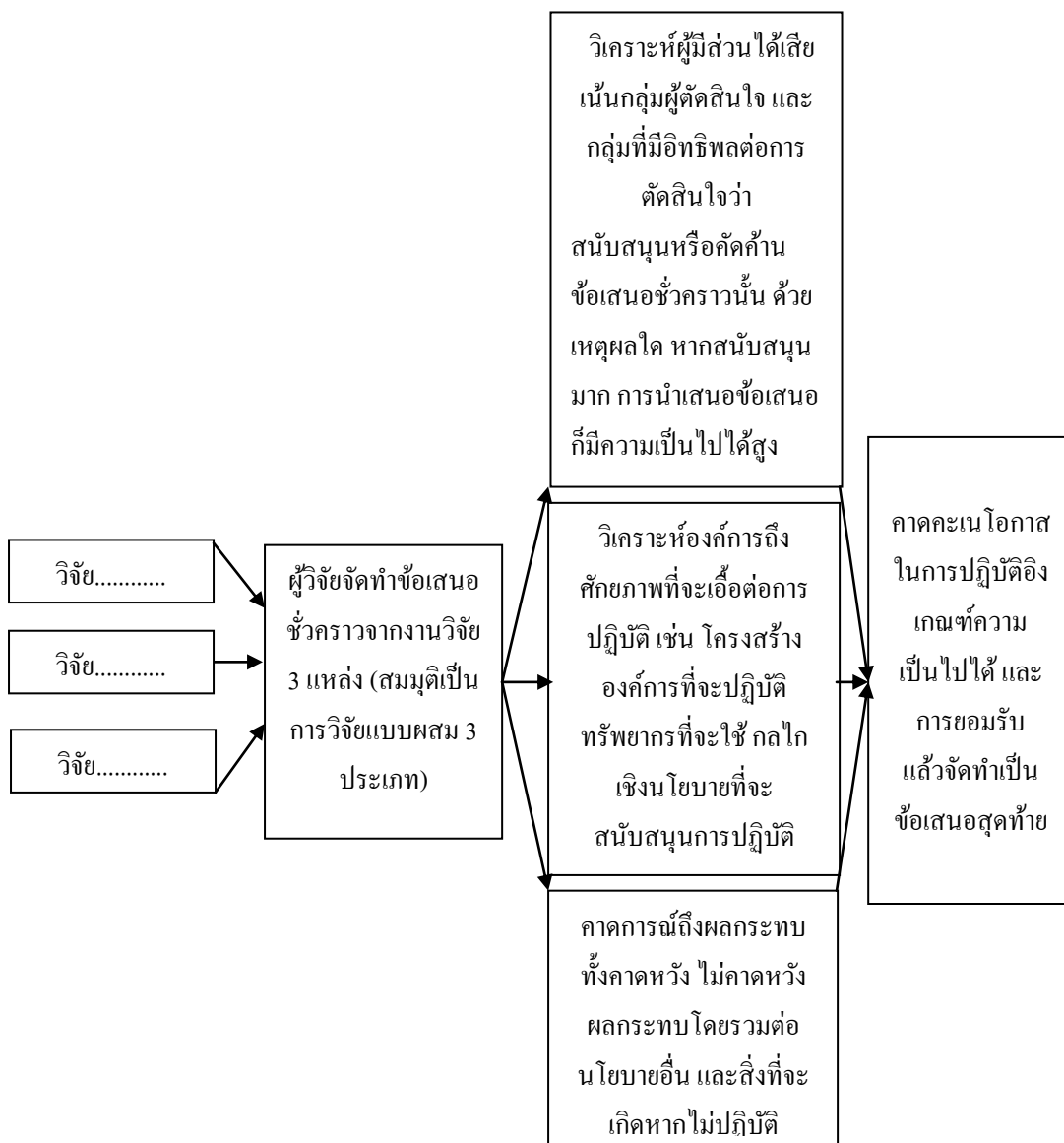
**ขั้นตอนที่ 5 การสื่อสารผลการวิจัยต่อผู้ตัดสินใจนโยบาย** (communicating policy research to policymakers) การวิจัยเชิงนโยบาย หากไม่มีการสื่อสารผลงานวิจัยนั้นต่อผู้ตัดสินใจนโยบายแล้ว ถือว่ายังไม่สิ้นสุดผู้วิจัยจะต้องดำเนินการขั้นต่อไปเพื่อให้มั่นใจว่าผลงานวิจัยนั้นได้รับการพิจารณา และมีโอกาสที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ โดยการสื่อสารนั้นควรเป็นการสื่อสารแบบสองทาง (two-way communication) และควรเลือกใช้วิธีการและสื่อที่เหมาะสม ที่จะทำให้ผู้ตัดสินใจนโยบายได้รับรู้ เข้าใจ และเกิดการยอมรับในผลการวิจัยนั้น อย่างไรก็ตาม มีข้อเสนอแนะว่าการสื่อสารด้วยการพูด (oral communication) จะให้ผลดีกว่าการสื่อสารด้วยการเขียน (written communication)

การวิจัยเชิงนโยบายตามแนวคิดของ Majchrzak ดังกล่าวข้างต้น วิโรจน์ สารรัตนะ ได้สรุปเฉพาะในส่วนที่แสดงให้เห็นถึงวิธีดำเนินการวิจัย (บทที่ 3) ใน 2 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอชั่วคราวที่ให้คำเนื่งถึงวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม และขั้นตอนการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติของข้อเสนอชั่วคราวนั้น ที่คำเนื่งถึงผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการวิจัยเอง รวมทั้งการใช้หลักอัตวิสัย (subjectivity) ในการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติจากเกณฑ์ที่กำหนด ดังภาพประกอบ



ออกแบบโดยคำนึงถึงวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม  
(mixed methodology)

ออกแบบโดยคำนึงถึงผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการวิจัย



พิจารณาถึงความหลากหลายของแหล่งข้อมูล  
(data triangulation) สถิติวิเคราะห์ขั้นกับ  
ประเภทของการวิจัยที่ใช้

พิจารณาถึงเกณฑ์ความเป็นไปได้ (feasible)  
และการยอมรับ (acceptable)  
ในลักษณะอัตวิสัย (subjectivity) ของผู้วิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงนโยบายตามทัศนะของ Majchrzak

จากกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงนโยบายตามทัศนะของ Majchrzak ดังกล่าวข้างต้น มี 3 แนวคิดที่สำคัญ ที่แสดงให้เห็นถึงลักษณะของงานวิจัยประเภทนี้ คือ 1) แนวคิดเกี่ยวกับการออกแบบการวิจัย (design of study) ว่าสามารถจะดัดแปลง (adapt) ผสม (combine) หรือปรับปรุง (improve) ให้มีความเหมาะสมได้ ส่วนมากแล้วจะไม่ใช้ระเบียบวิธีวิจัยเดี่ยว แต่จะเป็นแบบผสมจากระเบียบวิธีวิจัยต่างๆ 2) แนวคิดที่ว่างานวิจัยส่วนใหญ่จะจบลงตรงที่การสรุปผลและการให้ข้อเสนอจากผลการวิจัย แต่การวิจัยเชิงนโยบายจะไม่หยุดลงเพียงข้อเสนอที่ได้มาเท่านั้น แต่จะศึกษาต่อเนื่องเพื่อคาดคะเนถึงโอกาสในการปฏิบัติ (estimating the probability of implementation) ของข้อเสนอด้วย 3) แนวคิดการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ จากผลการวิเคราะห์ศักยภาพของผู้มีส่วนได้เสีย ศักยภาพขององค์กร และผลกระทบที่คาดว่าจะเกิดขึ้นในแง่ความเป็นไปได้ (feasible) และการยอมรับ (acceptable) เป็นการคาดคะเนในลักษณะอัตวิสัย (subjectivity) ซึ่งเป็นการสรุปหรือแปลผลข้อมูลโดยความเห็นของผู้วิจัยเอง

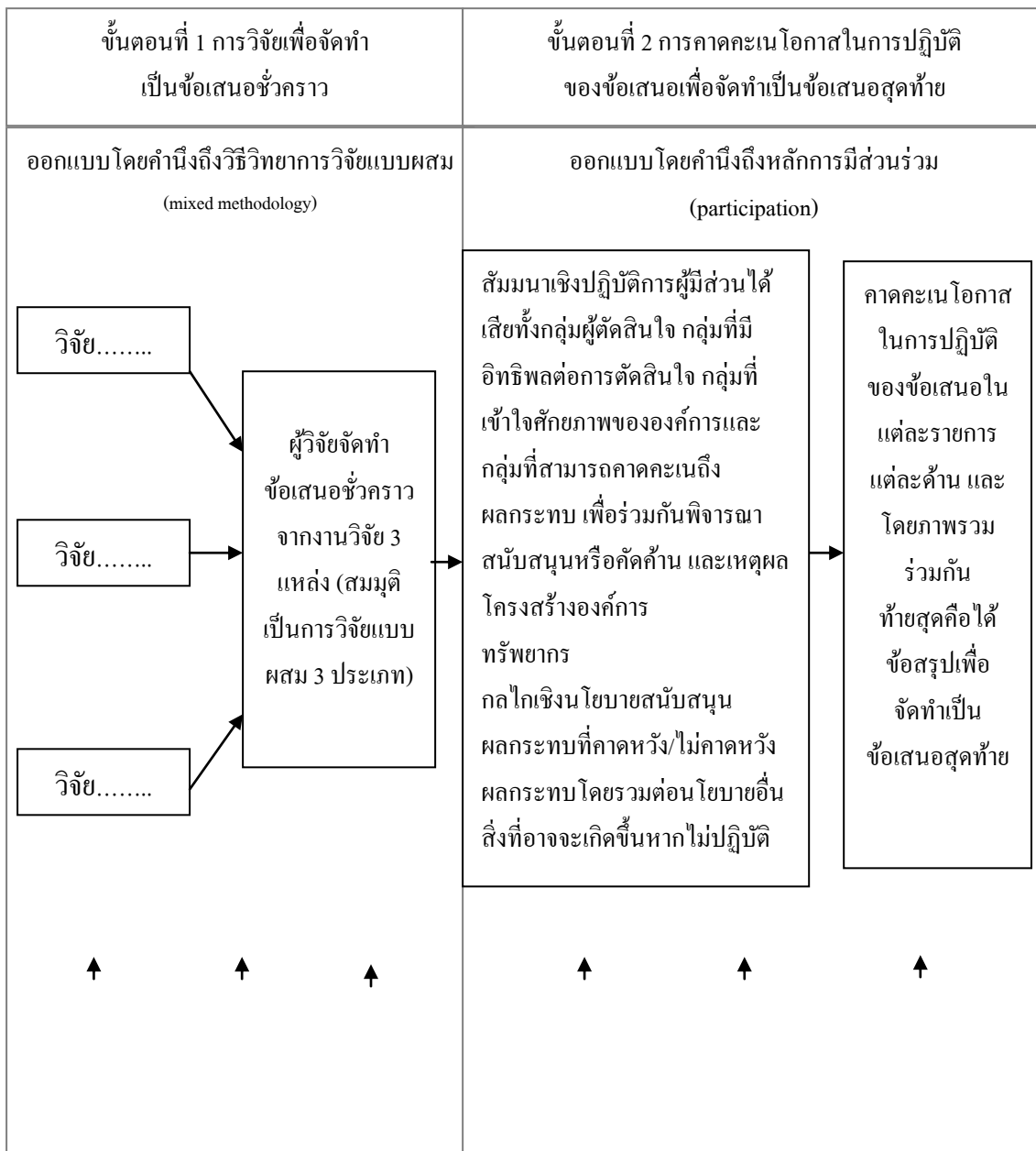
จากสามแนวคิดที่สำคัญดังกล่าว วิโรจน์ สารรัตน์ (2558) ได้นำมาเป็นแนวในการออกแบบวิธีดำเนินการวิจัยของการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนสำคัญ **ขั้นตอนแรก** คือ ขั้นตอนการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอ ควรออกแบบเป็นวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (mixed methodology) เพื่อให้ได้ข้อมูลจากหลากหลายแหล่ง เช่น 1) ข้อมูลจากการศึกษาบริบท (contextual study) อาจเป็นการวิจัยเชิงสำรวจภายในสถาบัน เพื่อให้ทราบสภาพอดีต ปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์กลุ่ม แบบสังเกต แบบวิเคราะห์เอกสาร เป็นต้น 2) ข้อมูลจากการศึกษากรณีตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จ (outstanding/best practice) อาจเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (case study) เพื่อหาข้อสรุปรูปแบบการพัฒนาที่ประสบผลสำเร็จนั้น ว่ามีวัตถุประสงค์ของนโยบาย (policy objective) แนวทางของนโยบาย (policy means) อะไรและอย่างไร ซึ่งหากจะให้ความหลากหลาย ควรเป็นการศึกษาพหุกรณี (multi-case study) 3) ข้อมูลเชิงวิชาการ จากทฤษฎี นโยบาย /แผน และผลงานวิจัย จากที่ศึกษาไว้ในบทที่ 2 หรือจากการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้ได้แหล่งข้อมูลจากทั้งบริบทที่เป็นจริง จากกรณีตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จ และจากเชิงวิชาการ แต่หากจะเพิ่มแหล่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้คุณวุฒิทางวิชาการ/ทางปฏิบัติประกอบอีกด้วยก็ได้

**ขั้นตอนที่สอง** คือ การคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติของข้อเสนอ หากพิจารณาจากแนวคิดของ Majchrzak ข้างต้น ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการวิจัยในเรื่อง 1) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย 2) การวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กร 3) การคาดการณ์ถึงผลกระทบ 4) การคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ 5) การจัดเตรียมให้ข้อเสนอสุดท้าย ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้ ผู้เขียนเห็นว่า สามารถนำเอาหลักการมี

ส่วนร่วม (participation) มาแทนได้ โดยอาจเป็นการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องพิจารณาให้ได้ว่าใครคือผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นกลุ่มผู้ตัดสินใจนโยบายและกลุ่มผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบาย ใครคือผู้ที่เข้าใจศักยภาพขององค์กรได้ดี ใครคือผู้ที่จะสามารถคาดการณ์ถึงผลกระทบได้ดี เพื่อให้มาร่วมกันคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติถึงเกณฑ์ความเป็นไปได้ (feasible) และการยอมรับ (acceptable) ในลักษณะอัตวิสัย (subjectivity) ร่วมกัน (อาจกำหนดเกณฑ์อื่นๆ ด้วยได้ เช่น ความมีประโยชน์ ความเหมาะสม ความสอดคล้อง เป็นต้น) จะทำให้การคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติของข้อเสนอชั่วคราวที่จัดทำในขั้นตอนที่ 1 มีความรอบคอบกว่าที่จะดำเนินการโดยผู้วิจัยเพียงลำพัง โดยอาจกำหนดประเด็นเพื่อพิจารณาข้อเสนอร่วมกัน โดยใช้อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างผสมกันตามความเหมาะสม ทั้งระดับรายการ ระดับรายด้าน และโดยรวม ดังนี้ เช่น 1) สนับสนุนข้อเสนอใดบ้าง ด้วยเหตุผลใด ถัดกันข้อเสนอใดบ้าง ด้วยเหตุผลใด 2) โครงสร้างองค์กรปัจจุบันเอื้อต่อการปฏิบัติในข้อเสนอหรือไม่ 3) หน่วยงานมีทรัพยากรเพียงพอต่อการปฏิบัติตามข้อเสนอหรือไม่ 4) กลไกเชิงนโยบายอื่นๆ สนับสนุนการปฏิบัติในข้อเสนอหรือไม่ 5) ผลกระทบที่คาดหวังและไม่ได้คาดหวัง ทั้งทางบวกและทางลบมีอะไรบ้าง 6) ผลกระทบโดยรวมที่มีต่อนโยบายอื่นหรือแผนงานอื่นมีอะไรบ้าง 7) สิ่งที่จะเกิดขึ้นหากข้อเสนออื่นไม่ได้นำไปปฏิบัติคืออะไร 8) อื่นๆ ที่จะกำหนดเพิ่มเติม

คำตอบที่ได้รับจากการพิจารณาร่วมกัน จะสะท้อนให้เห็นถึงระดับความเป็นไปได้และระดับที่จะได้รับการยอมรับ ที่จะนำไปสู่การคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติของข้อเสนอในแต่ละรายการ แต่ละด้าน และโดยภาพรวมร่วมกัน เพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจร่วมกันในลำดับสุดท้ายว่า จากข้อเสนอชั่วคราวที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 นั้นจะคงอะไรไว้ จะตัดอะไรออกไป หรือจะปรับอะไรให้ดีขึ้น ด้วยเหตุผลใด อะไรควรเป็นข้อเสนอเพื่อการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปและอะไรก่อนหลัง อะไรควรเป็นข้อเสนอเพื่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ แบบเร็วฐานและอะไรก่อนหลัง ฯลฯ ด้วยเหตุผลใด โดยอาจมีค่าสถิติจากการตัดสินใจร่วมกันประกอบด้วยได้ ในกรณีต้องการแสดงน้ำหนักความสำคัญ หรือกรณีต้องการเปรียบเทียบทางเลือก เช่น ค่าความถี่ ความร้อยละ เป็นต้น จากนั้นจึงร่วมกันจัดทำเป็นข้อเสนอสุดท้าย ฉบับสมบูรณ์ ตามองค์ประกอบและรูปแบบที่กำหนด

ข้อเสนอแนวคิดดังกล่าว ถือเป็น “การวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม” (Participatory Policy Research: PPR) ดังแสดงเป็นภาพประกอบ



ภาพที่ 2 กรอบแนวคิดการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วมตามทัศนะของวิโรจน์ สารรัตนะ

ในการให้ข้อเสนอเชิงนโยบายนั้น แม้ผู้กำหนดอาจมีค่านิยม ความสำนึก หรือเจตนาารมณ์แตกต่างกันออกไป ซึ่งอาจทำให้ได้นโยบายที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสมแตกต่างกันออกไป แต่ก็มีข้อเสนอแนะให้คำนึงถึงลักษณะของนโยบายที่ดีด้วย เช่น 1) นโยบายที่ดีจะต้องมีเป้าหมายที่ส่งผลประโยชน์แก่องค์กรหรือประชาชนโดยส่วนรวมมากที่สุด 2) นโยบายที่ดีควรได้มาจากการถกแถลงถึงถึงความสำคัญของปัญหาหรือความต้องการ 3) นโยบายที่ดีควรครอบคลุมภารกิจทุกด้าน ในแต่ละด้านนั้นควรมีความสอดคล้องกัน สนับสนุนซึ่งกันและกัน ไม่ควรขัดแย้งกัน 4) นโยบายที่ดีควรประกอบด้วยเป้าหมาย แนวทาง และกลวิธีที่ดี ดำเนินการได้เร็วที่สุดและเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด 5)

นโยบายที่ดี นอกจากจะมีเนื้อหาเป็นหลักในการทำงานแล้ว เนื้อหาดังกล่าวควรจะเป็นหลักในการประเมินความสำเร็จได้ด้วยดี และควรคำนึงถึงทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณ 6) นโยบายที่ดีจะเป็นข้อความที่ชัดเจน ถ่ายทอดไปสู่ผู้ปฏิบัติได้โดยง่าย และมีความเข้าใจได้ตรงกัน

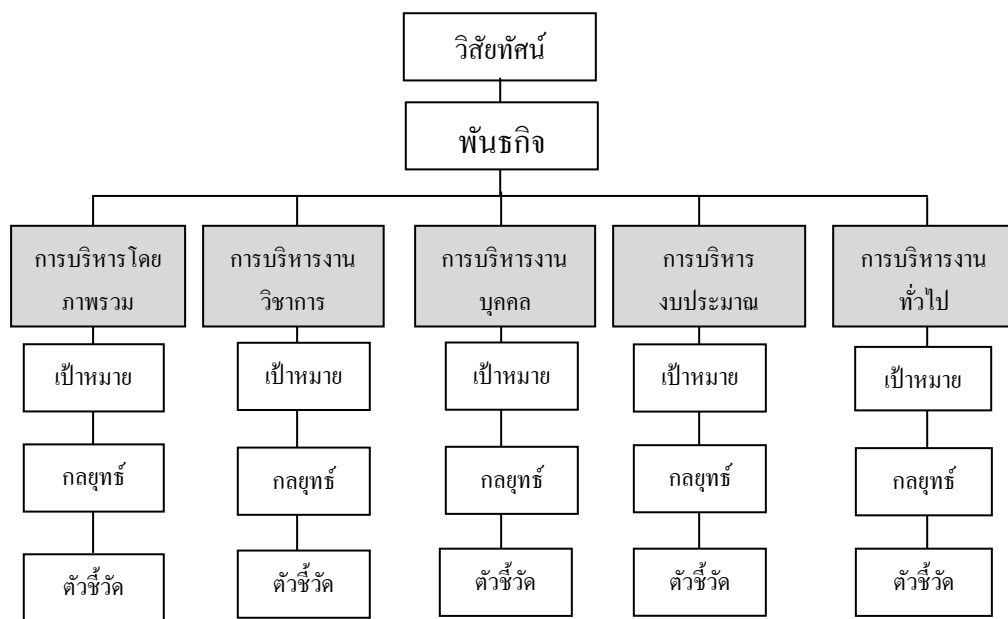
นอกจากนั้น คุณลักษณะที่ดีที่เหมาะสมของนโยบายในองค์การใดองค์การหนึ่ง อาจถือเอาทัศนะของบุคคลส่วนใหญ่เป็นที่ตั้ง เพราะนโยบายสามารถมองได้จากหลายแง่มุม แง่มุมหนึ่งอาจเป็นที่ยอมรับของบุคคลคนหนึ่งหรือกลุ่มหนึ่งแต่อาจไม่เป็นที่ยอมรับของอีกบุคคลคนหนึ่งหรืออีกกลุ่มหนึ่ง ดังนั้นคุณลักษณะที่ดีของนโยบายอีกประการหนึ่ง คือ การถือเสียงข้างมากหรือเป็นที่ศรัทธาของกลุ่มคนส่วนใหญ่โดยอนุโลม ที่อาจมีคนอีกกลุ่มหนึ่งหรือจำนวนน้อยโจมตีคัดค้านและวิพากษ์วิจารณ์ไปตามทัศนะหรือตามเหตุผลของบุคคลกลุ่มนั้น

สำหรับองค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบายที่จะใช้ในการวิจัยหากพิจารณาจากนิยามที่ International Livestock Research Institute (ILRI) (1995) กำหนดว่า นโยบายหมายถึงแนวหรือวิธีการเพื่อการปฏิบัติที่รัฐบาล หรือสถาบัน หรือกลุ่ม หรือบุคคล เลือกจากทางเลือกหลายๆ ทาง เพื่อใช้เป็นแนวทางการปฏิบัติ โดยปกติจะสะท้อนให้เห็นถึงการตัดสินใจในปัจจุบันและอนาคต โดยการตัดสินใจนั้นจะออกแบบเพื่อให้แนวทางการปฏิบัตินั้นบรรลุผลสำเร็จ และการตัดสินใจดังกล่าวจะเกี่ยวพันกับแผนงานเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติด้วย โดยแผนงานที่ได้รับการวางแผนนั้นจะประกอบด้วยวัตถุประสงค์ที่พึงปรารถนา (desired objectives) และวิถีทาง (means) เพื่อการบรรลุผล ซึ่งจากนิยามดังกล่าว แสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบายที่สำคัญ 2 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ของนโยบาย (policy objectives) และ 2) แนวทางของนโยบาย (policy means) โดยวัตถุประสงค์ของนโยบายหมายถึงจุดหมาย (ends) ที่เป็นที่คาดหวังให้บรรลุผล และแนวทางของนโยบายหมายถึงวิถีทาง (means) ที่จะทำให้บรรลุผลในจุดหมายนั้น ซึ่งจุดหมายหนึ่งๆ อาจมีแนวทางเพื่อการปฏิบัติที่หลากหลาย ในทางกลับกัน แนวทางหนึ่งอาจเพื่อการบรรลุเกินกว่าหนึ่งจุดหมายได้ ในขณะที่ กรวีร์ศรีจักร ( 2547) กล่าวถึง 3 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ (ends) เป็นเป้าหมายปลายทาง 2) แนวทาง (means) เป็นแนวทางที่จะทำให้บรรลุ วัตถุประสงค์ 3) กลไกของนโยบาย (mechanism) ที่จะสนับสนุนการปฏิบัติ เช่น ต้องมีการออกกฎหมายออกระเบียบข้อบังคับการจัดตั้งหน่วยงานเฉพาะ เป็นต้นสอดคล้องกับ Ozga (2009) กล่าวถึง 3 องค์ประกอบเช่นกันคือ 1) เป้าหมาย (targets) ของสิ่งที่ต้องการกระทำ 2) วิถีทาง (means) ในการดำเนินงาน 3) ปัจจัย (resources) สนับสนุนการกระทำตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้ รวมทั้ง Carl Joachim Friedrich นักรัฐศาสตร์ที่มีชื่อเสียง ได้กล่าวถึง 3 องค์ประกอบเช่นกัน (อ้างถึงใน ทรายลดา และคณะ , ม.ป.ป.) ดังนี้ 1) เป้าหมาย ( targets) ของสิ่งที่ต้องการกระทำในการกำหนดนโยบายเพื่อสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งอาจเป็นทั้งจุดประสงค์ ( purpose) และผลงานที่เกิดขึ้นในที่สุด ( ended



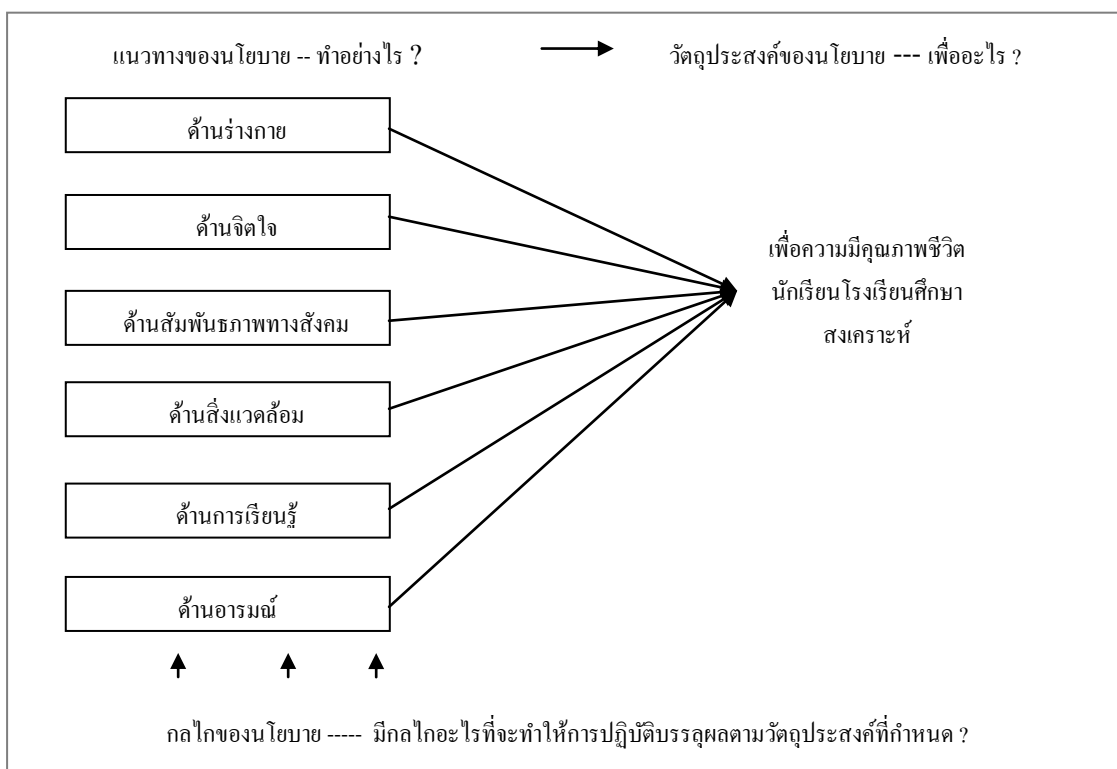
result) ในลักษณะที่เป็นการกระทำอะไร ใด้อะไร และเพื่ออะไร2) วิธีทาง ( means) ในการดำเนินงาน ต้องอาศัยองค์ประกอบที่สำคัญคือหลักการและเกณฑ์ของนโยบายซึ่งผู้กำหนดนโยบายจะต้องมีความรู้และกำหนดไว้ก่อน นอกจากนี้วิธีทางที่สามารถทำให้โยบายดำเนินการได้ยังรวมไปถึงกลยุทธ์ ( tactics) และกลวิธี ( strategies) ต่างๆ อีกด้วย 3) ปัจจัย ( resources) สนับสนุนการกระทำตามนโยบายที่ได้กำหนดไว้ ประกอบด้วย 2 ประการ คือ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก ปัจจัยภายใน ได้แก่ คน เงิน วัสดุอุปกรณ์และวิธีการในการกำหนดนโยบาย ปัจจัยภายนอก ได้แก่ สภาพแวดล้อมทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ ทางสังคม ซึ่งจากที่กล่าวมาเห็นได้ว่า ข้อเสนอเชิงนโยบายมี 2 องค์ประกอบเป็นพื้นฐาน คือ 1) วัตถุประสงค์ของนโยบาย ( policy objective) และ 2) แนวทางของนโยบาย ( policy means) โดยอาจจะเพิ่มให้มีองค์ประกอบที่สามด้วยก็ได้คือ 3) กลไกของนโยบาย ( policy mechanism) ซึ่งการนำเสนอองค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบาย อาจเสนอได้ 2 ลักษณะ คือ

1) ข้อเสนอเชิงนโยบายในลักษณะที่เป็นแผนงาน มีความซับซ้อนดังกรณีตัวอย่างงานวิจัยเรื่องข้อเสนอเชิงนโยบายการบริหารจัดการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์ของ คณิง สายแก้ว (2549) ที่กำหนดมติการวิจัย 5 ด้าน และกำหนด องค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบาย 2 องค์ประกอบ แต่ละองค์ประกอบมีองค์ประกอบย่อยอีก คือ วัตถุประสงค์ของนโยบาย ประกอบด้วย วิสัยทัศน์ และพันธกิจ แนวทางของนโยบาย ประกอบด้วย เป้าหมายกลยุทธ์ และตัวชี้วัดดังภาพประกอบ



ภาพที่ 3 องค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบายในงานวิจัยของคณิง สายแก้ว

2) ข้อเสนอเชิงนโยบายในลักษณะที่ยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัย ไม่ซับซ้อน ในลักษณะนี้ ข้อเสนอเชิงนโยบายยังมีอย่างน้อย 2 องค์ประกอบ คือ 1) วัตถุประสงค์ของนโยบาย และ 2) แนวทางของนโยบาย หรือ 3 องค์ประกอบ โดยเพิ่ม 3) กลไกของนโยบาย ด้วย ในลักษณะนี้ผู้วิจัยยึดวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็นวัตถุประสงค์ของนโยบายเน้นวิจัยเพื่อหาแนวทางของนโยบาย (รวมทั้งกลไกของนโยบาย --- หากกำหนดด้วย) ในแต่ละมิติที่ศึกษาวิจัย ดังเช่น วิทยานิพนธ์ของ รัตนาภรณ์ สมบูรณ์ (2555) เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิต นักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ ที่กำหนดเพื่อควมามีคุณภาพ ชีวิต นักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์ เป็น วัตถุประสงค์ของนโยบาย ผู้วิจัยก็มุ่งวิจัยเพื่อหาแนวทางของนโยบายในงานแต่ละด้าน ถือว่าทุก ข้อเสนอต่างมุ่ง “เพื่อควมามีคุณภาพ ชีวิตนักเรียน โรงเรียนศึกษาสงเคราะห์” ตามวัตถุประสงค์การ วิจัยนั้น คุณภาพประกอบ



ภาพที่ 4 องค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบายในการวิจัยของรัตนาภรณ์ สมบูรณ์

จากกรอบแนวคิดการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วมตามที่เสนอของวิโรจน์ สารรัตนะ (2558) ดังกล่าวข้างต้น ที่ผู้วิจัยได้นำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยในครั้งนี้ มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยจะคำนึงถึง คือ การออกแบบวิธีดำเนินการวิจัยของการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนสำคัญ คือ 1) ขั้นตอนการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอ ควรออกแบบเป็นวิธี

วิทยาการวิจัยแบบผสม (mixed methodology) เพื่อให้ได้ข้อมูลจากหลากหลายแหล่ง และ 2) การคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติของข้อเสนอ โดยใช้หลักการมีส่วนร่วม (participation) เพื่อให้มาร่วมกันคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติถึงเกณฑ์ความเป็นไปได้ (feasible) และการยอมรับ (acceptable) ในลักษณะอัตวิสัย (subjectivity) ร่วมกัน โดยจะคำนึงถึงลักษณะของนโยบายที่ดี รวมทั้งลักษณะของข้อเสนอเชิงนโยบายจะเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายที่มี 3 องค์ประกอบ คือ วัตถุประสงค์ของนโยบาย แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบาย และใช้ลักษณะข้อเสนอแบบไม่ซับซ้อน คือ (1) วัตถุประสงค์ของนโยบายโดยภาพรวม และสภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบายที่สนับสนุนต่อแนวทางของนโยบายในภาพรวมนี้ (2) วัตถุประสงค์ของนโยบาย สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบาย ในแต่ละด้านที่วิจัย (3) กลไกของนโยบายที่สนับสนุนต่อแนวทางของนโยบายทุกด้าน ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 องค์ประกอบของข้อเสนอเชิงนโยบาย

ด้านที่ใช้ในการวิจัย	วัตถุประสงค์ของนโยบาย	สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และ ปัจจัยคุกคาม	แนวทางของนโยบาย	กลไกของนโยบาย	กลไกของนโยบายทุกด้าน
โดยภาพรวม					
ด้าน .....					
ด้าน .....					
ด้าน .....					
ด้าน .....					

## ตอนที่ 2 แนวคิดเชิงวิชาการเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียน

### 1. ความเป็นประชาคมอาเซียนกับการศึกษา

ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) เป็นการพัฒนาจากการเป็น สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ( The Association of South East Asian Nations :ASEAN) ก่อตั้งขึ้นตามปฏิญญากรุงเทพฯ ( Bangkok Declaration) เมื่อ 8 สิงหาคม 2510 โดยมีประเทศผู้ก่อตั้งแรกเริ่ม 5 ประเทศ คือ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ต่อมาในปี 2527 บรูไน ก็ได้เข้าเป็นสมาชิก ตามด้วย 2538 เวียดนาม ก็เข้าร่วมเป็นสมาชิก ต่อมา 2540 ลาว และพม่า เข้าร่วม และปี 2542 กัมพูชา ก็ได้เข้าร่วมเป็นสมาชิกลำดับที่ 10 ทำให้ปัจจุบันอาเซียนเป็นกลุ่มเศรษฐกิจภูมิภาคขนาดใหญ่ มีประชากร รวมกันเกือบ 500 ล้านคน จากนั้นในการประชุมสุดยอดอาเซียนครั้งที่ 9 ที่อินโดนีเซีย เมื่อ 7 ต.ค. 2546 ผู้นำประเทศสมาชิกอาเซียนได้ตกลงกันที่จะจัดตั้งประชาคมอาเซียน (ASEAN Community) ซึ่งประกอบด้วย 3 เสาหลัก คือ 1) ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community: AEC) 2) ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมอาเซียน ( Socio-Cultural Pillar) 3) ประชาคมความมั่นคงอาเซียน (Political and Security Pillar) คำขวัญของอาเซียน คือ “One Vision, One Identity, One Community.” หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งอัตลักษณ์ หนึ่งประชาคม ก้าวสำคัญต่อมาคือการจัดทำปฏิญญาอาเซียน ( ASEAN Charter) ซึ่งมีผลใช้บังคับแล้วตั้งแต่วันที่ธันวาคม ปี 2552 นับเป็นการยกระดับความร่วมมือของอาเซียนเข้าสู่มิติใหม่ในการสร้างประชาคม โดยมีพื้นฐานที่แข็งแกร่งทางกฎหมายและเมืองค์กรรองรับการดำเนินการเข้าสู่เป้าหมายดังกล่าวภายในปี 2558 ปัจจุบันประเทศสมาชิกอาเซียน รวม 10 ประเทศได้แก่ ไทย พม่า มาเลเซีย อินโดนีเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ เวียดนาม ลาว กัมพูชา บรูไน สำหรับเสาหลักการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC ) ภายในปี 2558 เพื่อให้อาเซียนมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ อย่างเสรี และเงินทุนที่เสรีขึ้นต่อมาในปี 2550 อาเซียนได้จัดทำพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ( AEC Blueprint) เป็นแผนบูรณาการงานด้านเศรษฐกิจให้เห็นภาพรวมในการมุ่งไปสู่ AEC ซึ่งประกอบด้วยแผนงานเศรษฐกิจในด้าน ต่าง ๆ พร้อมกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินการต่าง ๆ จนบรรลุเป้าหมายในปี 2558 รวมทั้งการให้ความยืดหยุ่นตามที่ประเทศสมาชิกได้ตกลงกันล่วงหน้า ในอนาคต AEC จะเป็นอาเซียน+3 โดยจะเพิ่มประเทศ จีน เกาหลีใต้ และญี่ปุ่น เข้ามาอยู่ด้วย และต่อไปก็จะมีการเจรจา อาเซียน+6 จะมีประเทศ จีน เกาหลีใต้ ญี่ปุ่น ออสเตรเลีย นิวซีแลนด์ และอินเดียต่อไป

พิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC Blueprint) สำหรับเสาหลักการจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (ASEAN Economic Community หรือ AEC )ภายในปี 2558 เพื่อให้อาเซียนมีการเคลื่อนย้ายสินค้า บริการ การลงทุน แรงงานฝีมือ อย่างเสรี และเงินทุนที่เสรีขึ้นต่อมา

ในปี 2550 อาเซียนได้จัดทำพิมพ์เขียวเพื่อจัดตั้งประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ( AEC Blueprint) เป็นแผนบูรณาการงานด้านเศรษฐกิจให้เห็นภาพรวมในการมุ่งไปสู่ AEC ซึ่งประกอบด้วยแผนงานเศรษฐกิจในด้านต่าง ๆ พร้อมกรอบระยะเวลาที่ชัดเจนในการดำเนินมาตรการต่าง ๆ จนบรรลุเป้าหมายในปี 2558 รวมทั้งการให้ความยืดหยุ่นตามที่ประเทศสมาชิกได้ตกลงกันล่วงหน้าเพื่อสร้างพันธสัญญาระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียน อาเซียนได้กำหนดยุทธศาสตร์การก้าวไปสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนที่สำคัญ คือ 1) การเป็นตลาดและฐานการผลิตเดียวกัน 2) การเป็นภูมิภาคที่มีขีดความสามารถในการแข่งขันสูง 3) การเป็นภูมิภาคที่มีการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่เท่าเทียมกัน และ 4) การเป็นภูมิภาคที่มีการบูรณาการเข้ากับเศรษฐกิจโลก

ประเทศไทยในฐานะที่สมาชิกก็ได้มีการเตรียมความพร้อมมาอย่างต่อเนื่อง และการที่จะทำให้อาเซียนเกิดความเข้มแข็งได้นั้นจุดเริ่มต้นอยู่ที่การให้การศึกษาแก่ประชากรของประเทศ ซึ่งประเทศไทยก็ได้ให้ความสำคัญมาโดยตลอด จะเห็นได้จากมีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนสถานศึกษาในระดับต่างๆ มาอย่างต่อเนื่องทั้งในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับอุดมศึกษา อย่างไรก็ตามยังมีความเข้าใจที่หลากหลายเกี่ยวกับประเด็นของความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งกันอยู่ค่อนข้างมาก ซึ่งจากการศึกษาจะเห็นว่าสามารถจำแนกนิยามดังกล่าวได้เป็น 2 แนวคิด ดังนี้

แนวคิดแรก นิยามในลักษณะกว้างๆ ไม่เฉพาะเจาะจง เช่น กรอบอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ ( 2556) อธิบายแนวคิดเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งว่าเป็นความสามารถของหน่วยงานทางการศึกษาที่สามารถให้บริการประชาชนเข้าถึงการศึกษาอย่างเท่าเทียม และมีทักษะในการประกอบอาชีพ และ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2556) ให้แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งว่า หมายถึง ความพร้อมหรือความสามารถในการรับมือและปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงเพื่อการแข่งขันในทั้งในระดับอนุภูมิภาคและภูมิภาคอาเซียน

ส่วนแนวคิดที่สอง จะนิยามที่เฉพาะเจาะจงในด้านการศึกษา และชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบหรือแนวทางการดำเนินงานไปสู่ความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง อาทิ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2557) กล่าวว่าความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งในด้านการศึกษานั้นจะต้องมีขีดความสามารถในการแข่งขันที่สูง มีความเสมอภาคลดความเหลื่อมล้ำ และประสานให้ทุกหน่วยงานทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและภาคสังคมต่างๆ เข้าใจและเข้าร่วมในการพัฒนาการศึกษา โดยมีเป้าหมายไปสู่อนาคตที่มั่นคง ยั่งยืนและสมดุลของประเทศสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) กล่าวถึง ความเข้มแข็งของประชาคมอาเซียนด้านการศึกษาว่า สถานศึกษาจะต้องมีความพร้อมมีขีดความสามารถในการแข่งขันทั้งในระดับภูมิภาค

และระดับสากลทั้งในด้านคุณภาพของผู้เรียน ด้านการบริหารจัดการ และหลักสูตรการเรียนการสอน และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2557) กล่าวถึงการสร้างความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งด้านการศึกษาไว้ว่าหน่วยงานทางการศึกษาจะต้องมีความพร้อมในการแข่งขันระดับนานาชาติ โดยหน่วยงานทางการศึกษาต้องให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ การวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ มีการพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน การเสริมสร้างประสบการณ์ องค์ความรู้ และการพัฒนาทักษะด้านภาษา (ภาษาอังกฤษและภาษากลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน)

กล่าวโดยสรุป ความเป็นประชาคมอาเซียนเป็นความพร้อมหรือขีดความสามารถในการแข่งขันของสถานศึกษาทั้งในระดับภูมิภาคและระดับสากลทั้งในด้านคุณภาพของผู้เรียน ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ด้านเครือข่ายความร่วมมือ ด้านการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้ การเสริมสร้างประสบการณ์องค์ความรู้ และการพัฒนาทักษะด้านภาษาอังกฤษ และภาษากลุ่มประเทศอาเซียน

## 2. นานาทัศนะเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง

ในหัวข้อนี้ ผู้วิจัยได้นำเสนอ นานาทัศนะเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ที่เป็นผลจากการศึกษาเอกสาร ดำารวมถึงงานวิจัยของหน่วยงานที่รับผิดชอบทางด้านการศึกษานักวิชาการ เพื่อนำไปสู่การสังเคราะห์เพื่อกำหนดกรอบแนวคิดหลักในการพัฒนาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ดังต่อไปนี้

สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (2557) ได้กำหนดกรอบการดำเนินงานภายใต้กรอบรัฐมนตรีศึกษาอาเซียน กรอบประเทศอาเซียนกับประเทศคู่เจรจา เสริมสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียน และการจัดตั้งสถาบันนานาชาติเพื่อพัฒนาผู้บริหารการศึกษาโดยได้พิจารณาแนวทางการดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษา เพื่อกำหนดเป็นนโยบายดังนี้คือ 1) การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน 2) การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชน 3) การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์ ในอาเซียน 4) การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีทางการศึกษาในอาเซียน และ 5) การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557) มีโครงการ Education Hub School และอยู่ระหว่างดำเนินโครงการ Spirit of ASEAN (Sister/Partner School และ Buffer School) สำหรับกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้วในปี 2554 คือการพัฒนาหลักสูตรและสื่อเกี่ยวกับอาเซียน รวมทั้งกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน ให้เกิดความเข้มแข็งโดย

กำหนดกรอบการดำเนินงาน การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมาย ที่กำหนด ดังนี้ คือ 1) ด้านคุณภาพผู้เรียน ได้แก่ ความรู้ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ 2) ด้านหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ได้แก่ คุณภาพวิชาการ และคุณภาพครู 3) ด้านการบริหารจัดการ ได้แก่ คุณภาพของผู้บริหารและครู ตลอดจนการส่งเสริมสนับสนุน

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556)มีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษา มาเลเซีย-อินโดนีเซีย-ไทย การประชุมอย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้บริหารระดับสูงด้านการอุดมศึกษา และการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการอุดมศึกษาอาเซียน โดยได้กำหนดกิจกรรมภายใต้โครงการ Education Hub เพื่อความเข้มแข็งและรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ประกอบไปด้วย กิจกรรมหลัก 5 กิจกรรม ได้แก่ 1)สร้างเครือข่ายความร่วมมือ จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา( area based หรือ function based หรือว่าด้วยองค์กรอาเซียน) แหล่งเรียนรู้ของภูมิภาคแก่ภาคเอกชน 2 ) วิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างองค์ความรู้และความเข้มแข็งนำไปสู่การแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นด้านต่างๆ ทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม สิ่งแวดล้อม ศิลปวัฒนธรรม เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการทั้งในประเทศ และกลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน และเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน 3) พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอน กระบวนการเรียนรู้ การถ่ายโอนหน่วยกิต การจัดทำมาตรฐาน การศึกษา การประเมินผลที่รองรับการเป็นศูนย์กลางทางด้านการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน 4) การเสริมสร้างประสบการณ์ องค์ ความรู้ แลกเปลี่ยนนิสิตนักศึกษาและถ่ายโอนหน่วยกิต การแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษา ความรู้ และศิลปวัฒนธรรมและ5) พัฒนาทักษะด้านภาษา(ภาษาอังกฤษและภาษากลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน) รวมทั้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแก่นิสิตนักศึกษา บุคลากรภาครัฐ และบุคคลทั่วไป เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน

สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2555) ได้จัดทำโครงการเวทีแลกเปลี่ยนความรู้เกษตรนานาชาติ จัดการเรียนการสอนบริการสังคมร่วมกับนักศึกษาสิงคโปร์ โครงการแลกเปลี่ยนกับ Institute Of Technical Education Collage East, Singapore โครงการพัฒนาโรงเรียนเทคนิคลาว แลกเปลี่ยนนักศึกษาทวิภาคี ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง กับบรูไน โรงเรียนพระราชทานฯ วิทยาลัยกำปงเจดอเตียลัมพูชา ร่วมมือกับ SEAMEO SEAMOLEC ประเทศอินโดนีเซีย จัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้เป้าประสงค์ (goal) การสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาคมอาเซียนที่ จะดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ปี 2555 ของกระทรวงศึกษาธิการ ดังนี้ คือ 1) ด้านกลุ่มอาชีพ เน้นที่หลักสูตร และกระบวนการจัดการเรียนรู้ อาชีวศึกษา มีความสอดคล้องและรองรับต่อ 5 กลุ่มอาชีพใหม่ 5 ศักยภาพพื้นที่ และการแข่งขันใน 5 ภูมิภาค 2) ด้านผู้เรียน มีจุดเน้นที่กำลังคนมีสมรรถนะตามมาตรฐานอาชีพ มีงานทำและก้าวหน้า

ในเส้นทางอาชีพ ผู้สำเร็จอาชีวศึกษามีศักยภาพในการเป็นผู้ประกอบการ และ/หรือมีความพร้อมในการประกอบอาชีพเพื่อความเป็นอยู่ที่ดี 3)ด้านสถานศึกษา เน้นให้สถานศึกษามีคุณภาพสูง มีความเป็นเลิศ สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และภูมิภาคตลอดจนสถานศึกษาเป็นศูนย์อบรมอาชีวศึกษา ศูนย์ซ่อมสร้างประจำชุมชน และฐานการเรียนรู้ด้านอาชีพที่เชื่อมโยงกับทุกระดับการศึกษา 4)ด้านวิจัย และการจัดการองค์ความรู้ ได้แก่ การวิจัยอาชีวศึกษาเน้นเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนานวัตกรรม ต่อยอดอาชีพ การถ่ายทอดเทคโนโลยี มุ่งสู่การนำไปใช้ และการบริหารจัดการเชิงพาณิชย์ ตลอดจนประชาชน ชุมชน สังคม ได้รับองค์ความรู้อาชีวศึกษา 5)ด้านบริหารจัดการ เน้นการบริหารจัดการใหม่ที่เหมาะสมกับการจัดอาชีวศึกษาตามยุทธศาสตร์ ปี2555และ6)ด้านพัฒนาครู และบุคลากรอาชีวศึกษา ได้แก่ ปัญหาการขาดแคลนครูและบุคลากรอาชีวศึกษา ได้รับการแก้ไข โดยเร่งด่วน ครูและบุคลากรอาชีวศึกษา ได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง มีคุณภาพ มาตรฐาน และ ความก้าวหน้าในวิชาชีพ ใช้ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นเครื่องมือในการเร่งยกระดับคุณภาพ ในการพัฒนาครู และบุคลากรอาชีวศึกษา

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา ( 2552) จัดโครงการสัมมนาการวิจัยการศึกษาไทย-มาเลเซีย บรรยายทางวิชาการเรื่องความตระหนักเรื่องการก้าวสู่อาเซียน บรรยายเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนและคนด้อยโอกาสให้กับผู้แทนมาเลเซีย โครงการพัฒนา นโยบายการศึกษาสู่อาเซียน : กรณีศึกษาไทย-ลาว-เวียดนาม โครงการความร่วมมือไทย-ลาว โครงการความร่วมมือ ไทย-เวียดนามนโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ.2552 - 2561)มุ่ง สู่ความเข้มแข็ง โดยเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ภายใต้หลักการ 3 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหาร และจัดการศึกษา โดยมีกรอบการดำเนินงานเพื่อความเข้มแข็งสำคัญ 4 ประการ ได้แก่ 1) พัฒนาคุณภาพคนไทยยุคใหม่2) พัฒนาคูณภาพครูยุคใหม่3) พัฒนาคูณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ และ4) พัฒนาคูณภาพการบริหารจัดการใหม่

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2557) ได้ดำเนินการจัดศูนย์ การเรียนรู้ชุมชนให้ประเทศเพื่อนบ้าน อบรมเทคนิคการจัดนิทรรศการ การนำเสนอข้อมูล ส่งเสริม ความรู้เรื่องความหลากหลายทางชีวภาพชุมชนในศูนย์วิทยาศาสตร์ของประเทศเพื่อนบ้านการก้าวสู่ ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 (ค.ศ.2015) ของประเทศไทย นับเป็นก้าวสำคัญที่นำไปสู่การ เปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สังคมไทยกำลังตื่นตัวอย่างมาก หน่วยงานที่ เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนต่างหันมาพัฒนาศักยภาพและดำเนินกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการ ก้าวสู่ประชาคมอาเซียน(ASEAN Community - AC) โดยกำหนดกรอบการดำเนินเพื่อเสริมสร้าง



ความเข้มแข็งและร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียน และระหว่างประเทศอาเซียน กับประเทศคู่เจรจาอื่นๆ ของอาเซียน โดยแผนปฏิบัติการ 5 ปี ด้านการศึกษาของอาเซียนสามารถจำแนกประเด็นยุทธศาสตร์ได้ดังนี้ คือ ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับอาเซียนยุทธศาสตร์ที่ 2 ประกอบด้วย 2 ยุทธศาสตร์ คือการเสริมสร้างโอกาสในการได้รับการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนและการเพิ่มคุณภาพการศึกษาตลอดชีวิตยุทธศาสตร์ที่ 3 การจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้เป็นสากลเพื่อรองรับการเคลื่อนย้ายข้ามพรมแดน และยุทธศาสตร์ที่ 4 การพัฒนาระบบบริหารจัดการและกลไกที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาตลอดชีวิต

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2556) ได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องอาเซียนแก่บุคลากร และ โรงเรียนเอกชน สนับสนุน โรงเรียนเข้าแข่งขันกีฬาประถมศึกษาอาเซียนครั้งที่ 3 ที่ประเทศอินโดนีเซีย โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนมัธยมศึกษาปี 2552 กับสิงคโปร์ ร่วมสัมมนาวิชาการและนิทรรศการการศึกษาไทยที่ประเทศเวียดนาม โดยมีแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชนเพื่อเตรียมพร้อม และสร้างความเข้มแข็งในการ เข้าสู่ประชาคมอาเซียน ไว้ 6 องค์ประกอบคือ 1) การพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนอาเซียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน 2) การดำเนินโครงการพัฒนาผู้บริหารและครูโรงเรียนเอกชนในระดับจังหวัด 3) การจัดแข่งขันประกวดสุนทรพจน์ภาษาไทย ภาษาอังกฤษและภาษาจีนของนักเรียนโรงเรียนเอกชนระดับประถมศึกษา (ป. 4-6) มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย และประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ทั่วประเทศ 4) การสร้างความตระหนักและจัดอบรมเตรียมความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนนอกระบบ 5) การส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการแข่งขันกีฬาประถมศึกษาอาเซียนของนักเรียนระดับประถมศึกษา/ทุนการศึกษาเพื่อศึกษาต่อต่างประเทศและ 6) ยกระดับโรงเรียนเอกชนให้มีคุณภาพมาตรฐาน

สำนักงานคณะกรรมการเลขาธิการ **คุรุสภา (2557)** ได้เข้าร่วมเป็นภาคีองค์กรสมาชิกสภาครูอาเซียน โดยร่วมกับองค์กรครูในกลุ่มประเทศอาเซียน 5 ประเทศได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ก่อตั้งขึ้นในปี 2521 ปัจจุบันมีภาคีสมาชิก 23 องค์กรจาก 9 ประเทศเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมที่เข้มแข็งได้กำหนดกรอบการดำเนินงาน โดยมุ่งส่งเสริม ดังนี้ คือ 1) **ด้านการปฏิรูปการเรียนการสอน และการปฏิรูปครู** ซึ่งถือว่าครูเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาคนในการพัฒนาประเทศให้ก้าวหน้าต่อไปได้ 2) **การพัฒนาคนให้เป็นผู้มีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรม** โดยผู้ที่เป็นครูจะต้องพัฒนาตนเองอย่างรวดเร็ว ให้เป็นผู้ที่มีความรอบรู้ มีคุณธรรม จรรยาบรรณ ที่ดีงาม เพื่อสั่งสอน ถ่ายทอดความรู้ และเป็นต้นแบบให้แก่เยาวชน และสังคมได้อย่างมีคุณภาพ และเท่าทันต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการที่ประเทศไทยจะก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งจะเกิดการเปลี่ยนแปลงสิ่ง

ต่าง ๆ หลายด้านทั้งในด้านสังคม ความเป็นอยู่ของประชาชน อาชีพ การแข่งขัน ที่หากประชาชน และเยาวชนของประเทศ ยังไม่เปลี่ยนแปลงก็จะอยู่ในสังคมได้อย่างยากลำบาก ซึ่งเป็นหน้าที่ของทุกหน่วยงาน ทุกภาคส่วน และประชาชนทุกคนที่ต้องร่วมมือกันดำเนินการเพื่อให้การปฏิรูปเป็นรูปธรรม ชัดเจน และทันต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น โดยเร็ว โดยหน่วยงานทางการศึกษา ควรเร่งสร้างความสามัคคีแก่ประชาชนในประเทศ การเป็นตัวอย่างที่ดี การเพิ่มและการกระจายโอกาสทางการศึกษาให้แก่ประชาชนอย่างเท่าเทียมกันและมีคุณภาพ การเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและการส่งเสริมการวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศ การยกระดับคุณภาพการศึกษาและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม จิตสำนึกความเป็นคนไทย การปฏิรูปครูไทยโดยเน้นการผลิตและพัฒนาครูให้มีคุณภาพ ปฏิรูประบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ การพัฒนาการศึกษาในจังหวัดชายแดนภาคใต้ การเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน และ 3) การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทันสมัย เพื่อผลักดันและขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินการอย่าง เข้มแข็งและต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทย พ้นจากวิกฤตและส่งผลให้ประเทศสามารถก้าวต่อไปอย่างมีศักดิ์ศรีเทียบเท่าอารยประเทศ

เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ( AUN-ASEAN University Network) (2012)เมื่อปี พ.ศ. 2538 ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ได้มีมติจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ( ASEAN UNIVERSITY NETWORK AUN) ขึ้นเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภูมิภาคและสร้างความสำนึกในความเป็นอาเซียนขึ้นโดยฝ่ายกลไกความร่วมมือทางด้านอุดมศึกษา ได้มีการลงนามความตกลงเพื่อการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนขึ้น 2 ฉบับ คือ กฎบัตรเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ( Charter of The ASEAN University Network) และ ข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (Agreement on the Establishment of the ASEAN University Network) เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนเป็นหนึ่งในองค์ประกอบขององค์กรรัฐมนตรีรายสาขา ( ASEAN SECTORAL MINISTERS BODIES) ในสาขาด้านสังคมและวัฒนธรรมแผนปฏิบัติการยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของอาเซียนให้ความสำคัญกับการดำเนินงานใน 5 ด้าน ดังนี้1) การส่งเสริมการสร้างมาตรฐานในความเป็นอาเซียน2) การเพิ่มการเข้าถึงคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับประถม และมัธยม 3) การเพิ่มคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาวิชาชีพ4) การสร้างความเข้มแข็งให้กับการเคลื่อนย้ายพรมแดน และความเป็นสากลของการศึกษาและ5) การให้การสนับสนุน ส่งเสริมแก่ภาคส่วนงานอื่นๆ

ชินวรณ์บุญเกียรติ (2552) อธิการบดีว่า การกระทรวงศึกษาธิการ บรรยายพิเศษเรื่อง "การเตรียมพร้อมด้านการศึกษาของไทย เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ปี พ.ศ. ๒๕๕๘" ระบุว่า ประเทศไทยเป็นผู้นำในการก่อตั้งสมาคมอาเซียน มีศักยภาพในการเป็นแกนนำใน

การสร้างประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง ภายใต้ยุทธศาสตร์วิสัยทัศน์เดี่ยว เอกลักษณ์เดี่ยว และประชาคมเดี่ยว เพื่อความเจริญมั่นคงของประชากร ทรัพยากร และเศรษฐกิจภายใต้การก่อตั้งนี้ จะต้องยึดหลักสำคัญ คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน การศึกษานั้นจัดอยู่ในประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประชาคมด้านอื่นๆ มีความเข้มแข็ง เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาในทุกๆ ด้านการเตรียมความพร้อมของการศึกษาไทย ดังนี้ คือ **ประการแรก**การสร้างประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษา ให้ประเทศไทยเป็น Education Hub มีการเตรียมความพร้อมในด้านกรอบความคิด คือ แผนการศึกษาแห่งชาติ ที่จะมุ่งสร้างความตระหนักรู้ของคนไทยในการจัดการศึกษาเพื่อสร้างคนไทยให้ เป็นคนของประชาคมอาเซียน พัฒนาสมรรถนะให้พร้อมจะอยู่ร่วมกันและส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างประเทศด้าน การศึกษา โดยให้มีการร่วมมือกัน ใน 3 ด้านคือ ด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษา **ประการที่สอง**ขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษา ด้วยการสร้างความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ หลักสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกัน ในประชาคมอาเซียน มีการเพิ่มครูที่จบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษเข้าไปในทุกระดับชั้น การศึกษา เพื่อให้นักเรียนไทยสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังมีการร่วมมือกับภาคเอกชนในการรับอาสาสมัครเข้ามาสอนภาษาต่างประเทศ รวมถึงวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจกันของประเทศในประชาคม และ **ประการที่สาม**ด้านเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา นั้น จะพัฒนาตามหลัก 3N ได้แก่ NedNet(National Education Network)โครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ NEIS (National Education Information System) ศูนย์กลางรวบรวม จัดเก็บ และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา NLC(National Learning Center) ศูนย์การเรียนรู้แห่งชาติ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา มีการพัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองอาเซียน การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ความเอื้ออาทร โดยใช้การศึกษาเป็นกลไกในการสร้างวัฒนธรรมใหม่ นักศึกษาที่จบจากอาชีวศึกษาจะต้องเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ มีทักษะการทำงานร่วมกันในประชาคมอาเซียน

วิจิตร ศรีสอาน (2555) ได้บรรยายในโครงการ “การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน” ณ ศูนย์วิทยพัฒนา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพชรบุรี เมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2555 ในหัวข้อ “การเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาสู่ประชาคมอาเซียน” โดยสรุปสาระสำคัญที่จะเอื้อและสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาคมมีความเข้มแข็งในด้านการศึกษานั้น มีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณา ได้แก่ **ประเด็นแรก** เป็นเรื่องการสร้างความเสมอภาคในโอกาสทางการศึกษา คุณภาพการศึกษา การ

ตอบสนองความต้องการศึกษาของบุคคล และเรื่องทรัพยากรในการจัดการศึกษาที่จะต้องเป็นสากลและสอดคล้องกับโลกาภิวัตน์ ดังนั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการพัฒนาหลักสูตรโดยนำสาระความรู้กระบวนการเรียนรู้ที่ต่อยอดขึ้นมาจากระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ระดับอาชีวศึกษา และระดับอุดมศึกษาทั้งระบบ ที่สำคัญคือการแก้ไขเรื่องสาระความรู้ กระบวนการเรียนรู้ ภาษา รวมทั้งทักษะวิชาชีพ โดยให้ความสำคัญกับเรื่องสังคม วัฒนธรรมการทำงาน ทักษะเทคโนโลยี และภาษาด้วย

ส่วนอีกประเด็น เป็นเรื่องของนโยบายการศึกษาที่สะท้อนทั้งการปฏิรูปลักษณ์ที่จะทำและการนำนโยบายไปปฏิบัติ หรือเพิ่มเติมนโยบายที่มากับการเปลี่ยนแปลงหรือเป็นกลไกในการขับเคลื่อน เช่น มีการประกาศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก็จะเอานโยบายที่จัดให้สอดคล้องกับความต้องการของอาเซียนเข้ามาเป็นต้น ดังนั้น สิ่งสำคัญนั้นคือทำอะไรอย่างไรจะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผลนั่นเอง

เกษม วัฒนชัย (2556) ให้ทัศนะเกี่ยวกับการสร้างความเข้มแข็งของประชาคมอาเซียนไว้ว่า การเรียนการสอนของไทยในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการเตรียมความพร้อมของนักเรียนเรื่องอาเซียนค่อนข้างน้อย โดยเฉพาะในเรื่องของหลักสูตร จะเห็นได้ว่าทั้งเรื่องของภาษา และการสร้างองค์ความรู้อาเซียนในทุกมิติ เช่น การส่งเสริมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์เป็น สามารถเชื่อมโยงความรู้อาเซียนสู่ชุมชน ซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจอาเซียนมากยิ่งขึ้น นอกจากนี้ กระบวนการเรียนรู้ที่เปิดประสบการณ์เรียนรู้ใหม่ๆ ร่วมกันของนักเรียนในกลุ่มประเทศอาเซียนเป็นอีกหนึ่งความจำเป็นที่จะช่วยให้เยาวชนเข้าใจเรื่องของอาเซียนได้ดียิ่งขึ้น ซึ่งสรุปว่าประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาดำเนินงานอย่างเร่งด่วนคือ ด้านผู้เรียน ด้านหลักสูตรและการเรียนการสอน และด้านการบริหารจัดการเพื่อขับเคลื่อนสถานศึกษาให้เกิดความเข้มแข็ง

ประเวศ วะสี (2557) ให้แนวคิดในการบรรยายทางวิชาการเรื่อง สังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเด็กและเยาวชนไทย โดยกล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนนั้นควรมี 7 เรื่องเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้สังคม และประชาคมอาเซียนมีความเข้มแข็ง กล่าวคือ 1) สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ โดยรวมกลุ่ม (mapping) คนที่วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเป็นต้นแบบ 2) ส่งเสริมการเรียนรู้เด็กปฐมวัย 3) สร้างโครงสร้างใหม่ของระบบการศึกษาที่เอาชีวิตเป็นตัวตั้ง 4) ทำให้การอ่านเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ 5) ปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษา การศึกษาต้องตั้งโจทย์คำถามตัวเองจนทำให้ครูเกิดความเชี่ยวชาญในกระบวนการเรียนรู้ 6) สร้างองค์กรเรียนรู้ และองค์กรส่งเสริมการเรียนรู้ และ 7) การสื่อสารกับการปฏิรูปการเรียนรู้

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่ง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลก ปัจจุบันโดยมี การเปลี่ยนแปลงการ

จัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 นี้ มีความรู้ ความสามารถ และทักษะจำเป็นซึ่งเป็นผลจากการปฏิรูปเปลี่ยนแปลงรูปแบบการจัดการเรียนการสอน ตลอดจนการเตรียมความพร้อมด้านต่างๆ ที่เป็นปัจจัยสนับสนุนที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ดังกล่าวทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (21<sup>st</sup> Century Skills) ดังนี้ 1) **สาระวิชาหลัก (core-subjects)** ประกอบด้วย ภาษาแม่ และภาษาสำคัญของโลก ศิลปะคณิตศาสตร์การปกครองและหน้าที่พลเมืองเศรษฐศาสตร์วิทยาศาสตร์ภูมิศาสตร์ ประวัติศาสตร์โดยวิชาแกนหลักนี้จะนำมาสู่การกำหนดเป็นกรอบแนวคิดและยุทธศาสตร์สำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ในเนื้อหาเชิงสหวิทยาการ (interdisciplinary) หรือหัวข้อสำหรับศตวรรษที่ 21 โดยการส่งเสริมความเข้าใจในเนื้อหาวิชาแกนหลัก และสอดแทรกทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 เข้าไปในทุกวิชาแกนหลัก ดังนี้ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ความรู้เกี่ยวกับโลก (global awareness) ความรู้เกี่ยวกับการเงิน เศรษฐศาสตร์ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ (financial, economics, business and entrepreneurial literacy) ความรู้ด้านการเป็นพลเมืองที่ดี (civic literacy) ความรู้ด้านสุขภาพ (health literacy) ความรู้ด้านสิ่งแวดล้อม (environmental literacy) 2) **ทักษะด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม** จะเป็นตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหา การสื่อสารและการร่วมมือ 3) **ทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยี** เนื่องด้วยในปัจจุบันมีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารผ่านทางสื่อและเทคโนโลยีมากมาย ผู้เรียนจึงต้องมีความสามารถในการแสดงทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและปฏิบัติงานได้หลากหลาย โดยอาศัยความรู้ในหลายด้าน คือ ความรู้ด้านสารสนเทศความรู้เกี่ยวกับสื่อความรู้ด้านเทคโนโลยี 4) **ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ** ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ ความยืดหยุ่นและการปรับตัวการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเองทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรมการเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (productivity) และความรับผิดชอบ เชื่อถือได้ (accountability) ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (responsibility) ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ 3R x 7C 3R คือ Reading (อ่านออก), (W)riting(เขียนได้), และ (A)Rithmetic(คิดเลขเป็น) 7C ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมี วิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy(

ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) และ Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้)

จากนวัตกรรมการศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ดังกล่าวข้างต้นจะเห็นมีการระบุถึงบทบาทของการศึกษาที่ครอบคลุมสามเสาหลักของประชาคมอาเซียน 3 ด้าน ได้แก่บทบาทของภาคการศึกษาในเสาการเมืองและความมั่นคง บทบาทของภาคการศึกษาในเสาเศรษฐกิจและบทบาทของภาคการศึกษาในเสาสังคมและวัฒนธรรมดังนี้ 1) ด้านการเมืองและความมั่นคงได้แก่การสนับสนุนความเข้าใจและความตระหนักรับรู้เรื่องกฎบัตรอาเซียนผ่านหลักสูตรอาเซียนในโรงเรียนและเผยแพร่กฎบัตรอาเซียนที่แปลเป็นภาษาต่างๆของแต่ละชาติในอาเซียนการเน้นหลักการแห่งประชาธิปไตยสิทธิมนุษยชนและค่านิยมในเรื่องแนวทางที่สันติภาพในหลักสูตรของโรงเรียนการสนับสนุนความเข้าใจและความตระหนักรับรู้ในความหลากหลายทางวัฒนธรรม ประเพณีและความเชื่อในภูมิภาคในหมู่อาจารย์ผ่านการฝึกอบรมโครงการแลกเปลี่ยนและการจัดตั้งข้อมูล พื้นฐานออนไลน์และการจัดให้มีการประชุมผู้นำโรงเรียนอย่างสม่ำเสมอในฐานะที่เป็นพื้นฐานสำหรับการแลกเปลี่ยนข้อคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นในภูมิภาคอาเซียนที่หลากหลาย 2) ด้านเศรษฐกิจได้แก่การพัฒนา คุณภาพผู้เรียน ทักษะชีวิตและอาชีพ ภายในประเทศของแต่ละประเทศสมาชิกเพื่อช่วยสนับสนุนการมุ่งไปสู่การยอมรับทักษะในอาเซียนการสนับสนุนการขับเคลื่อนของนักเรียนนักศึกษาโดยการพัฒนาบัญชีรายการระดับภูมิภาคของอุปกรณ์สารสนเทศด้านการศึกษาที่ประเทศสมาชิกอาเซียนจัดหาได้การสนับสนุนการเคลื่อนย้ายแรงงานมีฝีมือในภูมิภาคอาเซียนผ่านกลไกความร่วมมือในระดับภูมิภาคระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนซึ่ง จะต้องดำเนินควบคู่ไปกับความพยายามในการปกป้อง และปรับปรุงมาตรฐานทางการศึกษาและวิชาชีพการพัฒนา มาตรฐานด้านอาชีพบนพื้นฐานของความสามารถในภูมิภาคอาเซียน โดยมุ่งไปที่การสนับสนุนการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อให้สามารถแข่งขันได้ทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลกและตอบสนองต่อความต้องการของภาคอุตสาหกรรมและ 3) ด้านสังคมและวัฒนธรรมได้แก่การพัฒนาเนื้อหาสาระร่วมในเรื่องอาเซียนสำหรับโรงเรียนการ เปิดเสรีทางการศึกษา การเสนอให้มีภาษาประจำชาติอาเซียนให้เป็นวิชาเลือกในโรงเรียนการสนับสนุน โครงการระดับภูมิภาคที่มุ่งเน้นการส่งเสริมความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียนให้แก่เยาวชนเช่นการนำเที่ยวโรงเรียนอาเซียน โครงการแลกเปลี่ยนนักเรียนนักศึกษาอาเซียนการประชุมเยาวชนอาเซียนด้านวัฒนธรรมการประชุมสุดยอดเยาวชน นักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยอาเซียนการประชุมเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนและการประกวดสุนทรพจน์ระดับเยาวชนการสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีพในประเทศสมาชิกอาเซียน โดยการสนับสนุนการศึกษาสำหรับทุกคนการจัดให้มีการประชุมวิจัยทางการศึกษาอาเซียนเพื่อส่งเสริมความร่วมมือทางการวิจัยและพัฒนาในภูมิภาคให้เป็นเวทีสำหรับนักวิจัยจากประเทศสมาชิกเพื่อ



จากตารางที่ 2 จะเห็นว่ากรอบแนวคิดหลักเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่หน่วยงานหรือนักวิชาการได้ให้ความสำคัญ มี 18 ด้าน โดยแต่ละด้าน ผู้วิจัยเสนอแนวคิดในการพัฒนาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งโดยสังเขป ดังนี้

#### 1. ด้านข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน

กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาของประเทศจึงมีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อให้บรรลุการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 ตามกฎบัตรอาเซียนและการดำเนินงานตามปฏิญญาชะอำ - หัวหินว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทรและแบ่งปันให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ ได้มีการตั้งคณะกรรมการระดับชาติเพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียนสู่การบรรลุเป้าหมายการจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 ขึ้น 1 คณะ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการเป็นรองประธาน และผู้บริหารองค์กรหลักร่วมเป็นกรรมการ มีหน้าที่กำหนดนโยบายการดำเนินโครงการและกิจกรรมด้านการศึกษา กำกับติดตามประเมินผลและให้ข้อคิดเห็นเพื่อให้การดำเนินการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียนขององค์กรหลักสถาบันและหน่วยงานด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรมในการประชุมคณะกรรมการระดับชาติดังกล่าวเมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2553 ได้เห็นชอบนโยบายการศึกษาของไทยเพื่อดำเนินการตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษา โดยกำหนดนโยบายที่ 1 คือการเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียนเพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษานักเรียนนักศึกษาและประชาชนเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557; สุนทรวิวรรณ์ไพเราะ, 2555)

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555); ASEAN Secretariat (2009a) กล่าวถึง การเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนเพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็น ครูบุคลากรทางการศึกษานักเรียนนักศึกษาและประชาชน ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 นั้น สิ่งที่ต้องคำนึงอันดับแรก ได้แก่ การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ให้ทราบความเคลื่อนไหวระหว่างสถานศึกษาให้หลากหลายช่องทาง การให้ความรู้ด้านอาเซียน เช่น ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และการปกครองของแต่ละประเทศเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจอันจะนำไปสู่การให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการพัฒนานั่นเอง

จะเห็นว่าการให้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนจะมุ่งเน้นที่การประชาสัมพันธ์ให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้ตระหนักและรับรู้เพื่อสร้างเจตคติที่ดีต่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ยัง



มุ่งเน้นให้ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียนทั้งในด้านด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และการปกครอง

## 2. ด้านคุณภาพผู้เรียน

การพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษาและประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนเช่นความรู้ภาษาอังกฤษภาษาเพื่อนบ้านเทคโนโลยีสารสนเทศทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมและการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชนรวมทั้งการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน ได้ถูกกำหนดไว้เป็น นโยบายที่ 2 ของกระทรวงศึกษาธิการ ทั้งนี้ ถือได้ว่าเป็นนโยบายสำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของบุคลากรที่จะต้องเร่งพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปและสร้างให้ คนไทยมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทยมีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียงยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาลการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึงมีคุณภาพสังคมมีความปลอดภัยและมั่นคงอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดีเกื้อกูลและเอื้ออาหารซึ่งกันและกันระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมมีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงานอยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลกสามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี นั่นเอง (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557; ประเวศ วะสี, 2557; เกษม วัฒนชัย, 2556; วิจิตร ศรีสอาน, 2555; ชินวรณ์บุญเกียรติ, 2552; เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-ASEAN University Network), 2012; สำนักงานคณะกรรมการเลขาธิการ คอรัสมหา, 2557; สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย , 2557; สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา , 2552; สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

กล่าวได้ว่า คุณภาพผู้เรียนถือ เป็นนโยบายสำคัญที่จะเป็นตัวบ่งชี้ถึงคุณภาพของการจัดการศึกษาหรือการพัฒนาบุคลากรที่จะต้องเร่งพัฒนาให้สอดคล้องกับสภาพที่เปลี่ยนแปลงไปทั้งในด้านพัฒนาความรู้ภาษาอังกฤษภาษาเพื่อนบ้านเทคโนโลยีสารสนเทศทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรมและการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชนตลอดจนสร้างให้ คนไทย มีความ ภาคภูมิใจในความเป็นไทยมีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียงยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตยและหลักธรรมาภิบาลการบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึงมีคุณภาพสังคมมีความปลอดภัยและมั่นคงอยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดีเกื้อกูลและเอื้ออาหารซึ่งกันและกันที่อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลกสามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี

### 3. ด้านหลักสูตรและการเรียนรู้

ในด้านหลักสูตรและการเรียนรู้ นั้น กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดกรอบและแนวทางในการปฏิบัติ ด้านการศึกษาของไทย เพื่อเตรียมความพร้อมในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนในปี 2558 โดยเน้น การพัฒนา มาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์ ในอาเซียน รวมทั้งให้มีการ ยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่าง สถาบันการศึกษาต่างๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วย สนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรม ทางอาชีพทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่าง สถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน เช่น มีโครงการ Education Hub School และอยู่ ระหว่างดำเนินโครงการ Spirit of ASEAN (Sister/Partner School และ Buffer School) สำหรับ กิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้วในปี 2554 คือการพัฒนาหลักสูตรและสื่อเกี่ยวกับอาเซียน รวมทั้ง กิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน การจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา (area based หรือ function based หรือว่าด้วยองค์กรอาเซียน และสิงคโปร์ โครงการแลกเปลี่ยนกับ Institute Of Technical Education Collage East, Singapore โครงการพัฒนาโรงเรียนเทคนิคลาว แลกเปลี่ยน นักศึกษาทวิภาคี ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง กับบรูไน โรงเรียนพระราชทานฯ วิทยาลัยกำ ปังเฉอเตียลัมพูชา ร่วมมือกับ SEAMEO SEAMOLEC ประเทศอินโดนีเซีย (สำนักงาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557; สำนักงาน คณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556; สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555)

กล่าวได้ว่าหลักสูตรและการเรียนรู้ เป็นกระบวนการพัฒนาที่สำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมาย ของผู้เรียน โดยเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และครูอาจารย์ ในอาเซียน รวมทั้งให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การ ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบ การศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้าน อาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูน ความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

### 4. ด้านการเปิดเสรีทางการศึกษา

การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีทางการศึกษาในอาเซียน เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับด้านการศึกษา การพัฒนา ความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่างๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับ การเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557) โดยเฉพาะ การ

เปิดเสรีการค้าบริการเป็นองค์ประกอบที่มีความสำคัญส่วนหนึ่งต่อไปสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนซึ่งจะเกิดจากการลดข้อจำกัดต่อผู้ให้บริการของอาเซียนในการให้บริการและเข้ามาจัดตั้งกิจการในประเทศสมาชิกอื่นตามเงื่อนไขกฎเกณฑ์ภายในประเทศการเปิดเสรีการค้าบริการมีรูปแบบของการค้าบริการด้วยกันอยู่ 4 รูปแบบ (4 mode of supply) คือรูปแบบที่ 1 : การบริการข้ามพรมแดน (cross-border supply) หรือเรียกว่าการค้าบริการ mode 1 เป็นการให้บริการจากพรมแดนของประเทศสมาชิกหนึ่งไปสู่อพรมแดนของประเทศสมาชิกอื่นที่เป็นลูกค้าโดยผู้ให้บริการไม่ต้องปรากฏตัวอยู่ในประเทศประเทศลูกค้าเช่นการศึกษาผ่านทางไกลบริการผ่านสื่อสารโทรคมนาคมและบริการให้คำปรึกษาผ่าน internet เป็นต้นรูปแบบที่ 2 : การบริโภคในต่างประเทศ (consumption abroad) หรือเรียกว่าการค้าบริการ mode 2 เป็นการให้บริการที่เกิดขึ้นในพรมแดนของประเทศผู้ให้บริการโดยอาศัยการเคลื่อนย้ายของผู้บริโภคเป็นเงื่อนไขสำคัญตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือบริการด้านการท่องเที่ยวการออกไปรับการรักษาพยาบาลในโรงพยาบาลต่างประเทศการไปศึกษาในต่างประเทศ เป็นต้นรูปแบบที่ 3 : การจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ (commercial presence) หรือเรียกว่าการค้าบริการ mode 3 เป็นการเข้าไปลงทุนจัดตั้งธุรกิจในรูปแบบต่างๆเพื่อให้บริการในประเทศลูกค้าเช่นการจัดตั้งสาขาสำนักงานตัวแทนหรือบริษัท เป็นต้นรูปแบบที่ 4 : การให้บริการโดยบุคคลธรรมดา (presence of natural person) หรือเรียกว่าการค้าบริการ mode 4 เป็นการเข้าไปทำงานประกอบอาชีพในสาขาบริการด้านต่างๆเป็นการชั่วคราวในประเทศลูกค้าเช่นการเข้ามาประกอบวิชาชีพที่ปรึกษากฎหมายของนักกฎหมายชาวต่างชาติในไทย หรือรับครูต่างชาติเข้ามาให้บริการสอนภาษาในโรงเรียน เป็นต้น (ศูนย์ข้อมูล SMEs Knowledge Center, 2554; ASEAN Secretariat, 2009a; สุนทรวิวรรณ์ไพเราะ, 2555)

โดยสรุปการเปิดเสรีทางการศึกษาโดยรับครูต่างชาติเข้ามาให้บริการสอนภาษาในโรงเรียนและสนับสนุน การเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน เป็นการลดข้อจำกัดต่อผู้ให้บริการของอาเซียนในการให้บริการและเข้ามาจัดตั้งกิจการในประเทศสมาชิกอื่นตามเงื่อนไขกฎเกณฑ์ภายในประเทศการเปิดเสรีการค้าบริการมีรูปแบบของการค้าบริการด้วยกันอยู่ 4 รูปแบบ ทั้งในการบริการข้ามพรมแดนการบริโภคในต่างประเทศการจัดตั้งธุรกิจเพื่อให้บริการ และการให้บริการโดยบุคคลธรรมดา

##### 5. ด้านการบริหารจัดการ

ด้านบริหารจัดการเพื่อเตรียมเข้าสู่อาเซียนจะเน้น การบริหารจัดการใหม่ที่เหมาะสมกับการจัดศึกษาในระดับต่างๆ เช่น มี โครงการ Education Hub School และดำเนินโครงการ Spirit of ASEAN (Sister/Partner School และ Buffer School) สำหรับกิจกรรมที่ได้ดำเนินการไปแล้วคือการพัฒนาหลักสูตรและสื่อเกี่ยวกับอาเซียน รวมทั้งกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อการเรียนรู้สู่ประชาคม

อาเซียน ให้เกิดความเข้มแข็งโดยกำหนดกรอบการดำเนินงาน การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายที่กำหนด (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557; สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552) และการเพิ่มคุณภาพการบริหารจัดการ ศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาวิชาชีพ ได้จัดทำ โครงการเวทีแลกเปลี่ยนความรู้เกษตร นานาชาติ จัดการเรียนการสอนบริการสังคมร่วมกับนักศึกษาสิงคโปร์ โครงการแลกเปลี่ยนกับ Institute Of Technical Education Collage East, Singapore โครงการพัฒนาโรงเรียนเทคนิคลาว แลกเปลี่ยนนักศึกษาทวิภาคี ระดับ ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง กับบรูไน โรงเรียนพระราชทานฯ วิทยาลัยกำปงเจดอติเยลกับพูซา ร่วมมือกับ SEAMEO SEAMOLEC ประเทศอินโดนีเซีย จัดการศึกษาจังหวัดชายแดนภาคใต้ ภายใต้เป้าประสงค์ (goal) การสร้างความเข้มแข็งให้กับประชาคมอาเซียนที่ จะดำเนินการให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของ กระทรวงศึกษาธิการ โดยการให้ความสำคัญกับการวางแผน (planning) การอำนวยการ (directing) การนำ (leading) และมีการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล (controlling) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555; สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2557; สุนทรวิโรฒ ไพเราะ, 2555)

สรุปได้ว่า การบริหารจัดการเป็นกระบวนการบริหารจัดการโดยเอื้อประโยชน์ในทุกๆ ด้าน เพื่อเตรียมเข้าสู่อาเซียน ให้เป็นไปด้วยความราบรื่นและบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ตามกรอบการดำเนินงานของประชาคมอาเซียนโดยอาศัย การวางแผน (planning) การอำนวยการ (directing) การนำ (leading) และมีการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล (controlling) เช่น มีโครงการ Education Hub School และดำเนินโครงการ Spirit of ASEAN (Sister/Partner School และ Buffer School) โครงการเวทีแลกเปลี่ยนความรู้เกษตรนานาชาติ จัดการเรียนการสอนบริการสังคมร่วมกับนักศึกษาสิงคโปร์ โครงการแลกเปลี่ยนกับ Institute Of Technical Education Collage East, Singapore

#### 6. ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556) มีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษามาลาเซีย-อินโดนีเซีย-ไทย การประชุมอย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้บริหารระดับสูงด้านการอุดมศึกษา และการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการอุดมศึกษาอาเซียน โดยได้กำหนดกิจกรรมภายใต้โครงการ Education Hub เพื่อความเข้มแข็งและรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีจุดเน้นในการ สร้างเครือข่ายความร่วมมือ จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา (area based หรือ function based หรือว่าด้วยองค์กรอาเซียน) แหล่งเรียนรู้ของภูมิภาคแก่ภาคเอกชน และตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ( AUN-ASEAN University Network) (2012) ที่ประชุมสุดยอดอาเซียนได้มีมติจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ( ASEAN UNIVERSITY NETWORK AUN) ขึ้นเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภูมิภาคและสร้างความสำเร็จ

ในความเป็นอาเซียนขึ้นโดยฝ่ายกลไกความร่วมมือทางด้านอุดมศึกษา ได้มีการลงนามความตกลงเพื่อการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนขึ้น 2 ฉบับ คือ กฎบัตรเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (Charter of The ASEAN University Network) และข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (Agreement on the Establishment of the ASEAN University Network) นอกจากนี้ได้มีการพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนอาเซียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน (ประเวศ วะสี, 2557; ชินวรรณบุณยเกียรติ, 2552; สุนทรวิวรรณ์ไพเราะ, 2555)

ASEAN Secretariat. (2009e) กล่าวถึงเครือข่าย (network) ว่าเป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน มีองค์ประกอบสำคัญอย่างน้อย 7 อย่างด้วยกัน คือ มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (common perception) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision) มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน (mutual interests/benefits) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (stakeholders participation) มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship) มีการเกี่ยวพันพึ่งพากัน (interdependent) และมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน (interaction)

ดังนั้นการสร้างเครือข่ายความร่วมมือในกลุ่มอาเซียนจึงเป็น การเชื่อมโยงของกลุ่ม ในการแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ทั้งมีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน มีการเกี่ยวพันพึ่งพากันและมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน

## 7. ด้านวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้

ในสถานการณ์ยุคโลกาภิวัตน์ ประเทศต่างๆ ต้องเผชิญกับปัญหาการแข่งขันระหว่างประเทศค่อนข้างสูง การสร้างภูมิคุ้มกันให้ประเทศสามารถปรับตัวรองรับผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ได้นั้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาประเทศไปสู่เศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ให้เศรษฐกิจเติบโตได้อย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ ซึ่งการกระทำดังกล่าวต้องอาศัยทั้งความรู้และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน ดังนั้น การทำวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างและสะสมองค์ความรู้ให้ทันสมัยตลอดเวลาจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายที่สามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม (กรมอาเซียน, 2551)

การวิจัยและการจัดการองค์ความรู้ ได้แก่ การวิจัยอาชีวศึกษาเน้นเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนานวัตกรรม ต่อยอดอาชีพ การถ่ายทอดเทคโนโลยี มุ่งสู่การนำไปใช้ และการบริหารจัดการเชิงพาณิชย์ ตลอดจน ประชาชน ชุมชน สังคม ได้รับองค์ความรู้อาชีวศึกษา จัดโครงการสัมมนาการวิจัยการศึกษาไทย-มาเลเซีย บรรยายทางวิชาการเรื่องความตระหนักเรื่องการค้าผู้อาเซียน บรรยายเรื่องการจัดการศึกษาเพื่อปวงชนและคนด้อยโอกาสให้กับผู้แทนมาเลเซีย โครงการพัฒนานโยบายการศึกษาผู้อาเซียน : กรณีศึกษาไทย-ลาว-เวียดนาม โครงการความร่วมมือไทย-ลาว โครงการความร่วมมือไทย-เวียดนาม นโยบายการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552 - 2561) มุ่งสู่ความเข้มแข็งโดย เน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ภายใต้หลักการ 3 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555; สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา, 2552)

กล่าวได้ว่าการ วิจัยและการจัดการองค์ความรู้ เป็นกระบวนการแสวงหาองค์ความรู้ที่ก่อให้เกิดนวัตกรรมต่างๆ เพื่อนำไปใช้แก้ปัญหาหรือพัฒนาประเทศ เช่น การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อการพัฒนานวัตกรรม ต่อยอดอาชีพ การถ่ายทอดเทคโนโลยี มุ่งสู่การนำไปใช้ และการบริหารจัดการเชิงพาณิชย์ ตลอดจน ประชาชน ชุมชน สังคม ได้รับองค์ความรู้ ภายใต้หลักการ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา

#### 8. ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์

ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ในอาเซียนจะเน้นความพร้อมในการ เสริมสร้างประสบการณ์ องค์ ความรู้การ แลกเปลี่ยนนิสิตนักศึกษาและถ่ายโอนหน่วยกิต การแลกเปลี่ยนอาจารย์และบุคลากร ทางการศึกษา ความรู้ และ ศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556) ทั้งนี้ การเสริมสร้างประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพให้พร้อมเข้าสู่การแข่งขันที่จะมีการเคลื่อนกำลังแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียนซึ่งหากประเทศใดประชากรขาดความพร้อมย่อมเสียเปรียบในการแข่งขัน ดังนั้น แต่ละประเทศจะต้องเร่งพัฒนาและเตรียมความพร้อมของบุคลากร โดยเฉพาะวัยแรงงานให้มีประสบการณ์ให้เต็มตามศักยภาพและแนวโน้มความต้องการในกลุ่มอาเซียนเพื่อเข้าสู่ตลาดการจ้างงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ประภัสสร เทพชาตรี . (2554a); สุนทรวิวรรณ์ไพเราะ (2555) กล่าวไว้สอดคล้องกันว่า อาเซียนเป็นภูมิภาคที่มีความหลากหลายทั้งชนชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เศรษฐกิจ การเมือง และ ประวัติศาสตร์ ซึ่งการจัดตั้งประชาคมอาเซียนนั้น อาเซียนมีความพยายามผลักดันให้เป็นประชาคม เพื่อประชาชนได้เห็น ได้จากการออกกฎบัตรอาเซียน เพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนและภาคประชาสังคมเข้ามามีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์กับองค์กรต่างๆ ของอาเซียนมากขึ้น ในปัจจุบัน ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมือง ในประเทศสมาชิกยังแตกต่างกัน สืบเนื่องจากนโยบายของรัฐและปัจจัยภายในของประเทศสมาชิกที่มีความแตกต่างกัน เช่น สภาพสังคมและการพัฒนา สถานะเศรษฐกิจ และการครองชีพ วัฒนธรรมการเมือง ที่จำกัดอำนาจให้เฉพาะกลุ่ม เป็นต้น การเลื่อนการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนเป็นปี 2558 ทำให้ประเทศต่างๆ มีการปรับตัวมากขึ้น

ปัจจุบันหน่วยงานต่างๆ ทั้งภาครัฐ และเอกชน ต่างให้ความสำคัญในการเตรียมพร้อมเพื่อเข้าสู่การเป็นประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ในปี 2558 ซึ่งรวมถึงการเผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนในการรู้จักประเทศสมาชิกและการรวมตัวเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน อย่างไรก็ตาม พบว่าบริบทประชาธิปไตยและความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชนในประเทศสมาชิกยังแตกต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในภาคส่วนต่างๆ ที่แตกต่างกันด้วย สภาผู้แทนราษฎรได้ตระหนักถึงความสำคัญของการมีส่วนร่วมของภาคพลเมืองและการส่งเสริมให้ประชาชนมีความเข้มแข็งในทางการเมือง รวมถึงการตระหนักถึงบทบาทอันสำคัญของรัฐสภาในฐานะสถาบันหลักของประเทศที่มีทรัพยากรบุคคลและเป็นผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการพัฒนาและการขับเคลื่อนประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อเข้าสู่การรวมตัวกันเป็นประชาคมอาเซียนซึ่งเป็นบริบทที่กว้างขวางและลึกซึ้งกว่าเดิม และจะส่งผลกระทบต่อประชาชนทั้งส่วนรวมและส่วนบุคคล สภาผู้แทนราษฎรจึงเห็นความสำคัญในการรับทราบข้อมูลและข้อเท็จจริงแลกเปลี่ยนเรียนรู้และความคิดเห็นและศึกษาเปรียบเทียบ เรื่องการมีส่วนร่วมภาคพลเมืองในประเทศสมาชิกอาเซียน(สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ, 2555)

สรุปได้ว่า การเสริมสร้างประสบการณ์ในอาเซียนจะเน้นการเตรียมความพร้อมในการเสริมสร้างประสบการณ์ องค์ความรู้ การแลกเปลี่ยนนักศึกษา การถ่ายโอนหน่วยกิต และการแลกเปลี่ยนบุคลากรทางการศึกษา ความรู้ และ ศิลปวัฒนธรรม นอกจากนี้ การเสริมสร้างประสบการณ์ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพให้พร้อมเข้าสู่การแข่งขันที่จะมีการเคลื่อนกำลังแรงงานในกลุ่มประเทศอาเซียนซึ่งหากประเทศไทยได้ประชากรขาดความพร้อมย่อมเสียเปรียบในการแข่งขัน

## 9. ด้านการพัฒนาทักษะทางภาษา

ทักษะทางภาษาถือเป็นทักษะที่จำเป็นสำหรับนักเรียนนักศึกษาในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนั้น การพัฒนาทักษะด้านภาษา(ภาษาอังกฤษและภาษากลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน) รวมทั้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแก่นิสิตนักศึกษา บุคลากรภาครัฐ และบุคคลทั่วไป เพื่อรองรับการเป็นประชาคมอาเซียน จึงเป็นเป้าหมายเร่งด่วนที่สถานศึกษาทุกแห่งต้องเร่งพัฒนาความพร้อมเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2556) สอดคล้องกับ ชินวรรณบุณยเกียรติ (2552) ที่กล่าวถึงการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนด้วยการศึกษา ด้วยการสร้างความเข้าใจในเรื่องเกี่ยวกับเพื่อนบ้านในกลุ่มประเทศอาเซียน ความแตกต่างทางด้านชาติพันธุ์ หลักสิทธิมนุษยชน การส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศเพื่อพัฒนาการติดต่อสื่อสารระหว่างกันในประเทศอาเซียน มีการเพิ่มครูที่จบการศึกษาด้านภาษาอังกฤษเข้าไปในทุกระดับชั้นการศึกษา เพื่อให้นักเรียนไทยสามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้อย่างสร้างสรรค์ นอกจากนี้ยังมีการร่วมมือกับภาคเอกชนในการรับอาสาสมัครเข้ามาสอนภาษาต่างประเทศ รวมถึงวัฒนธรรมของประเทศต่างๆ เพื่อการอยู่ร่วมกันด้วยความเข้าใจกันของประเทศในประชาคม

สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ (2555); สุนทรวิวรรณ์ไพเราะ (2555) สรุปไว้ สอดคล้องกันว่า สภาพโลกาภิวัตน์ได้เชื่อมทุกประเทศให้กลายเป็นสมาคมโลก โดยเชื่อมโยงทั้งด้านการถ่ายเทด้านข้อมูลข่าวสาร องค์ความรู้ วัฒนธรรม และเศรษฐกิจการค้าที่เปิดเสรีมากขึ้น รวมถึงการคมนาคมขนส่งจากทั่วทุกมุมโลก ส่งผลให้เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาทักษะภาษาต่างประเทศ โดยเฉพาะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นสื่อกลางในกิจกรรมแทบทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านการค้าและการลงทุน การศึกษา การติดต่อสื่อสาร การท่องเที่ยว และการใช้ในชีวิตประจำวัน แม้ว่าปัจจุบันจะมีภาษาต่างประเทศอื่น ๆ เข้ามามีบทบาทมากขึ้น เช่น ภาษาจีน ภาษาเกาหลี ภาษาญี่ปุ่น ฯลฯ แต่ภาษาอังกฤษยังคงเป็นที่ยอมรับและนำมาใช้เป็นภาษากลางของคนทั่วโลก กระทรวงศึกษาธิการ (ศธ.) ได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนไทยเด็กและเยาวชนไทย ให้มีความสามารถใช้ภาษาอังกฤษ ในระดับที่สามารถติดต่อสื่อสารและใช้ประโยชน์ได้ แต่จากงานวิจัยหลายชิ้นกลับพบว่า เด็กไทยมีความอ่อนด้านภาษาอังกฤษค่อนข้างมาก โดยเด็กไทยส่วนใหญ่มีความสามารถด้านภาษาอังกฤษในระดับต้องปรับปรุง ดังนั้น การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของผู้เรียนด้วย แนวทางการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษของครู มีดังนี้ **หมั่นค้นหาแหล่งข้อมูลทางวิชาการที่เป็นภาษาอังกฤษ** จำเป็นที่ครูทุกคนจะต้องพัฒนาความรู้ความชำนาญในการสอนและงานวิชาการอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสิ่งที่ครูสามารถทำได้คือ การเข้าถึงแหล่งข้อมูล-องค์ความรู้ ที่เป็นภาษาต่างประเทศมากขึ้น ไม่ว่าจะเป็นจากหนังสือ เอกสาร รวมถึงจากอินเทอร์เน็ต เนื่องจากเป็นแหล่งข้อมูลที่มีคุณภาพ และมีนวัตกรรมด้านการศึกษาใหม่ ๆ สอดแทรกสอนภาษาอังกฤษในวิชาที่



**รับผิดชอบ** ครูควรนำเอาภาษาอังกฤษไปบูรณาการกับงานสอน ซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งในการพัฒนาภาษาอังกฤษให้ครู เช่น สอดแทรกศัพท์ภาษาอังกฤษที่เป็นคำเฉพาะ การใช้วลีหรือประโยคภาษาอังกฤษที่น่าให้อัปเดต ให้ความสนุกสนานและน่าสนใจ การเชื่อมโยงแหล่งค้นคว้าเพิ่มเติมที่เป็นภาษาอังกฤษที่เป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้เรียน เป็นต้น **ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน** เพื่อสร้างความมั่นใจ ความกล้าและความคุ้นเคยในการใช้ภาษาอังกฤษผ่านการใช้จริงในชีวิตประจำวัน ดังนั้น ครูควรฝึกใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน แม้ว่าการใช้ไวยากรณ์หรือคำศัพท์ต่าง ๆ จะผิดบ้างถูกบ้างก็ตาม ซึ่งสามารถทำได้ง่าย เช่น อ่านป้ายฉลากยาและป้ายโฆษณา ฟังข่าวภาษาอังกฤษ หรือพูดคุยกับคนรอบข้างเป็นภาษาอังกฤษอย่างง่าย ๆ ฯลฯ **จัดตารางและมีวินัยฝึกฝนต่อเนื่อง** การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษต้องอาศัยเวลาและการฝึกฝนต่อเนื่อง ดังนั้น ครูควรสร้างวินัยให้กับตนเอง ด้วยการจัดสรรเวลาอย่างเจาะจงในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ เช่น ช่วงเย็นหลังเลิกงาน ช่วงวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ ฯลฯ โดยอาจเป็น รูปแบบของการเข้ารับการฝึกอบรมจากผู้เชี่ยวชาญ และหรือพัฒนาภาษาอังกฤษด้วยตนเอง เช่น การศึกษาและเรียนรู้ทักษะภาษาอังกฤษจากหนังสือ เทป ซีดี วีซีดี ฯลฯ ซึ่งปัจจุบันมีวางจำหน่าย และมีให้ยืมตามแหล่งวิชาการหรือห้องสมุดต่าง ๆ หรือเรียนในห้องเรียนภาษาอังกฤษทางอินเทอร์เน็ตที่เปิดสอนภาษาอังกฤษฟรี เป็นต้น **สร้างแรงจูงใจพัฒนาภาษาอังกฤษให้ตนเอง** ครูอาจเริ่มพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษจากสิ่งที่ชอบ เช่น ชมภาพยนตร์ ฟังเพลง อ่านหนังสือหรือนิตยสารภาษาอังกฤษเล่มโปรด ฯลฯ หรืออาจสร้างแรงจูงใจด้วยการให้รางวัลตนเอง เมื่อก้าวหน้าในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษระดับสูงขึ้น เป็นต้น **และรวมตัวพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษ** นอกจากที่ครูจะใช้สิทธิในการเข้ารับการฝึกอบรมพัฒนาภาษาอังกฤษที่รัฐบาล ได้จัดขึ้นแล้ว ควรรวมตัวกันเป็นกลุ่มคณะที่มีจำนวนมากพอ เพื่อมีพลังต่อรองให้รัฐบาลฝึกอบรมครูจัดหลักสูตรที่เหมาะสมกับครู อีกทั้ง ยังสามารถรวมตัวกันเจรจากับสถาบันสอนภาษาภาษาอังกฤษ เพื่อให้เข้ามาสอนภาษาอังกฤษให้แก่ครูในราคาที่พอเหมาะ หรืออาจเสนอให้โรงเรียนในเขตพื้นที่เดียวกันที่มีครูเก่งภาษาอังกฤษ จัดส่งครูมาสอนให้แก่ครูต่างโรงเรียนที่รวมตัวกัน

ดังนั้น การพัฒนาทักษะทางภาษาจะเน้น พัฒนาทักษะด้านภาษา(ภาษาอังกฤษและภาษา กลุ่มประเทศสมาชิกอาเซียน) รวมทั้งความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาคมอาเซียนแก่ ผู้เรียน บุคลากร หรือ บุคคลทั่วไป จะเห็นได้ว่าครูมีช่องทางในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษมิได้หลากหลาย แล้วแต่จะเลือกตามความสะดวกและสมัครใจ อย่างไรก็ตาม ประเด็นสำคัญในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษคือ การมีวินัยในการฝึกฝนและทำให้การเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นเรื่องสนุกสนาน ย่อมจะนำไปสู่การพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษได้อย่างเป็นธรรมชาติ และเกิดประโยชน์ต่อบุคคลรอบข้าง

## 10. ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

การมุ่งสู่ความเข้มแข็ง โดยเน้นให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ภายใต้หลักการ 3 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษาโดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ ซึ่งการพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ เพื่อสร้างบรรยากาศทางวิชาการเรื่อง สังคมแห่งการเรียนรู้ และคุณภาพเด็กและเยาวชนไทย โดยกล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนนั้นควรมี 7 เรื่อง เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้สังคม และประชาคมอาเซียนมีความเข้มแข็ง กล่าวคือ 1) สร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ โดยรวมกลุ่ม (mapping) คนที่วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเป็นต้นแบบ 2) ส่งเสริมการเรียนรู้เด็กปฐมวัย 3) สร้างโครงสร้างใหม่ของระบบการศึกษาที่เอาชีวิตเป็นตัวตั้ง 4) ทำให้การอ่านเป็นระเบียบวาระแห่งชาติ 5) ปฏิรูปการเรียนรู้ในสถานศึกษา การศึกษาต้องตั้งโจทย์คำถามตัวเองจนทำให้ครูเกิดความเชี่ยวชาญในกระบวนการเรียนรู้ 6) สร้างองค์กรเรียนรู้และองค์กรส่งเสริมการเรียนรู้ และ 7) การสื่อสารกับการปฏิรูปการเรียนรู้ (สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา , 2552; ประเวศ วะสี, 2557)

สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2553); สุนทรวิโรฒไพเราะ (2555); สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ( 2546) กล่าวถึง การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคลได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติ เกี่ยวกับการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ไว้ดังนี้คือ 1) สำรวจแหล่งการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง 2) จัดทำเอกสารเผยแพร่แก่ครู สถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานและสถาบันอื่น ที่จัดการศึกษาในบริเวณใกล้เคียง 3) จัดตั้งและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้รวมทั้งพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถาบันสังคมอื่น ที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน และ 4) ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

กล่าวได้ว่า การพัฒนาแหล่งเรียนรู้เป็นการปรับปรุงหรือพัฒนาแหล่งเรียนรู้ภายในและภายนอกให้เอื้อต่อการเรียนรู้เพื่อสร้างเสริม ให้คนไทยได้เรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ ภายใต้หลักการ 3 ประการ คือ การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาและเรียนรู้ของคนไทย การเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ และการ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคมในการบริหารและจัดการศึกษา โดยพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้

ยุคใหม่ซึ่งครอบคลุมทั้งในเรื่องการสำรวจ การจัดทำเอกสารเผยแพร่ การจัดตั้งและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้เกี่ยวข้องใช้

### 11. ด้านการสร้างความตระหนัก

การก้าวสู่ประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ.2558 (ค.ศ.2015) ของประเทศไทย นับเป็นก้าวสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สังคมไทยกำลังตื่นตัวอย่างมาก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนต่างหันมาพัฒนาศักยภาพและดำเนินกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยกำหนดกรอบการดำเนินเพื่อเสริมสร้างความ เข้มแข็งและร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียน และระหว่างประเทศอาเซียน กับประเทศคู่เจรจาอื่นๆ ของอาเซียน ยุทธศาสตร์สำคัญ คือ การเสริมสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมเกี่ยวกับ (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย , 2557) โดยได้เผยแพร่ประชาสัมพันธ์ความรู้เรื่องอาเซียนแก่บุคลากร เพื่อให้เกิดความความตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนา ด้านต่างๆ เข้าสู่ประชาคมอาเซียน (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน , 2556; เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-ASEAN University Network), 2012)

ความตระหนักรู้ (awareness) ในประชาคมอาเซียนจะเน้นที่ความตระหนักรู้ทางสังคม (social awareness) ซึ่งเป็นความสามารถในการแสดงออกถึงการรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสิ่งแวดล้อม การแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ความตระหนักรู้ทางสังคมจะมุ่งเน้นการทำความเข้าใจคนในสังคม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ บุคคลที่มีความตระหนักรู้ทางสังคมจะมีความสามารถในการรับรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดจากสังคม สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติ ในทางตรงข้าม บุคคลที่มีความบกพร่องในด้านความตระหนักรู้ทางสังคม พฤติกรรมอาจไม่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป แต่จะขาดทักษะการเข้าใจทางสังคม ทักษะความรู้สึกไวต่อสังคม และทักษะการสื่อสาร ทำให้ขาดการไตร่ตรองพิจารณาครอบรอบก่อนแสดงพฤติกรรม รวมทั้งไม่สามารถเข้าใจปฏิกิริยาการแสดงออกหรือพฤติกรรมของผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง แม้ว่าบุคคลนั้นจะมีความตั้งใจที่ดีในการแสดงออกทางพฤติกรรมนั้นๆ นอกจากนี้ บุคคลที่ไม่สามารถรับรู้หรือขาดความตระหนักรู้ทางสังคม จะไม่ค่อยมีความเห็นอกเห็นใจ (empathy) ขาดทักษะและไหวพริบ (tact) ในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งแตกต่างจากบุคคลที่มีความตระหนักรู้ทางสังคมที่มีการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างเหมาะสม ในการสร้างสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม และบุคคลที่ขาดความตระหนักรู้ทางสังคมจะกระทำการต่างๆ โดยขาดการยั้งคิดอันเป็นผลให้เกิดปัญหาในสังคมตามมาอีกมากมาย(ประภัสสร เทพชาตรี, 2554a)

กล่าวโดยสรุปการสร้างความตระหนักจึงเป็นวิธีการในการส่งเสริม ความตระหนักรู้ในประชาคมอาเซียน เช่น การรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสิ่งแวดล้อมการแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข โดยมุ่งเน้นการทำความเข้าใจคนในสังคม และสามารถอยู่ร่วมกันในประชาคมอาเซียนได้อย่างมีความสุข

## 12. ด้านโอกาสทางการศึกษา

การเสริมสร้างโอกาสในการได้รับการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนและการเพิ่มคุณภาพการศึกษาตลอดชีวิตถือเป็นนโยบายสำคัญประการหนึ่งของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่งชินวรณ์ บุญยเกียรติ (2552) และ วิจิตร ศรีสอาน (2555) สรุปไว้สอดคล้องกันว่า ประเทศไทยเป็นผู้นำในการก่อตั้งสมาคมอาเซียน มีศักยภาพในการเป็นแกนนำในการสร้างประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็งภายใต้ยุทธศาสตร์วิสัยทัศน์เดียว เอกฉัตถ์เดียว และประชาคมเดียว เพื่อความเจริญมั่นคงของประชากร ทรัพยากร และเศรษฐกิจภายใต้การก่อตั้งนี้จะต้องยึดหลักสำคัญ คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคมสังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน การศึกษานั้นจัดอยู่ในประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะมีบทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประชาคมด้านอื่นๆ มีความเข้มแข็ง เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานของการพัฒนาในทุกๆ ด้าน การเตรียมความพร้อมของการศึกษาไทย เพื่อมุ่งสร้างคนไทยให้ เป็นคนของประชาคมอาเซียน พัฒนาสมรรถนะให้พร้อมจะอยู่ร่วมกันและส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างประเทศด้าน การศึกษา โดยให้มีการร่วมมือกันใน 3 ด้านคือ ด้านพัฒนาคุณภาพการศึกษา การขยายโอกาสทางการศึกษา และส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริการและจัดการศึกษา

สุรเกียรติ์ เสถียรไทย. (2554); สุนทรีวรรณไพเราะ (2555); กระทรวงศึกษาธิการ (2558) ให้ทัศนะไว้สอดคล้องกันว่า การศึกษาเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาคนให้เป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ รัฐบาลให้ความสำคัญกับการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่มีศักยภาพ พร้อมทั้งจะรับการเปลี่ยนแปลงของโลก โดยมุ่งให้ประชาชนทุกคนมีโอกาสเข้าถึงการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพอย่างกว้างขวางโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน นโยบายดังกล่าวถูกระบุไว้อย่างชัดเจนในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ในมาตรา 10 ระบุว่า “...ต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้ทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย...” กระทั่งถึงพระราชบัญญัติการศึกษาภาคบังคับ พ.ศ. 2545 ที่กำหนดให้เด็กซึ่งมีอายุย่างเข้าปีที่เจ็ดจนถึงอายุย่างเข้าปีที่สิบหก เข้ารับการศึกษาขั้นปีที่หนึ่งถึงชั้นปีที่เก้าของการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแสดงให้เห็นเจตนาในการที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการยกระดับการศึกษาของคนไทยให้สูงขึ้นรวมทั้ง

กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายที่จะปรับสัดส่วนผู้เรียนสายสามัญ : อาชีวศึกษา เป็น 49 : 51 ภายในปี 2558 เพื่อให้เป็นไปตามความต้องการของตลาดแรงงานที่มีความต้องการกำลังคนในสายอาชีพเพิ่มมากขึ้น และรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ภาคอุตสาหกรรม และการก้าวเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน เช่น ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมกันจัดทำแผนงานการจัดการศึกษาตลอดชีวิต โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ครอบคลุมประเด็น เช่น 1) การสร้างความเสมอภาคและเพิ่มโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน 2) การส่งเสริมการอาชีวศึกษา 3) การส่งเสริมการอุดมศึกษาและ 4) การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ประชาชน

กล่าวโดยสรุปโอกาสทางการศึกษาเป็นการขยาย โอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐาน การอาชีวศึกษาการอุดมศึกษา และ ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตให้ประชาชน ตลอดจน การเสริมสร้างโอกาสในการได้รับการศึกษาตลอดชีวิตสำหรับประชาชนและการเพิ่มคุณภาพการศึกษาตลอดชีวิตถือเป็นนโยบายสำคัญประการหนึ่งของการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมถึงการสร้าง ความเสมอภาค

### 13. ด้านการจัดการศึกษาให้เป็นสากล

การจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้เป็นสากลการสร้างความเข้มแข็งให้กับการเคลื่อนย้ายพรมแดน และความเป็นสากลของการศึกษา เป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการเตรียมพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ( สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย , 2557; สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน (2556) ดังนั้น การเพิ่มการเข้าถึงคุณภาพการศึกษาทั้งในระดับประถม และมัธยมศึกษาเพิ่มคุณภาพการ บริหารจัดการ ศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาวิชาชีพการสร้างความเข้มแข็งให้กับการเคลื่อนย้ายพรมแดน และความเป็นสากลของการศึกษาและการให้การสนับสนุน ส่งเสริมแก่ภาคส่วนงานอื่นๆ เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-ASEAN University Network), 2012)

อย่างไรก็ตาม จาก หลักสูตรการเรียนการสอนเทียบเคียงมาตรฐานสากลโดยมีความมุ่งหวังที่จะให้นักเรียนมีคุณลักษณะดังต่อไปนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553) 1) เป็นเลิศวิชาการ (smart) คือมีความรู้พื้นฐานทางวิทยาศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ เทคโนโลยีรอบรู้ภาษาข้อมูลและทัศนภาพ (ภาษาภาพสัญลักษณ์) มีผลการเรียนดีเป็นที่ยอมรับระดับนานาชาติมีความถนัดหรือความสามารถเฉพาะทางเป็นที่ประจักษ์สามารถศึกษาต่อในระดับอุดมศึกษาหรือระดับสูงทั้งในประเทศหรือต่างประเทศ 2) สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (communicator) คือมีทักษะการสื่อสารเชิงปฏิสัมพันธ์มีทักษะการเลือกใช้วิธีการและเครื่องมือเพื่อการสื่อสารที่มีประสิทธิผลใช้ภาษาสื่อสารได้ดีทั้งภาษาไทยภาษาอังกฤษและภาษาต่างประเทศอื่นนอกเหนือจากภาษาอังกฤษ 3) ถิ่นทางความคิด (think) คือมีความใฝ่รู้สร้างสรรค์กล้าเผชิญความเล็งคิดได้ในระดับสูงมีเหตุผลรู้จักคิด

วิเคราะห์ใคร่ครวญวิจารณ์สังเคราะห์และประเมินค่ากล้านำเสนอความคิดที่สร้างสรรค์และแตกต่าง สามารถปรับตัวนำตนในสถานการณ์ต่างๆ ได้ดี แก้ปัญหาจัดการกับความซับซ้อน 4) ผลงานอย่างสร้างสรรค์ (innovator) คือสามารถจัดลำดับความสำคัญวางแผนและบริหารจัดการสู่ผลสำเร็จ สามารถใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ออกแบบสร้างสรรค์งานสื่อสารนำเสนอเผยแพร่มีผลงาน ออกแบบสร้างสรรค์ประดิษฐ์คิดค้นที่นำเสนอเผยแพร่ได้อย่างกว้างขวางสามารถผลิตงานที่เหมาะสมมีคุณภาพสูง และ 5) ร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (global citizenship) คือมีความตระหนักรู้ต่อสถานการณ์โลกสามารถเรียนรู้และจัดการกับความซับซ้อนคลุมเครือมีความรู้เข้าใจ และตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของไทยและของ นานาชาติโดยนักเรียนมีความตระหนักรู้สถานการณ์โลกสามารถเรียนรู้และจัดการกับความซับซ้อน คลุมเครือมีความรู้เข้าใจและตระหนักถึงความหลากหลายทางวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี ของไทยและนานาชาติ

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาให้เป็นสากลนั้น เป็นกระบวนการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดการ พัฒนาให้ครอบคลุมและสอดคล้องกับสถานการณ์ของโลกที่เปลี่ยนแปลงไป ได้แก่ เป็นเลิศวิชาการ (smart) สื่อสารได้อย่างน้อย 2 ภาษา (communicator) ผู้นำทางความคิด (think) ผลงานอย่าง สร้างสรรค์ (innovator) และร่วมกันรับผิดชอบต่อสังคมโลก (global citizenship)

#### 14. ด้านการส่งเสริมสนับสนุนกีฬา

การสนับสนุน ส่งเสริมกีฬาเป็นนโยบายหนึ่งของประชาคมอาเซียน ซึ่งจะเห็นได้จากการ สนับสนุน โรงเรียนเข้าแข่งขันกีฬาประถมศึกษาอาเซียนครั้งที่ 3 ที่ประเทศอินโดนีเซีย (สำนักงาน คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน , 2556) เนื่องจากกีฬาถือเป็นกิจกรรมหนึ่งที่อาเซียน และ สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ และทิศทางการพัฒนาด้านการท่องเที่ยวและกีฬาของประเทศ ตลอดจน แผนในระดับต่างๆกระทรวงการท่องเที่ยวและพ .ศ. 2555-2559 โดยยึดหลักการมีส่วนร่วมของทุก ภาคส่วนตามกรอบแนวคิดหลักการของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555-2559) ที่ให้ความสำคัญกับการยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนาการสร้างความร่วมมือ ส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคมและการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของประชาชนการพัฒนา ประเทศสู่ความสมดุลในทุกมิติอย่างบูรณาการและเป็นองค์รวมรวมถึงแนวคิดการพัฒนาในอนาคต ที่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์การเตรียมความพร้อมรองรับการรวมตัวทาง เศรษฐกิจในภูมิภาคนอกจากนี้ยุทธศาสตร์กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา พ.ศ. 2555-2559 ยังให้ ความสำคัญกับบริบทการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจและสังคมที่มีนัยสำคัญต่อแนวโน้มการ เปลี่ยนแปลงของโลกซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเงื่อนไขการพัฒนาประเทศในอนาคตซึ่งประเทศไทย ยังคงต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญในหลายบริบททั้งที่เป็น โอกาสและอุปสรรคต่อการ

พัฒนาประเทศจึงต้องมีการเตรียมความพร้อมของคนและระบบให้สามารถปรับตัวพร้อมรับกับการเปลี่ยนแปลงในอนาคต

กอบกาญจน์ วัฒนาราม (2558) ได้กำหนดนโยบายด้านการกีฬาซึ่งสอดคล้องกับ ASEAN Secretariat (2009e); กรมอาเซียน (2551) ที่เน้นการสร้างพลังประชาชน และองค์กรทุกภาคส่วน การมีส่วนร่วม การโปร่งใสและตรวจสอบได้ ได้แก่

- 1) ส่งเสริมการออกกำลังกาย การเล่นกีฬาในบ้านและกีฬาไทยให้มากขึ้น
- 2) สนับสนุนให้มีวิชาพลศึกษา และกิจกรรมการออกกำลังกาย อย่างน้อยสัปดาห์ละ 3 วัน ๆ ละไม่น้อยกว่า 30 นาที และให้มีกิจกรรม Sport Day ในสถานศึกษาและแหล่งประกอบการ สัปดาห์ละ 1 วัน
- 3) การก่อสร้างสนามกีฬา ลานกีฬา สวนสาธารณะ ลานจักรยาน ให้ประชาชนและภาคเอกชน ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดหาสถานที่
- 4) การบำรุงรักษาอุปกรณ์กีฬาให้มีคุณภาพ มีปฏิทินกีฬา และจัดกิจกรรมการกีฬาอย่างต่อเนื่อง
- 5) สนับสนุนการวิจัยที่มุ่งให้เกิดผลในทางปฏิบัติ การพัฒนาวิทยาศาสตร์การกีฬา ให้เป็นเครื่องมือสำคัญในการตรวจสอบและสร้างมาตรฐานนักกีฬาให้ก้าวสู่การเป็นนักกีฬาระดับอาชีพ ระดับโลก
- 6) สนับสนุนให้มีการจัดงานส่งเสริมกิจกรรมกีฬา (Event) ให้คุ้มค่าเหมาะสมกับพื้นที่ และให้แต่ละจังหวัดได้มีส่วนร่วมในการกำหนดกิจกรรมกีฬาที่เหมาะสมในแต่ละพื้นที่ เพื่อพัฒนาการกีฬาในแต่ละด้านให้มีความโดดเด่น
- 7) สนับสนุนให้มีกิจกรรมกีฬาหลังเลิกเรียน After School โดยให้สถานศึกษาและผู้ปกครอง ได้เข้าร่วมกิจกรรมกีฬานันทนาการกับเด็ก และเยาวชน หลังเลิกเรียน เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันอบอุ่นของครอบครัว และการมีวินัย
- 8) ให้มีการวิจัยวิทยาศาสตร์การกีฬาอย่างมีคุณภาพ มีสถิติ ข้อมูลทุกด้าน ที่สามารถนำมาพัฒนาการกีฬาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความร่วมมือ กับสมาคมกีฬาในการนำนักเรียน นักศึกษาในสถาบันการศึกษา เข้าร่วมกิจกรรมกับสมาคม เพื่อฝึกประสบการณ์วิชาชีพ
- 9) ให้มีศูนย์การกีฬาในระดับภูมิภาค และกระจายไปสู่จังหวัด ตลอดทั้งส่งเสริมให้ประชาชนและเยาวชนได้พัฒนาการกีฬาขึ้นพื้นฐานสู่การเป็นนักกีฬาอาชีพและกีฬาเป็นเลิศ และส่งเสริมให้มีการพัฒนาโค้ช ผู้ฝึกสอน และบุคลากรทางการกีฬาสู่ระดับนานาชาติ
- 10) ส่งเสริมให้ประชาชนและกองเชียร์ เข้ามามีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าภาพ มีวัฒนธรรม การชมและเชียร์กีฬาอย่างสร้างสรรค์

11) สนับสนุนให้กลุ่มประชาคมอาเซียน มีการเตรียมความพร้อมในการพัฒนาการศึกษา และร่วมเป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬาระดับโลก

สรุปได้ว่า การ สนับสนุน ส่งเสริมกีฬาเป็นนโยบายหนึ่งของประชาคมอาเซียนที่ทาง กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา กำหนดไว้สอดคล้องกันภายใต้จุดเน้นสำคัญ คือ การสร้างพลัง ประชาชนและองค์กรทุกภาคส่วนให้มีส่วนร่วมดำเนินการ เช่น ส่งเสริมการออกกำลังกาย การเล่น กีฬาพื้นบ้านและกีฬาไทยให้มากขึ้น หรือสนับสนุนให้มีวิชาพลศึกษา และกิจกรรมการออกกำลังกาย เป็นต้น

### 15. ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

สำนักงานคณะกรรมการเลขาธิการ ศุภสภา(2557) ได้เข้าร่วมเป็นภาคีองค์กรสมาชิกสภาครู อาเซียน โดยร่วมกับองค์กรครูในกลุ่มประเทศอาเซียน 5ประเทศได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ก่อตั้งขึ้นในปี 2521 ปัจจุบันมีภาคีสมาชิก 23 องค์กรจาก 9 ประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมที่เข้มแข็งได้กำหนดกรอบการดำเนินงานโดยมุ่งส่งเสริม ด้าน การ พัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทันสมัยเพื่อผลักดันและขับเคลื่อนให้เกิดการ ดำเนินการอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทย พ้นจากวิกฤตและส่งผลให้ประเทศ สามารถก้าวต่อไปอย่างมีศักดิ์ศรีเทียบเท่าอารยประเทศ ดังที่ ชินวรณันบุญเกียรติ (2552) ได้ให้ ทัศนะว่า ประเทศไทยเป็นผู้นำในการก่อตั้งสมาคมอาเซียน มีศักยภาพในการเป็นแกนนำในการ สร้างประชาคมอาเซียนให้เข้มแข็ง ภายใต้ยุทธศาสตร์วิสัยทัศน์เดี่ยว เอกลักษณ์เดี่ยว และประชาคม เดี่ยว เพื่อความเจริญมั่นคงของประชากร ทรัพยากร และเศรษฐกิจภายใต้การก่อตั้งนี้จะต้องยึดหลัก สำคัญ คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงของอาเซียน ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประชาคม สังคมและวัฒนธรรมของอาเซียน การศึกษานั้นจัดอยู่ในประชาคมสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งจะมี บทบาทสำคัญที่จะส่งเสริมให้ประชาคมด้านอื่นๆ มีความเข้มแข็ง เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐาน ของการพัฒนาในทุกๆ ด้านการเตรียมความพร้อมของการศึกษาไทย โดยกำหนดนโยบาย ด้าน เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา ที่เน้นการ พัฒนาดตามหลัก 3N ได้แก่ NedNet(National Education Network)โครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ NEIS (National Education Information System) ศูนย์กลางรวบรวม จัดเก็บ และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษา NLC(National Learning Center) ศูนย์การเรียนรู้แห่งชาติ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา มีการพัฒนา ผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองอาเซียน การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข ความเอื้ออาทร โดยใช้การศึกษาเป็น กลไกในการสร้างวัฒนธรรมใหม่ นักศึกษาที่จบจากอาชีวศึกษาจะต้องเป็นแรงงานที่มีคุณภาพ มี ทักษะการทำงานร่วมกันในประชาคมอาเซียนซึ่งวิจารณ์ พานิช (2555) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ กระแส การปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ว่าด้านการเรียนรู้และนวัตกรรม จะเป็น



ตัวกำหนดความพร้อมของนักเรียนเข้าสู่โลกการทำงานที่มีความซับซ้อนมากขึ้นในปัจจุบัน ได้แก่ ความริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรมความคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ปัญหาการสื่อสารและการร่วมมือกันเอง

สรุประบบเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นการพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศให้เอื้อและผลักดัน ขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินการอย่าง เข้มแข็งและ ต่อเนื่อง ที่เน้นการ พัฒนาโครงข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศ ศูนย์กลางรวบรวม จัดเก็บ และเชื่อมโยงข้อมูลสารสนเทศด้าน การศึกษา และศูนย์การเรียนรู้แห่งชาติ เพื่อให้ผู้เรียนได้มีการเรียนรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา มีการ พัฒนาผู้เรียนสู่การเป็นพลเมืองอาเซียน การอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข

#### 16. ด้านกลไกในการขับเคลื่อน

การเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนนั้น แม้ว่าแนวทางหรือวิธีการขับเคลื่อนจะมีความสำคัญมาก แต่ยังมีสิ่งหนึ่งที่สามารถสนับสนุนให้การขับเคลื่อนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพนั้น ได้แก่ กลไกในการขับเคลื่อนซึ่งมักจะใช้ควบคู่กันเสมอมาคือ แนวดำเนินการของยุทธศาสตร์ หรือนโยบาย เป็นเรื่องของนโยบายที่สะท้อนทั้งการปฏิรูปลักษณ์ที่จะทำและการนำนโยบายไปปฏิบัติ หรือเพิ่มเติมนโยบายที่มักกับการเปลี่ยนแปลงหรือเป็นกลไกในการขับเคลื่อน เช่น มีการประกาศประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนก็จะเอานโยบายที่จัดให้สอดคล้องกับความต้องการของอาเซียนเข้ามาเป็นต้น ดังนั้น สิ่งสำคัญนั้นคือทำอะไรทำอย่างไรจะนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ได้ผลนั่นเอง (วิจิตร ศรีสอาน, 2555; ประเวศ วะสี, 2557; สุนทรวิโรฒ ไพเราะ (2555)

กรมอาเซียน (2551) ให้ทัศนะว่า การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญประการแรกในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนเนื่องจากเป็นกลไกในการปลูกฝังค่านิยม แนวคิด ความเข้าใจระหว่างกันใน ประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและความเจริญรุ่งเรืองทาง เศรษฐกิจของอาเซียนและเศรษฐกิจโลก การศึกษาเป็นกลไกหลักที่ขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ คุณลักษณะที่สำคัญของเยาวชนหรือคนไทยควรมีสมาธิหรือมีความสามารถขั้นพื้นฐาน เพื่อพร้อมเข้าสู่ความเป็นประชาคมอาเซียน 5 ประการ คือ ด้านการสื่อสาร ด้านการคิด ด้านการ แก้ปัญหา ด้านการใช้ชีวิต และด้านการใช้เทคโนโลยี เพื่อช่วยส่งเสริมให้เยาวชนมีความพร้อม และก้าวเข้าสู่ความเป็นพลเมืองอาเซียน ดังนั้นจะเห็นว่ากลไกทางการศึกษาที่สำคัญ คือ 1) การจัดการ ศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ 2) การส่งเสริมทุนอาเซียนและเครือข่ายการศึกษา และ 3) การพัฒนา เยาวชนอาเซียน นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดบทบาทการดำเนินงานด้านต่างประเทศ เชิงรุก โดยเน้นการกระชับความสัมพันธ์และการขยายความร่วมมือกับประเทศเพื่อนบ้าน และใน ภูมิภาคเอเชียภายใต้กรอบความร่วมมือด้านต่างๆ โดยเฉพาะกรอบความร่วมมือด้านการศึกษา เนื่องจากการศึกษาเป็นรากฐานสำคัญในการขับเคลื่อนความเจริญรุ่งเรืองของประเทศไทยและ

ภูมิภาค ในกรอบความร่วมมือด้าน การศึกษาอาเซียน ความร่วมมือดังกล่าวเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับแนวทางการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน ซึ่งประกอบด้วย การปรับปรุงในเชิงปริมาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการขยายโอกาสทางการศึกษา การยกระดับ คุณภาพ การศึกษา การนำโครงสร้างพื้นฐานสิ่งอำนวยความสะดวกและเทคโนโลยีการสื่อสารเข้ามารองรับ การขยายโอกาสและการ ยกระดับคุณภาพการศึกษา ตลอดจนการบริหารจัดการทางการศึกษาในเชิงคุณภาพ และการจัดทำแผนการศึกษา

สรุปกลไกในการขับเคลื่อนประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง เนื่องจาก การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญประการแรกในการจัดตั้งประชาคมอาเซียนเนื่องจากเป็นกลไกในการปลูกฝังค่านิยม แนวคิด ความเข้าใจระหว่างกันในประเทศสมาชิกอาเซียน และเป็นรากฐานสำคัญในการสร้างความเข้มแข็งและความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจของอาเซียนและเศรษฐกิจโลก ประกอบด้วย การจัดการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ การส่งเสริมทุนอาเซียนและเครือข่ายการศึกษา และการพัฒนาเยาวชนอาเซียน

### 17. ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้

ประเวศ วะสี (2557) ให้แนวคิดในการบรรยายทางวิชาการเรื่อง สังคมแห่งการเรียนรู้และคุณภาพเด็กและเยาวชนไทย โดยกล่าวถึงยุทธศาสตร์ในการขับเคลื่อนนั้นควรมี 7 เรื่อง เป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้สังคม และประชาคมอาเซียนมีความเข้มแข็งอย่างหนึ่งคือการสร้างวัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้ โดยรวมกลุ่ม (mapping) คนที่วิจัยและพัฒนาองค์ความรู้เพื่อเป็นต้นแบบ ทั้งนี้ เนื่องจาก “การเรียนรู้” เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคนตั้งแต่เกิดจนตาย ดังนั้น วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้จึงมีความสำคัญยิ่งต่อทุกองค์กร และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ “การพัฒนาบุคลากร” โดยตรง คำถามคือทำอย่างไรเราจะสามารถพัฒนาบุคลากรที่เป็นทรัพยากรสำคัญขององค์กรให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะความชำนาญเพียงพอที่จะทำงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตลอดจนสามารถสร้างให้บุคลากรมี “นิสัยใฝ่รู้” หรือ “รักการเรียนรู้” อย่างยั่งยืน เพื่อพัฒนาตนเองให้รู้จักการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) หากบุคลากรมีการเรียนรู้มากขึ้น ประสิทธิภาพของแต่ละคนจะมีมากขึ้นด้วย ถ้าองค์กรสามารถหลอมรวมความรู้ของแต่ละคน ให้กลายเป็นความรู้และประสิทธิภาพรวมขององค์กรได้ องค์กรนั้นจะมีลักษณะเป็น “องค์กรแห่งการเรียนรู้”(Learning Organization) และสามารถสร้าง “สมบัติล้ำค่า” ขององค์กรไว้ได้ยาวนาน

อย่างไรก็ดี หากเราจะมองย้อนมาดู ในองค์กรที่เกิดขึ้นมานานหลายสิบปี เราคงปฏิเสธไม่ได้ ว่าเรามีปัญหาในองค์กรที่เกิดขึ้นซ้ำซาก และยังไม่สามารถแก้ไขได้ แต่ถ้าเราจะร่วมมือร่วมใจกัน นำประสบการณ์ที่แต่ละคนมีอยู่มาศึกษา วิเคราะห์ แลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน รวมทั้งแพร่กระจาย ออกไปภายนอก ให้คนภายนอกได้เข้ามาร่วมแลกเปลี่ยนความรู้ อาจนำไปสู่การแก้ปัญหาได้ สิ่งทีกล่าว มานี้ ส่วนใหญ่ก็ได้ดำเนินการอยู่แล้วในขณะนี้ ปัญหาคือ จะอย่างไรให้มี

การดำเนินการให้มากขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน ทำอย่างไรจึงจะสร้างคนให้มีความ "ใฝ่เรียนรู้" มีการพัฒนาความคิด นำ ประสบการณ์มาแก้ปัญหาาร่วมกัน มิฉะนั้น ความรู้จากประสบการณ์ที่มีมาจะสูญหายไปกับคนที่ออกไปจากระบบ ปัญหาอย่างหนึ่งที่มองเห็นอยู่ในปัจจุบัน คือ เรามีความรู้มากมาย จากผู้มีประสบการณ์ แต่ยังขาดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การจัดเก็บ รวบรวม อย่างเป็นระบบ การพัฒนาเป็นองค์ความรู้ใหม่ รวมทั้งการกระจายเผยแพร่ไปทั่วองค์กร ดังนั้น การมีแผนงานที่จะดำเนินการสร้าง "บรรยากาศ แห่งการเรียนรู้ให้เกิดชุมชนการเรียนรู้" อันจะนำไปสู่ "นิสัยใฝ่รู้" หรือ "รักการเรียนรู้" ซึ่งเป็นเป้าหมายที่เราต้องการ ซึ่ง ทรัพยากรที่สำคัญที่สุดในองค์กรและประเทศชาติ มิใช่ เครื่องจักรกล หรือ infrastructure หรือเงิน แต่คือคน เพราะการมีคนที่ดีและเก่ง จะทำให้ทรัพยากรอื่นๆ เกิดการพัฒนา เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดขึ้นมา ได้ หน้าที่ของผู้นำก็คือ ต้องสามารถที่จะขับพลังและอัจฉริยภาพของเขาเหล่านั้นให้ออกมาใช้ได้อย่างมีคุณค่า และมีความหมายดังนั้น โรงเรียนหรือสถานศึกษาแต่ละแห่งร่วมกันสร้างให้เกิดเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ซึ่งจะเป็นวัฒนธรรมที่ยั่งยืนของหน่วยงานหรือองค์กร กล่าวคือ ได้แก่ 1) ความรอบรู้แห่งตน (personal mastery) 2) แบบแผนความคิดอ่าน (mental model) 3) วิสัยทัศน์ร่วม (shared vision) 4) การเรียนรู้ของทีม (team learning) และ 5) การคิดอย่างเป็นระบบ (systems thinking) (สุนทรวิวัฒน์ไพเราะ, 2555; กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

สรุปได้ว่า วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้เป็นการส่งเสริมและสร้างบรรยากาศ แห่งการเรียนรู้ให้เกิดชุมชนการเรียนรู้ ในสถานศึกษาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เช่น นิสัยใฝ่รู้ หรือ รักการเรียนรู้ ของผู้เรียน ซึ่ง มีความสำคัญยิ่งต่อทุกองค์กร และเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับ การพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถ มีทักษะความชำนาญเพียงพอที่จะทำงานที่รับผิดชอบได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลตลอดจนสามารถสร้างให้บุคลากรมี ใฝ่เรียนรู้อย่างยั่งยืนเพื่อพัฒนาตนเองให้รู้จักการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continuous Improvement) และยั่งยืน

## 18. ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ

วิจารณ์ พานิช (2555) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับ กระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมที่เกิดขึ้นในศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีการดำรงชีพของสังคมอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ซึ่ง ครูจึงต้องมีความตื่นตัวและเตรียมพร้อมในการจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมความพร้อมให้นักเรียนมีทักษะสำหรับการออกไปดำรงชีวิตในโลก ปัจจุบันโดยมี การเปลี่ยนแปลงการจัดการเรียนรู้เพื่อให้เด็กในศตวรรษที่ 21 ดังนั้น ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ ในการดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญดังต่อไปนี้คือ ความยืดหยุ่นและการปรับตัวการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเองทักษะสังคมและสังคมข้ามวัฒนธรรมการเป็นผู้สร้างหรือผู้ผลิต (productivity) และความรับผิดชอบเชื่อถือได้ (accountability)

ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบ (responsibility) ทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ 3R x 7C 3R คือ Reading (อ่านออก), (W)Riting(เขียนได้), และ (A)Rithmetics(คิดเลขเป็น) 7C ได้แก่ Critical Thinking and Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมี วิจารณ์ญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์ และนวัตกรรม) Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่าง วัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, Information, and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสาร สารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) และ Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และ ทักษะการเรียนรู้)

Bellanca & Brandt (2010) ได้นำเสนอทักษะในศตวรรษที่ 21 ไว้ในหนังสือ 21<sup>st</sup> Century Skills : Rethinking How Students Learn ทำให้ทราบถึงองค์ประกอบของลักษณะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 ซึ่งแสดง ความรู้ ทักษะของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 เพื่อการก้าวสู่ความสำเร็จในการทำงานและชีวิต ดังนั้นครูควรจัดการศึกษาอย่างไรเพื่อรองรับในยุคแห่งศตวรรษนี้ องค์ความรู้หลัก (Core Subjects) ที่มีความสำคัญในการจัดการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ประกอบไปด้วย ภาษาอังกฤษในฐานะภาษาแม่ ( English) ทักษะการอ่าน (Reading) เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และได้รับความรู้ต่างๆ มากมายเพิ่มเติม โดยเชื่อว่าการอ่านเป็นทักษะพื้นฐานในการเรียนรู้สิ่งต่างๆ ทักษะการใช้ภาษาอื่นๆ ( Language Arts) ได้แก่ การฟัง การพูด และการเขียน ภาษาต่างประเทศ ( World Language) ศิลปะ (Arts) คณิตศาสตร์ (Mathematics) เศรษฐศาสตร์ (Economics) วิทยาศาสตร์ (Science) ภูมิศาสตร์ (Geography) ประวัติศาสตร์ (History) การปกครองและหน้าที่พลเมือง (Government and Civics) สาขาวิชาในกลุ่มสังคมศาสตร์ ( Social Science) ดังกล่าวมานี้ แตกต่างจากวิชาสังคมศึกษา (Social Studies) ซึ่งว่าด้วยเรื่องวิถีการดำเนินชีวิต ( Way of Life) ของมนุษย์ สิ่งมีชีวิต และสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้ยังมีประเด็นสำคัญในยุคศตวรรษที่ 21 ที่จำเป็นต้องบูรณาการในการจัดการเรียน การสอนโดยถักทอหรือประสานไปพร้อมกับองค์ความรู้หลัก จำแนกออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ 1) ความตระหนักเกี่ยวกับโลก ( Global Awareness) 2) ความรู้ความเข้าใจด้านการเงิน เศรษฐกิจ ธุรกิจ และการเป็นผู้ประกอบการ ( Financial, Economics, Business and Entrepreneurial Literacy) 3) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับหน้าที่พลเมือง ( Civic Literacy) 4) ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสุขภาพ (Health Literacy) และ 5) ความรู้ความเข้าใจด้านสิ่งแวดล้อม ( Environmental Literacy) นอกจากนี้

ยังมีทักษะที่ต้องบูรณาการผสมผสานในการเรียนการสอนในองค์ความรู้วิชาหลักควบคู่ไปกับประเด็นดังกล่าวในยุคศตวรรษที่ 21 ดังนี้(สุนทรวิวัฒน์ไพเราะ, 2555)

1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ( Learning and Innovation) ในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) นวัตกรรมและการสร้างสรรค์ ( Creativity and Innovation) ประกอบด้วย การคิดอย่างสร้างสรรค์ การทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างสร้างสรรค์ และการนำนวัตกรรมไปใช้ 2) การคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ประกอบด้วย การมีเหตุผล การคิดอย่างเป็นระบบ การตัดสินใจ / ตัดสิน และการแก้ปัญหา 3) การสื่อสารและการร่วมมือกัน ( Communication and Collaborative) ประกอบด้วย การสื่อสารที่ชัดเจน และการร่วมมือกับผู้อื่น

2) ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อ และเทคโนโลยี ( Information, Media and Technology Skills) ประกอบด้วย การอ่านออกเขียนได้ด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อ และ ICT (Information, Communications and Technology)

3) ทักษะชีวิตและการประกอบอาชีพ ( Life and Career Skills) เด็กในศตวรรษที่ 21 ควรมีทักษะที่ยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวได้ ริเริ่มและเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง มีทักษะทางสังคมและก้าวข้ามวัฒนธรรม มีความรับผิดชอบ และสามารถผลิตสร้างสรรค์งานได้ ตลอดจนมีความเป็นผู้นำและรับผิดชอบต่อสังคม

ดังนั้น จะเห็นว่า ทักษะด้านชีวิตและอาชีพ เป็นกระบวนการพัฒนาหรือส่งเสริมผู้เรียนให้สามารถดำรงชีวิตและทำงานในยุคปัจจุบันให้ประสบความสำเร็จ นักเรียนจะต้องพัฒนาทักษะชีวิตที่สำคัญคือ ความยืดหยุ่นและการปรับตัวการริเริ่มสร้างสรรค์และเป็นตัวของตัวเองทักษะสังคมและสังคมแบบข้ามวัฒนธรรม ที่มีความหลากหลาย ซึ่งครูผู้สอนจะต้องจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ผู้เรียนบรรลุเกี่ยวกับ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ( Learning and Innovation) ทักษะด้านข้อมูลข่าวสาร สื่อ และเทคโนโลยี ( Information, Media and Technology Skills) และทักษะชีวิตและการประกอบอาชีพ (Life and Career Skills)

จากแนวคิดดังกล่าวจะนำไปใช้เป็นกรอบและแนวทางในการจัดทำข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป

### ตอนที่ 3 สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

#### 1. ความเป็นมาและความหมาย

การวิเคราะห์ SWOT(SWOT analysis) เป็นเครื่องมือสำหรับตรวจวินิจฉัยสภาพแวดล้อมองค์กร ช่วยให้สามารถค้นหาประเด็นหลักเกี่ยวกับ จุดแข็ง (Strengths: S) จุดอ่อน (Weak: W) โอกาส (Opportunities: O) และปัจจัยคุกคาม (Treat: T) ขององค์กรเพื่อกำหนดทิศทางและการบริหารเพื่อการพัฒนาหรือตัดสินใจ การวิเคราะห์ SWOT ไม่เพียงแต่ช่วยให้เข้าใจองค์กรและการดำเนินงาน ยังสามารถใช้เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดกระทำที่สำคัญๆ เพื่อป้องกันความเสียหายที่อาจเกิดขึ้นแก่องค์กรได้ (Banton, 2003) การวิเคราะห์ SWOT เป็นการหาสารสนเทศจากการวิเคราะห์สภาพแวดล้อมองค์กรในที่นี้แบ่งเป็นสภาพแวดล้อมภายนอก และสภาพแวดล้อมภายใน ซึ่งจุดแข็ง (Strengths) จุดอ่อน (Weak) เป็นเรื่องของสภาพแวดล้อมภายในองค์กร ส่วนโอกาส (Opportunities) และปัจจัยคุกคาม (Treat) เป็นเรื่องของสภาพแวดล้อมภายนอก

1.1 จุดแข็ง (Strengths) คือ สิ่งที่องค์กรสามารถทำได้ เป็นสิ่งที่เพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กรและช่วยให้องค์กรบรรลุเป้าหมายที่วางไว้เช่น ความเชี่ยวชาญเฉพาะของบุคคล ผลิตภัณฑ์หรือบริการขององค์กรเป็นนวัตกรรมใหม่ องค์กรที่ตั้งอยู่ในเขตที่ดี กระบวนการและการดำเนินงานที่มีคุณภาพ

1.2จุดอ่อน (Weak) คือสิ่งที้องค์กรไม่สามารถทำได้เป็นเรื่องของปัจจัยภายในที่เป็นอุปสรรคขัดขวางความสำเร็จ และเป็นสิ่งที่ลดคุณค่าขององค์กร การพัฒนาจะบรรลุผลจำเป็นต้องกำจัดจุดอ่อนทิ้งหรือให้เหลือน้อยที่สุดเช่น สมาชิกองค์กรขาดสมรรถนะและความเชี่ยวชาญ สินค้าหรือบริการด้อยคุณภาพ ไม่มีความเด่นหรือแตกต่างจากคู่แข่ง องค์กรตั้งอยู่ในเขตที่ไม่เหมาะสม กระบวนการดำเนินงานที่ไร้คุณภาพ ภาพลักษณ์ขององค์กรไม่ดี

1.3 โอกาส (Opportunities) คือ เงื่อนไขที่อาจสนับสนุนองค์กรเป็นเรื่องของปัจจัยภายนอกที่เอื้อต่อความสำเร็จขององค์กร โอกาสเป็นสิ่งที่เพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กรเช่น การเมตลาตลาดทางอินเทอร์เน็ต ร่วมลงทุนกับบริษัทที่ใหญ่กว่าหรือมีชื่อเสียงกว่า ขยายส่วนแบ่งทางการตลาดเนื่องจากคู่แข่งด้อยประสิทธิภาพ นโยบายรัฐบาลสนับสนุน

1.4 ปัจจัยคุกคาม (Treat) คือ เงื่อนไขที่บั่นทอนความสำเร็จ เป็นเรื่องของปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน เป็นสิ่งที่อาจลดคุณค่าขององค์กรเช่น มีคู่แข่งใหม่ที่เข้มแข็งและทันสมัยกว่า ราคาสินค้าของคู่แข่งลดลง ลักษณะของบรรจุภัณฑ์ของสินค้าคู่แข่งมีความแปลกใหม่กว่า คู่แข่งได้เปรียบในช่องทางจำหน่าย การเพิ่มอัตราภาษีของผลิตภัณฑ์

เอกชัย บุญยาภิธาน (2553) กล่าวว่า กลยุทธ์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นสำหรับองค์กรเพราะองค์กรใช้กลยุทธ์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ของตน โดยองค์กรจะกำหนดกลยุทธ์ได้นั้นต้องรู้สถานภาพหรือสถานะขององค์กรของตนเสียก่อน นอกจากนี้ยังต้องมีกระบวนการกำหนดกลยุทธ์ที่เหมาะสมสำหรับตนเอง วิธีการและเทคนิคในการวิเคราะห์สถานะขององค์กรและกระบวนการกำหนดกลยุทธ์มีหลายวิธีด้วยกัน หนึ่งในวิธีการเหล่านี้ คือกระบวนการวิเคราะห์ SWOT เป็นคำย่อมาจากคำว่า Strengths Weaknesses Opportunities and Threats ดังนี้

1) S: Strengths คือ จุดแข็ง หมายถึง ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก ซึ่งองค์กรนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ดี

2) W: Weaknesses คือ จุดอ่อน หมายถึง สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบและด้อยความสามารถ ซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ไม่ดี

3) O: Opportunities คือ โอกาส หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร

4) T: Threats คือ อุปสรรค หมายถึง ปัจจัยและสถานการณ์ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อมภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ยาก เพราะทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับกลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกัน อุปสรรคอาจกลับกลายเป็นโอกาสได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้องค์กรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์แวดล้อม

Comings and Worley (2001) ให้ทัศนะว่าการวิเคราะห์ SWOT เป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์ ซึ่งช่วยให้ผู้บริหารกำหนดจุดแข็งและจุดอ่อนจากสภาพแวดล้อมภายใน โอกาสและอุปสรรคจากสภาพแวดล้อมภายนอก ตลอดจนผลกระทบต่อการทำงานขององค์กร SWOT มาจากตัวย่อภาษาอังกฤษ 4 ตัว ดังนี้

S มาจาก Strengths หมายถึง จุดเด่นหรือจุดแข็ง ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน ความสามารถและสถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นบวก องค์กรนำมาใช้เป็นประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ดี เป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในบริษัท เช่น จุดแข็งด้านการเงิน จุดแข็งด้านการผลิต จุดแข็งด้านทรัพยากรบุคคล องค์กรจะต้องใช้ประโยชน์จากจุดแข็งในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด

**W** มาจาก Weaknesses หมายถึง จุดด้อยหรือจุดอ่อน ซึ่งเป็นผลมาจากปัจจัยภายใน สถานการณ์ภายในองค์กรที่เป็นลบและด้อยความสามารถ ซึ่งองค์กรไม่สามารถนำมาใช้เป็น ประโยชน์ในการทำงานเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง การดำเนินงานภายในที่องค์กรทำได้ ไม่ดีเป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในต่างๆ ของบริษัท ซึ่งบริษัทจะต้อง หาวิธีในการแก้ปัญหาเหล่านั้น

**O** มาจาก Opportunities หมายถึง โอกาส ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก ปัจจัยและสถานการณ์ ภายนอกที่เอื้ออำนวยให้การทำงานขององค์กรบรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึง สภาพแวดล้อม ภายนอกที่เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินการขององค์กร เป็นผลจากการที่สภาพแวดล้อมภายนอกของ บริษัทเอื้อประโยชน์หรือส่งเสริมการดำเนินงานขององค์กร โอกาสแตกต่างจากจุดแข็งตรงที่โอกาส นั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายนอก แต่จุดแข็งนั้นเป็นผลมาจากสภาพแวดล้อมภายใน นักการ ตลาดที่จะต้องแสวงหาโอกาสอยู่เสมอ และใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้น

**T** มาจาก Threats หมายถึง อุปสรรค ซึ่งเกิดจากปัจจัยภายนอก ปัจจัยและสถานการณ์ ภายนอกที่ขัดขวางการทำงานขององค์กรไม่ให้บรรลุวัตถุประสงค์ หรือหมายถึงสภาพแวดล้อม ภายนอกที่เป็นปัญหาต่อองค์กร บางครั้งการจำแนกโอกาสและอุปสรรคเป็นสิ่งที่ทำได้ยาก เพราะ ทั้งสองสิ่งนี้สามารถเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการเปลี่ยนแปลงอาจทำให้สถานการณ์ที่เคยเป็นโอกาสกลับ กลายเป็นอุปสรรคได้ และในทางกลับกัน อุปสรรคอาจกลับกลายเป็นโอกาสได้เช่นกัน ด้วยเหตุนี้ องค์กรมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องปรับเปลี่ยนกลยุทธ์ของตนให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของ สถานการณ์แวดล้อม เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก ซึ่งธุรกิจจำเป็นต้องปรับกล ยุทธ์การตลาดให้สอดคล้องและพยายามขจัดอุปสรรคต่างๆ ที่เกิดขึ้น

นอกจากนี้ Perce and Robinson (2009) กล่าวว่า หลักการบริหารงานทั้งภาครัฐและภาค ธุรกิจเอกชน การประเมินและวิเคราะห์สถานการณ์เพื่อกำหนดยุทธศาสตร์การบริหารเป็น สิ่งสำคัญและมีความจำเป็น เพราะนอกจากจะทำให้ผู้บริหารทราบถึงความเปลี่ยนแปลงต่างๆ ที่ เกิดขึ้นแล้ว การวิเคราะห์องค์กรยังเป็นการกำหนดกรอบการทำงานเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ ตั้งเป้าหมายไว้โดยใช้ทฤษฎีที่เรียกว่า SWOT มาเป็นเครื่องมือในการประเมินสถานการณ์

**S** หรือ Strengths หมายถึง ปัจจัยต่างๆภายในองค์กร ที่ทำให้เกิดความเข้มแข็งหรือเป็นจุด แข็งขององค์กรที่จะนำไปสู่การได้เปรียบคู่แข่ง เป็นข้อดีที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายใน เช่น จุด แข็งด้านการเงิน ด้านการผลิต ด้านทรัพยากรบุคคล ด้านคุณภาพของสินค้า นักธุรกิจออนไลน์ต้อง ใช้ประโยชน์จากจุดแข็งเหล่านี้ในการกำหนดกลยุทธ์การตลาด



**W หรือ Weaknesses** หมายถึง ปัจจัยต่างๆภายในองค์กรที่ทำให้เกิดความอ่อนแอ หรือเป็นจุดอ่อน นำไปสู่การเสียเปรียบคู่แข่ง เป็นปัญหาหรือข้อบกพร่องที่เกิดจากสภาพภายในซึ่งนักธุรกิจออนไลน์จะต้องหาวิธีแก้ไขปัญหานั้นให้ได้

**O หรือ Opportunities** หมายถึง ปัจจัยต่างๆ ภายนอกองค์กรที่เอื้อประโยชน์ให้ซึ่งเป็นโอกาสที่ช่วยส่งเสริมการดำเนินธุรกิจ เช่น สภาพเศรษฐกิจที่ขยายตัว ข้อแตกต่างระหว่างจุดแข็งกับโอกาสในการทำธุรกิจก็คือ จุดแข็งเป็นปัจจัยที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายในส่วนโอกาสนั้นเป็นผลจากสภาพแวดล้อมภายนอก นักธุรกิจออนไลน์ที่ดีจะต้องเสาะแสวงหาโอกาสอยู่เสมอเพื่อใช้ประโยชน์จากโอกาสนั้นในการเพิ่มยอดขาย

**T หรือ Threats** หมายถึง ปัจจัยต่างๆภายนอกองค์กรที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน เป็นข้อจำกัดที่เกิดจากสภาพแวดล้อมภายนอก นักธุรกิจจำเป็นต้องปรับกลยุทธ์การตลาดให้สอดคล้องและพยายามขจัดปัญหาอุปสรรคที่เกิดขึ้นให้หมดไป

สรุปได้ว่า การวิเคราะห์ SWOT เป็นการตรวจวินิจฉัยสภาพแวดล้อมองค์กร ช่วยให้สามารถค้นหาประเด็นหลักเกี่ยวกับ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามขององค์กรเพื่อกำหนดทิศทางและการบริหารเพื่อการพัฒนาหรือตัดสินใจ การทำ SWOT ควรใช้ทีมงานทุกแผนกและอาจจะใช้หัวหน้างาน ผู้บริหารระดับต้น ระดับกลาง และระดับสูงมาทำร่วมกัน และรวบรวมจุดอ่อน จุดแข็ง โอกาสและอุปสรรคทั้งหมดมารวมกัน ซึ่งต้องเปิดโอกาสให้ผู้เสนอ SWOT ให้เหตุผลและอธิบายสาเหตุว่าทำไมจึงให้หัวข้อนี้เป็นจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส หรืออุปสรรค จากนั้นให้ที่ประชุมซักถามและออกความเห็น แล้วใช้มติที่ประชุมเป็นการชี้ขาดว่าเห็นชอบหรือไม่ หรือจะเปลี่ยนเป็นประเภทอื่น

## 2. แนวทางการวิเคราะห์ SWOT

แนวทางการตั้งคำถามสำหรับการตรวจวินิจฉัยจุดแข็ง (strengths) ได้แก่ 1) อะไรเป็นปัจจัยกระตุ้นทำให้องค์กรได้ผลงานที่ดีเลิศ 2) ปัจจัยอะไรที่ทำให้งานที่ผ่านมาประสบความสำเร็จ 3) อะไรเป็นเครื่องชี้วัดความสำเร็จของงานที่คิดว่าทำสำเร็จ 4) มีอะไรบ้างที่องค์กรทำแล้วประสบผลสำเร็จเป็นที่น่าภาคภูมิใจ 5) อะไรที่ทำให้องค์กรได้เปรียบทางการแข่งขัน 6) อะไรที่องค์กรทำได้ดีกว่าคู่แข่ง 7) อะไรที่ทำให้องค์กรแตกต่างจากคู่แข่งในตลาด 8) อะไรเป็นประโยชน์สูงสุดที่องค์กรพึงรับได้ 9) ยังมีจุดแข็งอะไรอีกบ้างหรือไม่ที่จะต้องทำให้เกิดขึ้นเกิดขึ้นภายในองค์กร

แนวทางการตั้งคำถามสำหรับการตรวจวินิจฉัยจุดอ่อน (weak) ได้แก่ 1) อะไรคือสิ่งที่ทำให้องค์กรต้องหนักใจ 2) อะไรทำให้องค์กรต้องปรับปรุงเพื่อให้ชนะคู่แข่ง 3) อะไรคือสิ่งที่องค์กรทำได้แย่กว่าคู่แข่งและต้องปรับปรุง 4) งานอะไรบ้างที่องค์กรทำแล้วไม่ประสบผลสำเร็จ 5) กิจกรรมอะไรบ้างที่จำเป็นต้องหลีกเลี่ยงเพื่อไม่ให้งานประสบความล้มเหลว 6) อะไรที่ทำให้ผลงาน

องค์การต่ำกว่าเป้าหมาย 7) จุดอ่อนในการทำงานของพนักงานมีอะไรบ้าง 8) จุดอ่อนเหล่านั้นมีผลกระทบต่อการทำงานอย่างไรบ้าง 9) สาเหตุของจุดอ่อนนั้นเกิดจากอะไร

แนวทางการตั้งคำถามสำหรับการตรวจวินิจฉัยโอกาส (opportunities) ได้แก่ 1) อะไรคือสิ่งที่องค์กรจะได้เปรียบในปัจจุบันและอนาคต 2) อะไรคือสินค้าหรือบริการใหม่ที่ต้องผลิต/บริการเพิ่ม เพื่อตอบสนองกระแสทางสังคมที่เปลี่ยนไป 3) อะไรคือสิ่งที่องค์กรอาจทำได้และสามารถเพิ่มคุณค่าแก่องค์การ 4) อะไรคือแนวโน้มที่น่าสนใจ 5) ตลาดใหม่ที่เกิดขึ้นจะรองรับสินค้าหรือบริการขององค์กรได้หรือไม่ 6) เพื่อให้งานใหม่ประสบความสำเร็จจะต้องใช้ความรู้ความชำนาญด้านใดบ้าง 7) องค์กรมีขีดความสามารถในการตรวจจับประโยชน์จากโอกาสที่กำลังมาถึงได้รวดเร็วมากน้อยเพียงใด 8) องค์กรจะใช้โอกาสที่มีอยู่เพื่อพัฒนางานขององค์กรให้ดีขึ้นได้อย่างไร 9) เพื่อให้มีความสามารถในการใช้ประโยชน์จากโอกาสที่มีอยู่ให้มากขึ้นองค์กรจำเป็นต้องพัฒนาขีดความสามารถด้านใดให้มากขึ้นบ้าง

แนวทางการตั้งคำถามสำหรับการตรวจวินิจฉัยสิ่งคุกคาม (Threat) ได้แก่ 1) อะไรคืออุปสรรคที่องค์กรประสบอยู่ 2) มีคู่แข่งใหม่เกิดขึ้นในตลาดหรือไม่สิ่งที่คู่แข่งกำลังทำอยู่คืออะไร 3) ลักษณะเฉพาะของสินค้าหรือบริการกำลังเปลี่ยนแปลงหรือไม่อย่างไร 4) การเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยีส่งผลกระทบต่อตำแหน่งหรือภาพลักษณ์ขององค์กรหรือไม่ 5) องค์กรต้องปรับตัวให้ทันกับเทคโนโลยีที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วหรือไม่และอย่างไร 6) องค์กรจะจัดการอย่างไรกับนโยบายรัฐบาลที่มีความขัดแย้งหรือเป็นอุปสรรคในการทำงานขององค์กร 7) สถานการณ์ทางเศรษฐกิจ การเงิน ที่เลวลงจะส่งผลกระทบต่อองค์กรอย่างไร 8) องค์กรมีความจำเป็นต้องเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการอย่างไรในภาวะคุกคามนี้ 9) ถ้ามีเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันเกิดขึ้นองค์กรสามารถปรับตัวต่อภาวะฉุกเฉินได้หรือไม่อย่างไร

กล่าวโดยสรุป แนวทางการวิเคราะห์ SWOT นั้น สิ่งสำคัญที่องค์กรควรคำนึง คือ องค์กรต้องกำหนดก่อนว่า องค์กรต้องการที่จะทำอะไร การวิเคราะห์โอกาสและอุปสรรคต้องกระทำในช่วงเวลาขณะนั้น องค์กรต้องกำหนดปัจจัยหลัก (key success factors) ที่เกี่ยวกับการดำเนินงานให้ถูกต้อง องค์กรต้องประเมินความสามารถของตนให้ถูกต้อง นอกจากข้อที่ควรคำนึงแล้ว ยังมีปัญหาที่ควรระวัง ได้แก่ การระบุจุดอ่อนต้องกระทำอย่างซื่อสัตย์ และบางครั้งจุดอ่อนเฉพาะอย่างเป็นของเฉพาะบุคคล การจัดการกับกลไกการป้องกันตนเองต้องกระทำอย่างรอบคอบ แนวโน้มการขยายจุดแข็งที่เกินความเป็นจริง ความใกล้ชิดกับสถานการณ์ทำให้มอง สถานการณ์ขององค์กรไม่ชัดเจน การกำหนดบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการรวบรวมข้อมูลต้องระบุให้ชัดเจน และข้อมูลไม่เพียงพอ และข้อมูลสิ่งแวดล้อม ภายนอกเบี่ยงเบนนอกจากนี้การเปลี่ยนแปลงของสิ่งแวดล้อมภายนอกอาจเป็นโอกาสหรืออุปสรรคก็ได้

### 3. ข้อควรพิจารณาในการวิเคราะห์ SWOT

Banton (2003) เสนอว่าสิ่งที่ควรระวังเกี่ยวกับการวิเคราะห์ SWOT เพราะมีลักษณะค่อนข้างเป็นอัตนัย (subjective) ดังนั้นควรใช้เทคนิคการวิเคราะห์ SWOT เพื่อเป็นตัวชี้แนะ (guide) มากกว่าเป็นตัวกำหนด (prescription) กฎของการวิเคราะห์ SWOT คือ 1) ค้นหาจุดแข็งและจุดอ่อนให้ตรงตามข้อเท็จจริง 2) การวิเคราะห์ควรแยกแยะระหว่างสิ่งที่ป็นจริงในปัจจุบันและสิ่งที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคต 3) SWOT ที่ระบุต้องชัดเจนและเจาะจงหลีกเลี่ยงความคลุมเครือไม่แน่นอน 4) พยายามวิเคราะห์โดยเปรียบเทียบกับคู่แข่งในแง่ของการดีกว่า หรือด้อยกว่า 5) SWOT ต้องสั้นและเข้าใจง่าย หลีกเลี่ยงความซับซ้อนและการวิเคราะห์ที่เกินจริง

### 4. สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

จากการศึกษา สภาพปัจจุบันจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน สรุปสาระสำคัญ ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

#### 4.1 สภาพปัจจุบัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีภารกิจในการจัดและส่งเสริมการศึกษาขั้นพื้นฐานจากการดำเนินการที่ผ่านมาพบว่าสำนักงานในส่วนกลางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาได้มุ่งมั่นที่จะพัฒนาการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานและยกระดับคุณภาพและการให้บริการเพื่อให้เด็กไทยมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้นและสาธารณชนเกิดความพึงพอใจเพื่อให้อุทิศขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีคุณภาพมาตรฐานระดับสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทยให้นักเรียนได้รับการพัฒนาศักยภาพสูงสุดในคนมีความรู้และทักษะที่แข็งแกร่งและเหมาะสมเป็นพื้นฐานสำคัญในการเรียนรู้ระดับสูงขึ้นไปและการดำรงชีวิตในอนาคตสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงกำหนดนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานปีงบประมาณพ.ศ. 2558 ดังนี้

1. เร่งรัดปฏิรูปการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงระบบและกระบวนการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระบบให้มีประสิทธิภาพทันสมัยทันเหตุการณ์ทันโลกให้สำเร็จอย่างเป็นรูปธรรม

2. เร่งพัฒนาความแข็งแกร่งทางการศึกษาให้ผู้เรียนทุกระดับทุกประเภทรวมถึงเด็กพิการและด้อยโอกาสมีความรู้และทักษะแห่งโลกยุคใหม่ควบคู่กันไปโดยเฉพาะทักษะการอ่านเขียนและการคิดเพื่อให้มีความพร้อมเข้าสู่การศึกษาระดับสูงและโลกของการทำงาน

3. เร่งปรับระบบสนับสนุนการจัดการศึกษาที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันมีการประสานสัมพันธ์กับเนื้อหาทักษะและกระบวนการเรียนการสอนประกอบไปด้วยมาตรฐานและการประเมินหลักสูตรและการสอนการพัฒนาทางวิชาชีพสภาพแวดล้อมการเรียนรู้

4. ยกกระดับความแข็งแกร่งมาตรฐานวิชาชีพครูและผู้บริหารสถานศึกษาให้ครูเป็นผู้ที่มีความสามารถและทักษะที่เหมาะสมกับการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการบริหารจัดการและเป็นผู้นำทางวิชาการครูและผู้บริหารสถานศึกษาประพฤติตนเป็นแบบอย่างที่ดีแก่ผู้เรียนสร้างความมั่นใจและไว้วางใจส่งเสริมให้รับผิดชอบต่อผลที่เกิดกับนักเรียนที่สอดคล้องกับวิชาชีพ

5. เร่งสร้างระบบให้สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นองค์กรคุณภาพที่แข็งแกร่งและมีประสิทธิภาพมีความสามารถรับผิดชอบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีคุณภาพและมาตรฐานได้เป็นอย่างดี

6. เร่งรัดปรับปรุงโรงเรียนให้เป็นองค์กรที่มีความเข้มแข็งมีแรงบันดาลใจและมีวิสัยทัศน์ในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ชัดเจนเป็นสถานศึกษาคุณภาพและมีประสิทธิภาพที่สามารถจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล

7. สร้างระบบการควบคุมการจัดการการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาที่มีข้อมูลสารสนเทศและข่าวสารเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนอย่างพร้อมบริบูรณ์และมีนโยบายการประเมินผลอย่างเป็นรูปธรรม

8. สร้างวัฒนธรรมใหม่ในการทำงานเร่งรัดการกระจายอำนาจและความรับผิดชอบปรับปรุงระบบของโรงเรียนให้เป็นแบบร่วมคิดร่วมทำมีส่วนร่วมและการประสานงานสามารถใช้เครือข่ายการพัฒนาการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับโรงเรียนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นองค์กรวิชาชีพกลุ่มบุคคลองค์กรเอกชนองค์กรชุมชนและองค์กรสังคมอื่น

9. เร่งปรับระบบการบริหารงานบุคคลมุ่งเน้นความถูกต้องเหมาะสมและเป็นธรรมให้เป็นปัจจัยหนุนในการเสริมสร้างคุณภาพและประสิทธิภาพขวัญและกำลังใจสร้างภาวะจูงใจแรงบันดาลใจและความรับผิดชอบในความสำเร็จตามภาระหน้าที่

10. มุ่งสร้างพลเมืองดีที่ตื่นตัวและอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมพหุวัฒนธรรมได้และทำให้การศึกษานำการแก้ปัญหาสำคัญของสังคม

11. ทุ้มเทมาตรการเพื่อยกระดับคุณภาพสถานศึกษาที่พัฒนาแล้วและโรงเรียนขนาดเล็กที่ไม่ได้คุณภาพเพื่อไม่ให้ผู้เรียนต้องเสียโอกาสได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ

ในสภาพปัจจุบันประเทศไทยกำลังเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่างๆทั้งทางการเมืองเศรษฐกิจสังคมของไทยอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้โดยสำนักงานคณะกรรมการ

พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติคาดคะเนว่าในปีพ .ศ. 2560อัตราส่วนการเป็นภาระของประชากรวัยแรงงานต่อประชากรผู้สูงอายุจะเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องกล่าวคือจากเดิมในปีพ .ศ. 2550 ประชากรวัยแรงงาน6คนดูแลประชากรวัยสูงอายุ1คนในขณะที่ปีพ .ศ. 2560ต้องใช้ประชากรวัยแรงงาน4คนต่อประชากรวัยสูงอายุ1คนและลดลงเป็น3คนในปีพ .ศ. 2570ประชากรวัยแรงงานแต่ละคนจึงต้องมีการะมากขึ้นเพื่อดูแลประชากรวัยสูงอายุที่มีสัดส่วนเพิ่มขึ้นทั้งนี้นอกเหนือจากสถานการณ์ด้านประชากรดังกล่าวช่วงเวลาที่ประเทศไทยต้องเข้าสู่ประชาคมอาเซียนการปรับโครงสร้างเศรษฐกิจของประเทศให้เอื้อต่อการสร้างความสามารถในการแข่งขันเพื่อก้าวออกจากกับดักของประเทศรายได้ปานกลางย่อมส่งผลให้การศึกษาโดยเฉพาะการศึกษาขั้นพื้นฐานทวีความสำคัญต่อการพัฒนาประเทศเนื่องจากประเทศต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่มีคุณภาพสามารถแข่งขันกับนานาชาติจนสร้างรายได้ที่เพียงพอต่อการดูแลประชากรวัยสูงอายุของไทยซึ่งมีสัดส่วนต่อประชากรวัยอื่นๆสูงขึ้นอย่างต่อเนื่องกระทรวงศึกษาธิการโดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักถึงความ จำเป็นในสถานการณ์ข้างต้นจึงมุ่งพัฒนานักเรียนทุกคนในมิติด้านคุณภาพอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนบรรลุถึงศักยภาพสูงสุดในตนมีความรู้และทักษะการอ่านเขียนและคิด คำนวณที่เข้มแข็งซึ่งเป็นพื้นฐาน สำคัญในการเรียนรู้และการ ดำรงชีวิตในอนาคต อย่างไรก็ตามสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานต้องเผชิญปัญหาและความท้าทายในการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของชาติสาระสำคัญดังนี้

### 1. ด้านคุณภาพการศึกษา

คุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยยังไม่ถึงระดับมาตรฐานสากลถึงแม้จะมีแนวโน้มว่าจะดีขึ้นอย่างต่อเนื่องในช่วงของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณภาพผู้เรียนในระดับนานาชาติซึ่งในปีการศึกษา2555ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนในระดับชาติและระดับนานาชาติเป็นดังต่อไปนี้

#### 1.1 ผลการประเมินคุณภาพผู้เรียนระดับชาติ

ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ในปีการศึกษา2556 ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6ชั้นมัธยมศึกษาปีที่3และชั้นมัธยมศึกษาปีที่6ในวิชาหลัก5วิชา ได้แก่ภาษาไทยคณิตศาสตร์วิทยาศาสตร์สังคมศึกษาและภาษาอังกฤษไม่มีระดับชั้นใดที่ได้คะแนนเฉลี่ยสูงกว่าร้อยละ50รายละเอียดดังนี้

- วิชาภาษาไทยผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนทุกระดับชั้นสูงกว่าร้อยละ40 โดยชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6มีคะแนนสูงขึ้นส่วนนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6และชั้นมัธยมศึกษาปีที่3มีคะแนนน้อยกว่าปี2555 โดยเฉพาะชั้นมัธยมศึกษาปีที่3มีคะแนนน้อยกว่าปีก่อนประมาณ10คะแนน

- วิชาคณิตศาสตร์ผลสัมฤทธิ์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6มีคะแนนเกินกว่าร้อยละ40ซึ่งเป็นคะแนนที่สูงขึ้นกว่าปีก่อนและสูงกว่าชั้นมัธยมศึกษาปีที่3และชั้นมัธยมศึกษาปีที่6 โดยทั้งสองชั้นมีคะแนนน้อยกว่าปีก่อนเล็กน้อย
- วิชาวิทยาศาสตร์ทั้งชั้นประถมศึกษาปีที่6ชั้นมัธยมศึกษาปีที่3และชั้นมัธยมศึกษาปีที่6มีคะแนนสูงกว่าร้อยละ30 โดยมีเพียงชั้นมัธยมศึกษาปีที่3ที่มีคะแนนสูงกว่าปีก่อน
- วิชาสังคมศึกษาทั้งชั้นประถมศึกษาปีที่6ชั้นมัธยมศึกษาปีที่3และชั้นมัธยมศึกษาปีที่6ระดับชั้นมีคะแนนอยู่ระหว่างร้อยละ30-40 โดยล้วนมีคะแนนต่ำกว่าปีที่ผ่านมา
- วิชาภาษาอังกฤษคะแนนอยู่ในระหว่างร้อยละ25 -34 โดยชั้นมัธยมศึกษาปีที่3และชั้นมัธยมศึกษาปีที่6มีคะแนนสูงกว่าปีที่ผ่านมา

## 1.2 ผลการประเมินระดับนานาชาติ

ผลการทดสอบ Programme for International Student Assessment (PISA) ซึ่งเป็นการทดสอบนักเรียนอายุ15ปีในระดับนานาชาติเมื่อพิจารณาผลของนักเรียนจากประเทศต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ในการทดสอบปีค .ศ. 2012 (พ.ศ. 2556) นักเรียนไทยได้ผลคะแนนสูงกว่าทั้งมาเลเซียและอินโดนีเซียทุกวิชาแต่ ต่ำกว่าสิงคโปร์ซึ่งมีผลคะแนนทุกวิชาในกลุ่มบนสุดของโลกและเวียดนามซึ่งเพิ่งเข้าทดสอบเป็นครั้งแรกทั้งสองประเทศมีผลคะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD ในขณะที่นักเรียนไทยยังมีคะแนนไม่ถึงค่าเฉลี่ยของนักเรียนในกลุ่มประเทศ OECD เมื่อเปรียบเทียบ PISA ปีค.ศ. 2009 (พ.ศ. 2553) กับปีค.ศ. 2012 (พ.ศ. 2556) พบว่าในปี2012นักเรียนไทยมีผลการประเมินเพิ่มสูงขึ้นอย่างชัดเจนในด้านการอ่านและวิทยาศาสตร์โดยคณิตศาสตร์เพิ่มขึ้นเล็กน้อยและเมื่อจัด ลำดับจาก65ประเทศการอ่านของนักเรียนไทยอยู่ในช่วง ลำดับที่47-51 คณิตศาสตร์อยู่ในช่วงลำดับที่48-52และวิทยาศาสตร์อยู่ในช่วง ลำดับที่47-49เมื่อเปรียบเทียบกับผลการทดสอบที่ผ่านมาตั้งแต่การทดสอบครั้งแรกในปีพ .ศ. 2543พบว่าในปีพ.ศ. 2556นักเรียนไทยทำคะแนนสอบได้สูงกว่าทุกปีที่ผ่านมาในวิชาวิทยาศาสตร์และการอ่านและทั้ง3วิชามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในภาพของโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานพบว่าสามารถทำคะแนนได้สูงขึ้นอย่างมากทั้งโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม (เปิดสอนชั้นมัธยมศึกษาปีที่1 -6) และขยายโอกาสทางการศึกษา (โรงเรียนที่เปิดสอนตั้งแต่ระดับประถมศึกษาถึงระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและในบางโรงเรียนเปิดสอนถึงระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย) โดยเฉพาะโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาสามารถทำคะแนนวิชาคณิตศาสตร์และการอ่านเพิ่มขึ้นถึงหนึ่งระดับอยู่ ว่างไรก็ตาม ผลการประเมินในปีนี้จ ากการวิเคราะห์ผล จำแนกตามภูมิภาคพบว่า นักเรียนในภาคกลางยกเว้นกรุงเทพมหานครและปริมณฑลมีคะแนน ต่ำกว่าภาคอื่นๆ โดยระหว่างกลุ่ม โรงเรียนต่าง ๆ ผลคะแนนต่าง กันมากกลุ่ม โรงเรียนจุฬาราชวิทยาลัยไม่เพียง

คะแนนสูงกว่าค่าเฉลี่ย OECD คะแนนยังสูงเปรียบเทียบกับประเทศผู้นำของโลก (วิทยาศาสตร์ 565 การอ่าน 554 ทั้งสองวิชา มีคะแนนต่ำกว่าเซี่ยงไฮ้-จีน ซึ่งเป็นอันดับหนึ่งของโลกคณิตศาสตร์ 570 ต่ำกว่าเซี่ยงไฮ้-จีนและสิงคโปร์) ในขณะที่โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เดิมและโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษายังต่ำกว่าค่าเฉลี่ย OECD ประเทศไทยจึงจำเป็นต้องส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างต่อเนื่องในโรงเรียนทุกประเภท

### 1.3 ผลการประเมินระดับนานาชาติ TIMSS ปี 2011

เมื่อเทียบกับปี 2007 พบว่า นักเรียนไทยชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 มีผลคะแนนวิชา วิทยาศาสตร์สูงขึ้นเป็นอันดับที่ 25 ของจก 63 ประเทศทั่วโลกและขึ้นมา เป็นอันดับสองของภูมิภาค เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ สิงคโปร์ ทั้งนี้ เมื่อพิจารณาผลคะแนนวิชา คณิตศาสตร์ของไทยพบว่า ลดลง เช่นเดียวกับมาเลเซียและอินโดนีเซีย โดยมาเลเซียอยู่ในอันดับที่ 26 สูงกว่าไทยที่อันดับที่ 28

### 2. ด้านโอกาสทางการศึกษา

ที่ผ่านมาการจัดการศึกษาของประเทศไทยประสบความสำเร็จด้านการขยายโอกาสทางการศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยสามารถเพิ่ม จำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของประชากรอายุ ระหว่าง 16 - 69 ปี จากร้อยละ 5.3 ในปี 2529 เป็นร้อยละ 8.3 ในปี 2553 และเพิ่มการเรียนต่อหลังจบ การศึกษาภาคบังคับได้แก่การเรียนต่อระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจากร้อยละ 6.9 ในปี 2529 เป็นร้อยละ 53.7 ในปี 2553 นอกจากนี้ระหว่างปีการศึกษา 2551 ถึง 2555 อัตราการออกกลางคันของนักเรียนมี แนวโน้มลดลง ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากผลการ ดำเนินโครงการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยไม่เสีย ค่าใช้จ่าย 15 ปี แม่เด็กไทยส่วนใหญ่ได้รับ โอกาสทางการศึกษาโดยมีอัตราการเข้าเรียนก่อนข้างสูง เมื่อเปรียบเทียบกับประชากรวัยเรียน แต่เมื่อพิจารณาประชากรกลุ่มผู้ด้อยโอกาสได้แก่กลุ่มผู้มี รายได้ต่ำสุดร้อยละ 10 ของประชากรยังไม่สามารถเข้าถึงบริการทางการศึกษาโดยมีระดับการศึกษา ไม่เกินระดับมัธยมศึกษาตอนต้นถึงร้อยละ 94 และเมื่อเปรียบเทียบระหว่างชายหญิง กลุ่มเด็กชายมี แนวโน้มที่จะไม่ประสบผล สำเร็จในการเรียนและเสี่ยงต่อการออกกลางคัน 1 ซึ่ง สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจะต้องส่งเสริมการให้บริการการศึกษาขั้นพื้นฐานในรูปแบบ ต่างๆ ให้กับประชากรวัยเรียนในกลุ่มนี้ต่อไป

### 3. ด้านการบริหารจัดการ

แม้ผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบสองปี พ.ศ. 2549-2552 โรงเรียนสังกัด สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งระดับปฐมวัยระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จะ ได้รับการรับรองถึงกว่าร้อยละ 80 แต่การกระจาย อำนาจการบริหารจัดการสู่ สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาและสถานศึกษาและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการบริหารจัดการยัง ทำได้น้อย สถานศึกษาที่มีศักยภาพและความพร้อมสูงในการจัดการศึกษามีเพียงร้อยละ 173 ประสิทธิภาพการ

จัดการศึกษาของไทยเมื่อจัดลำดับแล้วถือว่าต่ำโดยเมื่อพิจารณางบประมาณรายจ่ายด้านการศึกษาต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศอยู่ที่อันดับ52จาก57ประเทศที่เข้าร่วมรับการประเมินสมรรถนะในการแข่งขันด้านการศึกษาปี2552รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณไว้ในสัดส่วนที่สูงแต่ประสิทธิภาพการใช้จ่ายอยู่ในเกณฑ์ต่ำโดยงบประมาณการศึกษารายปีพื้นฐานของไทยยังคงถูกจัดสรรจากด้านอุปทานเป็นหลักและงบประมาณกว่าร้อยละ75ไม่มีความสัมพันธ์กับจำนวนนักเรียนโดยตรง

#### 4. ความสามารถในการแข่งขัน

กุญแจสำคัญในการแข่งขันในเวทีโลกคือคุณภาพและสมรรถภาพของคนไทยทุกคน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาเด็กไทยให้มีความพร้อมรองรับการเป็นสังคมผู้สูงอายุในอนาคต คุณภาพและสมรรถภาพดังกล่าวหมายถึงความสามารถในการอ่านเขียนการคิด คำนวณคิดวิเคราะห์ความสามารถทางเทคโนโลยีและการสื่อสารด้วยภาษาต่างประเทศทั้งภาษาสากลและภาษาของประเทศเพื่อนบ้านเป็นต้นนอกจากนี้เด็กไทยควรมีทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่21 ได้แก่ความรู้ในวิชาแกนตามศตวรรษที่21 ทักษะชีวิตและทักษะอาชีพ ทักษะการเรียนรู้และการสร้างนวัตกรรมและทักษะทางข้อมูลสื่อและเทคโนโลยี3พร้อมทั้งทักษะชีวิตในระบบเศรษฐกิจสังคมพหุวัฒนธรรมท่ามกลางความเปลี่ยนแปลงสถานการณ์รุนแรงและภัยพิบัติต่างๆนอกจากนี้จริยธรรมในการทำงานเป็นคุณสมบัติของพนักงานที่ผู้บริหารสูงสุดขององค์กรเอกชนในประเทศเช่นสหรัฐอเมริกาพิจารณาว่าสำคัญที่สุดเหนือกว่าการทำงานเป็นทีมการมีความสามารถในการตัดสินใจการคิดวิพากษ์ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์และความสามารถในการอ่านและคำนวณขั้นพื้นฐาน1 ความท้าทายดังกล่าวเป็นแรงผลักดันให้การศึกษาไทยต้องมีการพัฒนาอย่างเร่งด่วน โดยการเรียนรู้ยุคใหม่ต้องสอนให้น้อยลงและเรียนรู้ให้มากขึ้นให้ความสำคัญกับทักษะมากกว่าสาระการเรียนรู้ให้นักเรียนเป็นผู้ชี้ทิศทางการเรียนรู้เรียนแบบร่วมมือกันเรียนกันเป็นทีมและประเมินผลแบบใหม่โดยถามวิธีคิดประเมินเป็นทีมและข้อสอบไม่เป็นความลับแต่เป็นตัวกระตุ้นให้เรียนรู้แต่ในปัจจุบันการศึกษาไทยยังไม่สามารถให้การศึกษาที่มีคุณภาพและเตรียมความพร้อมนักเรียนให้มีศักยภาพในการแข่งขันกับประชาคมโลกได้เท่าที่ควรแม้แต่การพิจารณาดัชนีการพัฒนามนุษย์ของโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติพบว่าประเทศไทยมีดัชนีการพัฒนามนุษย์ในอันดับที่81จากทั้งหมด134ประเทศซึ่งเป็นลำดับที่ต่ำกว่าอันดับความสามารถในการแข่งขันทางเศรษฐกิจซึ่งได้อันดับที่34 โดยประเทศไทยมีสภาพการพัฒนาด้านเศรษฐกิจสังคมต่ำกว่าประเทศที่มีประชากรและทรัพยากรใกล้เคียงกันสะท้อนว่าประเทศไทยพัฒนาน้อยกว่าประเทศอื่นนอกจากนี้ดัชนีขีดความสามารถทางการแข่งขันเปรียบเทียบกับ60ประเทศโดย IMD ในปี2557พบว่าลดลงจากเดิม2อันดับมาอยู่ที่อันดับที่29โดยตัวชี้วัดด้านการศึกษาโดยรวมอยู่อันดับที่54ซึ่งตัวชี้วัดที่อันดับลดลงมากที่สุดคือ



คุณภาพอุดมศึกษาที่ตอบสนองต่อการแข่งขันทางเศรษฐกิจตามด้วยอัตราการเข้าเรียนระดับมัธยมศึกษาและตัวชี้วัดด้านการศึกษาที่ถูกจัดลำดับไว้ต่ำที่สุดที่ลำดับ57คือผลการสอบ TOEFL

ดังนั้นหากประเทศไทยโดยทุกภาคส่วนในสังคมไทยไม่หันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาการศึกษาอย่างจริงจังจะส่งผลให้ความสามารถของประเทศไทยเมื่อเทียบกับประเทศอื่นๆในโลกลดต่ำลงไปอีกจากข้อมูลข้างต้นสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้กำหนดนโยบายที่สอดคล้องกับแผนระดับชาติที่เกี่ยวข้องได้แก่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่11 (พ.ศ. 2555-2559) แผนการศึกษาแห่งชาติฉบับปรับปรุง (พ.ศ. 2552-2559) รายละเอียดตามภาคผนวกและขและแผนปฏิบัติการ4ปี (พ.ศ. 2555-2558) ของกระทรวงศึกษาธิการ แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการฉบับที่11 (พ.ศ. 2555-2559) และความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทั้งในส่วนกลางและในเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศจากแบบสอบถามจากการประชุมสัมมนาข้อเสนอแนะ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเมื่อวันที่25ธันวาคม2556ณ โรงแรมปรีณซ์พาเลซมหานาคกรุงเทพมหานครและการประชุมปฏิบัติการจัดทำร่างนโยบาย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานในวันที่26 -28 ธันวาคม2556ณ โรงแรมปรีณซ์พาเลซมหานาคกรุงเทพมหานครทั้งนี้ด้วยตระหนักดีว่าการศึกษายังมีโอกาสพัฒนาได้ในสังคมไทยเนื่องจากพ่อแม่ผู้ปกครองยังคงคาดหวังและให้ความสำคัญอย่างสูงต่อการศึกษาของบุตรหลานของตนโดยในปี2552ครัวเรือนไทยใช้จ่ายเพื่อการศึกษากว่า78,825ล้านบาทการปฏิบัติงานในระยะต่อไปของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงเน้น ย้ำการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานในมิติของคุณภาพอย่างต่อเนื่องโดยใช้กลไกการกระจายอำนาจเดิมและการส่งเสริมการสร้างควมรับผิดชอบต่อคุณภาพนักเรียนให้แก่ผู้ปฏิบัติทั้งในส่วนกลางในเขตพื้นที่การศึกษาและในโรงเรียนรวมทั้งส่งเสริมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและพัฒนาเพิ่มเติมในประเด็นที่เป็นความท้าทายต่างๆเพื่อให้การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยพัฒนาไปในทิศทางที่สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของประเทศและของโลก สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานจึงได้ กำหนดวิสัยทัศน์พันธกิจยุทธศาสตร์เป้าประสงค์กลยุทธ์ผลผลิตและจุดเน้นดังนี้

#### วิสัยทัศน์

การศึกษาขั้นพื้นฐานของประเทศไทยมีคุณภาพและมาตรฐานระดับสากล1บนพื้นฐานของความเป็นไทย

#### พันธกิจ

1. ส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรมจริยธรรมมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อ

คุณภาพการศึกษา

### เป้าประสงค์

1. นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาามีพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัยและได้สมดุลและนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนมีพัฒนาการเหมาะสมตามช่วงวัยและมีคุณภาพ
2. ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเสมอภาค
3. ครู ผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่นมีทักษะที่เหมาะสมและมีวัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานการศึกษาสู่คุณภาพมาตรฐานระดับสากล
5. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบูรณาการการทำงานเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมกระจายอำนาจและความรับผิดชอบต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา
6. พื้นที่พิเศษได้รับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นพิเศษ

### ยุทธศาสตร์

**ยุทธศาสตร์ที่ 1** พัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท

**เป้าประสงค์ที่ 1** นักเรียนระดับก่อนประถมศึกษาามีพัฒนาการที่เหมาะสมตามช่วงวัยและได้สมดุลและนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนมีพัฒนาการเหมาะสมตามช่วงวัยและมีคุณภาพ

### กลยุทธ์

1. จัดระบบข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพของผู้เรียนทุกระดับทุกประเภทให้มีประสิทธิภาพ
2. ประชาสัมพันธ์สร้างความเข้าใจในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้แก่ผู้ปกครองชุมชน สังคมและสาธารณชนมุ่งพัฒนาผู้เรียนที่เหมาะสมกับวัยทักษะและคุณลักษณะที่จำเป็นของนักเรียนที่สถานประกอบการต้องการและที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตในอนาคตเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาไทยสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทย
3. สนับสนุนการจัดสรรงบประมาณในรูปแบบที่ส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพการศึกษาที่สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่รวมถึงระดับและประเภทของผู้เรียน
4. ส่งเสริมการนำหลักสูตรไปสู่การปฏิบัติให้เกิดประสิทธิภาพรวมถึงการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชนสังคมท้องถิ่นและผู้เรียน

5. ใช้สื่อการเรียนการสอนเทคโนโลยีและนวัตกรรมที่หลากหลายเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ทั้งในห้องเรียนและนอกห้องเรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

6. จัดระบบนิเทศติดตามผลและรายงานผลให้มีความเข้มแข็งและต่อเนื่องเป็นรูปธรรมและหลากหลายมิติเน้นการนิเทศแบบกัลยาณมิตร

7. สนับสนุนให้มีการแนะแนวผู้เรียนให้มีแรงจูงใจในการเรียนเพื่อการเรียนต่อและการมีอาชีพสุจริตเพื่อความมั่นคงในชีวิตด้วยผู้แนะแนวที่หลากหลายเช่นครูผู้ประกอบอาชีพต่างๆทั้งที่เป็นผู้ปกครองศิษย์เก่าผู้ที่ทำงานสถานประกอบการใน/นอกพื้นที่

8. ส่งเสริมสนับสนุนการนำการทดสอบ O-NET การประเมินของ PISA และระบบการทดสอบกลางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมาเป็นส่วนหนึ่งในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพและมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน

9. ส่งเสริมการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษาให้มีความเข้มแข็งเพื่อรองรับการประเมินภายนอก

10. จัดระบบการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีการเรียนการสอนทั้งวิชาสามัญและวิชาชีพเพื่อรองรับการมีอาชีพตั้งแต่การเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

11. ส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาต่างประเทศโดยเฉพาะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและภาษาอาเซียนอย่างน้อย1ภาษาเพื่อรองรับการค้าสู่ประชาคมอาเซียนในปีพ .ศ. 2558และสู่มาตรฐานสากล

12. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการคัดเลือกผู้เรียนที่จบการศึกษาขั้นพื้นฐานเพื่อเรียนต่อให้มีวิธีการคัดเลือกที่หลากหลายสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานนอกเหนือจากการวัดความรู้และความสามารถในการสอบแข่งขัน

**ยุทธศาสตร์ที่2**ขยายโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีคุณภาพ

**เป้าประสงค์ที่2** ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับโอกาสในการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างทั่วถึงมีคุณภาพและเสมอภาค

**เป้าประสงค์ที่ 3** พื้นที่พิเศษได้รับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นพิเศษ

**กลยุทธ์**

1. พัฒนาระบบข้อมูลสารสนเทศนักเรียนเป็นรายบุคคลทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพให้มีประสิทธิภาพ

2. สนับสนุนการบริหารจัดการงบประมาณประเภทเงินอุดหนุนรายหัวให้ผู้เรียนเพื่อพัฒนาคุณภาพการเรียนรู้แบบตามตัวผู้เรียน (Demand side Financing) มีการเชื่อมโยงกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่จัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเน้นการบริหารงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ

3. ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกระดับและทุกประเภทมีโอกาสเข้าเรียนในโรงเรียนที่มีคุณภาพเรียนจนจบหลักสูตรมีโอกาสเรียนต่อมีอาชีพที่สุจริตและมั่นคงในชีวิต

4. สนับสนุนโรงเรียนดีมีคุณภาพทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาให้เป็นโรงเรียนที่มีรูปแบบการเรียนการสอนที่มุ่งสู่มาตรฐานสากลบนพื้นฐานของความเป็นไทยให้ครอบคลุมทุกจังหวัด

อำเภอตำบล

5. สนับสนุนให้โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในพื้นที่พิเศษมีโอกาสจัดการศึกษาด้านวิชาชีพทั้งที่จัดเองและสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานอื่นเพื่อเป็นการสร้างอาชีพสุจริตให้กับผู้เรียน

6. ส่งเสริมการจัดการศึกษาในรูปแบบที่หลากหลายทั้งในรูปแบบปกติรูปแบบเพื่อความ เป็นเลิศรูปแบบเพื่อเด็กพิการเด็กด้อยโอกาสและรูปแบบการศึกษาทางเลือกจัดให้มีความเหมาะสม และเต็มศักยภาพของผู้เรียนและยังคงระดับคุณภาพตามมาตรฐาน

7. ส่งเสริมสนับสนุนระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนให้มีความเข้มแข็งและต่อเนื่อง

8. ประสานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางแผนทางการดูแลช่วยเหลือและจัดการศึกษาที่เหมาะสมแก่เด็กด้อยโอกาสที่ไม่อยู่ในทะเบียนราษฎรเช่นบุตรหลานของแรงงานต่างด้าวเด็กไร้สัญชาติเด็กพลัดถิ่นเด็กต่างด้าวเด็กไทยที่ไม่มีเลขประจำตัวประชาชน

**ยุทธศาสตร์ที่ 3** พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

**เป้าประสงค์ที่ 3** ครูผู้บริหารสถานศึกษาและบุคลากรทางการศึกษาอื่นมีทักษะที่เหมาะสมและมี วัฒนธรรมการทำงานที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์

**เป้าประสงค์ที่ 3** พื้นที่พิเศษได้รับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นพิเศษ

**กลยุทธ์**

1. พัฒนาองค์ความรู้และสมรรถนะของครูผ่านการปฏิบัติจริงและการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

1.1 เผยแพร่องค์ความรู้และแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับนวัตกรรมวิธีการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาการคิดและการวัดประเมินผลให้สามารถพัฒนาและประเมินผลนักเรียนให้มีคุณภาพตามศักยภาพเป็นรายบุคคล

1.2 พัฒนาคู่มือเพื่อให้สามารถจัดการเรียนรู้ในวิชาที่โรงเรียนต้องการ ได้ด้วยตนเองหรือใช้สื่อเทคโนโลยี

1.3 ส่งเสริมระบบการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยเขตพื้นที่การศึกษาและโดยเพื่อนครูทั้งใน โรงเรียนเดียวกันหรือระหว่างโรงเรียนหรือภาคส่วนอื่นๆตามความพร้อมของโรงเรียน

1.4 ส่งเสริมให้เกิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในพื้นที่ทั้งในโรงเรียนเดียวกันระหว่างโรงเรียนหรืออื่นๆและในองค์กรสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกหน่วยงาน

1.5 ส่งเสริมให้ครูมีสมรรถนะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อจัดการเรียนรู้ได้ในระดับดี

2. พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วน

3. เสริมสร้างระบบแรงจูงใจเพื่อให้ครูและบุคลากรทางการศึกษามีขวัญ กำลังใจในการทำงานสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

3.1 ยกย่องเชิดชูเกียรติครูที่เป็นครูมืออาชีพและบุคลากรทางการศึกษาที่มีผลงานเชิงประจักษ์ทั้งด้าน1) การพัฒนาการจัดการเรียนรู้2) การดูแลช่วยเหลือเด็กนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ3) การมีจิตวิญญาณความเป็นครูมีคุณธรรมจริยธรรมและเป็นตัวอย่างที่ดีแก่สังคม

3.2 ส่งเสริมความก้าวหน้าของครูให้มีวิทยฐานะที่สูงขึ้นให้สอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนและรายได้ของครู

4. ประสานและสนับสนุนให้กับองค์กรและคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องจัดเตรียมและจัดสรรครูและผู้บริหารสถานศึกษาที่มีความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนและสังคม

4.1 สร้างความตระหนักกับองค์กรที่มีบทบาทโดยตรงกับการบรรจุครูในพื้นที่ถึงความจำเป็นต้องจัดสรรครูให้ตรงวิชาที่โรงเรียนขาดแคลน

4.2 สร้างค่านิยม สำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ให้รับผิดชอบต่อผลด้านคุณภาพของการจัดการศึกษา

4.3 ประสานสถาบันอุดมศึกษาผลิตครูที่มีวิชาเอกตรงกับความต้องการและสามารถจัดการเรียนรู้สำหรับผู้เรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้และสอดคล้องกับบริบทของโรงเรียนที่มีความแตกต่างหลากหลายได้

**ยุทธศาสตร์ที่4พัฒนาระบบการบริหารจัดการ**

**เป้าประสงค์ที่4**สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเป็นกลไกขับเคลื่อนการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่คุณภาพระดับมาตรฐานสากล

เป้าประสงค์ที่ 5 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานบูรณาการการทำงานเน้นการบริหารแบบมีส่วนร่วมกระจายอำนาจและความรับผิดชอบสู่สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา

เป้าประสงค์ที่ 6 พื้นที่พิเศษได้รับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาเป็นพิเศษ  
กลยุทธ์

### 1. กระจายอำนาจและความรับผิดชอบ

1.1 ส่งเสริมสนับสนุนให้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษามีความสามารถและมีความเข้มแข็งในการบริหารจัดการด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.2 บูรณาการการทำงานพัฒนาคุณภาพการศึกษาระหว่างหน่วยงานต่างๆใน ส่วนกลางเพื่อส่งเสริมให้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา /สถานศึกษาพัฒนาคุณภาพตามบริบทได้เพิ่มขึ้น

1.3 พัฒนาระบบติดตามตรวจสอบการบริหารจัดการงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ

1.4 สร้างเครือข่าย /กลไกที่สามารถรับรู้ปัญหาและแก้ไขปัญหาการบริหารจัดการ งบประมาณที่ไม่เหมาะสม/ถูกต้องตามหลักธรรมาภิบาลได้อย่างรวดเร็ว

### 2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

2.1 เร่งสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับผู้บริหารสถานศึกษาถึงความจำเป็นและประโยชน์ของการส่งเสริมการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในการพัฒนาการศึกษา

2.2 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพยากร

2.2.1 ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนทราบถึงความต้องการได้รับการช่วยเหลือของโรงเรียน โดยเฉพาะโรงเรียนที่ขาดแคลนอยู่ในพื้นที่ห่างไกลทุรกันดาร

2.2.2 ประสานทุกภาคส่วนให้เข้ามาช่วยเหลือโรงเรียนที่มีความมุ่งมั่นพัฒนาคุณภาพการศึกษาแต่มีความขาดแคลนมาก

2.3 ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำกับติดตามตรวจสอบหน่วยงานในสังกัดโดยประชาชนทุกภาคส่วน

2.3.1 สร้างช่องทางรับฟังความคิดเห็น /ข้อเสนอแนะ /เรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

2.3.2 ประชาสัมพันธ์ให้สาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการ กำกับติดตาม ตรวจสอบการทำงานของโรงเรียนในท้องถิ่นและหน่วยงานในสังกัดมากขึ้น

3. ส่งเสริมให้สถานศึกษาและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและองค์คณะบุคคลมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน

3.1 ส่งเสริมให้มีการเชิดชูเกียรติสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและองค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องที่นักเรียนในพื้นที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น /อัตราการออกกลางคันลดลง / มีพฤติกรรมเสี่ยงลดลง

3.2 สร้างช่องทางรับฟังความคิดเห็นข้อเสนอแนะเรื่องร้องเรียนที่เกี่ยวข้องกับองค์กร /องค์คณะบุคคลที่เกี่ยวข้องและติดตามตรวจสอบอย่างต่อเนื่อง

#### ผลผลิต

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานยังคงผลผลิตเดิมมี6ผลผลิตได้แก่

- 1) ผู้จบการศึกษาก่อนประถมศึกษา
- 2) ผู้จบการศึกษาภาคบังคับ
- 3) ผู้จบการศึกษามัธยมศึกษาตอนปลาย
- 4) เด็กพิการได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานและพัฒนาสมรรถภาพ
- 5) เด็กด้อยโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
- 6) ผู้ที่มีความสามารถพิเศษได้รับการพัฒนาศักยภาพ

โดยมีหน่วย กำกับประสานส่งเสริมการจัดการศึกษาคือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จำนวน183เขต สำนักงานเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษา จำนวน42เขตและ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษซึ่งมีสถานศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยปฏิบัติการจัดการศึกษาเพื่อให้บริการดังกล่าวสามารถตอบสนองสภาพปัญหาและรองรับการขับเคลื่อนนโยบาย กระทรวงศึกษาธิการและนโยบายรัฐบาล

#### จุดเน้น

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดจุดเน้นการ ดำเนินการในปีงบประมาณพ.ศ. 2558 โดยแบ่งเป็น3ส่วนดังนี้

#### ส่วนที่1 จุดเน้นด้านผู้เรียน

1.1 นักเรียนมีสมรรถนะสำคัญสู่มาตรฐานสากลดังต่อไปนี้

1.1.1 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่3มีความสามารถด้านภาษา ด้าน คำนวณและด้าน การใช้เหตุผลที่เหมาะสม

1.1.2 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6เป็นต้นไปได้รับการส่งเสริมให้มีแรงจูงใจสู่อาชีพด้วยการแนะแนวทั้ง โดยครูและผู้ประกอบอาชีพต่างๆ (ผู้ปกครองศิษย์เก่าสถานประกอบการ ใน/นอกพื้นที่) และได้รับการพัฒนาความรู้ทักษะที่เหมาะสมกับการประกอบอาชีพสุจริตในอนาคต

1.1.3 นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่6 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่3 และชั้นมัธยมศึกษาปีที่6 มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการทดสอบระดับชาติ (NET) กลุ่มสาระหลักเพิ่มขึ้นเฉลี่ยไม่น้อยกว่าร้อยละ3

1.2 นักเรียนมีคุณธรรมจริยธรรมรักสามัคคีปรองดองสมานฉันท์รักชาติศาสน์กษัตริย์ภุมิใจ ในความเป็นไทยห่างไกลยาเสพติดมีคุณลักษณะและทักษะทางสังคมที่เหมาะสม

1.2.1 นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่1-3 ใฝ่ดี

1.2.2 นักเรียนระดับประถมศึกษาปีที่4-6 ใฝ่เรียนรู้

1.2.3 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นอยู่อย่างพอเพียง

1.2.4 นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายมีความมุ่งมั่นในการศึกษาและการทำงาน

1.3 นักเรียนที่มีความต้องการพิเศษได้รับการส่งเสริมและพัฒนาเต็มศักยภาพ

1.3.1 เด็กพิการได้รับการพัฒนาศักยภาพเป็นรายบุคคลด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

1.3.2 เด็กด้อยโอกาสได้รับโอกาสทางการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ของหลักสูตรและอัตลักษณ์แห่งตน

1.3.3 นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษได้รับการส่งเสริมให้มีเป็นเลิศด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีพื้นฐานทางวิศวกรรมศาสตร์คณิตศาสตร์ภาษา กีฬา ดนตรี และศิลปะ

1.3.4 นักเรียนที่เรียนภายใต้การจัดการศึกษาโดยครอบครัวสถานประกอบการ บุคคลองค์กรวิชาชีพองค์กรเอกชนองค์กรชุมชนและองค์กรสังคมอื่นและการศึกษาทางเลือกได้รับการพัฒนาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน

1.3.5 เด็กกลุ่มที่ต้องการการคุ้มครองและช่วยเหลือเป็นกรณีพิเศษได้รับการคุ้มครองและช่วยเหลือเยียวยาด้วยรูปแบบที่หลากหลาย

**ส่วนที่2 จุดเน้นด้านครูและบุคลากรทางการศึกษา**

2.1 ครูได้รับการพัฒนาองค์ความรู้และสมรรถนะผ่านการปฏิบัติจริงและการช่วยเหลืออย่างต่อเนื่อง

2.1.1 ครูได้รับการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาการคิดการวัดประเมินผลของครูให้สามารถพัฒนาและประเมินผลนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.1.2 ครูสามารถจัดการเรียนรู้ในวิชาที่โรงเรียนต้องการได้ด้วยตนเองหรือใช้สื่อเทคโนโลยี

2.1.3 ครูได้รับการนิเทศแบบกัลยาณมิตร โดยเขตพื้นที่การศึกษาและโดยเพื่อนครูทั้งในโรงเรียนเดียวกันหรือระหว่างโรงเรียนหรือภาคส่วนอื่นๆตามความพร้อมของโรงเรียน



2.1.4 ครูได้รับการช่วยเหลือให้จัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยชุมชนแห่งการเรียนรู้ของครูในพื้นที่ทั้งในโรงเรียนเดียวกันระหว่างโรงเรียนหรืออื่นๆตามความเหมาะสม

2.1.5 ส่งเสริมให้ครูมีสมรรถนะภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารและทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เพื่อจัดการเรียนรู้ได้ในระดับดี

2.2 พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วน

2.3 ครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เป็นมืออาชีพมีผลงานเชิงประจักษ์ได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติอย่างเหมาะสม

2.4 องค์กรและคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดเตรียมและจัดสรรครุภัณฑ์และดำเนินการในส่วนที่เกี่ยวข้องให้ครูและผู้บริหารสถานศึกษาบรรจุใหม่/ย้ายไปบรรจุมีความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของโรงเรียนชุมชนและสังคม

### ส่วนที่ 3 จุดเน้นด้านการบริหารจัดการ

3.1 สถานศึกษาและ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบริหารจัดการ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์เน้นการกระจายอำนาจการมีส่วนร่วมและมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน (Participation and Accountability)

3.1.1 โรงเรียนที่ไม่ผ่านการรับรองคุณภาพภายนอกและที่ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศได้รับการแก้ไขแทรกแซงช่วยเหลือเป็นพิเศษติดตามและประเมินผลโดย สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ทำหน้าที่ส่งเสริมสนับสนุนและเป็นผู้ประสานงานหลักให้โรงเรียนทำแผนพัฒนาเป็นรายโรงเรียนร่วมกับผู้ปกครองชุมชนและองค์กรอื่นๆที่เกี่ยวข้อง

3.1.2 สถานศึกษาบริหารจัดการ โดยมุ่งผลสัมฤทธิ์เน้นการมีส่วนร่วมอย่างแท้จริงและการมีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน

3.1.3 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาบริหารจัดการอย่างมีคุณภาพโดยมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมและควมรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงานมีระบบการนิเทศเร่งรัดติดตามประเมินผลสถานศึกษาและครูที่เข้มแข็ง

3.1.4 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเชิงรุกเยี่ยมโรงเรียนที่นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น/อัตรากำรออกกลางคันลดลง/มีพฤติกรรมเสี่ยงลดลง

3.1.5 องค์กรคณะบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเร่งรัดและติดตามการดำเนินการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องอย่างเข้มแข็งเป็นกัลยาณมิตร

3.2 สถานศึกษาและสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน

3.2.1 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาได้มาตรฐานสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

3.2.2 สถานศึกษามีระบบประกันคุณภาพภายในได้ระดับมาตรฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและหรือผ่านการรับรองจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)

โดยสรุป สภาพปัจจุบันการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ต้องเผชิญปัญหาและความท้าทายในการพัฒนามีประเด็นสำคัญ ได้แก่ ด้านคุณภาพ การศึกษา ด้านโอกาสทางการศึกษา ด้านการบริหารจัดการ และด้านความสามารถในการแข่งขัน และได้กำหนดยุทธศาสตร์สำคัญ 4 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1) พัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท 2) ขยายโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มตามศักยภาพและมีคุณภาพ 3) พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา และ 4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการ

#### 4.2 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้ส่งแบบสอบถามไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศทั้งเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาและเขตพื้นที่ศึกษามัธยมศึกษาถึงความ คิดเห็นและข้อเสนอแนะต่อการดำเนินการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐานจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสียซึ่งประกอบไปด้วยกลุ่มคน 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) บุคลากรของ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ตั้งแต่ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารองผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเจ้าหน้าที่ด้านนโยบายและแผนศึกษานิเทศก์และเจ้าหน้าที่ด้านอื่นๆ และ 2) ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียอื่นๆในเขตพื้นที่ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานผู้ปกครององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นผู้บริหาร โรงเรียนเอกชนบริษัท /ห้างร้าน /สถานประกอบการผู้บริหารโรงเรียนอาชีวศึกษาองค์กรศาสนา หน่วยงานรัฐอื่น ๆ ผลการ ประมวลและวิเคราะห์สรุปเป็นจุดแข็งจุดอ่อนโอกาสและปัจจัยคุกคาม ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2557)

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ SWOT สถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ปัจจัยภายใน	ปัจจัยภายนอก
<p><b>จุดแข็ง</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. บุคลากรมีความสามารถ</li> <li>2. สถานศึกษามีเครือข่ายกระจายอยู่ทั่วประเทศ</li> <li>3. ภารกิจของสถานศึกษาเป็นที่ตระหนักว่ามีความสำคัญต่อประเทศ</li> <li>4. โครงสร้างสถานศึกษาชัดเจนมีภาระงานชัดเจน</li> <li>5. สื่อเทคโนโลยีที่สถานศึกษาได้รับมีความทันสมัย</li> </ol>	<p><b>โอกาส</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ได้รับงบประมาณในภาพรวมมาก</li> <li>2. นโยบายสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้นเน้นการปฏิบัติที่สถานศึกษาเน้นคุณภาพส่งเสริมการศึกษาให้เท่าเทียมชัดเจน</li> <li>3. ความทันสมัยของเทคโนโลยีในสังคมช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สอดคล้องกับศักยภาพมากขึ้น/ช่วยโรงเรียนทำงานได้รวดเร็ว</li> <li>4. ทุกภาคส่วนตื่นตัว/มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น</li> <li>5. เครือข่ายการทำงานทั่วประเทศจึงมีช่องทางรับฟังความคิดเห็นที่กว้างและลึก</li> <li>6. การทำงานมีกฎหมายรองรับ</li> </ol>
<p><b>จุดอ่อน</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากไม่พร้อมจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ</li> <li>2. โครงสร้างส่วนกลางซ้ำซ้อนขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ</li> <li>3. บุคลากรทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพ</li> <li>4. การกระจายอำนาจจากส่วนกลางยังเป็นไปอย่างจำกัด</li> <li>5. มีการปรับเปลี่ยนนโยบายบ่อย</li> <li>6. การใช้สื่อยังไม่คุ้มค่า</li> <li>7. งบประมาณงบอุดหนุนนักเรียนรายบุคคล/ซ่อมแซมอาคาร/ครุภัณฑ์ยังไม่เพียงพอ</li> <li>8. ขาดครูเฉพาะทาง</li> </ol>	<p><b>ปัจจัยคุกคาม</b></p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. ค่าครองชีพสูงผู้ปกครอง/ประชาชนร่วมมือในการจัดน้อยลง</li> <li>2. เปลี่ยนรัฐมนตรีบ่อยเกินไปทำให้นโยบายไม่ต่อเนื่อง</li> <li>3. การเมืองแทรกแซงการบริหารจัดการด้านงบประมาณและบุคลากร</li> <li>4. ขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม</li> <li>5. ปัญหาสังคม/อบายมุข/สื่อไม่สร้างสรรค์</li> <li>6. การดำเนินการบางเรื่องยังขาดกฎหมายรองรับ</li> </ol>

สรุปจากการศึกษาจุดแข็ง โอกาส จุดอ่อน และปัจจัยคุกคามของ สำนักงานคณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน จะเห็นว่า มี จุดแข็ง ที่สำคัญคือ ความสามารถของ บุคลากร เครือข่าย สถานศึกษาที่กระจายอยู่ทั่วประเทศ โอกาส คือ มีงบประมาณในภาพรวมมาก นโยบายสอดคล้อง กับสภาพความเป็นจริงมากขึ้นเน้นการปฏิบัติที่สถานศึกษาเน้นคุณภาพส่งเสริมการศึกษาให้เท่า เทียมชัดเจน จุดอ่อน ได้แก่ โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากไม่พร้อมจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ และ โครงสร้างส่วนกลางซ้ำซ้อนขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ โดยมีปัจจัยคุกคามที่สำคัญคือ ค่าครองชีพสูงผู้ปกครอง/ประชาชนร่วมมือในการจัดนอกลบ มีการเปลี่ยนรัฐมนตรีบ่อยเกินไปทำ ให้นโยบายไม่ต่อเนื่อง และการเมืองแทรกแซงการบริหารจัดการด้านงบประมาณและบุคลากร

#### 4.3 นโยบายการดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กำหนดนโยบาย 5 ประการในการดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษา เพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการอาเซียนด้านการศึกษา ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2558)

<http://www.bcca.go.th/asean/?name=EducationPolicy>

1) การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียนเพื่อสร้างความตระหนัก และเตรียมความพร้อมของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558

2) การพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อ เตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทาง อุตสาหกรรมและการเพิ่ม โอกาสในการหางานทำของประชาชนรวมทั้งการพิจารณาแผนผลิต กำลังคน

3) การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา ครู และอาจารย์ ในอาเซียนรวมทั้งเพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียนการส่งเสริมความ ร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชนการพัฒนากระบวนการศึกษา ทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิตการส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมทางอาชีพทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่องตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือ ระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียน

4) การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วยการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนา ความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับ

การเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

5) การพัฒนาเยาวชน เพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน นอกจากนี้ กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายพัฒนาการศึกษา เพื่อพัฒนาการศึกษาของประเทศให้เป็นที่ไปอย่างมีคุณภาพ กระจายโอกาสอย่างทั่วถึงและเป็นธรรม เพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการ รวมทั้งส่งเสริมการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน ตลอดจนสามารถก้าวทันและแข่งขันกับนานาชาติได้ โดยมีแนวทางการเตรียมความพร้อมด้านการศึกษาเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ดังนี้

1) จัดให้มีหลักสูตรอาเซียนศึกษา เพื่อให้คนไทยเข้าใจอาเซียน เข้าใจการอยู่ร่วมกันกับประเทศเพื่อนบ้าน ที่มีวัฒนธรรมการกิน การอยู่ การดำเนินชีวิตที่คล้ายคลึงกัน จึงจำเป็นที่จะต้องทำความรู้จักประเทศเพื่อนบ้าน ไม่ว่าจะเป็น จีน พม่า ลาว เวียดนาม กัมพูชา มาเลเซีย เป็นต้น ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการจะสร้างหลักสูตรที่สามารถสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องภายใต้การรวมตัวเป็นประชาคมเดียวกันของคนจำนวนกว่า 600 ล้านคน โดยจะเริ่มดำเนินการในปีการศึกษา 2554 เป็นต้นไป

2) ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนในทุกระดับตั้งแต่ระดับรัฐมนตรี ผู้บริหารระดับสูง ผู้บริหาร ครู และนักเรียน ซึ่งขณะนี้ประเทศจีนมีความประสงค์จะส่งครูมาสอนในโรงเรียนไทยเป็นจำนวนมาก

3) การแลกเปลี่ยน ICT ซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญมาก เพราะจะต้องเชื่อมโยงภายในประชาคมอาเซียนกันได้ ซึ่งได้มีการจัดตั้ง ASEAN University และ Cyber University เพื่อการเชื่อมโยง นอกจากนี้ยังได้เตรียมการเพื่อให้มีการรับรองคุณวุฒิการศึกษาระหว่างกัน เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับผู้เรียน ซึ่งขณะนี้ไทย-จีน และไทย-มาเลเซีย สามารถรับรองคุณวุฒิได้แล้ว แต่สำหรับฟิลิปปินส์ยังไม่สามารถรับรองได้

4) การใช้ภาษาอังกฤษเป็นภาษากลางของประชาคมอาเซียน กระทรวงศึกษาธิการได้ตั้งเป้าหมายให้นักเรียนที่จบชั้น ป.6 สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษได้ เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน รวมทั้งจะต้องใช้ภาษาอังกฤษในการค้นคว้าหาความรู้จากอินเทอร์เน็ต และสื่อการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายมากขึ้น โดยได้เร่งผลักดันและดำเนินการในหลายด้าน เช่น

4.1) สร้างศูนย์อำนวยการเพื่อให้ครูเจ้าของภาษามาสอน ครูเกษียณอายุก่อนกำหนด และครูอาสาสมัครจากประเทศสหรัฐอเมริกา อังกฤษ จีน และฟิลิปปินส์ มาสอนภาษาในโรงเรียน เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้

4.2) พัฒนาการเรียนการสอนแบบ English for Integrated Studies (EIS) จะมีการบูรณาการการสอนภาษาอังกฤษในวิชาวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้จัดตั้งงบประมาณเพื่อให้ครูที่จะสอนวิชาเหล่านี้ ได้ฝึกใช้

ภาษาอังกฤษในการสื่อสารระหว่างกัน นักเรียนก็สามารถเชื่อมโยงและพูดคุยกับเพื่อนต่างชาติในประชาคมอาเซียนได้

4.3) พัฒนาห้องเรียนแห่งอนาคต (The Global Class) ซึ่งเป็นห้องเรียนอิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเชื่อมโยงการเรียนการสอนได้อย่างหลากหลาย เช่น การเรียนการสอนวิชาวิทยาศาสตร์ของโรงเรียนมหิดลวิทยานุสรณ์ การสอนภาษาอังกฤษของคิวเตอร์ที่มีชื่อเสียงและเป็นที่ยอมรับ โดยครูจะเป็นผู้ควบคุมการสอนและทดสอบความเข้าใจของนักเรียน หากต้องการจะให้สอนซ้ำในช่วงใด ก็สามารถทำได้ทันที ซึ่งจะเริ่มดำเนินการในโรงเรียนสู่มาตรฐานสากล โรงเรียนดีประจำอำเภอ และลงไปสู่โรงเรียนดีประจำตำบล

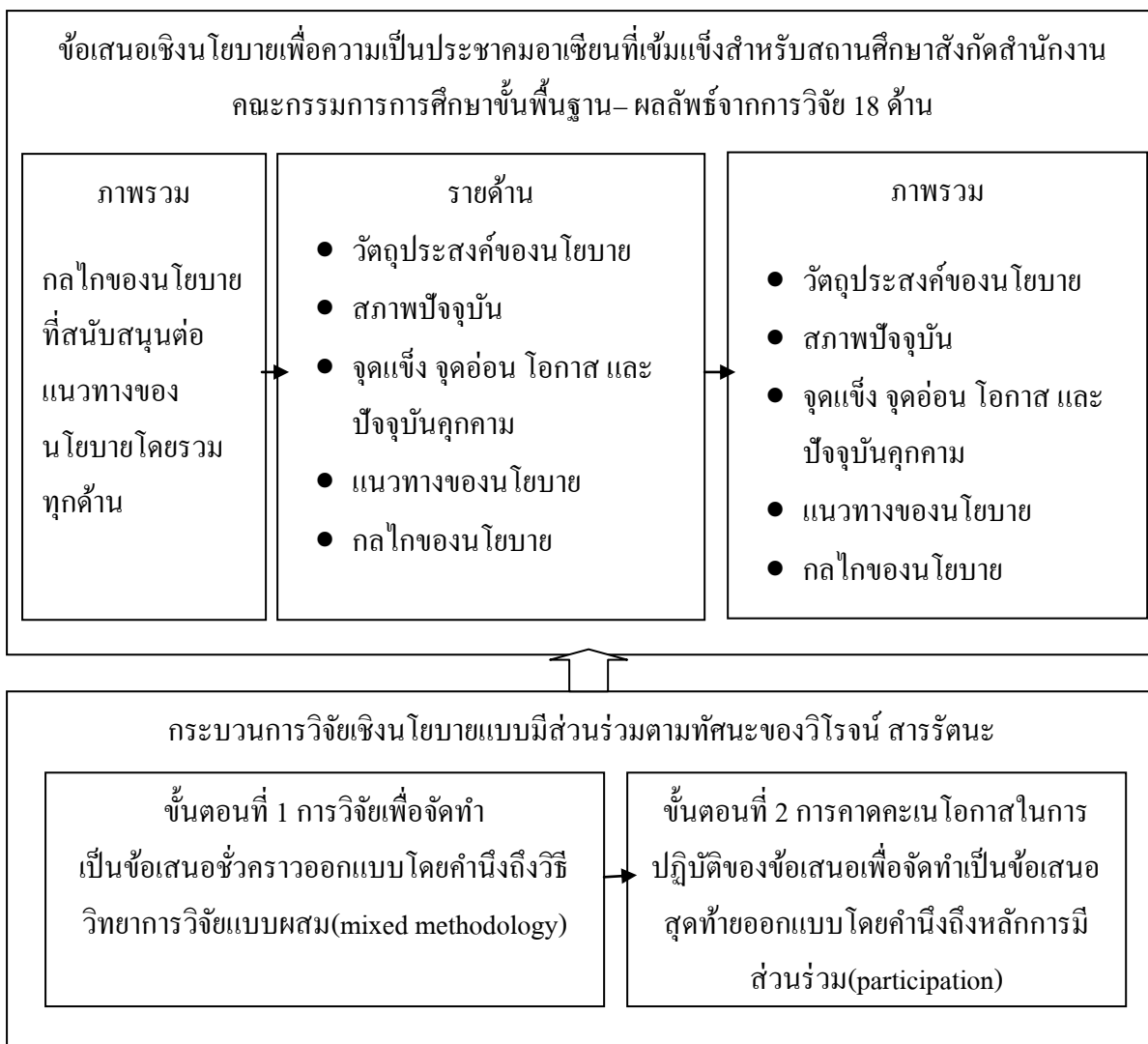
4.4) การอบรมภาษาอังกฤษให้กับครู เพื่อให้ครูยุคใหม่สามารถสื่อสารเป็นภาษาอังกฤษ และใช้ ICT ได้ ซึ่งในยุคปัจจุบันระบบการศึกษาต้องรองรับความก้าวหน้าของเทคโนโลยีและครูจะต้องเท่าทันต่อเทคโนโลยีด้วย

จากแนวคิดในการวิเคราะห์สภาพการดำเนินงานดังกล่าวจะเห็นว่ากระทรวงศึกษาธิการ และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่างให้ความสำคัญกับนโยบาย การดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียน โดยเฉพาะด้านการศึกษาที่กำหนดแนวนโยบายไว้ 5 ประการ คือ *ประการแรก* การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน *ประการที่สอง* การพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม *ประการที่สาม* การพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา ครู และอาจารย์ในอาเซียนรวมทั้ง *ประการที่สี่* การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนและ *ประการสุดท้าย* การพัฒนาเยาวชน เพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

#### ตอนที่ 4 บทสรุปกรอบแนวคิดการวิจัย

จากแนวคิดการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วมตามทัศนะของวิโรจน์ สารรัตนะ ที่ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนหลัก คือขั้นตอนที่ 1 การวิจัยเพื่อ จัดทำเป็นข้อเสนอชั่วคราวออกแบบโดยคำนึงถึงวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (mixed methodology) ขั้นตอนที่ 2 การคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติของข้อเสนอเพื่อจัดทำเป็นข้อเสนอสุดท้ายออกแบบโดยคำนึงถึงหลักการมีส่วนร่วม (participation) และจากผลการศึกษานานาชาติเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งจากหน่วยงานและนักวิชาการแหล่งต่าง ๆ รวมทั้งผลการสังเคราะห์ประเด็นหลักในการพัฒนาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานและแนวคิดการพัฒนาโดยสังเขปใน 18 ด้าน ผู้วิจัยนำเสนอเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการวิจัย

เพื่อนำไปสู่ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานดังแสดงในภาพที่



ภาพที่ 5 กรอบแนวคิดในการวิจัย

## บทที่ 3

### วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม ตามทัศนะของ วิโรจน์ สารรัตนะ (2558) ที่ผู้วิจัยได้นำมาเป็นแนวในการออกแบบวิธีดำเนินการวิจัย ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน โดยแต่ละขั้นตอนมีหลักการและแนวคิดที่สำคัญดังนี้ (1) ขั้นตอนแรก คือ ขั้นตอนการวิจัยเพื่อจัดทำข้อเสนอ ควรออกแบบเป็นวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (mixed methodology) เพื่อให้ได้ข้อมูลจากหลากหลายแหล่ง เช่น 1) ข้อมูลจากการศึกษาบริบท (contextual study) อาจเป็นการวิจัยเชิงสำรวจภายในสถาบัน เพื่อให้ทราบสภาพอดีต ปัจจุบัน ปัญหา และข้อเสนอแนะ โดยใช้เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลที่หลากหลาย เช่น แบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์เชิงลึก แบบสัมภาษณ์กลุ่ม แบบสังเกต แบบวิเคราะห์เอกสาร เป็นต้น 2) ข้อมูลจากการศึกษากรณีตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จ (outstanding/best practice) อาจเป็นการศึกษาเฉพาะกรณี (case study) เพื่อหาข้อสรุปรูปแบบการพัฒนาที่ประสบผลสำเร็จนั้น ว่ามีวัตถุประสงค์ของนโยบาย (policy objective) แนวทางของนโยบาย (policy means) อะไรและอย่างไร ซึ่งหากจะให้ความหลากหลาย ควรเป็นการศึกษาพหุกรณี (multi-case study) 3) ข้อมูลเชิงวิชาการ จากทฤษฎี นโยบาย /แผน และผลงานวิจัย จากที่ศึกษาไว้ในบทที่ 2 หรือจากการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) เพิ่มเติม ซึ่งจะทำให้ได้แหล่งข้อมูลจากทั้งบริบทที่เป็นจริง จากกรณีตัวอย่างที่ประสบผลสำเร็จ และจากเชิงวิชาการ แต่หากจะเพิ่มแหล่งข้อมูลจากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญหรือผู้คุณวุฒิทางวิชาการ /ทางปฏิบัติประกอบอีกด้วยก็ได้ (2) ขั้นตอนที่สอง คือ การคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติของข้อเสนอ หากพิจารณาจากแนวคิดของ Majchrzak ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการวิจัยในเรื่อง 1) การวิเคราะห์ผู้มีส่วนได้เสีย 2) การวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กร 3) การคาดการณ์ถึงผลกระทบ 4) การคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ 5) การจัดเตรียมให้ข้อเสนอสุดท้าย ซึ่งการดำเนินการเหล่านี้ สามารถนำเอาหลักการมีส่วนร่วม (participation) มาแทนได้ โดยอาจเป็นการจัดสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ซึ่งผู้วิจัยจะต้องพิจารณาให้ได้ว่าใครคือผู้มีส่วนได้เสียที่เป็นกลุ่มผู้ตัดสินใจนโยบายและกลุ่มผู้มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจนโยบาย ใครคือผู้ที่เข้าใจศักยภาพขององค์กรได้ดี ใครคือผู้ที่จะสามารถคาดการณ์ถึงผลกระทบได้ดี เพื่อให้มาร่วมกันคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติถึงเกณฑ์ความเหมาะสม (propriety) ความเป็นไปได้



(feasible) และการยอมรับ (acceptable) ในลักษณะอัตวิสัย (subjectivity) ร่วมกัน จะทำให้การคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติของข้อเสนอชั่วคราวที่จัดทำในขั้นตอนที่ 1 มีความรอบคอบกว่าที่จะดำเนินการโดยผู้วิจัยเพียงลำพัง คำตอบที่ได้รับจากการพิจารณาาร่วมกัน จะสะท้อนให้เห็นถึงระดับความเป็นไปได้และระดับที่จะได้รับการยอมรับ ที่จะนำไปสู่การคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติของข้อเสนอในแต่ละรายการ แต่ละด้าน และโดยภาพรวมร่วมกัน เพื่อจะนำไปสู่การตัดสินใจร่วมกัน ในลำดับสุดท้ายว่า จากข้อเสนอชั่วคราวที่ได้จากขั้นตอนที่ 1 นั้นจะคงอะไรไว้ จะตัดอะไรออกไป หรือจะปรับอะไรให้ดีขึ้น ด้วยเหตุผลใด อะไรควรเป็นข้อเสนอเพื่อการเปลี่ยนแปลงแบบค่อยเป็นค่อยไปและอะไรก่อนหลัง อะไรควรเป็นข้อเสนอเพื่อการเปลี่ยนแปลงใหม่ๆ แบบรื้อฐานและอะไรก่อนหลัง ฯลฯ ด้วยเหตุผลใด โดยอาจมีค่าสถิติจากการตัดสินใจร่วมกันประกอบด้วยได้ ในกรณีที่ต้องการแสดงน้ำหนักความสำคัญ หรือกรณีต้องการเปรียบเทียบทางเลือก เช่น ค่าความถี่ ความร้อยละ เป็นต้น จากนั้นจึงร่วมกันจัดทำเป็นข้อเสนอสุดท้าย ฉบับสมบูรณ์ ตามองค์ประกอบและรูปแบบที่กำหนดซึ่งจากหลักการและแนวคิดดังกล่าว ผู้วิจัยกำหนดขั้นตอนการวิจัยสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

### **ขั้นตอนการวิจัย**

การวิจัยในครั้งนี้ได้แบ่งการวิจัยออกเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาบริบทเพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิง นโยบาย โดยการ วิจัยเอกสาร (documentary research) การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (expert in-depth interview) และระยะที่ 2 เป็นการตรวจสอบเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิง นโยบายฉบับสมบูรณ์ อิงเกณฑ์ความเหมาะสม (propriety) ความเป็นไปได้ (feasibility) และการยอมรับ (acceptable) โดยการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder seminar) ซึ่งในแต่ละระยะมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

#### **ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทเพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย**

ใช้ระเบียบวิธีวิจัยประเภทต่างๆ เพื่อให้มีแหล่งข้อมูลในการจัดทำร่าง นโยบายหลากหลาย แหล่งตามหลักการสามเส้า (triangulation approach) ซึ่งเน้นลักษณะข้อมูลหลายแหล่ง (multiple data sources) และข้อมูลที่ได้รับจากผลการวิจัยแต่ละประเภทได้นำไปใช้ในการจัดทำเป็นร่าง ข้อเสนอเชิงนโยบายอย่างเท่าเทียมกัน (equivalent status design) ตามแนวคิดวิธีวิทยาการวิจัยแบบผสม (mixed methodology) (Majchrzak, 1984 อ้างถึงใน วิโรจน์ สารรัตนะ, 2558) โดยดำเนินการวิจัย 3 วิธีการในลักษณะดำเนินการเป็นคู่ขนานกัน (parallel) ดังนี้

1) การวิจัยเอกสาร (documentary research) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับ 1) แนวคิดเกี่ยวกับ ข้อเสนอเชิงนโยบาย 2) แนวทางการพัฒนาความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง 3) บริบทการจัดการศึกษา โดยนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (content analysis and synthesis) โดยยึดหลักความสอดคล้องของข้อมูล เพื่อนำไปสู่บทสรุปผลการวิจัยต่อไป

2) การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง จากผู้ให้ข้อมูล (informant) ในสถานศึกษาแต่ละแห่ง คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน แต่ละแห่งจำนวน 1 คนต่อโรงเรียน

3) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (expert in-depth interview) ซึ่งเลือกแบบเจาะจงจำนวน 7 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิเป็น 3 ด้านคือ ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ด้านการเมือง คน ด้านวิชาการ 4 คน และด้านสถานศึกษา 2 คน

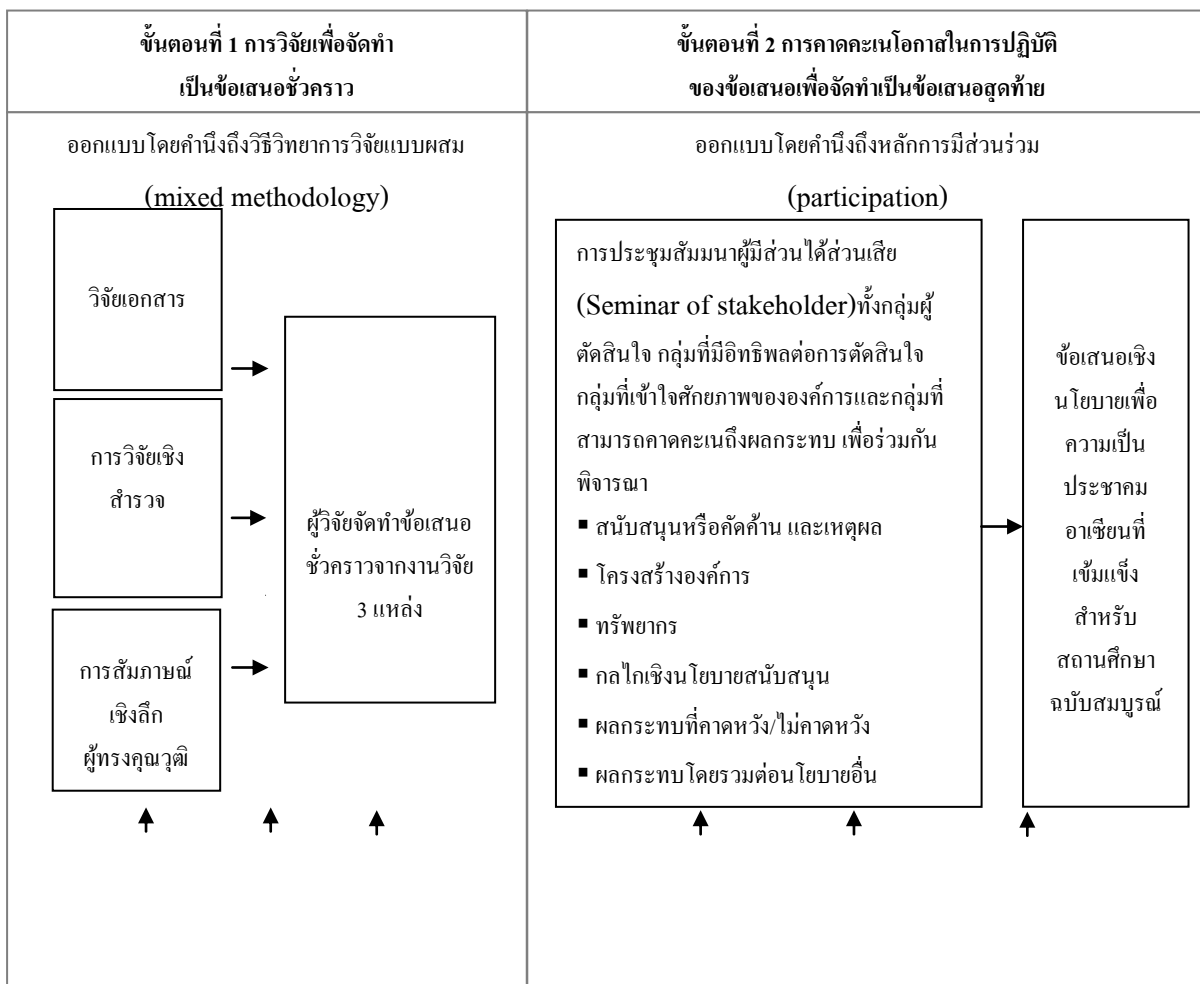
หลังจากนั้นผู้วิจัยจัดทำข้อเสนอชั่วคราวจากงานวิจัย 3 แหล่งคือ จากการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง

## ระยะที่ 2 การตรวจสอบเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับสมบูรณ์

1) จัดประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder seminar) ประกอบด้วย กลุ่มผู้ตัดสินใจ กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ กลุ่มที่เข้าใจศักยภาพขององค์กรและกลุ่มที่สามารถคาดคะเนถึงผลกระทบ เพื่อร่วมกันพิจารณาสนับสนุนหรือคัดค้านและเหตุผลโครงสร้างองค์กร ทรัพยากร กลไกเชิงนโยบาย สนับสนุนผลกระทบที่คาดหวัง/ไม่คาดหวัง ผลกระทบโดยรวมต่อนโยบายอื่นและสิ่งที่จะเกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติ พิจารณาอริภูมิ ความเหมาะสม (propriety) ความเป็นไปได้ (feasible) และการยอมรับ (acceptable) ในลักษณะอัตวิสัย (subjectivity) ร่วมกัน

2) จัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาฉบับสมบูรณ์ จากข้อเสนอของกลุ่มผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่ได้จากการสัมมนา

ขั้นตอนการวิจัยดังกล่าว แสดงภาพประกอบ



ภาพที่ 6 ขั้นตอนการวิจัย

## รายละเอียดของการดำเนินการวิจัย

### ระยะที่ 1 การศึกษาบริบทเพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบาย

1) การวิจัยเอกสาร (documentary research) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความคาดหวังเชิงนโยบาย และเชิงวิชาการ รวมทั้งผลงานวิจัย โดย นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์และสังเคราะห์เนื้อหา (content analysis and synthesis) โดยศึกษาเกี่ยวกับ แนวคิดการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (Participatory Policy Research) แนวคิดเชิงวิชาการเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียน และสภาพปัจจุบันจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และนำไปสู่บทสรุปผลการวิจัย โดยมีตัวอย่างของแหล่งข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิจัยเอกสารดังนี้

- กัลยาตากุล. (2556). การนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนามเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน.
- เกษม วัฒนชัย. (2556). การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน.
- เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-ASEAN University Network). (2012). ความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนปี
- ชินวรรณบุณยเกียรติ. (2552). การเตรียมพร้อมด้านการศึกษาของไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน.
- ประเวศ วะสี. (2557). การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน.
- พรศทิวารักษ์ชัย. (2556). ปัญหาการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2558). การวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม.
- ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558 ก). การศึกษา: การสร้างประชาคมอาเซียน 2558.
- ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558 ข). โฉมทัศน์ท้ายการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของไทย.
- ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558 ค). ไทยกับการเป็นศูนย์กลางของประชาคมอาเซียน.
- ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558 ง). ปฏิรูปประเทศไทยในบริบทประชาคมอาเซียน.
- สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ . (2555). อนาคตภาพของประชาคมอาเซียน (Future of SEAN Community).

## 2) การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research)

### 2.1) ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

ก) กลุ่มประชากรที่จะศึกษาเป็นสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศ จำนวน 31,770 แห่ง กำหนดขนาดตัวอย่าง โดยใช้สูตรคำนวณของยามานะ(Yamane's, 1973) โดยกำหนดความคลาดเคลื่อนของการสุ่มเท่ากับ 0.05 ได้ตัวอย่างที่ใช้ใน

การวิจัยครั้งนี้ จำนวน 395 แห่ง จากนั้นได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของประชากรในแต่ละภาค ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ภาค	ประชากร			กลุ่มตัวอย่าง		
	ประถมฯ	มัธยมฯ	รวม	ประถมฯ	มัธยมฯ	รวม
ตะวันออกเฉียงเหนือ	11,539	770	12,309	143	10	153
ใต้	2,291	431	2,722	28	5	34
เหนือ	7,459	664	8,123	93	8	101
กลาง	7,951	665	8,616	99	8	107
รวม	29,240	2530	31,770	364	31	395

ที่มา: ข้อมูล ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2557 (สพฐ. 2558)

ข) ผู้ให้ข้อมูล (informant) ในสถานศึกษาแต่ละแห่ง คือ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือ รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนแต่ละแห่งจำนวน 1 คนต่อโรงเรียน

2.2) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด (open-ended questionnaire) มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง โดยโครงสร้างแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพผู้ให้ข้อมูล เกี่ยวกับ เพศ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษานั้นๆ ระดับในการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษาเป็นแบบเลือกตอบโดยการตรวจสอบรายการ (check - list)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพ การดำเนินงานในสถานศึกษา เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแ ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด โดยกำหนดเกณฑ์ในการแปลความหมายของสภาพการดำเนินงานดังนี้

4.50 – 5.00	หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการอยู่ในระดับมากที่สุด
3.50 – 4.49	หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการอยู่ในระดับมาก
2.50 – 3.49	หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการอยู่ในระดับปานกลาง
1.50 – 2.49	หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการอยู่ในระดับน้อย
1.00 – 1.49	หมายถึง มีการปฏิบัติหรือดำเนินการอยู่ในระดับน้อยที่สุด

และแบบสอบถาม ปลายเปิดเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม  
แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง

2.3) การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ดำเนินการตามลำดับ ดังนี้

- 1) ศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเกี่ยวกับความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ตามแนวคิด ทฤษฎีและหลักการที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศ
- 2) นำผลการศึกษาที่ได้จากการศึกษามากำหนดเป็นเนื้อหาและแนวคำถาม
- 3) กำหนดรูปแบบ และขอบข่ายของแบบสอบถาม
- 4) สร้างแบบสอบถามตามเนื้อหา จำนวน 2 ตอน ซึ่งมีลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (check- list) และแบบปลายเปิด (open- ended questionnaire)
- 5) นำ แบบสอบถามไปทดลองใช้กับ ผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน ในโรงเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย จำนวน 6 คนประกอบด้วย 1) นายปรีชา จำสึงห์ ผู้อำนวยการโรงเรียนน้ำพอง 2) นายสมใจ มณีวงษ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านไผ่ประถมศึกษาศึกษา 3) นายสัมฤทธิ์ กางเพ็ง ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านหนองกุงวิทยาคาร 4) นายภาคินัย บำรุงเชื้อ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านโคกกลางวิทยา 5) นายชัยภูมิ ยศรุ่งเรือง ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลเขาสวนกวาง 6) นายสมยศ มาอามาตย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านห้วยเตย เพื่อตรวจสอบความเหมาะสมของข้อคำถามได้ตรงประเด็นหรือสามารถสื่อความหมายให้กับผู้ให้ข้อมูลหลักได้เข้าใจตรงกันหรือไม่ ความต่อเนื่องของประเด็นคำถามและคำตอบเป็นอย่างไร จากนั้นนำมาปรับปรุงข้อบกพร่อง และปรับปรุงแนวคำถามให้สมบูรณ์และเหมาะสมก่อนนำไปใช้
- 6) จัดพิมพ์เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์แล้วสำเนาเอกสารเท่าที่กลุ่มตัวอย่าง

2.4) การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยส่งแบบสอบถามไปยังสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา ขั้นพื้นฐาน พร้อมหนังสือขอความร่วมมือ ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

และจัดส่งทางไปรษณีย์ โดยระบุระยะเวลาในการส่งแบบสอบถามคืนในระยะเวลาภายใน 3 สัปดาห์ โดยขอให้ผู้ตอบแบบสอบถามส่งแบบสอบถามกลับคืนมายังผู้วิจัยตามที่ได้จัดซองจดหมายติดแสตมป์ไว้ให้ โดยใช้วิธีติดตามทางโทรศัพท์ และ e-mail

### 2.5) การจัดการทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมแบบสอบถามที่ใช้เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างสถานศึกษา จำนวน 395 แห่ง ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืน แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูล ตอนที่ 1 โดยหาค่าความถี่ คำร้อยละเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) วิเคราะห์ข้อมูลตอนที่ 2 โดยใช้วิธีวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) ที่เป็นข้อความซ้ำ หรือ คล้ายคลึงกัน แล้วประมวลผลสรุปเป็นประเด็นสำคัญ

3) การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (expert in-depth interview) ซึ่งเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 คน โดยใช้แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (semi-structure interview) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เพื่อหาคำตอบว่า วัตถุประสงค์สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัจจัยคุกคามแนวทาง และกลไก ของนโยบายที่ทำให้แนวทางนั้นสำเร็จ โดยกำหนดคุณสมบัติของผู้ทรงคุณวุฒิเป็น 3 ด้าน คือ ด้านการเมือง 1 คน ด้านวิชาการ 4 คน และด้านสถานศึกษา 2 คน ดังนี้

ด้านการเมือง ประกอบด้วย)ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ ดร.อนุรัตน์ พูเจริญ

ด้านวิชาการ ประกอบด้วย 1) รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดร.สุเทพ ชิตยวงษ์ 2) ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดร.บุญรักษ์ ยอดเพชร 3) รองเลขาธิการสภาการศึกษา ซึ่งเป็นหน่วยงานจัดทำนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ ดร.สมศักดิ์ คลประสิทธิ์ 4) ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ดร.กิตติพิศ พลพิลา

ด้านสถานศึกษา ประกอบด้วย 1) ผู้อำนวยการศึกษาระดับประถมศึกษา จำนวน 1 ราย นายอภิชาติ นาเลาห์ ผู้อำนวยการโรงเรียนอนุบาลขอนแก่น 2) ผู้อำนวยการศึกษาระดับมัธยมศึกษา จำนวน 1 รายผู้อำนวยการโรงเรียนขามแก่นนคร นายศุภกิจ สาธุสัจย์

ผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือแนะนำจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมกุฏราชวิทยาลัย เพื่อติดต่อกับผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านั้น และนัดหมายทำการสัมภาษณ์ โดยขออนุญาตบันทึกเสียง ประกอบการจดบันทึกการสัมภาษณ์ ในภายหลังได้มีการถอดเทปบันทึกเสียงและจัดพิมพ์ข้อมูล แล้วส่งให้ผู้ทรงคุณวุฒิเหล่านั้นตรวจทาน ยืนยันความถูกต้องของข้อมูลอีกครั้ง

ภาพที่ 7 การสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (expert in-depth interview)



ดร.อนุสรณ์ พุเจริญ ผู้ช่วยรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ



ดร.บุญรักษ์ ยอดเพชร ผู้ช่วยเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน





ดร.สุเทพ ชิตขวงษ์ รองเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน



นายอภิชาติ นาคะห์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนอนุบาลขอนแก่น



ดร.สมศักดิ์ คลประสิทธิ์ รองเลขาธิการสภาการศึกษา



นายศุภกิจ สานุสัต์ย์ ผู้อำนวยการโรงเรียนขามแก่นนคร

ผู้วิจัยจัดทำข้อเสนอชั่วคราวจากงานวิจัย 3 แห่ง หลังจากเก็บข้อมูลได้ครบทั้งสามแหล่งแล้ว ผู้วิจัยจัดทำร่างข้อเสนอเชิง นโยบาย เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ประกอบด้วย 1) วัตถุประสงค์ของนโยบายโดยภาพรวม และสภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบายที่สนับสนุนต่อแนวทางของนโยบายในภาพรวม 2) วัตถุประสงค์ของนโยบาย สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบายในแต่ละด้านที่วิจัย และ 3) กลไกของนโยบายที่สนับสนุนต่อแนวทางของนโยบายทุกด้าน

## ระยะที่ 2 การตรวจสอบเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับสมบูรณ์

การตรวจสอบเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับสมบูรณ์มีการดำเนินการวิจัยดังนี้

1) การประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Seminar of stakeholder) กลุ่มเป้าหมาย กำหนด สักส่วนจำนวน 38คน จำแนกเป็นผู้แทนแต่ละกลุ่ม ดังนี้

- ผู้แทนผู้บริหารการศึกษาระดับกรมหรือกระทรวง
- ผู้แทนผู้บริหารการศึกษาระดับเขตพื้นที่การศึกษา
- ผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
- ผู้แทนครูระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
- ผู้แทนผู้ปกครองนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา
- ผู้แทนนักเรียนระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา

ผู้วิจัยนำข้อมูลและร่างข้อเสนอเชิงนโยบายที่ได้จากการดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 มาใช้เป็นกรอบในการสัมมนา เพื่อร่วมกันตรวจสอบว่า ทั้งกลุ่มผู้ตัดสินใจ กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ กลุ่มที่เข้าใจศักยภาพขององค์กรและกลุ่มที่สามารถคาดคะเนถึงผลกระทบ เพื่อร่วมกันพิจารณาประเด็นดังนี้ 1) สนับสนุนหรือคัดค้าน และเหตุผล 2) โครงสร้างองค์กร 3) ทรัพยากร 4) กลไกเชิงนโยบายสนับสนุน 5) ผลกระทบที่คาดหวัง/ไม่คาดหวัง 6) ผลกระทบโดยรวมต่อนโยบายอื่นและ 7) สิ่งที่จะเกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติที่ได้กำหนดเป็นร่างข้อเสนอเชิงนโยบายนั้น พิจารณาถึงเกณฑ์ความเป็นไปได้ (feasible) และการยอมรับ (acceptable) ในลักษณะอัตวิสัย (subjectivity) ร่วมกัน โดยจัดประชุมในวันที่ 29 เมษายน 2559 เวลา 09.00 – 11.00 น. ณ ห้องประชุม โรงแรมโฆษะ อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น ดังภาพต่อไปนี้





ภาพที่ 8 การประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย(Seminar of stakeholder)





ภาพที่ 8 การประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (Seminar of stakeholder) (ต่อ)

2) สรุปข้อเสนอเชิง นโยบาย ฉบับสมบูรณ์ เป็นการสรุปผลที่ได้จาก การประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เกี่ยวกับข้อเสนอเชิง นโยบาย เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ฉบับสมบูรณ์เป็นขั้นสุดท้ายโดยผู้วิจัยทั้งโดยภาพรวมและรายด้านประกอบด้วย

- วัตถุประสงค์ของนโยบายโดยภาพรวม และสภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบายที่สนับสนุนต่อแนวทางของนโยบายในภาพรวมนี้
- วัตถุประสงค์ของนโยบาย สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบายในแต่ละด้านที่วิจัย

- กลไกของนโยบายที่สนับสนุนต่อแนวทางของนโยบายทุกด้าน

### เกณฑ์การพิจารณาข้อเสนอเชิงนโยบาย

สำหรับเกณฑ์ที่ใช้ในการพิจารณาร่างข้อเสนอเชิงนโยบายในระยะที่ 1 และการวิเคราะห์ผู้ข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับสมบูรณ์ ในระยะที่ 2 จะใช้เกณฑ์ด้านความเหมาะสม(propriety) พิจารณาจากกระบวนการได้มาความครอบคลุมพันธกิจการใช้ถ้อยคำ สำนวน การจัดกลุ่มหรือลำดับและการมีจุดเด่น เกณฑ์ด้านความเป็นไปได้ (feasibility) และการยอมรับ (acceptable) พิจารณาจากความสามารถนำไปปฏิบัติ การมีทรัพยากรเพียงพอที่จะปฏิบัติได้ ภาวะความเสี่ยงที่จะเกิดขึ้น และการมีระเบียบข้อบังคับ กฎหมายที่เอื้อให้ปฏิบัติได้ผลการวิจัยนำเสนอเป็นข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง

## บทที่ 4

### ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในบทที่ 4 นี้ ได้แบ่งการนำเสนอผลการวิจัยออกเป็น 2 ระยะเวลา คือ ระยะเวลาที่ 1 เป็นการศึกษาบริบทเพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายโดยการวิจัยเอกสาร (documentary research) การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (expert in-depth interview) และระยะเวลาที่ 2 เป็นการตรวจสอบเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับสมบูรณ์ ینگเกณฑ์ความเหมาะสม (propriety) ความเป็นไปได้ (feasibility) และการยอมรับ (acceptable) โดยการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder seminar) ซึ่งการนำเสนอเนื้อหาที่เป็นผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่

**ตอนที่ 1** ผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง

**ตอนที่ 2** ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง  
ดังรายละเอียดต่อไปนี้

**ตอนที่ 1** ผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง

จากการสังเคราะห์โดยการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้ทรงคุณวุฒิได้ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งโดยรวมและรายด้าน ดังนี้

#### 1.1 วัตถุประสงค์

1.1.1 เพื่อเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน

1.1.2 เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม

1.1.3 เพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน

1.1.4 เพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

1.1.5 เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

## 1.2 สภาพปัจจุบัน

### 1.2.1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการสำรวจสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถามจากสถานศึกษา จำนวน 395 แห่ง โดยมีผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา รองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือครูผู้รับผิดชอบ ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 5 ค่าความถี่ และร้อยละข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
1	เพศชาย	136	34.43
	หญิง	259	65.57
2	วุฒิการศึกษา		
	ปริญญาตรี	71	17.97
	ปริญญาโท	314	79.49
	ปริญญาเอก	10	2.53
3	ตำแหน่งปัจจุบัน		
	ผู้อำนวยการสถานศึกษา	102	25.82
	รองผู้อำนวยการสถานศึกษา	111	28.10
	ครูผู้รับผิดชอบ	182	46.08
4	อายุ		
	ต่ำกว่า 35 ปี	68	17.22
	35 - 45 ปี	111	28.10
	46 - 55 ปี	132	33.42
	56 ปีขึ้นไป	84	21.27
5	ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน		
	ต่ำกว่า 5 ปี	112	28.35
	5 - 15 ปี	187	47.34
	16 - 25 ปี	63	15.95
	26 ปีขึ้นไป	33	8.35



ตารางที่ 5 ค่าความถี่และร้อยละข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ที่	สถานภาพ	ความถี่	ร้อยละ
6	ประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษาแห่งนี้ ต่ำกว่า 5 ปี	97	24.56
	5 – 15 ปี	111	28.10
	16 -25 ปี	107	27.09
	26 ปีขึ้นไป	80	20.25
7	ระดับในการจัดการเรียนการสอน		
	ประถมศึกษา	364	92.15
	มัธยมศึกษา	31	7.85
8	ขนาดของสถานศึกษา		
	ขนาดเล็ก	101	25.57
	ขนาดกลาง	230	58.23
	ขนาดใหญ่	44	11.14
	ขนาดใหญ่พิเศษ	20	5.06
	รวม	395	100

จากตารางที่ 5 พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 65.57 มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 79.49 เป็นครูผู้รับผิดชอบ คิดเป็นร้อยละ 46.08 มีอายุระหว่าง 46 – 55 ปี คิดเป็นร้อยละ 33.42 มีประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน 5-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 47.34 มีประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษาแห่งนี้ 5-15 ปี คิดเป็นร้อยละ 28.10 เปิดสอนในระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 92.15 และเป็นโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 58.23

### 1.2.2 สภาพการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง

ผลการสำรวจสภาพการดำเนินงานในสถานศึกษาของท่านเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งจากสถานศึกษา จำนวน 395 แห่ง สรุปได้ดังแสดงในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็น  
ประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง

ที่	ด้าน	ระดับปฏิบัติ		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน	3.35	.69	ปานกลาง
2	ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	3.40	.65	ปานกลาง
3	ด้านหลักสูตรและการเรียนรู้	3.43	.63	ปานกลาง
4	ด้านการเปิดเสรีทางการศึกษา	3.32	.68	ปานกลาง
5	ด้านการบริหารจัดการ	3.35	.67	ปานกลาง
6	ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	3.36	.63	ปานกลาง
7	ด้านวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้	3.38	.63	ปานกลาง
8	ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์	3.43	.63	ปานกลาง
9	ด้านการพัฒนาทักษะทางภาษา	3.40	.63	ปานกลาง
10	ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้	3.40	.63	ปานกลาง
11	ด้านการสร้างความตระหนัก	3.41	.62	ปานกลาง
12	ด้านการสร้างโอกาสทางการศึกษา	3.43	.62	ปานกลาง
13	ด้านการจัดการศึกษาให้เป็นสากล	3.42	.62	ปานกลาง
14	ด้านการส่งเสริมสนับสนุนกีฬา	3.32	.68	ปานกลาง
15	ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	3.35	.69	ปานกลาง
16	ด้านกลไกในการขับเคลื่อน	3.30	.70	ปานกลาง
17	ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้	3.29	.67	ปานกลาง
18	ด้านการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ	3.21	.71	ปานกลาง
	รวม	3.36	.40	ปานกลาง

จากตารางที่ 6 พบว่า การดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่  
เข้มแข็ง โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของการดำเนินงานจะ  
เห็นว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการเรียนรู้ ด้านการเสริมสร้าง  
ประสบการณ์ ด้านโอกาสทางการศึกษา และค่าเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านทักษะชีวิตและ  
อาชีพ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และด้านกลไกในการขับเคลื่อน

### 1.3 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม

จากการศึกษาวิจัยเอกสาร การวิจัยสำรวจ และการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ สรุปผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามต่อการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งโดยภาพรวม ดังแสดงในตารางที่ 7

1.3.1 การสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามโดยภาพรวม  
ตารางที่ 7 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามโดยภาพรวม

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
<b>จุดแข็ง</b>				
1	บุคลากรมีความสามารถ	✓	✓	✓
2	สถานศึกษามีเครือข่ายกระจายอยู่ทั่วประเทศ	✓	✓	✓
3	ภารกิจของสถานศึกษาเป็นที่ตระหนักว่ามีความสำคัญต่อประเทศ	✓	✓	✓
4	โครงสร้างสถานศึกษาชัดเจนมีภาระงานชัดเจน	✓	✓	✓
5	สื่อเทคโนโลยีที่สถานศึกษาได้รับมีความทันสมัย	✓	✓	✓
<b>จุดอ่อน</b>				
1	โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากไม่พร้อมจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ	✓	✓	✓
2	โครงสร้างส่วนกลางซ้ำซ้อนขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ	✓	✓	✓
3	บุคลากรทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพ	✓	✓	✓
4	การกระจายอำนาจจากส่วนกลางยังเป็นไปอย่างจำกัด	✓	✓	✓
5	มีการปรับเปลี่ยนนโยบายบ่อย	✓	✓	✓
6	การใช้สื่อยังไม่คุ้มค่า	✓	✓	✓
7	งบประมาณงบบุคหนุนนักเรียนรายบุคคล/ซ่อมแซมอาคาร/ครุภัณฑ์ยังไม่เพียงพอ	✓	✓	✓
8	ขาดครูเฉพาะทาง	✓	✓	✓
<b>โอกาส</b>				
1	ได้รับงบประมาณในภาพรวมมาก	✓	✓	✓
2	นโยบายสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้นเน้นการปฏิบัติที่สถานศึกษานับคุณภาพส่งเสริมการศึกษาให้เท่าเทียมชัดเจน	✓	✓	✓

ตารางที่ 7 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามโดยภาพรวม

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
3	ความทันสมัยของเทคโนโลยีในสังคมช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สอดคล้องกับศักยภาพมากขึ้น/ช่วยโรงเรียนทำงานได้รวดเร็ว	✓	✓	✓
4	ทุกภาคส่วนตื่นตัว/มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น	✓	✓	✓
5	เครือข่ายการทำงานทั่วประเทศจึงมีช่องทางรับฟังความคิดเห็นที่กว้างและลึก	✓	✓	✓
6	การทำงานมีกฎหมายรองรับ	✓	✓	✓
ปัจจัยคุกคาม				
1	ค่าครองชีพสูงผู้ปกครอง/ประชาชนร่วมมือในการจัดน้อยลง	✓	✓	✓
2	เปลี่ยนรัฐมนตรีบ่อยเกินไปทำให้เห็นนโยบายไม่ต่อเนื่อง	✓	✓	✓
3	การเมืองแทรกแซงการบริหารจัดการด้านงบประมาณและบุคลากร	✓	✓	✓
4	ขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม	✓	✓	✓
5	ปัญหาสังคม/อบายมุข/สื่อไม่สร้างสรรค์	✓	✓	✓
6	การดำเนินการบางเรื่องยังขาดกฎหมายรองรับ	✓	✓	✓

จากตารางที่ 7 พบว่า จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามโดยภาพรวมเรียงตามลำดับความสำคัญโดยวิเคราะห์ค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1) จุดแข็ง ได้แก่ 1) สถานศึกษามีเครือข่ายกระจายอยู่ทั่วประเทศ 2) โครงสร้างสถานศึกษาชัดเจนมีการงานชัดเจน 3) สื่อเทคโนโลยีที่สถานศึกษาได้รับมีความทันสมัย 4) บุคลากรมีความสามารถ และ 5) ภารกิจของสถานศึกษาเป็นที่ตระหนักว่ามีความสำคัญต่อประเทศ

2) จุดอ่อน ได้แก่ 1) บุคลากรทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพ 2) ขาดครูเฉพาะทาง 3) งบประมาณขุดหนุนนักเรียนรายบุคคล/ซ่อมแซมอาคาร/ครุภัณฑ์ยังไม่เพียงพอ 4) มีการปรับเปลี่ยนนโยบายบ่อย 5) โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากไม่พร้อมจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ 6) โครงสร้างส่วนกลางซ้ำซ้อนขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ 7) การกระจายอำนาจจากส่วนกลางยังเป็นไปอย่างจำกัด และ 8) การใช้สื่อยังไม่คุ้มค่า

3) โอกาส ได้แก่ 1) ได้รับงบประมาณในภาพรวมมาก 2) นโยบายสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้นเน้นการปฏิบัติที่สถานศึกษาเน้นคุณภาพส่งเสริมการศึกษาให้เท่าเทียมชัดเจน 3) ความทันสมัยของเทคโนโลยีในสังคมช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สอดคล้องกับศักราชภาพมากขึ้น/ช่วยโรงเรียนทำงานได้รวดเร็ว 4) ทุกภาคส่วนตื่นตัว/มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น 5) เครือข่ายการทำงานทั่วประเทศจึงมีช่องทางรับฟังความคิดเห็นที่กว้างและลึก และ6) การทำงานมีกฎหมายรองรับ

4) ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ 1) ค่าครองชีพสูงผู้ปกครอง/ประชาชนร่วมมือในการจัดน้อยลง 2) เปลี่ยนรัฐมนตรีบ่อยเกินไปทำให้นโยบายไม่ต่อเนื่อง 3) การเมืองแทรกแซงการบริหารจัดการด้านงบประมาณและบุคลากร 4) ขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม 5) ปัญหาสังคม/อบายมุข/สื่อไม่สร้างสรรค์ และ6) การดำเนินการบางเรื่องยังขาดกฎหมายรองรับ

### 1.3.2 การสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
1) ด้านการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน				
1	จุดแข็ง ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชนส่วนใหญ่ทราบและได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนมากพอสมควร	✓	✓	✓
2	มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓
3	มีการดำเนินการนำร่องในโรงเรียนกระจายอยู่ในทุกภูมิภาค	✓	✓	✓
จุดอ่อน				
1	การจัดงบประมาณสนับสนุนยังไม่เพียงพอ	✓	✓	✓
2	บุคลากรยังความรู้สึกรับเป็นพลเมืองอาเซียนที่เน้นถึงอัตลักษณ์ร่วมกันของอาเซียน	✓	✓	✓
3	ขาดความชัดเจนเรื่องทิศทางหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเรื่องความ	✓	✓	✓

ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
	เชื่อมโยงอาเซียน (ASEAN Connectivity)			
1	โอกาส มีความพร้อมด้านสื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศในประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
2	หน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุน	✓	✓	✓
1	ปัจจัยคุกคาม นโยบายของรัฐบาลยังไม่แน่นอน	✓	✓	✓
2) ด้านการสร้างความตระหนัก				
1	จุดแข็ง โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือ	✓	✓	✓
2	หน่วยงานทุกระดับ เช่น โรงเรียน เขตพื้นที่ต้นตัวและเตรียมความพร้อม	✓	✓	✓
1	จุดอ่อน มอบหมายหน้าที่ให้โรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ	✓	✓	✓
1	โอกาส ครู นักเรียน และบุคลากรกรต้นตัวและเห็นความสำคัญ	✓	✓	✓
1	ปัจจัยคุกคาม ยังไม่มีชัดเจนเรื่องนโยบาย	✓	✓	✓
3) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน				
1	จุดแข็ง โรงเรียนกำหนดเป็นนโยบายเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ	✓	✓	✓
2	โรงเรียนมีการบูรณาการการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตประชาธิปไตย และการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาหรือวัฒนธรรม	✓	✓	✓

ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
3	โรงเรียนมีแผนงาน/กิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ	✓	✓	✓
1	จุดอ่อน นักเรียนยังมีความพร้อมน้อย เช่น ทักษะภาษาอังกฤษ และภาษาเพื่อนบ้าน	✓	✓	✓
2	การสนับสนุนงบประมาณพัฒนาผู้เรียนไม่เพียงพอ	✓	✓	✓
1	โอกาส การให้การสนับสนุนด้านนโยบาย	✓	✓	✓
2	ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการพัฒนา	✓	✓	✓
1	ปัจจัยคุกคาม ความไม่มั่นคงทางการเมืองภายในประเทศ	✓	✓	✓
4) ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์				
1	จุดแข็ง มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเสริมสร้างประสบการณ์ชัดเจน	✓	✓	✓
2	โรงเรียนมีแผนงาน/กิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ที่หลากหลาย	✓	✓	✓
3	ชุมชนมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนมากขึ้น	✓	✓	✓
1	จุดอ่อน ขาดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างสมาชิกอาเซียน โดยผ่านระบบการศึกษา	✓	✓	✓
2	แต่ละโรงเรียนยังมุ่งพัฒนาเฉพาะ โรงเรียนของตนขาดความร่วมมือกันพัฒนา	✓	✓	✓
1	โอกาส มีความใกล้เคียงกันด้านวัฒนธรรม	✓	✓	✓
2	ประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีความสัมพันธ์กันดี	✓	✓	✓

ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
	<b>ปัจจัยคุกคาม</b>			
1	การเมืองภายในประเทศไม่เอื้อให้เกิดการเสริมสร้างประสบการณ์	✓	✓	✓
2	ความไว้วางใจระหว่างสมาชิกในประชาคมอาเซียนยังไม่ดีพอ	✓	✓	✓
5) ด้านการพัฒนาทักษะทางภาษา				
	<b>จุดแข็ง</b>			
1	โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาชัดเจน	✓	✓	✓
	<b>จุดอ่อน</b>			
1	ขาดความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนภาษาอาเซียนระดับ โรงเรียน	✓	✓	✓
2	ขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างเพียงพอ	✓	✓	✓
	<b>โอกาส</b>			
1	ประเทศในอาเซียนมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี	✓	✓	✓
2	มีความพร้อมด้านนโยบายในระดับโรงเรียน	✓	✓	✓
	<b>ปัจจัยคุกคาม</b>			
1	การส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณไม่เพียงพอ	✓	✓	✓
2	ทิศทางของนโยบายยังไม่แน่นอน	✓	✓	✓
6) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้				
	<b>จุดแข็ง</b>			
1	โรงเรียนแต่ละแห่งเห็นความสำคัญ	✓	✓	✓
2	โรงเรียนกำหนดเป็นกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาโดยบูรณาการในกลุ่มสาระ	✓	✓	✓
	<b>จุดอ่อน</b>			
1	ยังไม่มีผลชัดเจนในระดับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด	✓	✓	✓
2	การพัฒนายังไม่เป็นระบบ เช่น ขาดหลักสูตรด้านอาชีพต่างๆ	✓	✓	✓
	<b>โอกาส</b>			



ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
1	มีความใกล้เคียงกันของวัฒนธรรมการเรียนรู้ในภูมิภาค	✓	✓	✓
1	ปัจจัยคุกคาม ภาครัฐขาดแผนนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ในระยะยาว	✓	✓	✓
7) ด้านการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ				
1	จุดแข็ง มีเป้าหมายการพัฒนาระดับประเทศชัดเจน	✓	✓	✓
2	โรงเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ	✓	✓	✓
1	จุดอ่อน ขาดความพร้อมโดยเฉพาะบุคลากรด้านอาชีพ	✓	✓	✓
1	โอกาส มีความหลากหลายของทักษะชีวิตและอาชีพ	✓	✓	✓
1	ปัจจัยคุกคาม การเมืองยังไม่มั่นคงมีการปรับเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย	✓	✓	✓
8) ด้านหลักสูตรและการเรียนรู้				
1	จุดแข็ง โรงเรียนมีหลักสูตรอาเซียนศึกษา	✓	✓	✓
2	โรงเรียนมีความพร้อมในการให้ความร่วมมือพัฒนาด้านหลักสูตรและการเรียนรู้กับสถาบันการศึกษาอื่นทั้งในระดับประเทศและในภูมิภาคอาเซียน	✓	✓	✓
1	จุดอ่อน หลักสูตรฝึกอบรมความรู้ภาษาอังกฤษ และภาษาเพื่อนบ้านยังไม่ได้รับการจัดทำอย่างเป็นระบบ	✓	✓	✓
2	ขาดตระหนักถึงความถึงคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลายทาง	✓	✓	✓

ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
	วัฒนธรรม			
3	ขาดการเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น ความเสมอภาคและความเป็นธรรม และการทำงานร่วมกัน	✓	✓	✓
4	ขาดความร่วมมือกันของโรงเรียนทั้งในระดับประเทศและประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
	โอกาส			
1	ความพร้อมในการให้ความร่วมมือในภูมิภาค	✓	✓	✓
	ปัจจัยคุกคาม			
1	การเมืองในประเทศยังไม่มั่นคงทำให้นโยบายขาดความชัดเจน	✓	✓	✓
9) ด้านวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้				
	จุดแข็ง			
1	บุคลากรทางการศึกษามีความพร้อมด้านความรู้ในการวิจัยและพัฒนา	✓	✓	✓
2	ครูมีวุฒิทางการศึกษาในระดับสูง	✓	✓	✓
	จุดอ่อน			
1	โรงเรียนขาดความร่วมมือกันในด้านวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ทั้งในระดับประเทศและภูมิภาคอาเซียน	✓	✓	✓
2	ขาดหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้	✓	✓	✓
	โอกาส			
1	บุคลากรมีศักยภาพและความพร้อมด้านการวิจัย	✓	✓	✓
	ปัจจัยคุกคาม			
1	ขาดการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา	✓	✓	✓
10) ด้านการจัดการศึกษาให้เป็นสากล				
	จุดแข็ง			
1	โรงเรียนมีบุคลากรที่รับผิดชอบในระดับสถานศึกษาชัดเจน	✓	✓	✓

ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
2	มีโรงเรียนต้นแบบในการพัฒนา	✓	✓	✓
1	จุดอ่อน ขาดหลักสูตรที่ทันสมัยและเป็นสากลที่สอดคล้องกับบริบทของ สถานศึกษาและภูมิภาคอาเซียน	✓	✓	✓
2	ยังไม่มีกำหนดกรอบมาตรฐานในการพัฒนาวิชาชีพครูอาเซียน	✓	✓	✓
3	ขาดความร่วมมือในการจัดการศึกษาที่เป็นเอกภาพ	✓	✓	✓
1	โอกาส โรงเรียนมีความพร้อมในการให้ความร่วมมือทั้งในระดับสถานศึกษา และในระดับภูมิภาคอาเซียน	✓	✓	✓
1	ปัจจัยคุกคาม การเมืองในประเทศยังไม่มีคามมั่นคง	✓	✓	✓
11) ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ				
1	จุดแข็ง สื่อเทคโนโลยีที่สถานศึกษาได้รับมีความทันสมัย	✓	✓	✓
2	โรงเรียนมีความพร้อมด้านระบบเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต	✓	✓	✓
1	จุดอ่อน การใช้สื่อยังไม่คุ้มค่า	✓	✓	✓
2	ขาดความต่อเนื่องและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต	✓	✓	✓
1	โอกาส ความทันสมัยของเทคโนโลยีในสังคมช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สอดคล้อง กับศักยภาพมากขึ้น/ช่วยโรงเรียนทำงานได้รวดเร็ว	✓	✓	✓
1	ปัจจัยคุกคาม นโยบายและการเมืองยังไม่มั่นคง	✓	✓	✓
12) ด้านการเปิดเสรีทางการศึกษา				

ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
1	จุดแข็ง มีโรงเรียนต้นแบบอาเซียนศึกษา	✓	✓	✓
1	จุดอ่อน ยังไม่มีการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนา ความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการ เปิดเสรีการศึกษา	✓	✓	✓
2	ยังไม่มีกำหนดแนวทางในการเทียบ โอนหน่วยกิตทางการศึกษาใน กลุ่มอาเซียน	✓	✓	✓
3	ยังไม่มีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การพัฒนา ความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาสำคัญต่างๆ	✓	✓	✓
4	ขาดหน่วยงานหรือเจ้าภาพหลักที่รับผิดชอบ	✓	✓	✓
5	หน่วยงานภาครัฐทั้ง สพฐ.หรือกระทรวงศึกษาธิการยังมิมีความชัดเจน ด้านทิศทางและนโยบาย	✓	✓	✓
1	โอกาส โรงเรียนแต่ละแห่งมีความพร้อมในความร่วมมือในระดับสถานศึกษา หรือเขตพื้นที่การศึกษา	✓	✓	✓
1	ปัจจัยคุกคาม ความไม่มั่นคงทางการเมืองในประเทศ	✓	✓	✓
13) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ				
1	จุดแข็ง โรงเรียนมีความพร้อมในด้านบุคลากร	✓	✓	✓
2	มีโรงเรียนต้นแบบอาเซียนศึกษา และ โรงเรียนเครือข่ายภายในประเทศ	✓	✓	✓
1	จุดอ่อน ขาดความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ การแลกเปลี่ยนเยาวชน	✓	✓	✓

ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
	การพัฒนาาระบบการศึกษาทางไกล และการศึกษาตลอดชีวิต			
2	ขาดการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาในประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
1	โอกาส เครือข่ายการทำงานทั่วประเทศจึงมีช่องทางรับฟังความคิดเห็นที่กว้างและลึก	✓	✓	✓
1	ปัจจัยคุกคาม การเมืองภายในประเทศไม่มั่นคง	✓	✓	✓
14) ด้านโอกาสทางการศึกษา				
	จุดแข็ง			
1	โรงเรียนมีความพร้อมและเข้าใจการให้โอกาสทางการศึกษา	✓	✓	✓
2	มีการจัดการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึงและการเรียนร่วม	✓	✓	✓
3	โรงเรียนให้ความสำคัญต่อหลักการประชาธิปไตยและการเคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชนมากขึ้น	✓	✓	✓
	จุดอ่อน			
1	โรงเรียนในชนบทมีความพร้อมแต่ยังขาดทิศทางการสนับสนุน	✓	✓	✓
2	ขาดการเข้าถึงการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กอย่างเท่าเทียม	✓	✓	✓
3	ขาดการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับหลักสูตรด้านความเสมอภาคทางเพศในระดับสถานศึกษา	✓	✓	✓
1	โอกาส นโยบายสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้นเน้นการปฏิบัติที่สถานศึกษาเน้นคุณภาพส่งเสริมการศึกษาให้เท่าเทียมชัดเจน	✓	✓	✓
	ปัจจัยคุกคาม			

ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
1	นโยบายและการเมืองในประเทศยังไม่มั่นคง	✓	✓	✓
15) ด้านกลไกในการขับเคลื่อน				
1	จุดแข็ง มีกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ เอื้อให้เกิดความร่วมมือในการขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ	✓	✓	✓
2	โรงเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อม	✓	✓	✓
3	มีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนอย่างต่อเนื่อง	✓	✓	✓
1	จุดอ่อน ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะภาวะผู้นำด้านพหุวัฒนธรรม	✓	✓	✓
2	ขาดหน่วยงานประสานความร่วมมือกันพัฒนาระหว่างการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ หรือตามอัธยาศัย	✓	✓	✓
1	โอกาส การทำงานมีกฎหมายรองรับ	✓	✓	✓
1	ปัจจัยคุกคาม การดำเนินการบางเรื่องยังขาดกฎหมายรองรับ	✓	✓	✓
16) ด้านการบริหารจัดการ				
1	จุดแข็ง บุคลากรมีความสามารถ	✓	✓	✓
2	สถานศึกษามีเครือข่ายกระจายอยู่ทั่วประเทศ	✓	✓	✓
3	ภารกิจของสถานศึกษาเป็นที่ตระหนักว่ามีความสำคัญต่อประเทศ	✓	✓	✓
4	โครงสร้างสถานศึกษาชัดเจนมีภาระงานชัดเจน	✓	✓	✓
5	หน่วยงานต้นสังกัดมีแนวนโยบายชัดเจน	✓	✓	✓
	จุดอ่อน			

ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
1	โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากไม่พร้อมจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ	✓	✓	✓
2	โครงสร้างส่วนกลางซ้ำซ้อนขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ	✓	✓	✓
3	บุคลากรทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพ	✓	✓	✓
4	การกระจายอำนาจจากส่วนกลางยังเป็นไปอย่างจำกัด	✓	✓	✓
5	มีการปรับเปลี่ยนนโยบายบ่อย	✓	✓	✓
6	งบประมาณงบบุคหนุนนักเรียนรายบุคคล/ซ่อมแซมอาคาร/ครุภัณฑ์ยังไม่เพียงพอ	✓	✓	✓
7	ขาดครูเฉพาะทาง	✓	✓	✓
	โอกาส			
1	ได้รับงบประมาณในภาพรวมมาก	✓	✓	✓
2	ทุกภาคส่วนตื่นตัว/มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น	✓	✓	✓
	ปัจจัยคุกคาม			
1	ค่าครองชีพสูงผู้ปกครอง/ประชาชนร่วมมือในการจัดการศึกษาน้อยลง	✓	✓	✓
2	เปลี่ยนรัฐมนตรีบ่อยเกินไปทำให้เห็นนโยบายไม่ต่อเนื่อง	✓	✓	✓
3	การเมืองแทรกแซงการบริหารจัดการด้านงบประมาณและบุคลากร	✓	✓	✓
4	การเมืองแทรกแซงการบริหารจัดการด้านงบประมาณและบุคลากร	✓	✓	✓
5	ปัญหาสังคม/อบายมุข/สื่อไม่สร้างสรรค์	✓	✓	✓
	17) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้			
	จุดแข็ง			
1	โรงเรียนมีความหลากหลายเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในด้านต่างๆ	✓	✓	✓
2	มีความหลากหลายของสถานประกอบการในชุมชน	✓	✓	✓
3	โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่น	✓	✓	✓
	จุดอ่อน			
1	ขาดแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาเยาวชนทุกกลุ่ม	✓	✓	✓

ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
2	ขาดความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และเขตพื้นที่การศึกษา	✓	✓	✓
3	ขาดการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุติธรรม หน่วยงานสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน	✓	✓	✓
4	ขาดข้อมูลสารสนเทศด้านแหล่งเรียนรู้ทั้งในระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับสพฐ.	✓	✓	✓
1	โอกาส สถานประกอบการ ชุมชนและท้องถิ่นมีความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้และความร่วมมือ	✓	✓	✓
1	ปัจจัยคุกคาม การเมืองภายในประเทศไม่มั่นคง	✓	✓	✓
18) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนกีฬา				
1	จุดแข็ง มีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางกีฬา ตลอดจนการแข่งขันระดับภูมิภาค ทั้งในระดับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ	✓	✓	✓
2	การสื่อสารด้านข้อมูลข่าวมีความรวดเร็วและเอื้อต่อการพัฒนาด้านกีฬา	✓	✓	✓
3	โรงเรียนมีความพร้อมด้านบุคลากรกีฬา	✓	✓	✓
4	โรงเรียนมีสถาบันหรือโรงเรียนกีฬากระจายอยู่ในทุกภูมิภาค	✓	✓	✓
1	จุดอ่อน ขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาเยาวชนด้านกีฬา	✓	✓	✓
2	ขาดข้อมูลสารสนเทศด้านแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับกีฬา	✓	✓	✓
1	โอกาส มีการเติบโตของสโมสรกีฬาของเอกชนต่างๆ อย่างหลากหลาย	✓	✓	✓



ตารางที่ 8 ผลการสังเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้าน

ที่	ผลการวิเคราะห์ SWOT	แหล่งข้อมูล		
		วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
1	ปัจจัยคุกคาม ขาดความมั่นคงด้านการเมืองภายในประเทศ	✓	✓	✓

จากตารางที่ 8 พบว่า จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามรายด้านเรียงตามลำดับความสำคัญโดยวิเคราะห์ค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

#### 1) ด้านการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน

จุดแข็ง ได้แก่ 1) ครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชนส่วนใหญ่ทราบและได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนมากพอสมควร 2) มีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง และ 3) มีการดำเนินการนำร่องในโรงเรียนกระจายอยู่ในทุกภูมิภาค

จุดอ่อน ได้แก่ 1) การจัดงบประมาณสนับสนุนยังไม่เพียงพอ 2) บุคลากรยังความรู้สึกรังเกียจเป็นพลเมืองอาเซียนที่เน้นถึงอัตลักษณ์ร่วมกันของอาเซียน และ 3) ขาดความชัดเจนเรื่องทิศทางหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเรื่องความเชื่อมโยงอาเซียน (ASEAN Connectivity)

โอกาส ได้แก่ 1) มีความพร้อมด้านสื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศในประชาคมอาเซียน และ 2) หน่วยงานต้นสังกัดให้การสนับสนุน  
ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ นโยบายของรัฐบาลยังไม่แน่นอน

#### 2) ด้านการสร้างตระหนักรู้

จุดแข็ง ได้แก่ 1) โรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญและให้ความร่วมมือ และ 2) หน่วยงานทุกระดับ เช่น โรงเรียน เขตพื้นที่ต้นต้วและเตรียมความพร้อม

โอกาส ได้แก่ ครู นักเรียนและบุคลากรอื่นต้นต้วและเห็นความสำคัญ

จุดอ่อน ได้แก่ มอบหมายหน้าที่ให้โรงเรียนเป็นผู้รับผิดชอบดำเนินการ

โอกาส ได้แก่ ครู นักเรียน และบุคลากรกรต้นต้วและเห็นความสำคัญ

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ ยังไม่มีความชัดเจนเรื่องนโยบาย

### 3) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

จุดแข็ง ได้แก่ 1) โรงเรียนกำหนดเป็นนโยบายเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ 2) โรงเรียนมีการบูรณาการการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตประชาธิปไตย และการยอมรับความแตกต่างทางศาสนาหรือวัฒนธรรม และ3) โรงเรียนมีแผนงาน/กิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมของผู้เรียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ

จุดอ่อน ได้แก่ 1) นักเรียนยังมีความพร้อมน้อย เช่น ทักษะภาษาอังกฤษ และภาษาเพื่อนบ้าน และ2) การสนับสนุนงบประมาณพัฒนาผู้เรียนไม่เพียงพอ

โอกาส ได้แก่ 1) การให้การสนับสนุนด้านนโยบาย และ2) ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการพัฒนา

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ ความไม่มั่นคงทางการเมืองภายในประเทศ

### 4) ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์

จุดแข็ง ได้แก่ 1) มีการกำหนดวิสัยทัศน์ และเป้าหมายการเสริมสร้างประสบการณ์ชัดเจน 2) โรงเรียนมีแผนงาน/กิจกรรมเสริมสร้างประสบการณ์ที่หลากหลาย และ3) ชุมชนมีส่วนร่วมให้การสนับสนุนมากขึ้น

จุดอ่อน ได้แก่ 1) ขาดการแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างสมาชิกอาเซียนโดยผ่านระบบการศึกษา และ2) แต่ละโรงเรียนยังมุ่งพัฒนาเฉพาะ โรงเรียนของตนขาดความร่วมมือกันพัฒนา

โอกาส ได้แก่ 1) มีความใกล้เคียงกันด้านวัฒนธรรม และ2) ประเทศในภูมิภาคอาเซียนมีความสัมพันธ์กันดี

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ 1) การเมืองภายในประเทศไม่เอื้อให้เกิดการเสริมสร้างประสบการณ์ และ2) ความไว้วางใจระหว่างสมาชิกในประชาคมอาเซียนยังไม่ดีพอ

### 5) ด้านการพัฒนาทักษะทางภาษา

จุดแข็ง ได้แก่ โรงเรียนมีแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมพัฒนาชัดเจน

จุดอ่อน ได้แก่ 1) ขาดความร่วมมือในการแลกเปลี่ยนภาษาอาเซียนระดับโรงเรียน และ 2) ขาดงบประมาณสนับสนุนในการพัฒนาทักษะทางภาษาอย่างเพียงพอ

โอกาส ได้แก่ 1) ประเทศในอาเซียนมีความสัมพันธ์กันเป็นอย่างดี และ2) มีความพร้อมด้านนโยบายในระดับโรงเรียน

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ 1) การส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณไม่เพียงพอ 2) ทิศทางของนโยบายยังไม่แน่นอน

#### 6) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้

จุดแข็ง ได้แก่ 1) โรงเรียนแต่ละแห่งเห็นความสำคัญ 2) โรงเรียนกำหนดเป็นกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนาโดยบูรณาการในกลุ่มสาระ

จุดอ่อน ได้แก่ 1) ยังไม่มีความชัดเจนในระดับนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด 2) การพัฒนายังไม่เป็นระบบ เช่น ขาดหลักสูตรด้านอาชีพต่างๆ

โอกาส ได้แก่ มีความใกล้เคียงกันของวัฒนธรรมการเรียนรู้ในภูมิภาค

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ ภาครัฐขาดแผนนโยบายส่งเสริมการเรียนรู้ในระยะยาว

#### 7) ด้านการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ

จุดแข็ง ได้แก่ 1) มีเป้าหมายการพัฒนาในระดับประเทศชัดเจน 2) โรงเรียนตระหนักและเห็นความสำคัญในการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ

จุดอ่อน ได้แก่ ขาดความพร้อมโดยเฉพาะบุคลากรด้านอาชีพ

โอกาส ได้แก่ มีความหลากหลายของทักษะชีวิตและอาชีพ

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ การเมืองยังไม่มั่นคงมีการปรับเปลี่ยนรัฐบาลบ่อย

#### 8) ด้านหลักสูตรและการเรียนรู้

จุดแข็ง ได้แก่ 1) โรงเรียนมีหลักสูตรอาเซียนศึกษา 2) โรงเรียนมีความพร้อมในการให้ความร่วมมือพัฒนาด้านหลักสูตรและการเรียนรู้กับสถาบันการศึกษาอื่นทั้งในระดับประเทศและในภูมิภาคอาเซียน

จุดอ่อน ได้แก่ 1) หลักสูตรฝึกอบรมความรู้ภาษาอังกฤษ และภาษาเพื่อนบ้านยังไม่ได้รับการจัดทำอย่างเป็นระบบ 2) ขาดตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม 3) ขาดการเชื่อมโยงระหว่างท้องถิ่น ความเสมอภาคและความเป็นธรรม และการทำงานร่วมกัน 4) ขาดความร่วมมือกันของโรงเรียนทั้งในระดับประเทศและประชาคมอาเซียน

โอกาส ได้แก่ ความพร้อมในการให้ความร่วมมือในภูมิภาค

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ การเมืองในประเทศยังไม่มั่นคงทำให้นโยบายขาดความชัดเจน

#### 9) ด้านวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้

จุดแข็ง ได้แก่ 1) บุคลากรทางการศึกษามีความพร้อมด้านความรู้ในการวิจัยและพัฒนา 2) ครุมีวุฒิทางการศึกษาในระดับสูง

จุดอ่อน ได้แก่ 1) โรงเรียนขาดความร่วมมือกันในด้านวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ทั้งในระดับประเทศและภูมิภาคอาเซียน 2) ขาดหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพหลักในการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้

โอกาส ได้แก่ บุคลากรมีศักยภาพและความพร้อมด้านการวิจัย

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ ขาดการแลกเปลี่ยนบุคลากรด้านการวิจัยและพัฒนา

#### 10) ด้านการจัดการศึกษาให้เป็นสากล

จุดแข็ง ได้แก่ 1) โรงเรียนมีบุคลากรที่รับผิดชอบในระดับสถานศึกษาชัดเจน 2) มีโรงเรียนต้นแบบในการพัฒนา

จุดอ่อน ได้แก่ 1) ขาดหลักสูตรที่ทันสมัยและเป็นสากลที่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาและภูมิภาคอาเซียน 2) ยังไม่มีการกำหนดกรอบมาตรฐานในการพัฒนาวิชาชีพครูอาเซียน 3) ขาดความร่วมมือในการจัดการศึกษาที่เป็นเอกภาพ

โอกาส ได้แก่ โรงเรียนมีความพร้อมในการให้ความร่วมมือทั้งในระดับสถานศึกษาและในระดับภูมิภาคอาเซียน

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ การเมืองในประเทศยังไม่มีความมั่นคง

#### 11) ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

จุดแข็ง ได้แก่ 1) สื่อเทคโนโลยีที่สถานศึกษาได้รับมีความทันสมัย 2) โรงเรียนมีความพร้อมด้านระบบเทคโนโลยีและอินเทอร์เน็ต

จุดอ่อน ได้แก่ 1) การใช้สื่อยังไม่คุ้มค่า 2) ขาดความต่อเนื่องและส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต

โอกาส ได้แก่ ความทันสมัยของเทคโนโลยีในสังคมช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สอดคล้องกับศักยภาพมากขึ้น/ช่วยโรงเรียนทำงานได้รวดเร็ว

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ นโยบายและการเมืองยังไม่มั่นคง

#### 12) ด้านการเปิดเสรีทางการศึกษา

จุดแข็ง ได้แก่ มีโรงเรียนต้นแบบอาเซียนศึกษา

จุดอ่อน ได้แก่ 1) ยังไม่มีการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา 2) ยังไม่มีการกำหนดแนวทางในการเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษาในกลุ่มอาเซียน 3) ยังไม่มีข้อตกลงร่วมกันเกี่ยวกับการจัดการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาสำคัญต่าง ๆ 4) ขาดหน่วยงานหรือเจ้าภาพหลักที่รับผิดชอบ 5) หน่วยงานภาครัฐทั้ง สพฐ.หรือกระทรวงศึกษาธิการยังไม่มีมติความชัดเจนด้านทิศทางและนโยบาย

โอกาส ได้แก่ โรงเรียนแต่ละแห่งมีความพร้อมในความร่วมมือในระดับสถานศึกษา หรือเขตพื้นที่การศึกษา

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ ความไม่มั่นคงทางการเมืองในประเทศ

### 13) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ

จุดแข็ง ได้แก่ 1) โรงเรียนมีความพร้อมในด้านบุคลากร 2) มีโรงเรียนต้นแบบอาเซียนศึกษา และโรงเรียนเครือข่ายภายในประเทศ

จุดอ่อน ได้แก่ 1) ขาดความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ การแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล และการศึกษาตลอดชีวิต 2) ขาดการเสริมสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาในประชาคมอาเซียน

โอกาส ได้แก่ เครือข่ายการทำงานทั่วประเทศจึงมีช่องทางรับฟังความคิดเห็นที่กว้างและลึก  
ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ การเมืองภายในประเทศไม่มั่นคง

### 14) ด้านโอกาสทางการศึกษา

จุดแข็ง ได้แก่ 1) โรงเรียนมีความพร้อมและเข้าใจการให้โอกาสทางการศึกษา 2) มีการจัดการศึกษาภาคบังคับอย่างทั่วถึงและการเรียนร่วม 3) โรงเรียนให้ความสำคัญต่อหลักการประชาธิปไตยและการเคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชนมากขึ้น

จุดอ่อน ได้แก่ 1) โรงเรียนในชนบทมีความพร้อมแต่ยังขาดทิศทางการสนับสนุน 2) ขาดการเข้าถึงการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กอย่างเท่าเทียม 3) ขาดการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับหลักสูตรด้านความเสมอภาคทางเพศในระดับสถานศึกษา

โอกาส ได้แก่ นโยบายสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้นเน้นการปฏิบัติที่สถานศึกษาเน้นคุณภาพส่งเสริมการศึกษาให้เท่าเทียมชัดเจน

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ นโยบายและการเมืองในประเทศยังไม่มั่นคง

### 15) ด้านกลไกในการขับเคลื่อน

จุดแข็ง ได้แก่ 1) มีกฎหมายหรือระเบียบต่างๆ เอื้อให้เกิดความร่วมมือในการขับเคลื่อนสู่ความสำเร็จ 2) โรงเรียนส่วนใหญ่มีความพร้อม 3) มีการเตรียมความพร้อมเข้าสู่ประชาคมอาเซียนมาอย่างต่อเนื่อง

จุดอ่อน ได้แก่ 1) ผู้บริหารสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจและทักษะภาวะผู้นำด้านพหุวัฒนธรรม 2) ขาดหน่วยงานประสานความร่วมมือกันพัฒนาระหว่างการจัดการศึกษาในระบบนอกระบบ หรือตามอัธยาศัย

โอกาส ได้แก่ การทำงานมีกฎหมายรองรับ

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ การดำเนินการบางเรื่องยังขาดกฎหมายรองรับ

### 16) ด้านการบริหารจัดการ

จุดแข็ง ได้แก่ 1) บุคลากรมีความสามารถ 2) สถานศึกษามีเครือข่ายกระจายอยู่ทั่วประเทศ 3) ภารกิจของสถานศึกษาเป็นที่ตระหนักว่ามีความสำคัญต่อประเทศ 4) โครงสร้างสถานศึกษาชัดเจนมีภาระงานชัดเจน 5) หน่วยงานต้นสังกัดมีแนวนโยบายชัดเจน

จุดอ่อน ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากไม่พร้อมจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ 2) โครงสร้างส่วนกลางซ้ำซ้อนขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ 3) บุคลากรทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพ 4) การกระจายอำนาจจากส่วนกลางยังเป็นไปอย่างจำกัด 5) มีการปรับเปลี่ยนนโยบายบ่อย 6) งบประมาณงบอุดหนุนนักเรียนรายบุคคล/ซ่อมแซมอาคาร/ครุภัณฑ์ยังไม่เพียงพอ 7) ขาดครูเฉพาะทาง

โอกาส ได้แก่ 1) ได้รับงบประมาณในภาพรวมมาก 2) ทุกภาคส่วนตื่นตัวมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ 1) ค่าครองชีพสูงผู้ปกครอง/ประชาชนร่วมมือในการจัดการศึกษาน้อยลง 2) เปลี่ยนรัฐมนตรีบ่อยเกินไปทำให้นโยบายไม่ต่อเนื่อง 3) การเมืองแทรกแซงการบริหารจัดการด้านงบประมาณและบุคลากร 4) การเมืองแทรกแซงการบริหารจัดการด้านงบประมาณและบุคลากร 5) ปัญหาสังคม/อบายมุข/สื่อไม่สร้างสรรค์

### 17) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

จุดแข็ง ได้แก่ 1) โรงเรียนมีความหลากหลายเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในด้านต่างๆ 2) มีความหลากหลายของสถานประกอบการในชุมชน 3) โรงเรียนมีหลักสูตรท้องถิ่น

จุดอ่อน ได้แก่ 1) ขาดแหล่งเรียนรู้ในการพัฒนาเยาวชนทุกกลุ่ม 2) ขาดความร่วมมือในการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ของสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และเขตพื้นที่การศึกษา 3) ขาดการประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เข้าร่วมกัน 4) ขาดข้อมูลสารสนเทศด้านแหล่งเรียนรู้ทั้งในระดับสถานศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษา หรือระดับ สพฐ.

โอกาส ได้แก่ สถานประกอบการ ชุมชนและท้องถิ่นมีความพร้อมด้านแหล่งเรียนรู้ และความร่วมมือ

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ การเมืองภายในประเทศไม่มั่นคง

### 18) ด้านการส่งเสริมสนับสนุนกีฬา

จุดแข็ง ได้แก่ 1) มีนโยบายส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางกีฬา ตลอดจนการแข่งขันระดับภูมิภาค ทั้งในระดับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ 2) การสื่อสารด้านข้อมูลข่าวมีความ

รวดเร็วและเอื้อต่อการพัฒนาด้านกีฬา 3) โรงเรียนมีความพร้อมด้านบุคลากรกีฬา 4) โรงเรียนมีสถาบันหรือโรงเรียนกีฬากระจายอยู่ในทุกภูมิภาค

จุดอ่อน ได้แก่ 1) ขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาเยาวชนด้านกีฬา 2) ขาดข้อมูลสารสนเทศด้านแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับกีฬา

โอกาส ได้แก่ มีการเติบโตของสโมสรกีฬาของเอกชนต่างๆ อย่างหลากหลาย

ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ ขาดความมั่นคงด้านการเมืองภายในประเทศ

#### 1.4 แนวทางของนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเอกสาร การวิจัยสำรวจ และการสัมภาษณ์ พบว่า มีประเด็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง 18 ประเด็น ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกลุ่มดังกล่าวที่สอดคล้องกับแนวนโยบายการดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการได้ 5 ยุทธศาสตร์ 38 แนวทางของนโยบายดังจะนำเสนอโดยภาพรวม และรายด้านในตารางที่ 9-10

1.4.1 การสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งโดยภาพรวม

ตารางที่ 9 ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งโดยภาพรวม

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
1	เผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน	1) การจัดให้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน 2) การสร้างความตระหนัก	1) ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร สร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน และสร้างความตระหนักของครู อาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชนเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓

2	พัฒนา ศักยภาพของ นักเรียน นักศึกษา และ ประชาชนให้ มีทักษะที่ เหมาะสม	3) การพัฒนา คุณภาพผู้เรียน 4) การเสริมสร้าง ประสบการณ์ 5) การพัฒนา ทักษะทางภาษา 6) การสร้าง วัฒนธรรมการ เรียนรู้ 7) การพัฒนา ทักษะชีวิตและ อาชีพ	2) จัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรม ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อน บ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญการที่ สอดคล้องกับการปรับตัว การ เปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม การเพิ่มโอกาสในการหางานทำ ของประชาชน และการพิจารณา แผนผลิตกำลังคน	✓	✓	✓
3	พัฒนา มาตรฐาน การศึกษาเพื่อ ส่งเสริมการ หมุนเวียน ของนักศึกษา และอาจารย์ ในอาเซียน	8) หลักสูตรและ การเรียนรู้ 9) การวิจัยและ พัฒนาองค์ความรู้ 10) การจัดการ ศึกษาให้เป็นสากล 11) ระบบ เทคโนโลยี สารสนเทศ	3) ส่งเสริมการหมุนเวียนของ นักศึกษา ครู และอาจารย์ใน อาเซียนเพื่อให้มีการยอมรับใน คุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันใน อาเซียนการส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ การแลกเปลี่ยนเยาวชนการ พัฒนาระบบการศึกษาทางไกล การศึกษาตลอดชีวิต การ อาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทาง อาชีพทั้งในขั้นต้นและขั้น ต่อเนื่องตลอดจนส่งเสริมและ เพิ่มพูนความร่วมมือระหว่าง สถาบันการศึกษาของประเทศ สมาชิกของอาเซียน	✓	✓	✓



4	เตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	12) การเปิดเสรีทางการศึกษา 13) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 14) การสร้างโอกาสทางการศึกษา 15) กลไกในการขับเคลื่อน	4) เปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับร่วม ด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา ควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน	✓	✓	✓
5	พัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	16) การบริหารจัดการ 17) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 18) การส่งเสริมสนับสนุนกีฬา	5) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาเยาวชนทุกกลุ่มเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓

จากตารางที่ 9 พบว่า การสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งโดยภาพรวมเรียงตามลำดับความสำคัญโดยวิเคราะห์ค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1) เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน โดยประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร สร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน และสร้างความตระหนักของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชนเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

2) พัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม โดยจัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัว การเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม การเพิ่ม โอกาสในการหางานทำของประชาชน และการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน

3) พัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน โดยส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา ครู และอาจารย์ในอาเซียนเพื่อให้มีการยอมรับใน

คุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ การแลกเปลี่ยนเยาวชนการพัฒนากระบวนการศึกษาทางไกล การศึกษาตลอดชีวิต การอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่องตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียน

4) เตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน โดยเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

5) พัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาเยาวชนทุกกลุ่มเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

1.4.2 การสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ตารางที่ 10 ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
1	เผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและ เจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน	1) การจัดให้มี ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน	(1) ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยใช้สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายทันสมัย สามารถใช้งานได้สะดวกและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓
			(2) สร้างความรู้ความเข้าใจให้คนไทยทราบว่าความร่วมมือประชาคมอาเซียนนั้น มีทั้งที่เกิดจากกลไกตลาด ซึ่งเกิดขึ้นมา	✓	✓	✓

ตารางที่ 10 ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
			นานแล้วและที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างรัฐ ในการประชาสัมพันธ์			
			(3) สร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นพลเมืองอาเซียนโดยมุ่งเน้นถึงอัตลักษณ์ร่วมกันของอาเซียน เช่น ลักษณะนิสัยที่คล้ายกัน วัฒนธรรมการกิน เทศกาลที่คล้ายกัน เรื่องปัญหาและความท้าทายที่ต้องเผชิญร่วมกัน ปัญหาหมอกควัน ปัญหาการค้ามนุษย์ เรื่องโอกาสและการพัฒนาศักยภาพร่วมกัน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว	✓	✓	✓
			(4) กำหนดทิศทางหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเรื่องความเชื่อมโยงอาเซียน (ASEAN Connectivity) เรื่องเศรษฐกิจพิเศษตามชายแดนต่างๆ และเรื่องการพัฒนา Super cluster เพื่อดึงดูดการลงทุนเข้าไปในจังหวัดที่มีความพร้อม		✓	✓
		2) การสร้างความตระหนัก	(5) ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและการสร้างความตระหนักใน	✓	✓	✓

ตารางที่ 10 ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคม  
อาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็น ยุทธศาสตร์	แนวทางของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
			ประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับใน อาเซียน			
			(6) ผลผลิตสื่อความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับประเทศในประชาคม อาเซียน	✓	✓	✓
2	พัฒนา ศักยภาพของ นักเรียน นักศึกษา และ ประชาชนให้ มีทักษะที่ เหมาะสม	3) การพัฒนา คุณภาพผู้เรียน	(7) กำหนดคุณลักษณะที่สำคัญ ของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับ ความต้องการในการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน ทั้งทางด้าน ความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และ เจตคติ เช่น กฎบัตรอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียน ทักษะ การเรียนรู้และการพัฒนาตน ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบ ต่อสังคม ทักษะพื้นฐานต่าง ๆ และการดำเนินชีวิตตามหลัก เศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิต ประชาธิปไตย สันติวิธี ความ รับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน ความตระหนักในความเป็น อาเซียน ความภูมิใจในความเป็น ไทยและอาเซียน การยอมรับ ความแตกต่าง การนับถือศาสนา	✓	✓	✓
			(8) พัฒนาทักษะที่เหมาะสมเพื่อ	✓	✓	✓

ตารางที่ 10 ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
			เตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม และการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน			
		4) การเสริมสร้างประสบการณ์	(9) เสริมสร้างประสบการณ์ องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียน เพื่อพัฒนาศักยภาพให้พร้อมกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
			(10) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างสมาชิกอาเซียน โดยผ่านระบบการศึกษา เพื่อสร้างเสริมความสำเร็จและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิกที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน	✓	✓	✓
		5) การพัฒนาทักษะทางภาษา	(11) ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอาเซียนและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางภาษา	✓	✓	✓
			(12) ส่งเสริมการใช้และอนุรักษ์	✓	✓	✓

ตารางที่ 10 ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
			ภาษาท้องถิ่น การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องควบคู่กับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศหลัก รวมทั้งการเรียนรู้ภาษาสากลอื่นที่เหมาะสม และภาษาประเทศเพื่อนบ้านควบคู่กับการเรียนรู้วัฒนธรรม และสร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนในกลุ่มประเทศอาเซียน			
		6) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้	(13) สร้างความรู้ลึกเป็นหนึ่งเดียวกัน	✓	✓	✓
			(14) สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีพ		✓	✓
		7) การพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ	(15) พัฒนาหลักสูตรและปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านที่เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการการเรียนรู้ให้หลากหลายทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิตและนันทนาการที่ครอบคลุมทั้งศิลปดนตรีกีฬา วัฒนธรรมศาสนาประชาธิปไตย ความเป็นไทยและเรื่องอาเซียน	✓	✓	✓

ตารางที่ 10 ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคม  
อาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็น ยุทธศาสตร์	แนวทางของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
3	พัฒนา มาตรฐาน การศึกษาเพื่อ ส่งเสริมการ หมุนเวียน ของนักศึกษา และอาจารย์ ในอาเซียน	8) หลักสูตรและ การเรียนรู้	(16) จัดทำ/พัฒนาหลักสูตรและ กระบวนการเรียนรู้อาเซียน ศึกษา เช่น การรู้จักอาเซียน (Knowing ASEAN) การ ตระหนักถึงคุณค่าของอัตลักษณ์ และความหลากหลาย (Valuing Identity and Diversity) การ เชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น (Connecting Global and Local) การส่งเสริมความเสมอภาคและ ยุติธรรม (Promoting Equity and Justice) การทำงานร่วมกันเพื่อ อนาคตที่ยั่งยืน (Working together for a Sustainable Future)	✓	✓	✓
			(17) ส่งเสริมความร่วมมือ ระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในประเทศและภายใน อาเซียน รวมทั้งการแลกเปลี่ยน นักเรียน การพัฒนาระบบ การศึกษาทางไกล	✓	✓	✓
		9) การวิจัยและ พัฒนาองค์ความรู้	(18) ร่วมมือกันทำวิจัยและ พัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็น ประโยชน์ต่อการนำไปใช้และ	✓	✓	✓

ตารางที่ 10 ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคม  
อาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็น ยุทธศาสตร์	แนวทางของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
			ต่อยอดในอนาคต (19) แลกเปลี่ยนบุคลากรและ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อ ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ ความรู้ใหม่ระหว่าง สถานศึกษา	✓	✓	✓
		10) การจัดการ ศึกษาให้เป็นสากล	(20) จัดทำ/พัฒนาหลักสูตรให้มี ความทันสมัยและเป็นสากล เหมาะสมกับบริบทของภูมิภาค อาเซียน	✓	✓	✓
			(21) พัฒนาเนื้อหาสาระร่วมใน เรื่องอาเซียนสำหรับ โรงเรียน เพื่อใช้อ้างอิงสำหรับการ ฝึกอบรมและการสอนของครู อาจารย์	✓	✓	✓
			(22) กำหนดกรอบมาตรฐานใน การพัฒนาวิชาชีพครูอาเซียน	✓	✓	✓
		11) ระบบ เทคโนโลยี สารสนเทศ	(23) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยี สารสนเทศเพื่อส่งเสริม การศึกษาและการเรียนรู้ตลอด ชีวิต	✓	✓	✓
4	เตรียมความ พร้อมเพื่อเปิด เสรีการศึกษา	12) การเปิดเสรี ทางการศึกษา	(24) จัดทำข้อตกลงยอมรับด้าน การศึกษา การพัฒนา ความสามารถ ประสบการณ์ใน	✓	✓	✓



ตารางที่ 10 ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางของนโยบาย	แหล่งข้อมูล			
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์	
	ในอาเซียน เพื่อรองรับ การก้าวสู่ ประชาคม เศรษฐกิจ อาเซียน		สาขาวิชาสำคัญ ต่างๆ				
			(25) ให้มีการเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษาในกลุ่มอาเซียน	✓	✓	✓	
			13) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	(26) ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศด้านการศึกษา รวมทั้งความร่วมมือข้ามภูมิภาคเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในภูมิภาค	✓	✓	✓
			(27) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนบุคลากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาในประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓	
			14) การสร้างโอกาสทางการศึกษา	(28) สนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในชุมชนชนบท	✓	✓	✓
			(29) ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กอย่างเท่าเทียม รวมทั้งการส่งเสริมการ		✓	✓	

ตารางที่ 10 ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคม  
อาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็น ยุทธศาสตร์	แนวทางของนโยบาย	แหล่งข้อมูล			
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์	
			แลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับหลักสูตรด้านความเสมอภาคทางเพศในโรงเรียน				
			(30) ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาภาคบังคับ โดยปราศจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม เชื้อชาติ ภูมิภาคและ ความบกพร่องทางร่างกาย		✓	✓	
			(31) ให้ความสำคัญต่อหลักการประชาธิปไตยและการเคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชน และคุณค่าของสันติภาพ		✓	✓	
			15) กลไกในการขับเคลื่อน	(32) ส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการศึกษาและความหลากหลายทางวัฒนธรรม	✓	✓	✓
			(33) ส่งเสริมการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียนควบคู่ไปกับการส่งเสริมมิตรภาพและความร่วมมือระหว่างกันในภูมิภาค	✓	✓	✓	
5	พัฒนาเยาวชนเพื่อเป็น	16) การบริหารจัดการ	(34) เน้นการบริหารจัดการใหม่ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษา	✓	✓	✓	

ตารางที่ 10 ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคม  
อาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็น ยุทธศาสตร์	แนวทางของนโยบาย	แหล่งข้อมูล			
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์	
	ทรัพยากร สำคัญในการ ก้าวสู่ ประชาคม อาเซียน		ในระดับต่าง ๆ				
			(35) เพิ่มคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาวิชาชีพ	✓	✓	✓	
			17) การพัฒนา แหล่งเรียนรู้	(36) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง ให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัวยุทธศาสตร์ หน่วยงานสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน	✓	✓	✓
			(37) สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา		✓	✓	

ตารางที่ 10 ผลการสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	แนวทางของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
			ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง แล้วจัดทำเอกสารเผยแพร่ และพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน สถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน			
		18) การส่งเสริมสนับสนุนกีฬา	(38) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางกีฬา ตลอดจนการแข่งขันระดับภูมิภาค ทั้งในระดับผู้เรียนครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ	✓	✓	✓

จากตารางที่ 10 พบว่า การสังเคราะห์แนวทางการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญโดยวิเคราะห์ค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1) เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน ได้แก่

(1) ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยใช้สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลายทันสมัย สามารถใช้งานได้สะดวกและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

(2) สร้างความรู้ความเข้าใจให้คนไทยทราบว่าความร่วมมือเป็นประชาคมอาเซียนนั้น มีทั้งที่เกิดจากกลไกตลาด ซึ่งเกิดขึ้นมานานแล้วและที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างรัฐ ในการประชาสัมพันธ์

(3) สร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นพลเมืองอาเซียน โดยมุ่งเน้นถึงอัตลักษณ์ร่วมกันของอาเซียน เช่น ลักษณะนิสัยที่คล้ายกัน วัฒนธรรมการกิน เทศกาลที่คล้ายกัน เรื่องปัญหาและความท้าทายที่ต้องเผชิญร่วมกัน ปัญหาหมอกควัน ปัญหาการค้ามนุษย์ เรื่องโอกาสและการพัฒนาศักยภาพร่วมกัน ทั้งในด้านเศรษฐกิจ การท่องเที่ยว

(4) กำหนดทิศทางหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียนเรื่องความเชื่อมโยงอาเซียน (ASEAN Connectivity) เรื่องเศรษฐกิจพิเศษตามชายแดนต่างๆ และเรื่องการพัฒนา Super cluster เพื่อดึงดูดการลงทุนเข้าไปในจังหวัดที่มีความพร้อม

(5) ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและการสร้างความตระหนักในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับในอาเซียน

(6) ผลិតสื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศในประชาคมอาเซียน

2) พัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม ได้แก่

(7) กำหนดคุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ เช่น กฎบัตรอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียน ทักษะการเรียนรู้และการพัฒนาตน ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะพื้นฐานต่าง ๆ และการดำเนินชีวิตตามหลักเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตประชาธิปไตย สันติวิธี ความรับผิดชอบต่อประชาคมอาเซียน ความตระหนักในความเป็นอาเซียน ความภูมิใจในความเป็นไทย และอาเซียน การยอมรับความแตกต่าง การนับถือศาสนา

(8) พัฒนาทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม และการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน

(9) เสริมสร้างประสบการณ์ องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพให้พร้อมกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

(10) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างสมาชิกอาเซียน โดยผ่านระบบการศึกษาเพื่อสร้างเสริมความสำเร็จและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิกที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน

(11) ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอาเซียนและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางภาษา

(12) ส่งเสริมการใช้และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องควบคู่กับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาต่างประเทศหลัก รวมทั้งการเรียนรู้ภาษาสากลอื่นที่เหมาะสม และภาษาประเทศเพื่อนบ้านควบคู่กับการเรียนรู้วัฒนธรรม และสร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนในกลุ่มประเทศอาเซียน

(13) สร้างความรู้สึกร่วมกัน

(14) สนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีพ

(15) พัฒนาหลักสูตรและปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านที่เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการการเรียนรู้ให้หลากหลายทั้งด้านวิชาการทักษะชีวิต และนันทนาการที่ครอบคลุมทั้งศิลปะดนตรีกีฬาวัฒนธรรมศาสนาประชาธิปไตยความเป็นไทยและเรื่องอาเซียน

3) พัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน ได้แก่

(16) จัดทำ/พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้อาเซียนศึกษา เช่น การรู้จักอาเซียน (Knowing ASEAN) การตระหนักถึงคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลาย (Valuing Identity and Diversity) การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น (Connecting Global and Local) การส่งเสริมความเสมอภาคและยุติธรรม (Promoting Equity and Justice) การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (Working together for a Sustainable Future)

(17) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในประเทศและภายในอาเซียน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนนักเรียน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล

(18) ร่วมมือกันทำวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้และต่อยอดในอนาคต

(19) แลกเปลี่ยนบุคลากรและปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆระหว่างสถานศึกษา

(20) จัดทำ/พัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและเป็นสากล เหมาะสมกับบริบทของภูมิภาคอาเซียน

(21) พัฒนาเนื้อหาสาระร่วมในเรื่องอาเซียนสำหรับ โรงเรียน เพื่อใช้อ้างอิงสำหรับการฝึกอบรมและการสอนของครูอาจารย์

(22) กำหนดกรอบมาตรฐานในการพัฒนาวิชาชีพครูอาเซียน

(23) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

4) เตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน

(24) จัดทำข้อตกลงยอมรับด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาสำคัญ ต่างๆ

(25) ให้มีการเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษาในกลุ่มอาเซียน

- (26) ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศด้านการศึกษารวมทั้งความร่วมมือข้ามภูมิภาคเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในภูมิภาค
- (27) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนบุคลากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาในประชาคมอาเซียน
- (28) สนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในชุมชนชนบท
- (29) ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กอย่างเท่าเทียม รวมทั้งการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับหลักสูตรด้านความเสมอภาคทางเพศในโรงเรียน
- (30) ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาภาคบังคับ โดยปราศจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม เชื้อชาติ ภูมิภาค และความบกพร่องทางร่างกาย
- (31) ให้ความสำคัญต่อหลักการประชาธิปไตยและการเคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชน และคุณค่าของสันติภาพ
- (32) ส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการศึกษาและความหลากหลายทางวัฒนธรรม
- (33) ส่งเสริมการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบ โรงเรียนควบคู่ไปกับการส่งเสริมมิตรภาพและความร่วมมือระหว่างกันในภูมิภาค
- 5) พัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่
- (34) เน้นการบริหารจัดการใหม่ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ
- (35) เพิ่มคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาวิชาชีพ
- (36) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง ให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน
- (37) สํารวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น ในเขตพื้นที่การศึกษาและเขตพื้นที่การศึกษาใกล้เคียง แล้วจัดทำเอกสารเผยแพร่และพัฒนาให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน
- (38) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางกีฬา ตลอดจนการแข่งขันระดับภูมิภาค ทั้งในระดับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาอื่น ๆ

### 1.5 กลไกของนโยบาย

จากการศึกษาวิจัยเอกสาร การวิจัยสำรวจ และการสัมภาษณ์ พบว่า มีประเด็นยุทธศาสตร์ในการดำเนินงานสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง 18 ประเด็น ซึ่งผู้วิจัยได้จัดกลุ่มดังกล่าวที่สอดคล้องกับแนวนโยบายการดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการได้ 5 ยุทธศาสตร์ 35 กลไกของนโยบายโดยภาพรวมและรายด้าน ดังแสดงในตารางที่ 10-11

1.5.1 การสังเคราะห์กลไกของนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง โดยภาพรวม

ตารางที่ 11 ผลการสังเคราะห์กลไกการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งโดยภาพรวม

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไกของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
1	เผยแพร่ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและ เจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน	1) การจัดให้มี ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับอาเซียน 2) การสร้างความตระหนัก	1) สร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียนระดับโรงเรียน หรือระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับจังหวัดเพื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาชิกอาเซียนในทุก ๆ ด้าน รวมทั้งใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยน เผยแพร่ข้อมูลและสื่อสารโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	✓	✓	✓
2	พัฒนาศักยภาพของนักเรียน	3) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 4) การเสริมสร้าง	2) สร้างหลักสูตรฝึกอบรมความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ	✓	✓	✓



	นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม	<p>ประสบการณ์</p> <p>5) การพัฒนาทักษะทางภาษา</p> <p>6) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้</p> <p>7) การพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ</p>	ทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัว การเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม การเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน และการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน			
3	พัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและอาจารย์ในอาเซียน	<p>8) หลักสูตรและการเรียนรู้</p> <p>9) การวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้</p> <p>10) การจัดการศึกษาให้เป็นสากล</p> <p>11) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ</p>	3) จัดทำ MOU เพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียน	✓	✓	✓
4	เตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	<p>12) การเปิดเสรีทางการศึกษา</p> <p>13) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ</p> <p>14) การสร้างโอกาสทางการศึกษา</p> <p>15) กลไกในการขับเคลื่อน</p>	4) จัดทำ MOU เกี่ยวกับความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษาร่วมกันพัฒนาความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน	✓	✓	✓

5	พัฒนาเยาวชน เพื่อเป็น ทรัพยากร สำคัญในการ ก้าวสู่ ประชาคม อาเซียน	16) การบริหาร จัดการ 17) การพัฒนา แหล่งเรียนรู้ 18) การส่งเสริม สนับสนุนกีฬา	5) จัดสร้างศูนย์พัฒนาการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ และศูนย์กีฬา สำหรับเยาวชนทุกกลุ่มกระจาย อยู่ทุกประเทศในประชาคม อาเซียน	✓	✓	✓
---	---	---	---	---	---	---

จากตารางที่ 11 พบว่า กลไกของนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งโดย  
ภาพรวม เรียงตามลำดับความสำคัญโดยวิเคราะห์ค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1) เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน โดยสร้างศูนย์ข้อมูล  
ข่าวสารอาเซียนระดับ โรงเรียน หรือระดับกลุ่ม โรงเรียน และระดับจังหวัดเพื่อประชาสัมพันธ์ ให้  
ความรู้และสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มี  
ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับสมาชิกอาเซียนในทุก ๆ ด้านรวมทั้งใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยน  
เผยแพร่ข้อมูลและสื่อสาร โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

2) พัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม  
โดยสร้างหลักสูตรฝึกอบรมความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศทักษะและ  
ความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัว การเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม การเพิ่มโอกาสใน  
การทำงานทำของประชาชน และการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน

3) พัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ใน  
อาเซียน โดยจัดทำ MOU เพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันระหว่าง  
สถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียน

4) เตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคม  
เศรษฐกิจอาเซียน โดยจัดทำ MOU เกี่ยวกับความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนา  
ความสามารถประสพการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับ  
การเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

5) พัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยจัดสร้างศูนย์  
พัฒนาการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ และศูนย์กีฬาสำหรับเยาวชนทุกกลุ่มกระจายอยู่ทุกประเทศใน  
ประชาคมอาเซียน

1.5.2 การสังเคราะห์กลไกของนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งในราย  
 ด้าน  
 ตารางที่ 12 ผลการสังเคราะห์กลไกการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่  
 เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็น ยุทธศาสตร์	กลไกของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
1	เผยแพร่ ความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและ เจตคติที่ดี เกี่ยวกับ อาเซียน	1) การจัดให้มี ข้อมูลข่าวสาร เกี่ยวกับอาเซียน	(1) สร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสาร อาเซียนระดับโรงเรียน หรือ ระดับกลุ่มโรงเรียน เพื่อ ประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และ สร้างความตระหนักให้บุคลากร ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มี ส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาชิก อาเซียนในทุก ๆ ด้านรวมทั้งใช้ เป็นแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยน เผยแพร่ข้อมูลและสื่อสารโดย การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	✓	✓	✓
			(2) เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่ง มีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประชาคม อาเซียน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้าน สื่อสารมวลชน และสื่อสังคม ออนไลน์ มาแบ่งปันความรู้ แนะนำเทคนิค รวมทั้งกลยุทธ์ใน การประชาสัมพันธ์อาเซียนผ่าน สื่อต่างๆ	✓	✓	✓
			(3) ใช้รูปแบบที่น่าสนใจ สร้าง ความตื่นตัว การเลือกใช้สื่อให้	✓	✓	✓

ตารางที่ 12 ผลการสังเคราะห์กลไกการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไกของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
			ตรงกับกลุ่มเป้าหมายนอกจากนี้ควรใช้การประชาสัมพันธ์ ด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น เทศกาล มหกรรม การประชุม สัมมนา เพื่อขยายผลการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภพมากยิ่งขึ้น			
		2) การสร้างความตระหนัก	(4) จัดงานฉลองวันอาเซียน ในวันที่ 8 สิงหาคม ของทุกปี ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การร้องเพลงอาเซียน การจัดการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับประวัติและวัฒนธรรมอาเซียน การแสดงตราสัญลักษณ์อาเซียน การจัดค่ายเยาวชนอาเซียน การจัดเทศกาลอาเซียน การประกวดสุนทรพจน์อาเซียน เป็นต้น	✓	✓	✓
			(5) มอบรางวัลสำหรับบุคคลหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างความเข้าใจอันดีและการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในอาเซียน เช่น โรงเรียนสีเขียวในอาเซียน โรงเรียนส่งเสริม	✓	✓	✓

ตารางที่ 12 ผลการสังเคราะห์กลไกการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไกของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
			สุขภาพอาเซียน เป็นต้น			
2	พัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม	3) การพัฒนาคุณภาพผู้เรียน	(6) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับนักเรียนให้เห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ รวมถึงการให้บริการสื่อเทคโนโลยีให้มีความพร้อมในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	✓	✓	✓
			(7) จัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลาย เพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ/ กระบวนการ และเจตคติตามกรอบที่วางไว้		✓	✓
		4) การเสริมสร้างประสบการณ์	(8) สร้างค่านิยมร่วมและมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียนในหลักสูตรโรงเรียน รวมทั้งการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพและอุปกรณ์การเรียนการสอน	✓	✓	✓
		5) การพัฒนาทักษะทางภาษา	(9) จัดวิชาภาษาอาเซียนให้เป็นวิชาเลือกในการเรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียน	✓	✓	✓

ตารางที่ 12 ผลการสังเคราะห์กลไกการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไกของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
			(10) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษ โดยคำนึงถึงการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร	✓	✓	✓
			(11) จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการฝึกฝนตนเองให้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน	✓	✓	✓
		6) การสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้	(12) จัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน	✓	✓	✓
			(13) ใช้คนตรีหรือภาพยนตร์เป็นสื่อในการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีและเสริมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกัน ตลอดจนสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดชีวิต	✓	✓	✓
		7) การพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ	(14) น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพไม่ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในสังคม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็น	✓	✓	✓

ตารางที่ 12 ผลการสังเคราะห์กลไกการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไกของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
			แนวทางในการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตไปได้อย่างไม่ประมาท เป็นการให้หลักคิดและหลักปฏิบัติแก่ชุมชนได้อย่างแน่นอน			
3	พัฒนา มาตรฐาน การศึกษาเพื่อ ส่งเสริมการ หมุนเวียน ของนักศึกษา และอาจารย์ ในอาเซียน	8) หลักสูตรและ การเรียนรู้	(15) ระดมทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนและจัดทำหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนตามกรอบสาระสำคัญที่วางไว้	✓	✓	✓
			(16) จัดการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต	✓	✓	✓
		9) การวิจัยและ พัฒนาองค์ความรู้	(17) จัดการประชุมด้านการวิจัยทางการศึกษาในอาเซียน ด้วยการส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกันและการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาในภูมิภาค เพื่อให้เป็นเวทีสำหรับนักวิจัยในการ	✓	✓	✓

ตารางที่ 12 ผลการสังเคราะห์กลไกการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไกของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
			แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในภูมิภาค			
			(18) จัดให้มีเจ้าภาพหมุนเวียนการจัดกิจกรรมในกลุ่มประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
		10) การจัดการศึกษาให้เป็นสากล	(19) จัดทำหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บท สำหรับภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้ประเทศสมาชิกสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละประเทศตามกรอบมาตรฐานในทุกระดับและการเรียนรู้ตลอดชีวิต	✓	✓	✓
			(20) จัดหลักสูตรสำหรับสร้างและพัฒนาครูอาเซียนภายใต้กรอบมาตรฐานและจรรยาบรรณร่วมกัน	✓	✓	✓
			(21) พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเป็นสากล	✓	✓	✓
		11) ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ	(22) มีศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผ่านการศึกษาทางไกล การเรียนด้วยระบบ IT	✓	✓	✓



ตารางที่ 12 ผลการสังเคราะห์กลไกการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไกของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
4	เตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	12) การเปิดเสรีทางการศึกษา	(23) จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน	✓	✓	✓
			(24) ให้มีองค์กรกลางด้านการเทียบโอนหลักสูตรหรือหน่วยกิตทางการศึกษา	✓	✓	✓
		13) การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ	(25) แลกเปลี่ยนนักเรียนหรือบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียนหรือภูมิภาคอื่นเป็นเวลา 1 ภาคเรียน หรือ 1 ปี	✓	✓	✓
			(26) จัดให้มีระบบถ่ายโอนนักเรียนด้วยการจัดทำระบบแสดงข้อมูลด้านการศึกษาที่กำลังเปิดสอนในกลุ่มประเทศอาเซียน	✓	✓	✓
			(27) จัดให้มีระบบเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษา			
		14) การสร้าง	(28) จัดทำหลักสูตรอาเซียน	✓	✓	✓

ตารางที่ 12 ผลการสังเคราะห์กลไกการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไกของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
		โอกาสทางการศึกษา	ศึกษาที่บรรจุเนื้อหาดังกล่าวไว้ในหลักสูตรโรงเรียน			
			(29) จัดโครงการชุมชนอาเซียนสำหรับนักเรียนอาสาสมัคร เพื่อสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ในชนบทและชนพื้นเมืองในประเทศสมาชิก	✓	✓	✓
		15) กลไกในการขับเคลื่อน	(30) มีศูนย์แก้ปัญหาความขัดแย้งทางความคิด คุณภาพการศึกษา ปัญหาสิ่งแวดล้อม และสังคมในภูมิภาค	✓	✓	✓
5	พัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	16) การบริหารจัดการ	(31) สร้างระบบการบริหารจัดการศึกษาด้านการวางแผน (Planning) การอำนวยการ (Directing) การนำ (Leading) และมีการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล (Controlling)	✓	✓	✓
			(32) มีมาตรฐานกลางด้านคุณภาพการศึกษา	✓	✓	✓
		17) การพัฒนาแหล่งเรียนรู้	(33) ตั้งศูนย์ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดย	✓	✓	✓

ตารางที่ 12 ผลการสังเคราะห์กลไกการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน

ที่	ยุทธศาสตร์	ประเด็นยุทธศาสตร์	กลไกของนโยบาย	แหล่งข้อมูล		
				วิจัยเอกสาร	วิจัยสำรวจ	การสัมภาษณ์
			ครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น			
			(34) สร้างระเบียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผ่านการศึกษาทางไกล การเรียนด้วยระบบ IT	✓	✓	✓
		18) การส่งเสริมสนับสนุนกีฬา	(35) จัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน	✓	✓	✓

จากตารางที่ 12 พบว่า กลไกของนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งรายด้าน เรียงตามลำดับความสำคัญโดยวิเคราะห์ค่าความถี่จากมากไปหาน้อย ดังนี้

1) เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน มีกลไกสำคัญคือ

(1) สร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียนระดับโรงเรียน หรือระดับกลุ่มโรงเรียน เพื่อประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาชิกอาเซียนในทุก ๆ ด้านรวมทั้งใช้เป็นแหล่งเรียนรู้แลกเปลี่ยน เผยแพร่ข้อมูลและสื่อสาร โดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

(2) เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อสารมวลชน และสื่อสังคมออนไลน์ มาแบ่งปันความรู้ แนะนำเทคนิค รวมทั้งกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์อาเซียนผ่านสื่อต่างๆ

(3) ใช้รูปแบบที่น่าสนใจ สร้างความตื่นตัว การเลือกใช้สื่อให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมาย นอกจากนี้ควรใช้การประชาสัมพันธ์ ด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น เทศกาล มหกรรม การประชุมสัมมนา เพื่อขยายผลการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

(4) จัดงานฉลองวันอาเซียน ในวันที่ 8 สิงหาคม ของทุกปี ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การร้องเพลงอาเซียน การจัดการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับประวัติและวัฒนธรรมอาเซียน การแสดง ตราสัญลักษณ์อาเซียน การจัดค่ายเยาวชนอาเซียน การจัดเทศกาลอาเซียน การประกวดสุนทรพจน์ อาเซียน เป็นต้น

(5) มอบรางวัลสำหรับบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างความเข้าใจอันดีและการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องในอาเซียน เช่น โรงเรียนสีเขียวในอาเซียน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอาเซียน เป็นต้น

2) พัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม มีกลไกคือ

(6) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักให้กับผู้เรียนให้เห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ รวมถึงการให้บริการสื่อเทคโนโลยีให้มีความพร้อมในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง

(7) จัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติตามกรอบที่วางไว้

(8) สร้างค่านิยมร่วมและมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียนในหลักสูตร โรงเรียน รวมทั้งการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพและอุปกรณ์การเรียนการสอน

(9) จัดวิชาภาษาอาเซียนให้เป็นวิชาเลือกในการเรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียน

(10) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษ โดยคำนึงถึงการสอนภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร

(11) จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษา รวมถึงการฝึกฝนตนเองให้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน

(12) จัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน

(13) ใช้ดนตรีหรือภาพยนตร์เป็นสื่อในการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีและเสริมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกัน ตลอดจนสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดชีวิต

(14) น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ไม่ว่าจะเกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างไรในสังคม ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงจะเป็นแนวทางในการปรับตัวให้สามารถดำรงชีวิตไปได้อย่างไม่ประมาท เป็นการให้หลักคิดและหลักปฏิบัติแก่ชุมชนได้อย่างแน่นอน

3) พัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน มีกลไกสำคัญคือ

(15) ระดมทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนและจัดทำหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตามกรอบสาระสำคัญที่วางไว้

(16) จัดการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต

(17) จัดการประชุมด้านการวิจัยทางการศึกษาในอาเซียน ด้วยการส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกันและการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาในภูมิภาค เพื่อให้เป็นเวทีสำหรับนักวิจัยในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในภูมิภาค

18) จัดให้มีเจ้าภาพหมุนเวียนการจัดกิจกรรมในกลุ่มประชาคมอาเซียน

(19) จัดทำหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บท สำหรับภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้ประเทศสมาชิกสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละประเทศตามกรอบมาตรฐานในทุกระดับและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

(20) จัดหลักสูตรสำหรับสร้างและพัฒนาครูอาเซียนภายใต้กรอบมาตรฐานและจรรยาบรรณร่วมกัน

(21) พัฒนากระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลายและเป็นสากล

(22) มีศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผ่านการศึกษาทางไกล การเรียนด้วยระบบ IT

4) เตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน มีกลไกสำคัญคือ

(23) จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

(24) ให้มีองค์กรกลางด้านการเทียบโอนหลักสูตรหรือหน่วยกิตทางการศึกษา

(25) แลกเปลี่ยนนักเรียนหรือบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียนหรือภูมิภาคอื่น เป็นเวลา 1 ภาคเรียน หรือ 1 ปี

(26) จัดให้มีระบบถ่ายโอนนักเรียนด้วยการจัดทำระบบแสดงข้อมูลด้านการศึกษาที่กำลังเปิดสอนในกลุ่มประเทศอาเซียน

(27) จัดให้มีระบบเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษา

(28) จัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาที่บรรจุเนื้อหาดังกล่าวไว้ในหลักสูตรโรงเรียน

(29) จัดโครงการชุมชนอาเซียนสำหรับนักเรียนอาสาสมัคร เพื่อสนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ในชนบทและชนพื้นเมืองในประเทศสมาชิก

(30) มีศูนย์แก้ปัญหาความขัดแย้งทางความคิด คุณภาพการศึกษา ปัญหาสิ่งแวดล้อมและสังคมในภูมิภาค

5) พัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน มีกลไกคือ

(31) สร้างระบบการบริหารจัดการศึกษาด้านการวางแผน (Planning) การอำนวยการ (Directing) การนำ (Leading) และมีการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล (Controlling)

(32) มีมาตรฐานกลางด้านคุณภาพการศึกษา

(33) ตั้งศูนย์ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

(34) สร้างระเบียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผ่านการศึกษาทางไกล การเรียนด้วยระบบ IT

(35) จัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน

**ตอนที่ 2 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวม และรายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder seminar)**

หลังจากดำเนินการวิจัยในระยะที่ 1 โดยผู้วิจัยจัดทำข้อเสนอชั่วคราวจากงานวิจัย 3 แหล่ง คือ จากการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ เป็นร่างข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง แล้วจัดประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder seminar) ประกอบด้วย กลุ่มผู้ตัดสินใจ กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ กลุ่มที่เข้าใจศักยภาพขององค์กร และกลุ่มที่สามารถคาดคะเนถึงผลกระทบ เพื่อร่วมกันพิจารณาสนับสนุนหรือคัดค้านและเหตุผล โครงสร้างองค์กรทรัพยากร กลไกเชิงยุทธศาสตร์สนับสนุนผลกระทบที่คาดหวัง/ไม่คาดหวัง ผลกระทบโดยรวมต่อนโยบายอื่นและสิ่งที่จะเกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติ จำนวน 38 คน เพื่อพิจารณาอิงเกณฑ์ความเหมาะสม (propriety) ความเป็นไปได้ (feasible) และการยอมรับ (acceptable) ในลักษณะอัตวิสัย (subjectivity) ร่วมกันดังสรุปผลที่จะนำเสนอในตารางที่ 13

ตารางที่ 13 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวมและ  
รายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เกณฑ์การพิจารณา		
		ความ เหมาะ สม	ความ เป็น ไปได้	การ ยอมรับ
<b>วัตถุประสงค์</b>				
1	เพื่อเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน	✓	✓	✓
2	เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม	✓	✓	✓
3	เพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน	✓	✓	✓
4	เพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน	✓	✓	✓
5	เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
<b>แนวทางของนโยบาย</b>				
แนวทางของนโยบายโดยภาพรวม				
	1) ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร สร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน โดยสร้างความตระหนักของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชนเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
	2) จัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัว การเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม การเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน และการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน	✓	✓	✓
	3) ส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา ครู และอาจารย์ในอาเซียน เพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียนการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ การแลกเปลี่ยนเยาวชนการพัฒนากระบวนการศึกษาทางไกล การศึกษาตลอดชีวิต การ	✓	✓	✓

ตารางที่ 13 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวมและ  
รายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เกณฑ์การพิจารณา		
		ความ เหมาะสม	ความเป็น ไปได้	การ ยอมรับ
	อาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียน			
	4) เปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วยการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษ การพัฒนาความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน	✓	✓	✓
	5) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาเยาวชนทุกกลุ่มเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
1	แนวทางของนโยบายรายด้าน ด้านเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน 1) ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยใช้สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ทันสมัย สามารถใช้งานได้สะดวกและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง	✓	✓	✓
	2) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนมี ทั้งที่เกิดจากกลไกตลาด และที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างรัฐ ในการ ประชาสัมพันธ์	✓	✓	✓
	3) สร้างความรู้สึกร่วมกันเป็นพลเมืองอาเซียน โดยมุ่งเน้นถึงอัตลักษณ์ ร่วมกันของอาเซียน เช่น วัฒนธรรม หรือปัญหาและความท้าทายที่ต้อง เผชิญร่วมกัน เช่น ปัญหาหมอกควัน ปัญหาการค้ามนุษย์ เรื่องโอกาส และการพัฒนาศักยภาพร่วมกัน ทั้งในด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว	✓	✓	✓
	4) กำหนดทิศทางหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความเชื่อมโยง อาเซียน (ASEAN Connectivity) เศรษฐกิจพิเศษตามชายแดนต่างๆ และ	✓	✓	✓



ตารางที่ 13 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวมและ  
รายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เกณฑ์การพิจารณา		
		ความ เหมาะ สม	ความ เป็น ไปได้	การ ยอมรับ
	การพัฒนา Super cluster เพื่อดึงดูดการลงทุนเข้าไปในจังหวัดที่มีความพร้อม			
	5) ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและการสร้างความตระหนักในประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวกับในอาเซียน	✓	✓	✓
	6) ผลិតสื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศในประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
2	ด้านพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม 7) กำหนดคุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ/ กระบวนการ และเจตคติ เช่น กฎบัตรอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียน ทักษะการเรียนรู้และการพัฒนาตน ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะพื้นฐานต่าง ๆ และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตประชาธิปไตย เป็นต้น	✓	✓	✓
	8) พัฒนาทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม และการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน	✓	✓	✓
	9) เสริมสร้างประสบการณ์ องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพให้พร้อมกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
	10) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างสมาชิกอาเซียน โดยผ่านระบบการศึกษาเพื่อความสำเร็จและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิกที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน	✓	✓	✓
	11) ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอาเซียนและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทาง	✓	✓	✓

ตารางที่ 13 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวมและ  
รายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เกณฑ์การพิจารณา		
		ความ เหมาะ จะสม	ความ เป็น ไปได้	การ ยอม รับ
	ภาษา			
	12) ส่งเสริมการใช้และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องควบคู่กับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก รวมทั้งการเรียนรู้ภาษาสากลอื่นที่เหมาะสม และภาษาประเทศเพื่อนบ้านควบคู่กับการเรียนรู้วัฒนธรรม และสร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนในกลุ่มประเทศอาเซียน	✓	✓	✓
	13) สร้างเอกลักษณ์และความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน	✓	✓	✓
	14) ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต	✓	✓	✓
	15) พัฒนาหลักสูตรและปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านที่เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการการเรียนรู้ให้หลากหลายทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และนันทนาการที่ครอบคลุมทั้งศิลปะดนตรีกีฬาวัฒนธรรมศาสนาประชาธิปไตยความเป็นไทย	✓	✓	✓
3	ด้านพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและอาจารย์ในอาเซียน 16) พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้อาเซียนศึกษา เช่น การรู้จักอาเซียน (Knowing ASEAN) การตระหนักถึงคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลาย (Valuing Identity and Diversity) การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น (Connecting Global and Local) การส่งเสริมความเสมอภาคและยุติธรรม (Promoting Equity and Justice) การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (Working together for a Sustainable Future)	✓	✓	✓
	17) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในประเทศและภายในอาเซียน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนนักเรียน และการพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล	✓	✓	✓

ตารางที่ 13 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวมและ  
รายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เกณฑ์การพิจารณา		
		ความ เหมาะสม	ความ เป็นไปได้	การ ยอมรับ
	18) ร่วมมือด้านวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้และต่อยอดในอนาคต	✓	✓	✓
	19) แลกเปลี่ยนบุคลากรและปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ระหว่างสถานศึกษาในประเทศและประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
	20) พัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและเป็นสากล เหมาะสมกับบริบทของภูมิภาคอาเซียน	✓	✓	✓
	21) พัฒนาเนื้อหาสาระร่วมในเรื่องอาเซียนสำหรับโรงเรียน เพื่อใช้สำหรับการฝึกอบรมและการสอนของครูอาจารย์	✓	✓	✓
	22) กำหนดกรอบมาตรฐานในการพัฒนาวิชาชีพครูอาเซียน	✓	✓	✓
	23) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต	✓	✓	✓
4	ด้านเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการค้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน			
	24) จัดทำข้อตกลงยอมรับด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสพการณ์ในสาขาวิชาสำคัญต่างๆ	✓	✓	✓
	25) ให้มีการเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษาในกลุ่มอาเซียน	✓	✓	✓
	26) ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศด้านการศึกษารวมทั้งความร่วมมือเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
	27) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนบุคลากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาในประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
	28) สนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในชุมชนชนบท	✓	✓	✓
	29) ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กอย่างเท่าเทียม	✓	✓	✓

ตารางที่ 13 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวมและ  
รายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เกณฑ์การพิจารณา		
		ความ เหมาะสม	ความเป็น ไปได้	การ ยอมรับ
	รวมทั้งการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับหลักสูตรด้าน ความเสมอภาคทางเพศในโรงเรียน			
	30) ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาภาคบังคับ โดยปราศจากความเหลื่อม ล้ำทางสังคม เชื้อชาติ ภูมิภาคและความสะดวกพร้อมทางร่างกาย	✓	✓	✓
	31) ให้ความสำคัญต่อหลักการประชาธิปไตยและการเคารพต่อหลักการ สิทธิมนุษยชน และคุณค่าของสันติภาพ	✓	✓	✓
	32) ส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการศึกษา และความหลากหลายทางวัฒนธรรม	✓	✓	✓
	33) ส่งเสริมการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนควบคู่ ไปกับการส่งเสริมมิตรภาพและความร่วมมือระหว่างกันในประชาคม อาเซียน	✓	✓	✓
5	ด้านพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคม อาเซียน			
	34) เน้นการบริหารจัดการใหม่ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในระดับ ต่าง ๆ	✓	✓	✓
	35) เพิ่มคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงาน การ เรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาวิชาชีพ	✓	✓	✓
	36) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งใน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้เกิดองค์ ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครั องค์กร หน่วยงานสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน	✓	✓	✓
	37) สํารวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งใน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้เกิดองค์	✓	✓	✓

ตารางที่ 13 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวมและ  
รายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เกณฑ์การพิจารณา		
		ความ เหมาะสม	ความเป็น ไปได้	การ ยอมรับ
	ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครั องค์กร หน่วยงานสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริม พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน			
	38) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางกีฬา ตลอดจนการแข่งขันระดับ ประชาคมอาเซียนทั้งในระดับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา	✓	✓	✓
	กลไกของนโยบาย			
	กลไกของนโยบายโดยภาพรวม 1) สร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียนระดับ โรงเรียน หรือระดับกลุ่ม โรงเรียน และระดับจังหวัดเพื่อประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และสร้าง ความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาชิกอาเซียนในทุก ๆ ด้านรวมทั้งใช้ เป็นแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยน เผยแพร่ข้อมูลและสื่อสารโดยการใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศ	✓	✓	✓
	2) สร้างหลักสูตรฝึกอบรมความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการ ปรับตัว การเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม การเพิ่ม โอกาสในการหา งานทำของประชาชน และการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน	✓	✓	✓
	3) จัดทำ MOU เพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกัน ระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียน	✓	✓	✓
	4) จัดทำ MOU เกี่ยวกับความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การ พัฒนาความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อ รองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้าย แรงงาน	✓	✓	✓
	5) จัดสร้างศูนย์พัฒนาการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ และศูนย์กีฬาสำหรับ	✓	✓	✓

ตารางที่ 13 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวมและ  
รายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เกณฑ์การพิจารณา		
		ความ เหมาะสม	ความเป็น ไปได้	การ ยอมรับ
	เยาวชนทุกกลุ่มกระจายอยู่ทุกประเทศในประชาคมอาเซียน			
1	กลไกของนโยบายรายด้าน ด้านเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน 1) สร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียนระดับ โรงเรียน หรือระดับกลุ่ม โรงเรียน เพื่อประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้ บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีความรู้ความ เข้าใจเกี่ยวกับสมาชิกอาเซียนในทุก ๆ ด้านรวมทั้งใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยน เผยแพร่ข้อมูลและสื่อสารโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	✓	✓	✓
	2) เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประชาคม อาเซียน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อสารมวลชน และสื่อสังคมออนไลน์ มาแบ่งปันความรู้ แนะนำเทคนิค รวมทั้งกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์ อาเซียนผ่านสื่อต่างๆ	✓	✓	✓
	3) ใช้รูปแบบที่น่าสนใจ สร้างความตื่นตัว การเลือกใช้สื่อให้ตรงกับ กลุ่มเป้าหมายนอกจากนี้ควรใช้การประชาสัมพันธ์ ด้วยการจัดกิจกรรม ต่างๆ เช่น เทศกาล มหกรรม การประชุม สัมมนา เพื่อขยายผลการ ประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น	✓	✓	✓
	4) จัดงานฉลองวันอาเซียน ในวันที่ 8 สิงหาคม ของทุกปี ด้วยการจัด กิจกรรมต่างๆ เช่น การร้องเพลงอาเซียน การจัดการแข่งขันตอบปัญหา เกี่ยวประวัติและวัฒนธรรมอาเซียน การแสดงตราสัญลักษณ์อาเซียน การจัดค่ายเยาวชนอาเซียน การจัดเทศกาลอาเซียน การประกวดสุนทร พจน์อาเซียน เป็นต้น	✓	✓	✓
	5) มอบรางวัลสำหรับบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้าง ความเข้าใจอันดีและการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ที่ เกี่ยวข้องในอาเซียน เช่น โรงเรียนสีเขียวในอาเซียน โรงเรียนส่งเสริม	✓	✓	✓

ตารางที่ 13 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวมและ  
รายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เกณฑ์การพิจารณา		
		ความ เหมาะ สม	ความ เป็น ไปได้	การ ยอมรับ
	สุขภาพอาเซียน เป็นต้น			
2	ด้านพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่ เหมาะสม 6) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักให้กับผู้เรียนให้เห็นความสำคัญ ของการเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้ กิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ รวมถึงการให้บริการสื่อเทคโนโลยีให้ มีความพร้อมในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	✓	✓	✓
	7) จัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อพัฒนา ความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติตามกรอบที่วางไว้	✓	✓	✓
	8) สร้างค่านิยมร่วมและมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียนในหลักสูตร โรงเรียน รวมทั้งการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพและอุปกรณ์การเรียน การสอน	✓	✓	✓
	9) จัดวิชาภาษาอาเซียนให้เป็นวิชาเลือกในการเรียนภาษาต่างประเทศ ในโรงเรียน	✓	✓	✓
	10) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษ โดยคำนึงถึงการใช้ ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน	✓	✓	✓
	11) จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษสำหรับครูและบุคลากร ทางการศึกษา โดยเน้นการฝึกฝนตนเองให้ใช้ภาษาอังกฤษใน ชีวิตประจำวัน	✓	✓	✓
	12) จัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน	✓	✓	✓
	13) ใช้คนตรีหรือภาพยนตร์เป็นสื่อในการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีและ เสริมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกัน ตลอดจนสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นตลอดชีวิต	✓	✓	✓
	14) น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิต	✓	✓	✓

ตารางที่ 13 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวมและ  
รายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เกณฑ์การพิจารณา		
		ความ เหมาะสม	ความเป็น ไปได้	การ ยอมรับ
	และการประกอบอาชีพ			
3	ด้านพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน 15) ระดมทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนและจัดทำหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน ตามกรอบสาระสำคัญที่วางไว้	✓	✓	✓
	16) จัดการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน ต่าง ๆ ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาดลอดชีวิต	✓	✓	✓
	17) จัดการประชุมด้านการวิจัยทางการศึกษาในอาเซียน ด้วยการ ส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกันและการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาใน ประชาคมอาเซียนเพื่อให้เป็นเวทีสำหรับนักวิจัยในการแลกเปลี่ยนความ คิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในภูมิภาค	✓	✓	✓
	18) จัดให้มีเจ้าภาพหมุนเวียนการจัดกิจกรรมในกลุ่มประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
	19) จัดทำหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บท สำหรับภูมิภาค อาเซียน เพื่อให้ประเทศสมาชิกสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับ บริบทของแต่ละประเทศตามกรอบมาตรฐานในทุกระดับและการเรียนรู้ ตลอดชีวิต	✓	✓	✓
	20) จัดหลักสูตรสำหรับสร้างและพัฒนาครูอาเซียนภายใต้กรอบ มาตรฐานและจรรยาบรรณร่วมกัน	✓	✓	✓
	21) พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและเป็นสากล	✓	✓	✓
	22) มีศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ ตลอดชีวิต โดยผ่านการศึกษาทางไกล การเรียนด้วยระบบเทคโนโลยี สารสนเทศและการสื่อสาร	✓	✓	✓
4	ด้านเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการ			



ตารางที่ 13 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวมและ  
รายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เกณฑ์การพิจารณา		
		ความ เหมาะสม	ความเป็น ไปได้	การ ยอมรับ
	ก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน 23) จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับการจัดการศึกษา เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิด เสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน	✓	✓	✓
	24) ออกกฎหมายเพื่อให้มีองค์กรกลางด้านการเทียบโอนหลักสูตรหรือ หน่วยกิตทางการศึกษา	✓	✓	✓
	25) แลกเปลี่ยนนักเรียนหรือบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มประเทศ อาเซียนหรือภูมิภาคอื่น เป็นเวลา 1 ภาคเรียน หรือ 1 ปี	✓	✓	✓
	26) จัดให้มีระบบถ่ายโอนนักเรียนด้วยการจัดทำระบบแสดงข้อมูลด้าน การศึกษาที่กำลังเปิดสอนในกลุ่มประเทศอาเซียน	✓	✓	✓
	27) จัดให้มีระบบเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษา	✓	✓	✓
	28) จัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาที่บรรจุเนื้อหาดังกล่าวไว้ในหลักสูตร สถานศึกษา	✓	✓	✓
	29) จัดโครงการชุมชนอาเซียนสำหรับนักเรียนอาสาสมัคร เพื่อ สนับสนุนศูนย์การเรียนรู้ในชนบทและชนพื้นเมืองในประเทศสมาชิก	✓	✓	✓
	30) มีศูนย์แก้ปัญหาความขัดแย้งทางความคิด คุณภาพการศึกษา ปัญหา สิ่งแวดล้อมและสังคมในประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓
5	ด้านพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคม อาเซียน 31) สร้างระบบการบริหารจัดการศึกษาด้านการวางแผน (Planning) การ อำนวยการ (Directing) การนำ (Leading) และมี การควบคุมกำกับ ติดตามและประเมินผล (Controlling)	✓	✓	✓
	32) กำหนดให้มีมาตรฐานกลางด้านคุณภาพการศึกษา	✓	✓	✓
	33) ตั้งศูนย์ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอก	✓	✓	✓

ตารางที่ 13 ผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายโดยรวมและ  
รายด้านจากการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย

ที่	ข้อเสนอเชิงนโยบาย	เกณฑ์การพิจารณา		
		ความ เหมาะ สม	ความ เป็น ไปได้	การ ยอม รับ
	โรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น			
	34) สร้างระเบียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผ่านการศึกษาทางไกล การเรียนด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร	✓	✓	✓
	35) จัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการเพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในประชาคมอาเซียน	✓	✓	✓

จากตารางที่ 13 พบว่า กลุ่มผู้ตัดสินใจ กลุ่มที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจ กลุ่มที่เข้าใจศักยภาพขององค์กรและกลุ่มที่สามารถคาดคะเนถึงผลกระทบ เพื่อร่วมกันพิจารณาสนับสนุนหรือคัดค้านและเหตุผล โครงสร้างองค์กรทรัพยากร กลไกเชิงยุทธศาสตร์สนับสนุนผลกระทบที่คาดหวัง/ไม่คาดหวัง ผลกระทบโดยรวมต่อนโยบายอื่นและสิ่งที่จะเกิดขึ้นหากไม่ปฏิบัติ พิจารณาอิงเกณฑ์ความเหมาะสม (propriety) ความเป็นไปได้ (feasible) และการยอมรับ (acceptable) ในลักษณะอัตวิสัย (subjectivity) ร่วมกันได้ข้อสรุปที่สอดคล้องกันทุกด้านทั้งวัตถุประสงค์ แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบาย โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมสำคัญคือ

1) แนวทางของนโยบายโดยภาพรวม ได้แก่ 1) ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาตอนต้น โดยเน้นการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ 2) พัฒนาครูสอนภาษาอังกฤษโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนาร่วมกับชุมชน 3) จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาแต่ละโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

2) กลไกของนโยบายโดยภาพรวม ได้แก่ 1) จัดตั้งศูนย์พัฒนาภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนให้ครอบคลุมทุกสถานศึกษา 2) จัดให้มีเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษทั้งในระดับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับจังหวัด

## บทที่ 5

### สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม (participatory policy research) มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยรวมและรายด้านจากผลการวิจัยเอกสาร การวิจัยเชิงสำรวจ และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ และ 2) ศึกษาผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และผลการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบาย โดยรวมและรายด้านเกี่ยวกับวัตถุประสงค์สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ปัจจัยคุกคามแนวทาง และกลไกของนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ระยะคือ ระยะที่ 1 เป็นการศึกษาบริบทเพื่อจัดทำร่างข้อเสนอเชิงนโยบายโดยการวิจัยเอกสาร (documentary research) การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ (expert in-depth interview) และระยะที่ 2 เป็นการตรวจสอบเพื่อจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายฉบับสมบูรณ์ อิงเกณฑ์ความเหมาะสม (propriety) ความเป็นไปได้ (feasibility) และการยอมรับ (acceptable) โดยการประชุมสัมมนาผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย (stakeholder seminar) สามารถสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

#### 1. สรุปผลการวิจัย

ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประกอบด้วย วัตถุประสงค์ สภาพปัจจุบัน จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบายสรุปได้ ดังนี้

##### 1.1 วัตถุประสงค์

- 1.1.1 เพื่อเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน
- 1.1.2 เพื่อพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม
- 1.1.3 เพื่อพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน
- 1.1.4 เพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน
- 1.1.5 เพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

## 1.2 สภาพปัจจุบัน

สภาพการดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของการดำเนินงานจะเห็นว่ามีความเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ได้แก่ ด้านหลักสูตรและการเรียนรู้ ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ ด้านโอกาสทางการศึกษา และค่าเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และด้านกลไกในการขับเคลื่อน

### 1.3 จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม

จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคามโดยภาพรวมสรุปได้ดังนี้

1.3.1 จุดแข็ง ได้แก่ สถานศึกษามีเครือข่ายกระจายอยู่ทั่วประเทศ โครงสร้างสถานศึกษาชัดเจนมีการะงานชัดเจน สื่อเทคโนโลยีที่สถานศึกษาได้รับมีความทันสมัย บุคลากรมีความสามารถและภารกิจของสถานศึกษาเป็นที่ตระหนักว่ามีความสำคัญต่อประเทศ

1.3.2 จุดอ่อน ได้แก่ บุคลากรทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพ ขาดครูเฉพาะทาง งบประมาณงบอุดหนุนนักเรียนรายบุคคล/ซ่อมแซมอาคาร/ครุภัณฑ์ยังไม่เพียงพอ มีการปรับเปลี่ยนนโยบายบ่อย โรงเรียนขนาดเล็กจำนวนมากไม่พร้อมจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพ โครงสร้างส่วนกลางซ้ำซ้อนขาดประสิทธิภาพในการบริหารจัดการ การกระจายอำนาจจากส่วนกลางยังเป็นไปอย่างจำกัด และ การใช้สื่อยังไม่คุ้มค่า

1.3.3 โอกาส ได้แก่ ได้รับงบประมาณในภาพรวมมาก นโยบายสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงมากขึ้นเน้นการปฏิบัติที่สถานศึกษาเน้นคุณภาพส่งเสริมการศึกษาให้เท่าเทียมชัดเจน ความทันสมัยของเทคโนโลยีในสังคมช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้สอดคล้องกับศักยภาพมากขึ้น/ช่วยโรงเรียนทำงานได้รวดเร็ว ทุกภาคส่วนตื่นตัว/มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษามากขึ้น เครือข่ายการทำงานทั่วประเทศจึงมีช่องทางรับฟังความคิดเห็นที่กว้างและลึก และการทำงานมีกฎหมายรองรับ

1.3.4 ปัจจัยคุกคาม ได้แก่ ค่าครองชีพสูงผู้ปกครอง/ประชาชนร่วมมือในการจัดนอ่ยลง เปลี่ยนรัฐมนตรีบ่อยเกินไปทำให้นโยบายไม่ต่อเนื่อง การเมืองแทรกแซงการบริหารจัดการด้านงบประมาณและบุคลากร ขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมที่เป็นรูปธรรม ปัญหาสังคม/อบายมุข/สื่อไม่สร้างสรรค์ และการดำเนินการบางเรื่องยังขาดกฎหมายรองรับ

## 1.4 แนวทางของนโยบาย

1.4.1 แนวนโยบายโดยภาพรวม ได้แก่ 1) ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร สร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน โดยสร้างความตระหนักของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชนเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน 2) จัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมความรู้ ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการ

ปรับตัว การเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม การเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน และการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน 3) ส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา ครู และอาจารย์ในอาเซียนเพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน 4) เปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วยการจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้มีการพัฒนาเยาวชนทุกกลุ่มเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน 6) ปรับปรุงหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยจัดสอนภาษาอังกฤษตั้งแต่ระดับปฐมวัยและระดับประถมศึกษาตอนต้น โดยเน้นการฟังและการพูดภาษาอังกฤษ 7) พัฒนาครูสอนภาษาอังกฤษโดยใช้โรงเรียนเป็นฐานในการพัฒนา ร่วมกับชุมชน และ 8) จัดสรรงบประมาณในการพัฒนาแต่ละโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง

#### 1.4.2 แนวทางของนโยบายรายด้าน

1.4.2.1 ด้านเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน ได้แก่ 1) ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยใช้สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ทันสมัย สามารถใช้งานได้สะดวกและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียนมีทั้งที่เกิดจากกลไกตลาด และที่เกิดจากข้อตกลงระหว่างรัฐ ในการประชาสัมพันธ์ 3) สร้างความรู้สึกร่วมกันของอาเซียน โดยมุ่งเน้นถึงอัตลักษณ์ร่วมกันของอาเซียน เช่น วัฒนธรรม หรือปัญหาและความท้าทายที่ต้องเผชิญร่วมกัน เช่น ปัญหาหมอกควัน ปัญหาการค้ามนุษย์ เรื่องโอกาสและการพัฒนาศักยภาพร่วมกัน ทั้งในด้านเศรษฐกิจและการท่องเที่ยว 4) กำหนดทิศทางหลังเข้าสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความเชื่อมโยงอาเซียน (ASEAN Connectivity) เศรษฐกิจพิเศษตามชายแดนต่างๆ และการพัฒนา Super cluster เพื่อดึงดูดการลงทุนเข้าไปในจังหวัดที่มีความพร้อม 5) ส่งเสริมความเข้าใจอันดีและการสร้างความตระหนักในประเด็นต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับในอาเซียน และ 6) ผลิตสื่อความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศในประชาคมอาเซียน

1.4.2.2 ด้านพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม ได้แก่ 1) กำหนดคุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ เช่น ภูมิบัตรอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียน ทักษะการเรียนรู้และการพัฒนาตน ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะพื้นฐานต่าง ๆ และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตประชาธิปไตย เป็นต้น 2) พัฒนาทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญที่สอดคล้องกับ

การปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม และการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน

3) เสริมสร้างประสบการณ์ องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพให้พร้อมกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน 4) จัดกิจกรรมแลกเปลี่ยนทางวัฒนธรรมระหว่างสมาชิกอาเซียน โดยผ่านระบบการศึกษาเพื่อความสำเร็จและความเข้าใจอันดีระหว่างประเทศสมาชิกที่มีวัฒนธรรมแตกต่างกัน 5) ส่งเสริมการเรียนรู้ภาษาอาเซียนและส่งเสริมการแลกเปลี่ยนทางภาษา 6) ส่งเสริมการใช้และอนุรักษ์ภาษาท้องถิ่น การใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้องควบคู่กับการเรียนรู้ภาษาอังกฤษเป็นภาษาหลัก รวมทั้งการเรียนรู้ภาษาสากลอื่นที่เหมาะสม และภาษาประเทศเพื่อนบ้านควบคู่กับการเรียนรู้วัฒนธรรม และสร้างความเข้าใจในวิถีชีวิตของคนในกลุ่มประเทศอาเซียน 7) สร้างเอกลักษณ์และความรู้สึกเป็นหนึ่งเดียวกัน 8) ส่งเสริมและสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต และ 9) พัฒนาหลักสูตรและปรับกระบวนการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้านที่เชื่อมโยงกับภูมิสังคม โดยบูรณาการการเรียนรู้ให้หลากหลายทั้งด้านวิชาการ ทักษะชีวิต และนันทนาการที่ครอบคลุมทั้งศิลปะดนตรีกีฬาวัฒนธรรมศาสนาประชาธิปไตยความเป็นไทย

1.4.2.3 ด้านพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน ได้แก่ 1) พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้อาเซียนศึกษา เช่น การรู้จักอาเซียน (Knowing ASEAN) การตระหนักถึงคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลาย (Valuing Identity and Diversity) การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น (Connecting Global and Local) การส่งเสริมความเสมอภาคและยุติธรรม (Promoting Equity and Justice) การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (Working together for a Sustainable Future) 2) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ ทั้งในประเทศและภายในอาเซียน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนนักเรียน และการพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล 3) ร่วมมือด้านวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้และต่อยอดในอนาคต 4) แลกเปลี่ยนบุคลากรและปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน เพื่อส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ๆ ระหว่างสถานศึกษาในประเทศและประชาคมอาเซียน 5) พัฒนาหลักสูตรให้มีความทันสมัยและเป็นสากล เหมาะสมกับบริบทของภูมิภาคอาเซียน 6) พัฒนาเนื้อหาสาระร่วมในเรื่องอาเซียนสำหรับโรงเรียน เพื่อใช้สำหรับการฝึกอบรมและการสอนของครูอาจารย์ 7) กำหนดกรอบมาตรฐานในการพัฒนาวิชาชีพครูอาเซียน และ 8) ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต

1.4.2.4 ด้านเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ 1) จัดทำข้อตกลงยอมรับด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาสำคัญต่างๆ 2) ให้มีการเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษาในกลุ่มอาเซียน 3) ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศด้านการศึกษา รวมทั้งความร่วมมือเพื่อส่งเสริม

คุณภาพการศึกษาในประชาคมอาเซียน 4) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา ตลอดจนบุคลากรผู้มีส่วนได้ส่วนเสียของสถานศึกษาในประชาคมอาเซียน 5) สนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในชุมชนชนบท 6) ส่งเสริมการเข้าถึงการศึกษาสำหรับสตรีและเด็กอย่างเท่าเทียม รวมทั้งการส่งเสริมการแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีเกี่ยวกับหลักสูตรด้านความเสมอภาคทางเพศในโรงเรียน 7) ส่งเสริมให้มีการจัดการศึกษาภาคบังคับ โดยปราศจากความเหลื่อมล้ำทางสังคม เชื้อชาติ ภูมิภาคและความสะดวกพร้อมทางร่างกาย 8) ให้ความสำคัญต่อหลักการประชาธิปไตยและการเคารพต่อหลักการสิทธิมนุษยชน และคุณค่าของสันติภาพ 9) ส่งเสริมภาวะผู้นำเพื่อนำไปสู่การเชื่อมโยงเครือข่ายด้านการศึกษาและความหลากหลายทางวัฒนธรรม และ 10) ส่งเสริมการจัดการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนควบคู่ไปกับการส่งเสริมมิตรภาพและความร่วมมือระหว่างกันในประเทศอาเซียน

1.4.2.5 ด้านพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ 1) เน้นการบริหารจัดการใหม่ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในระดับต่างๆ 2) เพิ่มคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาวิชาชีพ 3) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน 4) สำรวจแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และเขตพื้นที่การศึกษาเพื่อให้เกิดองค์ความรู้และประสานความร่วมมือกับสถานศึกษาอื่น บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงานสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา ในการจัดตั้งส่งเสริมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่ใช้ร่วมกัน และ 5) ส่งเสริมการพัฒนาทักษะทางกีฬา ตลอดจนการแข่งขันระดับประชาคมอาเซียนทั้งในระดับผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา

## 1.5 กลไกของนโยบาย

1.5.1 กลไกของนโยบายโดยภาพรวม ได้แก่ 1) สร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียนระดับโรงเรียน หรือระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับจังหวัดเพื่อประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาชิกอาเซียนในทุก ๆ ด้านรวมทั้งใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยน เผยแพร่ข้อมูลและสื่อสารโดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 2) สร้างหลักสูตรฝึกอบรมความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศทักษะและความชำนาญการที่สอดคล้องกับการปรับตัว การเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม การเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชน และการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน 3) จัดทำ MOU เพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาของ

ประเทศสมาชิกของอาเซียน 4) จัดทำ MOU เกี่ยวกับความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา ควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน 5) จัดสร้างศูนย์พัฒนาการศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ และศูนย์กีฬาสำหรับเยาวชนทุกกลุ่มกระจายอยู่ทุกประเทศในประชาคมอาเซียน 6) จัดตั้งศูนย์พัฒนาภาษาอังกฤษและภาษาอาเซียนให้ครอบคลุมทุกสถานศึกษา และ 7) จัดให้มีเครือข่ายความร่วมมือในการพัฒนาทักษะภาษาอังกฤษทั้งในระดับสถานศึกษา และเขตพื้นที่การศึกษาหรือระดับจังหวัด

1.5.2 ด้านเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน ได้แก่ 1) สร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียนระดับโรงเรียน หรือระดับกลุ่มโรงเรียน เพื่อประชาสัมพันธ์ให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาชิกอาเซียนในทุก ๆ ด้านรวมทั้งใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยน เผยแพร่ข้อมูล และสื่อสาร โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ 2) เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อสารมวลชน และสื่อสังคมออนไลน์ มาแบ่งปันความรู้ แนะนำเทคนิค รวมทั้งกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์อาเซียนผ่านสื่อต่างๆ 3) ใช้รูปแบบที่น่าสนใจ สร้างความตื่นตัว การเลือกใช้สื่อให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายนอกจากนี้ควรใช้การประชาสัมพันธ์ ด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น เทศกาล มหกรรม การประชุม สัมมนา เพื่อขยายผลการประชาสัมพันธ์ให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น 4) จัดงานฉลองวันอาเซียน ในวันที่ 8 สิงหาคมของทุกปี ด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ เช่น การร้องเพลงอาเซียน การจัดการแข่งขันตอบปัญหาเกี่ยวกับประวัติและวัฒนธรรมอาเซียน การแสดงตราสัญลักษณ์อาเซียน การจัดค่ายเยาวชนอาเซียน การจัดเทศกาลอาเซียน การประกวดสุนทรพจน์อาเซียน เป็นต้น 5) มอบรางวัลสำหรับบุคคล หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการสร้างความเข้าใจอันดีและการสร้างความตระหนักเกี่ยวกับประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในอาเซียน เช่น โรงเรียนสีเขียวในอาเซียน โรงเรียนส่งเสริมสุขภาพอาเซียน เป็นต้น

1.5.3 ด้านพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักให้กับผู้เรียนให้เห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ รวมถึงการให้บริการสื่อเทคโนโลยีให้มีความพร้อมในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง 2) จัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติตามกรอบที่วางไว้ 3) สร้างค่านิยมร่วมและมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียนในหลักสูตรโรงเรียน รวมทั้งการพัฒนาการพัฒนาศักยภาพและอุปกรณ์การเรียนการสอน 4) จัดวิชาภาษาอาเซียนให้เป็นวิชาเลือกในการเรียนภาษาต่างประเทศในโรงเรียน 5) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ในวิชาภาษาอังกฤษ โดยคำนึงถึงการใช้



ภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสารในชีวิตประจำวัน 6) จัดอบรมเพื่อพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษสำหรับครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยเน้นการฝึกฝนตนเองให้ใช้ภาษาอังกฤษในชีวิตประจำวัน 7) จัดการศึกษาให้กับเด็กทุกคน อย่างเท่าเทียมกัน 8) ใช้ดนตรีหรือภาพยนตร์เป็นสื่อในการพัฒนาความสัมพันธ์อันดีและเสริมสร้างความเป็นหนึ่งเดียวกัน ตลอดจนสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นตลอดชีวิต และ9) น้อมนำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ

1.5.4 ด้านพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน ได้แก่ 1) ระดมทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนและจัดทำหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตามกรอบสาระสำคัญที่วางไว้ 2) จัดการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต 3) จัดการประชุมด้านการวิจัยทางการศึกษาในอาเซียน ด้วยการส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกันและการพัฒนาด้านการวิจัยและพัฒนาในประชาคมอาเซียนเพื่อให้เป็นเวทีสำหรับนักวิจัยในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับประเด็นต่าง ๆ ในภูมิภาค 4) จัดให้มีเจ้าภาพหมุนเวียนการจัดกิจกรรมในกลุ่มประชาคมอาเซียน 5) จัดทำหลักสูตรแกนกลางหรือหลักสูตรแม่บท สำหรับภูมิภาคอาเซียน เพื่อให้ประเทศสมาชิกสามารถนำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละประเทศตามกรอบมาตรฐานในทุกระดับและการเรียนรู้ตลอดชีวิต 6) จัดหลักสูตรสำหรับสร้างและพัฒนาครูอาเซียนภายใต้กรอบมาตรฐานและจรรยาบรรณร่วมกัน 7) พัฒนาระบบการเรียนรู้ที่หลากหลายและเป็นสากล และ8) มีศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผ่านการศึกษาทางไกล การเรียนด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

1.5.5 ด้านเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ 1) จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน 2) ออกกฎหมายเพื่อให้มีองค์กรกลางด้านการเทียบโอนหลักสูตรหรือหน่วยกิตทางการศึกษา 3) แลกเปลี่ยนนักเรียนหรือบุคลากรทางการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียนหรือภูมิภาคอื่น เป็นเวลา 1 ภาคเรียน หรือ 1 ปี 4) จัดให้มีระบบถ่ายโอนนักเรียนด้วยการจัดทำระบบแสดงข้อมูลด้านการศึกษาที่กำลังเปิดสอนในกลุ่มประเทศอาเซียน 5) จัดให้มีระบบเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษา 6) จัดทำหลักสูตรอาเซียนศึกษาที่บรรจุเนื้อหาดังกล่าวไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา 7) จัดโครงการชุมชนอาเซียนสำหรับนักเรียนอาสาสมัคร เพื่อสนับสนุนศูนย์การ

เรียนรู้ในชนบทและชนพื้นเมืองในประเทศสมาชิก และ8) มีศูนย์แก้ปัญหาความขัดแย้งทางความคิด คุณภาพการศึกษา ปัญหาสิ่งแวดล้อมและสังคมในประชาคมอาเซียน

1.5.6 ด้านพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ 1) สร้างระบบการบริหารจัดการศึกษาด้านการวางแผน (Planning) การอำนวยการ (Directing) การนำ (Leading) และมีการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล (Controlling) 2) กำหนดให้มีมาตรฐานกลางด้านคุณภาพการศึกษา 3) ตั้งศูนย์ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น 4) สร้างระเบียบการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผ่านการศึกษาทางไกล การเรียนด้วยระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร และ5) จัดกิจกรรมกีฬาและนันทนาการ เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างสมาชิกในประชาคมอาเซียน

## 2. อภิปรายผล

จาก ผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง และผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งมีข้อค้นพบสำคัญและมีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

### 2.1 แนวทางของนโยบาย

2.1.1 โดยภาพรวม พบว่า แนวทางของนโยบายที่สำคัญ คือ ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร สร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน โดยสร้างความตระหนักของครู อาจารย์และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชนเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความตระหนักรู้ (awareness) ในประชาคมอาเซียนจะเน้นที่ความตระหนักรู้ทางสังคม (social awareness) ซึ่งเป็นความสามารถในการแสดงออกถึงการรับรู้เกี่ยวกับตนเองว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและสิ่งแวดล้อม การแสดงพฤติกรรมอย่างเหมาะสมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างตนเองกับสังคมและสิ่งแวดล้อม เพื่อให้สามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ความตระหนักรู้ทางสังคมจะมุ่งเน้นการทำความเข้าใจคนในสังคม และสามารถอยู่ร่วมกันในสังคมได้ บุคคลที่มีความตระหนักรู้ทางสังคมจะมีความสามารถในการรับรู้สถานการณ์ที่เกิดขึ้นในสังคม สามารถสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น สามารถจัดการกับปัญหาที่เกิดจากสังคม สามารถเข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมของสังคม และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติ ในทางตรงข้าม บุคคลที่มีความบกพร่องในด้านความตระหนักรู้ทางสังคม พฤติกรรมอาจไม่แตกต่างจากบุคคลทั่วไป แต่จะขาดทักษะการเข้าใจทางสังคม ทักษะความรู้สึกไวต่อสังคม และทักษะการสื่อสาร ทำให้ขาดการไตร่ตรองพิจารณารอบคอบก่อนแสดงพฤติกรรม รวมทั้งไม่สามารถเข้าใจปฏิกิริยาการแสดงออก

หรือพฤติกรรมของผู้อื่นได้อย่างถูกต้อง แม้ว่าบุคคลนั้นจะมีความตั้งใจที่ดีในการแสดงออกทางพฤติกรรมนั้นๆ นอกจากนี้ บุคคลที่ไม่สามารถรับรู้หรือขาดความตระหนักรู้ทางสังคม จะไม่ค่อยมีความเห็นอกเห็นใจ (empathy) ขาดทักษะและไหวพริบ (tact) ในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ซึ่งแตกต่างจากบุคคลที่มีความตระหนักรู้ทางสังคมที่มีการแสดงออกทางพฤติกรรมอย่างเหมาะสมในการสร้างสัมพันธกับผู้อื่นในสังคม และบุคคลที่ขาดความตระหนักรู้ทางสังคมจะกระทำการต่างๆ โดยขาดการยั้งคิดอันเป็นผลให้เกิดปัญหาในสังคมตามมาอีกมากมาย (ประกฤษทร์ เทพชาตรี, 2554a) ในขณะที่ขบวนการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ผู้เกี่ยวข้องได้รับทราบนั้นจะช่วยให้เข้าใจอย่างถูกต้องเกี่ยวกับสาระสำคัญของอาเซียนซึ่งจะนำไปสู่การเกิดความตระหนักและเห็นความสำคัญซึ่งจะนำไปสู่การให้ความร่วมมือและลงมือปฏิบัติด้วยความเข้าใจจะนำไปสู่ความสำเร็จในที่สุด สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2555); ASEAN Secretariat (2009a) กล่าวถึง การเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียนเพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของทุกฝ่ายไม่ว่าจะเป็นครูบุคลากรทางการศึกษานักเรียนนักศึกษาและประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 นั้น สิ่งที่ต้องคำนึงอันดับแรก ได้แก่ การสร้างสื่อประชาสัมพันธ์ให้ทราบความเคลื่อนไหวระหว่างสถานศึกษาให้หลากหลายช่องทาง การให้ความรู้ด้านอาเซียน เช่น ด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และการปกครองของแต่ละประเทศเพื่อการเรียนรู้และเข้าใจอันจะนำไปสู่การให้ความร่วมมือ และมีส่วนร่วมในการพัฒนานั่นเอง นอกจากนี้ การเผยแพร่ความรู้ข้อมูลข่าวสารและเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียนเพื่อสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมของครูคณาจารย์และบุคลากรทางการศึกษานักเรียนนักศึกษาและประชาชนเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 (สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557; สุนทรวิโรฒไพเราะ, 2555)

2.1.2 ด้านเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน พบว่าแนวทางของนโยบายที่สำคัญ คือ ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยใช้สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ทันสมัย สามารถใช้งานได้สะดวกและเพียงพอกับจำนวนนักเรียน และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความหลากหลาย ความทันสมัยของสื่อและช่องทางการสื่อสารเป็นหัวใจสำคัญในการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารที่จะเข้าถึงผู้รับข้อมูลข่าวสารจะช่วยให้เกิดประสิทธิภาพในการสื่อสารและผู้รับพึงพอใจ นอกจากนี้ยังมุ่งเน้นให้ครู บุคลากรทางการศึกษา ผู้เรียน ประชาชน หรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประเทศในกลุ่มอาเซียนทั้งในด้านด้านการศึกษา ด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม การเมือง และการปกครอง สอดคล้องกับ AUN-ASEAN University Network (2012) ซึ่งเป็นหนึ่งในองค์ประกอบขององค์กรรัฐมนตรีรายสาขา (ASEAN SECTORAL MINISTERS BODIES) ในเสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรมแผนปฏิบัติการ

ยุทธศาสตร์ด้านการศึกษาของอาเซียนให้ความสำคัญกับการดำเนินงานใน 5 ด้าน โดยเฉพาะการส่งเสริมการสร้างความตระหนักในความเป็นอาเซียนผ่านสื่อที่หลากหลายช่องทาง

นอกจากนี้ สำนักงานคณะกรรมการเลขาธิการคุรุสภา (2557); ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2558 ก); ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558 ข) ได้เข้าร่วมเป็นภาคีองค์กรสมาชิกสภาครูอาเซียน โดยร่วมกับองค์กรครูในกลุ่มประเทศอาเซียน 5 ประเทศ โดยกำหนดแนวทางเพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมที่เข้มแข็งได้กำหนดกรอบการดำเนินงานโดยมุ่งส่งเสริม เช่น การพัฒนาระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการศึกษาให้ทันสมัย เพื่อผลักดันและขับเคลื่อนให้เกิดการดำเนินการอย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง ซึ่งจะช่วยให้ประเทศไทย พ้นจากวิกฤตและส่งผลให้ประเทศสามารถก้าวต่อไปอย่างมีศักดิ์ศรีเทียบเท่าอารยประเทศ

2.1.3 ด้านพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม พบว่า แนวทางของนโยบายที่สำคัญ คือ กำหนดคุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ เช่น กฎบัตรอาเซียน ประเทศสมาชิกอาเซียน ทักษะการเรียนรู้และการพัฒนาตน ทักษะพลเมือง/ความรับผิดชอบต่อสังคม ทักษะพื้นฐานต่าง ๆ และการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง วิถีชีวิตประชาธิปไตย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก คุณลักษณะที่เป็นเป้าหมายสำคัญของผู้เรียนจะช่วยให้สามารถกำหนดแนวทางพัฒนาได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้ทักษะที่สอดคล้องกับความต้องการหรือเป็นเอกลักษณ์ของประชาคมอาเซียนจะสนับสนุนให้เกิดการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข สอดคล้องกับศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2558 ก); ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558 ข); ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558 ค) ที่กล่าวถึงรายละเอียดของ 3 เสาหลักอาเซียน คือ ประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียนมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างและธำรงไว้ซึ่งสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาค เพื่อให้ประเทศในภูมิภาคอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข และสามารถแก้ไขปัญหาและความขัดแย้ง โดยสันติวิธี อาเซียนจึงได้จัดทำแผนงานการจัดตั้งประชาคมการเมืองและความมั่นคงอาเซียน (ASEAN Political-Security Community Blueprint) โดยเน้นใน 3 ประการคือ ประการแรก การมีกฎเกณฑ์และค่านิยมร่วมกันครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ที่จะร่วมกันทำเพื่อสร้างความเข้าใจในระบบสังคมวัฒนธรรม และประวัติศาสตร์ที่แตกต่างของประเทศสมาชิก ส่งเสริมพัฒนาการทางการเมืองไปในทิศทางเดียวกัน เช่น หลักการประชาธิปไตย การส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน การสนับสนุนการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคม การต่อต้านการทุจริต การส่งเสริมหลักนิติธรรมและธรรมาภิบาล เป็นต้น ประการที่สอง ส่งเสริมความสงบสุขและรับผิดชอบร่วมกันในการรักษาความมั่นคงสำหรับประชาชนที่ ครอบคลุมในทุกด้านครอบคลุมความร่วมมือเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงในรูปแบบเดิม

มาตรการสร้างความไว้เนื้อเชื่อใจและการระงับข้อพิพาท โดยสันติเพื่อป้องกันสงครามและให้ประเทศสมาชิกอาเซียนอยู่ด้วยกัน โดยสงบสุขและไม่มีความหวาดระแวง และขยายความร่วมมือเพื่อต่อต้านภัยคุกคามรูปแบบใหม่ เช่น การต่อต้านการค้าการร้าย อาชญากรรมข้ามชาติต่างๆ เช่น ยาเสพติด การค้ามนุษย์ ตลอดจนการเตรียมความพร้อมเพื่อป้องกันและจัดการภัยพิบัติและภัยธรรมชาติ และประการที่สาม การมีพลวัตและปฏิสัมพันธ์กับโลกภายนอก เพื่อเสริมสร้างบทบาทของอาเซียนในความร่วมมือระดับภูมิภาค เช่น กรอบอาเซียน+3 กับจีน ญี่ปุ่น เกาหลีใต้ และการประชุมสุดยอดเอเชียตะวันออก ตลอดจนความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งกับมิตรประเทศและองค์การระหว่างประเทศ เช่น สหประชาชาติ

2.1.4 ด้านพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและอาจารย์ในอาเซียน พบว่า แนวทางของนโยบายที่สำคัญ คือ พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้อาเซียนศึกษา เช่น การรู้จักอาเซียน (Knowing ASEAN) การตระหนักถึงคุณค่าของอัตลักษณ์และความหลากหลาย (Valuing Identity and Diversity) การเชื่อมโยงโลกและท้องถิ่น (Connecting Global and Local) การส่งเสริมความเสมอภาคและยุติธรรม (Promoting Equity and Justice) การทำงานร่วมกันเพื่ออนาคตที่ยั่งยืน (Working together for a Sustainable Future) ทั้งนี้ อาจเนื่องมาจากหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้เป็นกระบวนการพัฒนาที่สำคัญที่จะนำไปสู่เป้าหมายของผู้เรียน โดยเน้นให้ความสำคัญกับการพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและครูอาจารย์ ในอาเซียน รวมทั้งให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่างๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมทางอาชีพทั้งในขั้นต้นและขั้นต่อเนื่อง สอดคล้องกับสำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ, 2557; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2557); สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556); สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2555) ที่กล่าวถึงเครื่องมือสำคัญในการนำไปสู่เป้าหมายที่ต้องการด้านผู้เรียน ได้แก่ หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ซึ่งอาเซียนให้ความสำคัญ คือการพัฒนาหลักสูตรและสื่อเกี่ยวกับอาเซียน รวมทั้งกิจกรรมค่ายเยาวชนเพื่อการเรียนรู้สู่ประชาคมอาเซียน การจัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา (area based หรือ function based หรือว่าด้วยองค์กรอาเซียนและสิงคโปร์ โครงการแลกเปลี่ยนกับ Institute Of Technical Education Collage East, Singapore โครงการพัฒนาโรงเรียนเทคนิคลาว แลกเปลี่ยนนักศึกษาทวิภาคี ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูงกับบรูไน โรงเรียนพระราชทานฯ วิทยาลัยกำแพงเดือยลัมพูชา ร่วมมือกับ SEAMEO SEAMOLEC ประเทศอินโดนีเซีย

2.1.5 ด้านเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า แนวทางของนโยบายที่สำคัญ คือ จัดทำข้อตกลงยอมรับด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ในสาขาวิชาสำคัญต่างๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการก้าวไปสู่อัตลักษณ์หรือความเป็นหนึ่งเดียวของอาเซียนต้องอาศัยกระบวนการความร่วมมือของสมาชิกในประชาคมอาเซียน ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2558 ก); ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2558 ง) และสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556) ที่ได้มีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษามาเลเซีย-อินโดนีเซีย-ไทย การประชุมอย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้บริหารระดับสูงด้านการอุดมศึกษา และการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการอุดมศึกษาอาเซียน โดยได้กำหนดกิจกรรมภายใต้โครงการ Education Hub เพื่อความเข้มแข็งและรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีจุดเน้นในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา (area based หรือ function based หรือว่าด้วยองค์กรอาเซียน) แหล่งเรียนรู้ของภูมิภาคแก่ภาคเอกชนและตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-ASEAN University Network) (2012) ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ได้มีมติจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN UNIVERSITY NETWORK AUN) ขึ้นเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภูมิภาคและสร้างความสำนึกในความเป็นอาเซียนขึ้น โดยฝ่ายกลไกความร่วมมือทางด้านอุดมศึกษา ได้มีการลงนามความตกลงเพื่อการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน ขึ้น 2 ฉบับ คือ กฎบัตรเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (Charter of The ASEAN University Network) และข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (Agreement on the Establishment of the ASEAN University Network) นอกจากนี้ได้มีการพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนอาเซียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน (ประเวศ วะสี, 2557; ชินวรรณบุณยเกียรติ, 2552; สุนทรีวรรณไพเราะ, 2555)

2.1.6 ด้านพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า แนวทางของนโยบายที่สำคัญ คือ เน้นการบริหารจัดการใหม่ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารจัดการเป็นกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ตามบทบาทหน้าที่ ดังนั้น การบริหารจัดการจึงช่วยเอื้อประโยชน์ในการดำเนินงานทุกๆ ด้านที่จะต้องดำเนินงานอย่างเป็นระบบตั้งแต่การวางแผน การอำนวยความสะดวก การนำและการกำกับติดตาม ทั้งนี้เพื่อเตรียมเข้าสู่อาเซียนให้เป็นไปได้ด้วยความราบรื่นและบรรลุตามเป้าหมายที่ตั้งไว้ สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา (2555); สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2557); สุนทรี วรรณไพเราะ (2555) ที่ให้ทัศนะว่าการเพิ่มคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการพัฒนาวิชาชีพจะช่วยส่งเสริมให้การดำเนินงานตามปฏิญญาอาเซียนประสบผลสำเร็จได้เป็นอย่างดี

ดีตามกรอบการดำเนินงานของประชาคมอาเซียน โดยต้องอาศัยการวางแผน (planning) การ  
 อำนวยการ (directing) การนำ (leading) และมีการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล  
 (controlling) เช่น มีโครงการ Education Hub School และดำเนินโครงการ Spirit of ASEAN  
 (Sister/Partner School และ Buffer School) โครงการเวทีแลกเปลี่ยนความรู้เกษตรนานาชาติ จัดการ  
 เรียนการสอนบริการสังคมร่วมกับนักศึกษาสิงคโปร์ โครงการแลกเปลี่ยนกับ Institute of Technical  
 Education Collage East, Singapore เป็นต้น

## 2.2 กลไกของนโยบาย

2.2.1 โดยภาพรวม พบว่า กลไกของนโยบายที่สำคัญ คือ สร้างศูนย์ข้อมูล  
 ข่าวสารอาเซียนระดับโรงเรียน หรือระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับจังหวัดเพื่อประชาสัมพันธ์ ให้  
 ความรู้และสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มี  
 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาชิกอาเซียนในทุก ๆ ด้านรวมทั้งใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยน  
 เผยแพร่ข้อมูลและสื่อสาร โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการรวมกลุ่มกัน  
 เป็นประชาคมอาเซียนที่มาจากประเทศที่มีความหลากหลายทั้งศักยภาพที่มีความแตกต่างกัน เช่น  
 วัฒนธรรม ภาษา หรือศาสนาจึงมีความจำเป็นต้องมีศูนย์ข้อมูลกลางที่สามารถเข้าถึงหรือ  
 แลกเปลี่ยนด้านข้อมูลข่าวสารกัน ดังนั้น การมีศูนย์ข้อมูลข่าวสารสำหรับเป็นพื้นที่ที่ใช้จัดวางระบบ  
 ประมวลผลกลางและระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ขององค์กรร่วมกัน โดยมากผู้ใช้งานหรือ  
 ผู้รับบริการจะเชื่อมต่อมาใช้บริการผ่านระบบเครือข่ายที่มาจากภายนอก Data Center จึงเปรียบได้  
 กับสมองขององค์กรที่จะต้องมีการออกแบบ Data Center ให้เป็นจุดศูนย์กลางเชื่อมต่อและสื่อสารถึง  
 กันได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยต้องคำนึงถึงควมมีเสถียรภาพ ความพร้อมใช้งาน การบำรุงรักษา  
 ความเหมาะสมในการลงทุน ความปลอดภัย และการรองรับการขยายในอนาคตอีกด้วย สอดคล้อง  
 กับศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2558 ก); ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัย  
 ธรรมศาสตร์ (2558 ค); ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2558 ง) ที่กล่าวถึงความ  
 จำเป็นของการมีศูนย์ข้อมูลข่าวสารกลางในภูมิภาคอาเซียนว่า สิ่งสำคัญเร่งด่วนที่อาเซียนต้อง  
 ตระหนักคือการจัดตั้งศูนย์ข้อมูลกลางอาเซียนสำหรับการสื่อสารข้อมูลเพื่อประโยชน์และความ  
 ร่วมมือกันดำเนินงานในทุกเรื่องทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม

นอกจากนี้ ในสถานการณ์ยุคโลกาภิวัตน์ ประเทศต่างๆ ต้องเผชิญกับปัญหาการ  
 แข่งขันระหว่างประเทศค่อนข้างสูง การสร้างภูมิคุ้มกันให้ประเทศสามารถปรับตัวรองรับ  
 ผลกระทบจากกระแสโลกาภิวัตน์ได้นั้น จำเป็นต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการพัฒนาประเทศไปสู่  
 เศรษฐกิจและสังคมฐานความรู้เพื่อสร้างความสามารถในการแข่งขันอย่างยั่งยืน ให้เศรษฐกิจเติบโต  
 ได้อย่างต่อเนื่องและมีเสถียรภาพ ซึ่งการกระทำดังกล่าวต้องอาศัยทั้งความรู้และความก้าวหน้าทาง

เทคโนโลยีเป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อน ดังนั้น การทำวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างและสะสมองค์ความรู้ให้ทันสมัยตลอดเวลาและมีการใช้ข้อมูลร่วมกันระหว่างประเทศสมาชิกอาเซียนย่อมเกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาในภาพรวมจึงเป็นสิ่งที่ต้องให้ความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายที่สามารถแปลงไปสู่การปฏิบัติได้อย่างเป็นรูปธรรม (กรมอาเซียน, 2551)

2.2.2 ด้านเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน พบว่า กลไกของนโยบายที่สำคัญ คือ สร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียนระดับโรงเรียน หรือระดับกลุ่มโรงเรียน เพื่อประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง รวมถึงผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสมาชิกอาเซียนในทุก ๆ ด้านรวมทั้งใช้เป็นแหล่งเรียนรู้ แลกเปลี่ยน เผยแพร่ข้อมูลและสื่อสาร โดยการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การมีศูนย์ข้อมูลกลางแล้วการมีศูนย์ข้อมูลในระดับปฏิบัติหรือระดับท้องถิ่นนั้นเป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นในการเป็นเครือข่ายข้อมูลข่าวสารเชื่อมต่อศูนย์ข้อมูลกลางเพื่อการบริหารจัดการให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด สอดคล้องกับประเวศ วะสี (2557); จินวรรณ บุญเกียรติ (2552); สุนทรวิวรรณไพเราะ (2555) ให้แนวคิดการพัฒนาไว้สอดคล้องกันว่าควรการพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนอาเซียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน และ ASEAN Secretariat. (2009e) ที่กล่าวถึงเครือข่าย (network) ว่าเป็นการเชื่อมโยงของกลุ่มของคนหรือกลุ่มองค์กรที่สมัครใจ ที่จะแลกเปลี่ยนข่าวสารร่วมกันหรือทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีการจัดระเบียบโครงสร้างของคนในเครือข่ายด้วยความเป็นอิสระ เท่าเทียมกันภายใต้พื้นฐานของความเคารพสิทธิ เชื่อถือ เอื้ออาทรซึ่งกันและกันมีองค์ประกอบสำคัญอยู่อย่างน้อย 7 อย่างด้วยกัน คือ มีการรับรู้และมุมมองที่เหมือนกัน (common perception) การมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน (common vision) มีความสนใจหรือมีผลประโยชน์ร่วมกัน (mutual interests/benefits) การมีส่วนร่วมของสมาชิกทุกคนในเครือข่าย (stakeholders participation) มีการเสริมสร้างซึ่งกันและกัน (complementary relationship) มีการเกี่ยวพันพึ่งพากัน (interdependent) และมีปฏิสัมพันธ์กันในเชิงแลกเปลี่ยน (interaction)

2.2.3 ด้านพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม พบว่า กลไกของนโยบายที่สำคัญ คือ จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักให้กับผู้เรียนให้เห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ รวมถึงการให้บริการสื่อเทคโนโลยีให้มีความพร้อมในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการก้าวสู่ประชาคมอาเซียนของประเทศไทย นับเป็นก้าวสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม สังคมไทยกำลังตื่นตัวอย่างมากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนต่างหันมาพัฒนาศักยภาพและดำเนินกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน โดยกำหนดกรอบการดำเนินเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งและ



ร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียน และระหว่างประเทศอาเซียน กับประเทศคู่เจรจาอื่นๆ ของอาเซียน ยุทธศาสตร์สำคัญ คือการเสริมสร้างความตระหนักและเตรียมความพร้อมเข้าสู่อาเซียน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2557) สอดคล้องกับ (ประภัสสร เทพชาตรี, 2554a) ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (2558 ก); ศูนย์อาเซียนศึกษา มหาวิทยาลัย ธรรมศาสตร์ (2558 ค) ที่กล่าวถึงการจัดกิจกรรมเสริมสร้างความตระหนักโดยใช้กิจกรรมที่หลากหลาย น่าสนใจ รวมถึงการให้บริการสื่อเทคโนโลยีให้มีความพร้อมในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเองว่ากิจกรรมดังกล่าวต้องอยู่บนพื้นฐานของความต้องการและจำเป็นของผู้เรียนด้วย นอกจากนี้ ควรเป็นกิจกรรมที่ใช้สื่อให้สอดคล้องกับวัยหรือวุฒิภาวะผู้เกี่ยวข้องด้วยจึงจะสามารถดำเนินการ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2.4 ด้านพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษาและอาจารย์ในอาเซียน พบว่า กลไกของนโยบายที่สำคัญ คือ ระดมทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ร่วมกันวางแผนและจัดทำหลักสูตรเพื่อให้สอดคล้องกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ตามกรอบสาระสำคัญที่วางไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก หลักสูตรเป็นกลไกสำคัญที่จะทำให้เกิดการเรียนรู้ตามเป้าหมายที่กำหนด ซึ่งการพัฒนามาตรฐานเพื่อส่งเสริมให้เกิดการหมุนเวียนของนักศึกษาและอาจารย์ในอาเซียนให้เกิดประสิทธิภาพได้นั้นจะต้องมีการสร้างหลักสูตรเพื่อเป็นเครื่องมือนำไปสู่มาตรฐานดังกล่าว สอดคล้องกับวิชัย วงษ์ใหญ่ (2554); ชำรงบัวศรี (2532) ที่กล่าวว่า หลักสูตรมีความสำคัญและจำเป็นสำหรับการจัดการศึกษาของประเทศในระดับและประเภทต่างๆ ตั้งแต่การจัดการศึกษาผู้เรียนก่อนวัยเรียน การประถมศึกษา การมัธยมศึกษา การศึกษานอกระบบ การศึกษาประเภทอาชีวศึกษา และการอุดมศึกษา รวมทั้งการฝึกอบรมทั้งระยะสั้นและระยะยาวซึ่งหลักสูตรเป็นเครื่องมือที่ทำให้ความมุ่งหมายของการจัดการศึกษาของประเทศมีประสิทธิภาพ กล่าวคือ 1) หลักสูตรเป็นส่วนกำหนดมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้แน่ใจว่าผู้เรียนได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพ โดยมีรายละเอียดที่บ่งชี้ว่าผู้เรียนควรเรียนรู้อะไร มีเนื้อหาสาระมากน้อยเพียงไร ควรได้รับการฝึกฝนให้มีทักษะในด้านใด และควรมีพัฒนาการทั้งในส่วนของร่างกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญาอย่างไร 2) หลักสูตรเป็นเครื่องชี้แนวทางหรือเป็นบทบาทของรัฐในการจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษานำไปปฏิบัติและเป็นแผนหรือแนวทางในการจัดการศึกษาของชาติให้บรรลุตามความมุ่งหมายและนโยบาย 3) หลักสูตรเป็นหลักและเป็นแนวทางในการวางแผนวิชาการ การจัดการ การบริหารการศึกษา การสรรหาและการพัฒนาบุคลากร การจัดวัสดุ อุปกรณ์ เครื่องมือ นวัตกรรมการเรียนการสอนงบประมาณ อาคารสถานที่ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการพิจารณาให้เหมาะสมและสอดคล้องกับความคิดหวังของหลักสูตร 4) หลักสูตรเป็นเครื่องมือในการควบคุมมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา

และคุณภาพของผู้เรียนให้เป็นที่ไปตามนโยบายและแผนการศึกษาชาติ และสอดคล้องกับความต้องการของแต่ละท้องถิ่น 5) ระบบหลักสูตรจะกำหนดความมุ่งหมาย ขอบข่ายเนื้อหาสาระ แนวทางการจัดประสบการณ์ การเรียนการสอน แหล่งทรัพยากร และการประเมินผล สำหรับการจัดการศึกษาของผู้สอนและผู้บริหาร และ6) หลักสูตรจะเป็นเครื่องบ่งชี้ทิศทางการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีคุณภาพ และสอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาสังคมของประเทศ

2.2.5 ด้านเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน พบว่า กลไกของนโยบายที่สำคัญ คือ จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษาควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากข้อตกลงความร่วมมือเป็นพันธสัญญาที่ประเทศอาเซียนต้องร่วมมือกันให้เกิดเครือข่ายซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางการศึกษาที่ได้มีการดำเนินการไปแล้วบางส่วน สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (2556) มีโครงการแลกเปลี่ยนนักศึกษามาเลเซีย-อินโดนีเซีย-ไทย การประชุมอย่างไม่เป็นทางการระหว่างผู้บริหารระดับสูงด้านการอุดมศึกษา และการจัดทำยุทธศาสตร์ด้านการอุดมศึกษาอาเซียน โดยได้กำหนดคกกิจกรรมภายใต้โครงการ Education Hub เพื่อความเข้มแข็งและรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน มีจุดเน้นในการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ จัดตั้งศูนย์อาเซียนศึกษา (area based หรือ function based หรือว่าด้วยองค์กรอาเซียน) แหล่งเรียนรู้ของภูมิภาคแก่ภาคเอกชนและตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-ASEAN University Network) (2012) ที่ประชุมสุดยอดอาเซียน ได้มีมติจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (ASEAN UNIVERSITY NETWORK AUN) ขึ้นเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของภูมิภาคและสร้างความสำนึกในความเป็นอาเซียนขึ้น โดยฝ่ายกลไกความร่วมมือทางด้านอุดมศึกษาได้มีการลงนามความตกลงเพื่อการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียนขึ้น 2 ฉบับ คือ กฎบัตรเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (Charter of The ASEAN University Network) และข้อตกลงร่วมในการจัดตั้งเครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (Agreement on the Establishment of the ASEAN University Network) นอกจากนี้ได้มีการพัฒนาเครือข่ายโรงเรียนอาเซียนเพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้เกี่ยวกับอาเซียน (ประเวศ วะสี, 2557; ชินวรณ์ บุญเกียรติ, 2552; สุนทรวิโรจน์ไพเราะ, 2555)

2.2.6 ด้านพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน พบว่า กลไกของนโยบายที่สำคัญ คือ สร้างระบบการบริหารจัดการศึกษาด้านการวางแผน (Planning) การอำนวยการ (Directing) การนำ (Leading) และมีการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล (Controlling) ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก การบริหารเป็นกระบวนการดำเนินงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิผล ดังนั้น การสร้างระบบการบริหารจัดการที่มี

แนวทางปฏิบัติหรือแนวทางการดำเนินงานอย่างชัดเจนเข้าใจตรงกันแล้วข้อมนำไปสู่ประสิทธิผล และประสิทธิภาพของงานในที่สุด สอดคล้องกับยุทธศาสตร์ของกระทรวงศึกษาธิการ โดยการให้ความสำคัญกับการวางแผน (planning) การอำนวยการ (directing) การนำ (leading) และมีการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล (controlling) เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา, 2555; สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2557; สุนทรีย์ วรรณไพเราะ, 2555) นอกจากนี้ ระบบการบริหารยังมีประโยชน์ยกต่อองค์กร คือ 1) มีระบบการจัดการเอกสาร ดีขึ้นสามารถลดขั้นตอนการทำงานที่ซ้ำซ้อนหลักฐาน 2) บุคลากรมีความใส่ใจต่อการทำงานมากขึ้นเพราะการทำงานจะต้องมีร่องรอยหลักฐาน 3) ระบบมีการทวนสอบความผิดพลาดทำให้พนักงานมีขวัญและกำลังใจในการทำงาน 4) การทำงานมีระบบและมีคุณภาพ ลดค่าใช้จ่ายเพิ่มผลผลิต และเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และยังมีประโยชน์ยกนอกองค์กร คือ ลูกค้าหรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียที่มาปฏิสัมพันธ์กับองค์กร มีความพึงพอใจในการให้บริการ และเป็นกลวิธี (Tactic) ในการเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันทางตลาดที่ทั่วโลกให้การยอมรับ

### 3. ข้อเสนอแนะ

จาก ผลการศึกษาข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง และผลการคาดคะเนโอกาสในการปฏิบัติ และการจัดทำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งมีข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย และข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

#### 3.1 ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

3.1.1 สภาพปัจจุบัน พบว่า การดำเนินงานในสถานศึกษาเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาค่าเฉลี่ยของการดำเนินงานจะเห็นว่ามีความเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ได้แก่ ด้านทักษะชีวิตและอาชีพ ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และด้านกลไกในการขับเคลื่อน ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญด้านดังกล่าวให้มากยิ่งขึ้น

3.1.2 ผลจากการวิเคราะห์ SWOT พบว่า จุดอ่อนในภาพรวมที่สำคัญคือ บุคลากรทำงานไม่เต็มประสิทธิภาพ ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรให้ความสำคัญโดยกำกับติดตามหรือมาตรการส่งเสริม กระตุ้น จูงใจให้บุคลากรปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ

3.1.3 แนวดำเนินการของนโยบาย ควรให้ความสำคัญกับข้อเสนอแนะทุกข้อที่เป็นผลจากการวิจัย เพื่อพัฒนาความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษา โดยเฉพาะแนวดำเนินการที่มีค่าความถี่สูงในลำดับต้นๆ โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

3.1.3.1 โดยภาพรวม ได้แก่ 1) ประชาสัมพันธ์ เผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร สร้างเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน 2) จัดให้มีหลักสูตรฝึกอบรมความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน และทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ และ3) ส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา ครู และอาจารย์ในอาเซียน

3.1.3.2 ด้านเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน ได้แก่ 1) ประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประชาคมอาเซียน โดยใช้สื่อ/วัสดุอุปกรณ์ที่หลากหลาย ทันสมัย 2) สร้างความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน และ3) สร้างความรู้สึกรักความเป็นพลเมืองอาเซียนโดยมุ่งเน้นถึงอัตลักษณ์ร่วมกันของอาเซียน

3.1.3.3 ด้านพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม ได้แก่ 1) กำหนดคุณลักษณะที่สำคัญของผู้เรียน เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการในการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน ทั้งทางด้านความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติ 2) พัฒนาทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน และ3) เสริมสร้างประสบการณ์ องค์ความรู้ที่จำเป็นสำหรับผู้เรียนเพื่อพัฒนาศักยภาพให้พร้อมกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน

3.1.3.4 ด้านพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน ได้แก่ 1) พัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้อาเซียนศึกษา 2) ส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในประเทศและภายในอาเซียน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนนักเรียน และการพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล และ3) ร่วมมือด้านวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อการนำไปใช้และต่อยอดในอนาคต

3.1.3.5 ด้านเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ 1) จัดทำข้อตกลงยอมรับด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถประสบการณ์ในสาขาวิชาสำคัญต่างๆ 2) ให้มีการเทียบโอนหน่วยกิตทางการศึกษาในกลุ่มอาเซียน และ3) ส่งเสริมความร่วมมือกับองค์กรระหว่างประเทศด้านการศึกษา รวมทั้งความร่วมมือเพื่อส่งเสริมคุณภาพการศึกษาในประชาคมอาเซียน

3.1.3.6 ด้านพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ 1) เน้นการบริหารจัดการใหม่ที่เหมาะสมกับการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ 2) เพิ่มคุณภาพการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานการปฏิบัติงาน การเรียนรู้ตลอดชีวิตและการพัฒนาวิชาชีพ และ3) พัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้งในสถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และเขตพื้นที่การศึกษา

3.1.4 กลไกของนโยบาย ควรให้ความสำคัญกับข้อเสนอแนะทุกข้อที่เป็นผลจากการวิจัย เพื่อให้มีผลต่อการนำแนวการดำเนินการของนโยบาย ไปปฏิบัติให้บรรลุผลและส่งผลที่ดีต่อความ

เป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาโดยเฉพาะกลไกของนโยบายที่มีค่าความถี่สูงในลำดับต้นๆ โดยภาพรวมและรายด้าน ดังนี้

3.1.4.1 โดยภาพรวม ได้แก่ 1) สร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียนระดับโรงเรียน หรือระดับกลุ่มโรงเรียน และระดับจังหวัดเพื่อประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) สร้างหลักสูตรฝึกอบรมความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน และทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ และ3) จัดทำ MOU เพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกของอาเซียน

3.1.4.2 ด้านเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน ได้แก่ 1) สร้างศูนย์ข้อมูลข่าวสารอาเซียนระดับโรงเรียน หรือระดับกลุ่มโรงเรียน เพื่อประชาสัมพันธ์ ให้ความรู้และสร้างความตระหนักให้บุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง 2) เชิญวิทยากรผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งมีข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับประชาคมอาเซียน รวมทั้งผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อสารมวลชน และสื่อสังคมออนไลน์ มาแบ่งปันความรู้ แนะนำเทคนิค รวมทั้งกลยุทธ์ในการประชาสัมพันธ์อาเซียนผ่านสื่อต่างๆ และ3) ใช้รูปแบบที่น่าสนใจ สร้างความตื่นตัว การเลือกใช้สื่อให้ตรงกับกลุ่มเป้าหมายนอกจากนี้ควรใช้การประชาสัมพันธ์ ด้วยการจัดกิจกรรมต่างๆ

3.1.4.3 ด้านพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม ได้แก่ 1) จัดกิจกรรมเพื่อสร้างความตระหนักให้กับผู้เรียนให้เห็นความสำคัญของการเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน 2) จัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพผู้เรียนด้วยวิธีการที่หลากหลายเพื่อพัฒนาความรู้ ทักษะ/กระบวนการ และเจตคติตามกรอบที่วางไว้ 3) สร้างค่านิยมร่วมและมรดกทางวัฒนธรรมอาเซียนในหลักสูตรโรงเรียน

3.1.4.4 ด้านพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน ได้แก่ 1) ระดมทรัพยากรบุคคลในสถานศึกษาหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง 2) จัดการเรียนรู้โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของหน่วยงานต่าง ๆ ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต และ3) จัดการประชุมด้านการวิจัยทางการศึกษาในอาเซียน ด้วยการส่งเสริมการทำวิจัยร่วมกัน

3.1.4.5 ด้านเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ได้แก่ 1) จัดทำข้อตกลงความร่วมมือ (MOU) กับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา 2) ออกกฎหมายเพื่อให้มีองค์กรกลางด้านการเทียบโอนหลักสูตรหรือหน่วยกิตทางการศึกษา และ3) แลกเปลี่ยนนักเรียนหรือนักศึกษาระหว่างการศึกษา ในกลุ่มประเทศอาเซียนหรือภูมิภาคอื่น เป็นเวลา 1 ภาคเรียน หรือ 1 ปี

3.1.4.6 ด้านพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ได้แก่ 1) สร้างระบบการบริหารจัดการศึกษาด้านการวางแผน (Planning) การอำนวยการ (Directing) การนำ (Leading) และมีการควบคุมกำกับติดตามและประเมินผล (Controlling) 2) กำหนดให้มีมาตรฐานกลางด้านคุณภาพการศึกษา และ3) ตั้งศูนย์ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูใช้แหล่งการเรียนรู้ทั้งในและนอกโรงเรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้โดยครอบคลุมภูมิปัญญาท้องถิ่น

### 3.2 ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

3.2.1 ปัญหาเร่งด่วนที่ควรดำเนินการคือการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนั้น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรเร่งพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับการรวมตัวเป็นประชาคมอาเซียน โดยมุ่งเน้นถึงอัตลักษณ์ร่วมกันของอาเซียน เช่น ความรู้ ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน ทักษะเทคโนโลยีสารสนเทศ วัฒนธรรม หรือปัญหาและความท้าทายที่ต้องเผชิญร่วมกัน

3.2.2 สถานศึกษาควรดำเนินการพัฒนาผู้เรียนให้มีความรู้และทักษะการใช้ภาษาอังกฤษ และภาษาเพื่อนบ้าน ดังนั้น สถานศึกษาควรบูรณาการกิจกรรมการเรียนรู้ภาษาอังกฤษและภาษาเพื่อนบ้านในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

3.2.3 หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรร่วมมือระหว่างหน่วยงานทางการศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ ทั้งในประเทศและภายในอาเซียน รวมทั้งการแลกเปลี่ยนนักเรียน และการพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล

### 3.3 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

3.3.1 ควรมีการวิจัยเชิงติดตามและประเมินผลการนำข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ไปปฏิบัติเป็นระยะๆ

3.3.2 ควรนำผลจากการวิจัยไปศึกษาเจาะลึกในประเด็นที่น่าสนใจ เช่น ด้านเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน ด้านพัฒนาศักยภาพของนักเรียนนักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสม ด้านพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน ด้านเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียนเพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน หรือด้านพัฒนาเยาวชนให้เป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เป็นต้น

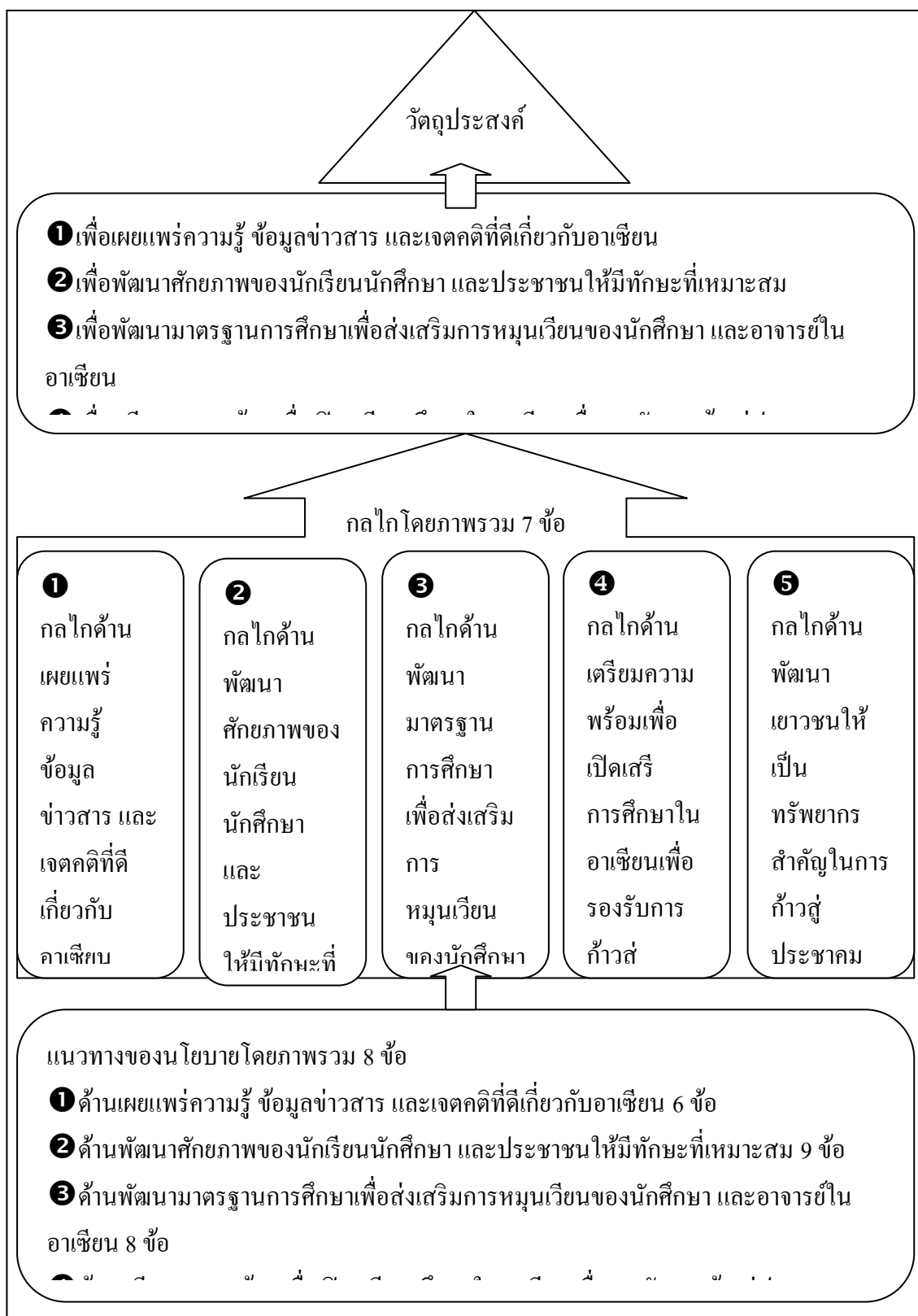
3.3.3 ควรมีการวิจัยเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตเจาะลึกในบางประเด็นด้านใดด้านหนึ่งเฉพาะส่วน เช่น ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับ

สถานศึกษาด้านพัฒนามาตรฐานการศึกษาเพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และอาจารย์ในอาเซียน เป็นต้น

3.3.4 ควรมีการวิจัยโดยใช้กระบวนการวิจัยรูปแบบอื่น เช่น การวิจัยและพัฒนา และการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เป็นต้น เพื่อให้ได้ผลการวิจัยที่หลากหลายในการนำไปใช้ในการแก้ปัญหาหรือพัฒนาความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือโรงเรียนในสังกัดอื่นๆ

### 3.4 สรุปภาพรวม

จากสรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังกล่าวข้างต้น สรุปให้เห็นเป็นภาพรวมที่สำคัญคือ ในการกำหนดข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง มีประเด็นสำคัญที่ควรพิจารณาคือ สภาพปัจจุบันที่เกี่ยวข้องกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคาม ภัยคุกคามภายนอกทางการศึกษา และภัยคุกคามภายในทางการศึกษาหลายปัจจัย เพื่อนำไปสู่การกำหนดวัตถุประสงค์ แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบายที่สำคัญและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาโดยภาพรวม ซึ่งแสดงภาพประกอบดังนี้



ภาพที่ 10 ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัด  
สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน



## บรรณานุกรม

กมล ชีวพันธุ์ศรี. (2556). พฤติกรรมไม่เหมาะสม. สืบค้นจาก <http://www.eduzones.com/school-5-2-5725.html>.

กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ กระทรวงต่างประเทศ. (2555). การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน.  
กรุงเทพฯ : กระทรวงการต่างประเทศ.

กรมอาเซียน กระทรวงการต่างประเทศ. (2556). ไทยกับความคืบหน้าของการรวมตัวเป็นประชาคม  
อาเซียนในปี 2558. กรุงเทพฯ : กลุ่มงานนโยบายกรมอาเซียน.

กรมอาเซียน. (2551). มารู้จักอาเซียนกันเถอะ. กรุงเทพฯ: เอร่าวัฒนธรรมพิมพ์.

กรวิวีร์ศรีจการ. (2547). นโยบายและการวางแผนทางสังคม. ค้นเมื่อ 5 มีนาคม 2553, จาก  
<http://www.buildboard.com/viewtopic.php/1406/5126/1848/0/>.

กระทรวงการต่างประเทศ. (2552). THE ASEAN CHARTER กฎบัตรอาเซียน. กรุงเทพฯ.  
กระทรวงการต่างประเทศ.

กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์. (2554). รายงานการศึกษาฉบับสมบูรณ์  
โครงการการศึกษาและพัฒนามาตรฐานและตัวชี้วัดความมั่นคงของมนุษย์. สืบค้นเมื่อ 21  
ตุลาคม 2557. จาก <http://www.m-society.go.th/mosodoc.php>.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แผนปฏิบัติการกระทรวงศึกษาธิการเพื่อรองรับนโยบายรัฐบาล  
ปีงบประมาณพ.ศ. 2550-2551. สืบค้นเมื่อวันที่ 17 ธันวาคม 2557, จาก  
<http://www.moe.go.th/webbpbp>.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). แผนยุทธศาสตร์การศึกษาขั้นพื้นฐานสำหรับเด็กด้วยโอกาส (2550-  
2554). กรุงเทพฯ : พิมพ์ดีการพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). ). แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา ปีงบประมาณ 2556. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์  
คุรุสภา.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2556). การเปิดเสรีทางการศึกษาของประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี  
การพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2558). ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : คุรุ  
สภา.

กอบกาญจน์วัฒนารวงกูร. (2558). นโยบายรัฐมนตรีว่าการกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. สืบค้น  
เมื่อ 1 เมษายน 2558 จาก <http://www.m-culture.go.th/plan/files/792/1448.pdf>.

- กัลยาตาภู. (2556). การนำเสนอแนวทางความร่วมมือด้านการศึกษาระดับทวิภาคีไทย – เวียดนาม เพื่อเสริมสร้างความเป็นประชาคมอาเซียน. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพัฒนศึกษาศาสตร์ วิทยาลัยการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษาคณะครุศาสตร์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์.(2548). สร้างจุดแข็งให้มหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐสืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2557, จาก[http://www.kriensak.com/index.php?components=content&id\\_category\\_main=23&Id\\_content\\_tonic\\_main=53&id\\_content\\_management\\_main=1073](http://www.kriensak.com/index.php?components=content&id_category_main=23&Id_content_tonic_main=53&id_content_management_main=1073).
- เกษม วัฒนชัย. (2556). การเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและแผนการศึกษา.
- คะนิง สายแก้ว. (2549). ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาการศึกษาปฐมวัยในจังหวัดสุรินทร์. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน (AUN-ASEAN University Network). (2012). ความพร้อมการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนปี 2558. กรุงเทพฯ: เครือข่ายมหาวิทยาลัยอาเซียน.
- จาดุรนต์ นายแสง. (2549). นโยบายการยกระดับคุณภาพมาตรฐานการอุดมศึกษาไทย. กรุงเทพฯ : บริษัทพริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- จิราภรณ์ ไยศิลป์. (2550). การพัฒนารูปแบบการวางแผนกลยุทธ์ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. ดุษฎีนิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ชินวรณ์บุญเกียรติ. (2552). การเตรียมพร้อมด้านการศึกษาของไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. สืบค้นเมื่อ 23 พฤศจิกายน 2557 จาก [www.tm.mahidol.ac.th/th/asean/ASEAN14-edu.docx](http://www.tm.mahidol.ac.th/th/asean/ASEAN14-edu.docx).
- ชินวรณ์บุญเกียรติ. (2552). การศึกษาในอาเซียน. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2547). กลยุทธ์การแปลงและพัฒนาองค์กร. กรุงเทพฯ : ธรรมกลการพิมพ์.
- ดนัย เทียมพุด (2540). วิสัยทัศน์เชิงกลยุทธ์ STRATEGIC PROFILE. กรุงเทพฯ : ก.พลพิมพ์.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ: ประชุมช่าง.
- นภค พลสวัสดิ์. (2551). ยุทธศาสตร์การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น ของมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- ประภัสสร เทพชาตรี. (2554a). ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- ประภัสสร เทพชาตรี. (2554b). ปัญหาท้าทายอาเซียนในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ : เสมาธรรม.
- ประเวศ วะสี. (2557). การก้าวสู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ: ปัญญาชน.
- พรศทิวารัชชัย. (2556). ปัญหาการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- รจนา คงกาลับ. (2550). ปัจจัยส่วนบุคคลและสัมพันธภาพในครอบครัวกับคุณภาพชีวิตของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 1 จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550.สืบค้นเมื่อ 10 มีนาคม 2557. จาก <http://www.thailandlawyercenter.com/>.
- รัตนกรณ์ สมบูรณ์. (2555). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาคุณภาพชีวิตนักเรียนโรงเรียนศึกษาสงเคราะห์. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2539). พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพฯ: นานมีบุ๊ค.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). วิจัยและพัฒนาการบริหารสถานศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาด้านแบบและเครือข่าย. รายงานปฏิรูปการศึกษาไทย, 55, 10.
- วิจิตร ศรีสะอ้าน. (2555). การปฏิรูปการศึกษามบนฐานปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- วิจิต กำมันตะคุณ. (2552). ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อพัฒนาศักยภาพการวิจัยของมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาระดับบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2548). กรอบแนวคิดเชิงทฤษฎีเพื่อการจัดการความรู้ในองค์กรทางการศึกษา. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 2(1), 101-125.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2548). ผู้บริหารโรงเรียน : สามมิติการพัฒนาวิชาชีพสู่ความเป็นผู้บริหารที่มีประสิทธิผล. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2550). การวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม. วารสารบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 3(2), 26-40.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2554). วิจัยทางการบริหารการศึกษา : แนวคิดและกรณีศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2556). กระบวนทัศน์ใหม่ทางการศึกษา : กรณีที่สะท้อนต่อการศึกษาศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ์.

- วิโรจน์ สารรัตน์. (2558). การวิจัยเชิงนโยบายแบบมีส่วนร่วม. ขอนแก่น : เอกสารประกอบการสอน.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2555). **ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ**. กรุงเทพฯ : ธนาคารกสิกรไทย.
- ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558 ก). **การศึกษา: การสร้างประชาคมอาเซียน 2558**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558 ข). **โค้งสุดท้ายการเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียนของไทย**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558 ค). **ไทยกับการเป็นศูนย์กลางของประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ศูนย์อาเซียนศึกษามหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. (2558 ง). **ปฏิรูปประเทศไทยในบริบทประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ. (2555). **อนาคตภาพของประชาคมอาเซียน (Future of SEAN Community)**. กรุงเทพฯ : สถาบันเทคโนโลยีป้องกันประเทศ.
- สมชาย ภคภาสน์วิวัฒน์. (2546). **การบริหารยุทธศาสตร์**. กรุงเทพฯ : พรินทวานกราฟฟิค.
- สำนักความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ. (2555). **ฉันและเธอเราคือ อาเซียน**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). **แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสงเคราะห์ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2555-2559)**. กรุงเทพฯ : คูโรงพิมพ์รัฐสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **นโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ 2558**. กรุงเทพฯ : ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). **แผนพัฒนาคุณภาพการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. (2555). **การอาชีวศึกษาเมื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการอาชีวศึกษา.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2553). **ยุทธศาสตร์อุดมศึกษาไทยในการเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียนในปี พ.ศ. 2558**. กรุงเทพฯ : บางกอก.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2557). **การพัฒนาการศึกษาไทยให้ก้าวไกลในเวทีอาเซียน**. กรุงเทพฯ : สำนักยุทธศาสตร์อุดมศึกษาต่างประเทศ.

- สำนักงานคณะกรรมการเลขาธิการคุรุสภา. (2557). **วิชาชีพครูกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน**.  
กรุงเทพฯ : คณะกรรมการคุรุสภา.
- สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน. (2556). **การพัฒนาการศึกษาเพื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของโรงเรียนเอกชน**. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการการศึกษาเอกชน.
- สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (2557). การศึกษา: การสร้างประชาคมอาเซียน 2558. สำนักความสัมพันธ์ต่างประเทศ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2554). **ยุทธศาสตร์การผลิตและการพัฒนากำลังคนของประเทศในช่วงการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่ 2 (พ.ศ.2552-2561)**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2555). **ประชุมความร่วมมือด้านการศึกษากับองค์การยูเนสโก**. กรุงเทพฯ : พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย. (2557). **การศึกษานอกระบบกับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2552). **การศึกษาในประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา.
- สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา. (2557). **แนวทางการส่งเสริมให้สถานศึกษามีความเข้มแข็งและสามารถเข้าสู่ประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : คุรุสภา.
- สุนทรวิโรฒไพเราะ. (2555). **ยุทธศาสตร์การบริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่การเป็นประชาคมอาเซียน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาบริหารการศึกษาระดับปริญญาโท วิทยาลัยการจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษาคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรเกียรติ์ เสถียรไทย. (2554). **อาเซียนภูมิภาคนิยม และพหุภาคีนิยม**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์พับลิชชิ่ง.
- อุทิศ ขาวเขียร. (2549). **การวางแผนกลยุทธ์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ADB (2013A). All Information about GMS Retrieved August, 2014 from  
<http://www.adb.org/countries/gms/main>
- ADB (2013B). **All Information about GMS environmental work program**. Retrieved August, 9, 2014 from <http://www.adb.org/countries/gms/sector-activities/environment>

- ASEAN Secretariat. (2009). **Fourth ASEAN State of the Environment Report 2009**. Retrieved August, 9, 2013 from <http://www.asean.org/resources/publications/asean-publications/item/fourth-asean-state-of-the-environment-report-2009-2>.
- ASEAN Secretariat. (2009a). **About ASEAN**. Retrieved April 1, 2015 from [http://www.aseansec.org/about\\_ASEAN.html](http://www.aseansec.org/about_ASEAN.html).
- ASEAN Secretariat. (2009b). **ASEAN Political-Security Community**. Retrieved April 1, 2015 from [http://www.aseansec.org/about\\_ASEAN.html](http://www.aseansec.org/about_ASEAN.html).
- ASEAN Secretariat. (2009c). **ASEAN Economic Community**. Retrieved April 1, 2015 from [http://www.aseansec.org/about\\_ASEAN.html](http://www.aseansec.org/about_ASEAN.html).
- ASEAN Secretariat. (2009d). **ASEAN Socio-Cultural Community**. Retrieved April 1, 2015 from [http://www.aseansec.org/about\\_ASEAN.html](http://www.aseansec.org/about_ASEAN.html).
- ASEAN Secretariat. (2009e). **ASEAN Charter**. Retrieved April 1, 2015 from <http://www.aseansec.org/21861.html>.
- ASEAN Secretariat. (2013). **All information about ASEAN**. Retrieved August, 9, 2013 from <http://environment.asean.org/>
- Backer, E. B. (2007). The Mekong River Commission: Does It Work, and How Does the Mekong Basin's Geography Influence Its Effectiveness? **Journal of Current Southeast Asian Affairs**, 25(4), pp. 32-56.
- Banton, M. (2003). **The SWOT Analysis**. Retrieved October 16, 2004 from [http://www.2myprofessor.com/common/The\\_SWOT\\_analysis.html](http://www.2myprofessor.com/common/The_SWOT_analysis.html).
- Bellanca, J. & Brandt, R. (2010). **21<sup>st</sup> Century Skills : Rethinking How Students Learn**. Solution Tree Press.
- CIMT (2013). All information about IMT-GT. Retrieved August, 9, 2013 from <http://www.imtgt.org/>
- Dosch, J. (2010). **Balancing trade growth and environmental protection in ASEAN: Environmental issues in trade and investment policy deliberations in the Mekong sub region**. TKN Series on Trade and Environment in ASEAN – Policy Report, 2.
- Elliott, L. (2003). ASEAN and environmental cooperation norms, interests and identity. **The Pacific Review**, 16(1), pp. 29-52.

- Goh, G. (2003). The 'ASEAN Way' non-intervention and ASEAN's role in conflict management. **Stanford Journal of East Asian Affairs**, 3(1), pp. 113-118.
- Ibitz, A. (2012). Environmental policy coordination in ASEAN: The case of waste from electrical and electronic equipment. **Austrian Journal of South-East Asian Studies**, 5(1), pp. 30-51.
- Jarayabhand, S. et al. (2010). **Final Report Establishment of knowledge and network of researchers on environment and climate change in Thailand and neighboring countries** (CLMV-T). Thailand Research Fund.
- Johns, F. et al. (2010). Law and the Mekong river basin: A socio-legal research agenda on the role of hard and soft law in regulating trans boundary water resources. **Melbourne Journal of International Law**, 11, pp. 1-21.
- Kheng-Lian, K. & Robinson, N. A. (2002A). **Regional environmental governance examining the Association of Southeast Asian Nations (ASEAN) Model**. In Esty, D.C. & Ivanova, H. (Eds.), *Global Environmental Governance: Options & Opportunities*(pp.1-21). New Haven: Yale Reprographics and Imaging Services.
- Kheng-Lian, K. & Robinson, N. A. (2002B). Strengthening sustainable development in regional intergovernmental governance: Lessons from the "ASEAN Way." **Singapore Journal of International and Comparative Law**, 6, pp. 640-682.
- Koga, K. (2010). **The normative power of the "ASEAN Way.": Potentials, limitations and implications for East Asian regionalism**. **Stanford Journal of East Asian Affairs**, Winter, 80-94. Retrieved from [http://www.academia.edu/4027546/The\\_Nortmative\\_Power\\_of\\_the\\_ASEAN\\_Way](http://www.academia.edu/4027546/The_Nortmative_Power_of_the_ASEAN_Way).
- Letchumanan, R. (2010). Is there an ASEAN policy on climate change? **LSE Ideas Special Report**, SR004, pp.50-62.
- Majchrzak, M. (1984). **Methods for policy research: Applied social research methods series vol. 3**. Newbury Park: Sage.
- Middleton, C. (2012). **ASEAN, Economic integration and regional environmental governance: Emerging norms and Trans boundary environmental justice**. Unpublished paper presented at The 2<sup>nd</sup> International Conference on Inter-national Relations and Development, Chiang Mai, Thailand.

MRC. (2013). **All information about MRC**. Retrieved August, 14, 2013 from

<http://www.mrcmekong.org>.

Nesadurai, H. E. S. (2008). The Association of Southeast Asian Nations (ASEAN). **Global**

**Monitor**, 13(2), pp. 225-239.

OECD Development Centre. (2011), Should ASEAN countries embrace carbon labeling as a means to reduce emissions? **Policy Insights**, 94.

Taguchi, H. (2011). Regional issues in environmental management. In Broniewicz, E. (Ed.),

**Environmental Management in Practice** (pp.67-84). DOI: 10.5772/17267.



ภาคผนวก



### แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง  
สำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เรียน ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

ข้าพเจ้า นายอนุศาสตร์ สอนศิลปพงศ์ นักศึกษาปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสานกำลังทำวิทยานิพนธ์เรื่อง “ข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ” โดยมี คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ คือ) รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ สารรัตนะ และ) ดร.รัตนภรณ์ สมบูรณ์ซึ่งการทำวิทยานิพนธ์ดังกล่าวจำเป็นต้องได้รับข้อมูลจากท่าน จึงใคร่ขอความอนุเคราะห์ ในการตอบแบบสอบถามเพื่อการวิจัยในครั้งนี้

#### คำชี้แจง

1. ผู้ตอบแบบสอบถามคือผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือรองผู้อำนวยการสถานศึกษา หรือครูผู้รับผิดชอบการดำเนินงานเตรียมความพร้อมสู่ประชาคมอาเซียน แต่ละแห่งจำนวน 1 คนต่อโรงเรียน

2. แบบสอบถามเพื่อการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถาม ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ วุฒิทางการศึกษา ตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน ประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษานั้นๆระดับในการเรียนการสอนของสถานศึกษาขนาดของสถานศึกษาและจำนวนครู มีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามแบบประมาณค่า 5 ระดับเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติ และแบบสอบถามแบบปลายเปิดเกี่ยวกับจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสถานศึกษาแห่งนี้

3. โปรดอ่านคำชี้แจงในการตอบแบบสอบถามแต่ละตอน กรุณาตอบแบบสอบถามทุกข้อตามความเป็นจริง และตรวจสอบความเรียบร้อยก่อนจัดส่งคืนแบบไม่ต้องระบุชื่อของผู้ตอบ โดยผู้วิจัยขอรับรองว่าคำตอบของท่านจะถูกเก็บเป็นความลับ ซึ่งจะไม่มีผลกระทบใดๆ ทั้งสิ้นต่อสถานศึกษาและตัวท่านเอง

### 3. นิยามเชิงปฏิบัติในการวิจัย มีดังนี้

3.1 จุดแข็ง (strengths) หมายถึง **สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี** เป็นสิ่งที่เพิ่มคุณค่าให้แก่สถานศึกษาและช่วยให้องค์การบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

3.2 จุดด้อย (weak) หมายถึง **สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้**ไม่เป็นสิ่งที่เป็นอุปสรรคขัดขวางความสำเร็จ และเป็นสิ่งที่ลดคุณค่าของสถานศึกษา

3.3 โอกาส (opportunities) หมายถึง **สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี** เป็นเรื่องของปัจจัยภายนอกที่เอื้อต่อความสำเร็จ เป็นสิ่งที่เพิ่มคุณค่าให้แก่องค์กร

3.4 ปัจจัยคุกคาม (threat) คือ **สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา** เป็นปัจจัยภายนอกที่เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินงาน เป็นสิ่งที่อาจลดคุณค่าขององค์กร

3.5 แนวทางของนโยบาย (policy means) หมายถึง **แนวทางการปฏิบัติ หรือแนวทางการดำเนินงานของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน** เพื่อบรรลุวัตถุประสงค์ความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง

3.6 กลไกของนโยบาย (policy mechanism) หมายถึง **มาตรการ กฎระเบียบ ข้อบังคับ นโยบาย หรือทรัพยากรทางการบริหารที่สนับสนุนให้แนวทางของนโยบายบรรลุผลตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด**

ขอความกรุณาให้ท่านส่งแบบสอบถามกลับมายังผู้วิจัยภายใน หนึ่งสัปดาห์หลังจากได้รับแบบสอบถามหากมีข้อสงสัยประการใด กรุณาติดต่อนายอนุศาสตร์ สอนศิลพงศ์ โทร. 083-4194126

ขอขอบพระคุณเป็นอย่างยิ่งที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามในครั้งนี้

อนุศาสตร์ สอนศิลพงศ์

นักศึกษาระดับปริญญาเอก สาขาวิชาการบริหารการศึกษาคณะศึกษาศาสตร์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

### ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน  หรือเติมข้อความในช่องว่างที่ตรงกับความเป็นจริงของท่าน

1. เพศ  ชาย  หญิง
2. วุฒิการศึกษา  ปริญญาตรี  ปริญญาโท  ปริญญาเอก
3. ตำแหน่งปัจจุบัน  
 ผู้อำนวยการสถานศึกษา  รองผู้อำนวยการสถานศึกษา  ครูผู้รับผิดชอบ
4. อายุ  
 ต่ำกว่า 35 ปี  35 - 45 ปี  46 - 55 ปี  56 ปีขึ้นไป
5. ประสบการณ์การทำงานในตำแหน่งปัจจุบัน  
 ต่ำกว่า 5 ปี  5 - 15 ปี  16 - 25 ปี  26 ปีขึ้นไป
6. ประสบการณ์ทำงานในสถานศึกษาแห่งนี้  
 ต่ำกว่า 5 ปี  5 - 15 ปี  16 - 25 ปี  26 ปีขึ้นไป
7. ระดับในการจัดการเรียนการสอน  ประถมศึกษา  มัธยมศึกษา
8. ขนาดของสถานศึกษา  
 ขนาดเล็ก  ขนาดกลาง  ขนาดใหญ่  ขนาดใหญ่พิเศษ

### ตอนที่ 2 ระดับปฏิบัติ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง

คำชี้แจง จากผลการศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับข้อเสนอเชิงนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งสำหรับสถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานได้ข้อเสนอเชิงยุทธศาสตร์ 18 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน 2) ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน 3) ด้านหลักสูตรและการเรียนรู้ 4) ด้านการเปิดเสรีทางการศึกษา 5) ด้านการบริหารจัดการ 6) ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ 7) ด้านวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ 8) ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์ 9) ด้านการพัฒนาทักษะทางภาษา 10) ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ 11) ด้านการสร้างความตระหนัก 12) ด้านการสร้างโอกาสทางการศึกษา 13) ด้านการจัดการศึกษาให้เป็นสากล 14) ด้านการส่งเสริมสนับสนุน

กีฬา15) ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ 16) ด้านกลไกในการขับเคลื่อน 17) ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้ และ18) ด้านการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ

- 1) ขอความกรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในคำถามเกี่ยวกับระดับการปฏิบัติในสถานศึกษาแห่งนี้
- 2) ขอความกรุณาท่านระบุเกี่ยวกับ จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม แนวทางของนโยบาย และกลไกของนโยบายเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง โดยเติมข้อความลงในช่องว่างข้างล่างนี้ตามความคิดเห็นของท่านในแต่ละด้านต่อไปนี้

1) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่านเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งด้านการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน

ระดับการปฏิบัติ [ ] มากที่สุด [ ] มาก [ ] ปานกลาง [ ] น้อย [ ] น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย(สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส(สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม(สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมีข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จควรมีกลไกเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

2) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่าน เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้านการพัฒนา  
คุณภาพผู้เรียน

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย(สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส(สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม(สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมีข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จควรมีกฎใดเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

3) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่านเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งด้านหลักสูตรและการเรียนรู้  
ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย (สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส (สิ่งที่จะทำให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม (สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมีข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จควรมีกฎใดเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

4) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่าน เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้านเปิดเสรีทางการศึกษา

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย(สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส(สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม(สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมีข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จควรมีกฎใดเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....



.....	.....
.....	.....
.....	.....

5) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่านเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้านการบริหารจัดการ  
ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย (สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส (สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม (สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมี ข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ควรมีกฎเกณฑ์การปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

6) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่าน เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้าน การสร้าง  
เครือข่ายความร่วมมือ

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย(สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส(สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม(สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมี ข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ควรมีกฎใดเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

7) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่านเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งด้านวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย (สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส (สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม (สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมีข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จควรมีกลไกเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

8) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่าน เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้านการเสริมสร้าง  
ประสบการณ์

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย (สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส (สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม (สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมี ข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ควรมีกลไกเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

9) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่านเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งด้านการพัฒนาทักษะทางภาษา

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย (สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้ไม่ดี)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส (สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม (สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมีข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จควรมีกลไกเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
--	--

10) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่านเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย(สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
โอกาส(สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม(สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมีข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จควรมีกฎไกเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>	<p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p> <p>.....</p>

.....	.....
.....	.....
.....	.....

11) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่าน เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้านการสร้าง  
 วัฒนธรรม

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย(สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส(สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม(สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมี ข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ควรมีกลไกเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

12) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่านเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้านการสร้างโอกาสทางการศึกษา

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย(สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส(สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม(สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมีข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จควรมีกลไกเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....



.....	.....
.....	.....
.....	.....

13) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่านเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้านการจัดการศึกษา  
ให้เป็นสากล

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย(สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส(สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม(สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมี ข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ควรมีกลไกเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

14. การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่าน เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้านการส่งเสริม  
 สนับสนุนกีฬา

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย (สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส (สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม (สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมี ข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ควรมีกลไกเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

15) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่านเพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย(สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส(สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม(สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมีข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จควรมีกลไกเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

16. การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่าน เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้านกลไกในการ  
ขับเคลื่อน

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย (สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส (สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม (สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมี ข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ควรมีกลไกเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

17) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่าน เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้าน การสร้าง  
วัฒนธรรมการเรียนรู้

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย(สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส(สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม(สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมี ข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ควรมีกลไกเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

18) การดำเนินงานในสถานศึกษาของท่าน เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็ง ด้านการพัฒนา  
ทักษะชีวิตและอาชีพ

ระดับการปฏิบัติ  มากที่สุด  มาก  ปานกลาง  น้อย  น้อยที่สุด

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)	จุดด้อย(สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้ไม่ดี)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
โอกาส(สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)	ปัจจัยคุกคาม(สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....
เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งยิ่งขึ้น ท่านมี ข้อเสนอแนะแนวคิดใหม่ๆ ในด้านนี้ ดังนี้	เพื่อให้ข้อเสนอแนะดังกล่าวบรรลุผลสำเร็จ ควรมีกลไกเพื่อการปฏิบัติอย่างไร
.....	.....
.....	.....
.....	.....
.....	.....

.....	.....
.....	.....
.....	.....

โดยภาพรวม---จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)จุดด้อย(สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)

โอกาส(สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)และปัจจัยคุกคาม(สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา) เป็นอย่างไร

จุดแข็ง (สิ่งที่สถานศึกษาทำได้ดี)

.....

.....

.....

.....

.....

จุดด้อย(สิ่งที่สถานศึกษายังทำไม่ได้)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

โอกาส(สิ่งที่จะเอื้อให้สถานศึกษาทำได้ดี)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ปัจจัยคุกคาม(สิ่งที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา)

.....

.....





ขอกราบ  
อย่างสูงที่กรุณาให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี



### แบบสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ

1. วัน เดือน ปี และเวลาที่สัมภาษณ์.....
2. สถานที่สัมภาษณ์.....
3. ข้อมูลเกี่ยวกับผู้ให้สัมภาษณ์
  - 3.1 ชื่อ-สกุล.....
  - 3.2 ตำแหน่ง.....
  - 3.3 ประสบการณ์อื่นๆ.....

ข้อสัมภาษณ์รายด้าน --- เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งของสถานศึกษา ท่านเห็นว่าสถานศึกษาขึ้นพื้นฐานควรมีแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ และควรมีกลไกเพื่อการบรรลุผลสำเร็จในแต่ละด้านดังต่อไปนี้อย่างไรบ้าง

ด้านการจัดให้มีข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับอาเซียน

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....

ด้านการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
.....

**ด้านหลักสูตรและการเรียนรู้**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
.....

**ด้านการเปิดเสรีทางการศึกษา**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
.....

**ด้านการบริหารจัดการ**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
.....

**ด้านการสร้างเครือข่ายความร่วมมือ**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
.....

**ด้านวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
.....

**ด้านการเสริมสร้างประสบการณ์**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
.....

**ด้านการพัฒนาทักษะทางภาษา**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
 .....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
 .....

**ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
 .....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
 .....

**ด้านการสร้างความตระหนัก**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
 .....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
 .....

**ด้านการสร้างโอกาสทางการศึกษา**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
 .....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
 .....

**ด้านการจัดการศึกษาให้เป็นสากล**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
.....

**ด้านการส่งเสริมสนับสนุนกีฬา**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
.....

**ด้านระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
.....

**ด้านกลไกในการขับเคลื่อน**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
.....

**ด้านการสร้างวัฒนธรรมการเรียนรู้**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
.....

**ด้านการพัฒนาทักษะชีวิตและอาชีพ**

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....  
.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....  
.....

ข้อสังเกตโดยภาพรวม ---- เพื่อความเป็นประชาคมอาเซียนที่เข้มแข็งของสถานศึกษา ท่านเห็นว่า สถานศึกษาขึ้นพื้นฐานจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส และปัจจัยคุกคาม อะไรบ้าง และท่านเห็นว่าควรมีแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ และควรมีกลไกเพื่อการบรรลุผลสำเร็จ โดยภาพรวมอย่างไรบ้าง

จุดแข็งที่สถานศึกษาทำได้ดี

.....

จุดอ่อนที่สถานศึกษายังทำไม่ได้ดี .....

.....

โอกาสที่จะเื้อต่อสถานศึกษา

.....

ปัจจัยคุกคามที่จะเป็นอุปสรรคต่อสถานศึกษา

.....

ข้อเสนอแนะแนวทางการพัฒนาใหม่ๆ

.....

.....

.....

.....

ข้อเสนอแนะกลไกเพื่อให้แนวทางการพัฒนาที่เสนอแนะข้างบนบรรลุผลสำเร็จ

.....

.....

.....

.....

### ประวัติผู้วิจัย

นายอนุศาสตร์ สอนศิลปพงศ์ เกิดเมื่อวันที่ 25 พฤษภาคม พ.ศ. 2503 เป็นบุตรของนายจวง สอนศิลปพงศ์ และ นางทองมี สอนศิลปพงศ์ สำเร็จการศึกษาระดับปริญญาโท (ศษ.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น และเข้าศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก หลักสูตรศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัยปีการศึกษา 2556

เริ่มรับราชการครูเมื่อปี 2524 ในตำแหน่ง ครู 2 ระดับ 2 โรงเรียนบ้านพงษ์ อำเภอสหัสขันธ์ จังหวัดขอนแก่น ปัจจุบันดำรงตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 4

สถานที่ติดต่อ : บ้านเลขที่ 198 หมู่ที่ 18 ซอยศิลาชลรีสอร์ท ถนนกสิกรทุ่งสร้าง ตำบลศิลา อำเภอเมือง จังหวัดขอนแก่น 40000 โทร. (043) 257188 มือถือ 083-4194126

.....